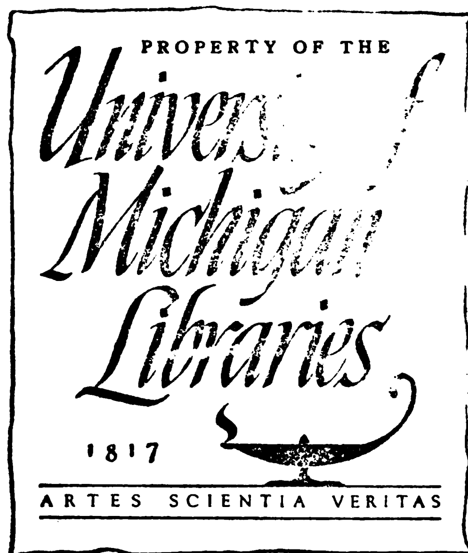

9653

BRIEVEN

OVER DE NOORD-AMERICAANSCHE ONLUSTEN, DEN WAARSCHIJNLIJKEN UITSLAG DIER OORLOG, EN DEN INVLOED DIE DEEZE GEBEURTENISSE ZOUDE KUNNEN HEBBEN, ZO OP DE BELANGENS VAN EUROPA IN 'T ALGEMEEN, ALS VAN DEEZEN STAAT IN 'T BIJZONDER.

DOOR

JONKHEER LODEWIJK THEODORUS

GRAVE VAN NASSAU LA LECK.

EERSTE DRIETAL.

Dès que l'etat éloigné; qui n'est contenu que par des flottes, a acquis une certaine consistence, il se joue de cette entrave fragile: nouveau Samson, il arrache les étoupes, dont on a cru l'enchainer; la puissance véxatrice deja affoiblie par des sacrifices, qu'elle a faits pour le peupler, s'affoiblit encore par les tentatives qu'elle multiplie pour l'abattre . . . Plus elle s'acharne a recouvrer des droits évancuis, plus elle perd de sa vigueur réelle, &c.

Jamais une invasion, qui n'a eu que la marine pour support, n'a reussi.

Linguet. Ann. Polit.

TWEEDE DRUK.

Te UTRECHT,

Bij G. T. VAN PADDENBURG, 1777.

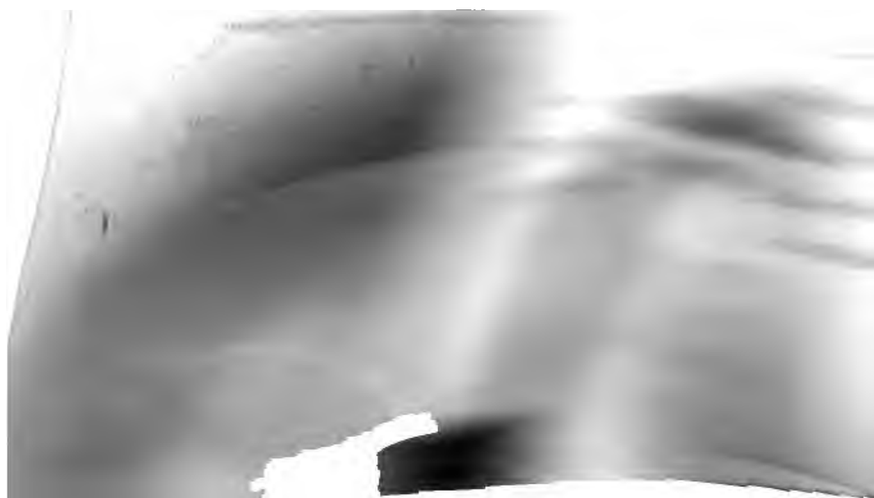
GELIEVDE

LANDGENOOTEN

EN

MEEDEBURGEREN.

Als bewooner der Weereld, en beſchouwer der openbare gebeurteniſſen op deszelvs toneel te voorſchijn komende, is het mij geöorloovd, daar over mijn oordeel te laten gaan, in zo verre, als mijn bepaald verſtand en reeden zulks toelaat; mids blijvende binnen die paalen eener beſcheide eerbied, welk ieder

gebeurtenisse, zo op de belangens van Europa in 't a lgemeen, als in 't bijzonder op die van mijn lieve Vaderland zoude kunnen hebben. D eezen Oor log is het onderwerp der daaglijksche gesprekken, en trekt te recht een ieders aandagt tot zich. Het ware echter te wenschen, dat zij die daar over willen oordeelen, hun gevoelen op vastere gronden bouwden dan ik bespeur dat veele doen. Ik heb voornaamlijk twee soorten van menschen ontmoet. D'eerste, andersints reedelijk en kundig genoeg, laaten zich door vooroordeelen beheerschen, kunnen niet onzijdig denken, en kleeven de belangens der Engelschen of Americanen, door blinden drivt of eigenbelang vervoerd, te zeer aan. De tweede, zonder eenige weetlust, zonder eenige nieuwsgierigheid, mooglijk niet vatbaar om uit hun zelvs te denken, vergenoegen zich met de denkbeelden van hunnen buurman, en gaan bij anderen te markt, zonder t'onderzoeken, of die gelijk of ongelijk in hunne stellinge hebben. Aan deeze twee soorten in 't bijzonder wijde ik deeze Brieven toe.

 Ik

Ik ben niet verwaand genoeg, om mijne denkbeelden als onfeilbare waarheeden op te disschen. De Staatkunde tot welke deeze stoffe behoord, leeverd maar weinige wiskundige zeekerheeden op. Het zijn enkele bespiegelingen of waarschijnlijkheeden. Ik heb geschreeven even gelijk ik denk. Ben ik dus hier of daar van 't spoor gedwaald, of heb ik mij zelvs over 't geheel bedroogen, het zal mij aangenaam zijn, door des kundiger pennen, mids overtuigende en bescheide op den regten weg gebragt te worden. Ik zal dan geen swarigheid maaken te zeggen, Erravi.

Ik heb verkoosen deeze stoffe onder de gedaante eener brievwisseling te verhandelen, eensdeels, om dat die trant thans in de moode zijnde, (en wie kan zich aan dat juk onttrekken) aan veele bevalliger voorkomt; anderdeels, omdat zeer wel bewust van de swakheid mijner pen, ik in eene gewaande familiaire brievwisseling zo zeer niet gehouden ben, aan de kiesheid en zuiverheid der taal, waar aan veele zich meer laaten geleegen leggen, dan aan het zaaklijke

In-

alles is u van nabij bekend. Eenigsints stond ik dus in twijffel, of ik deeze uwe nieuwsgierigheid niet moest opvatten voor eene fijne schertsernij over mijne onkunde, die zich nu stond t'ontdekken; indien gij zulks niet in dringende bewoordingen van mij vorderende, daar zelvs bijvoegde; dat het om bijzondere reedenen geschiede.

Ik zal mij dus onderwerpen, en mij aan uwe begeerte geensints onttrekkende, alles zo kort doenlijk na beste kundigheid beäntwoorden. Dan doordien de stovve te wijdlopig is, om zich binnen 't bestek van eenen briev te bepalen, zal ik uwen aandagt eenige postdagen agter den anderen moeten lastig vallen; tredende intusschen dadelijk ter zake.

Ik beschouw de teegenswoordige toestand van Engeland, als een der hachlijkste, waar in dat Rijk mooglijk ooit geweest is, ja als zodanig, dat den uitslag der teegenswoordige Americaansche onlusten, of den steedsdurende bloeij of den merklijken ondergang van 't zelve zal beslissen. D'onlusten tusschen Engeland en de Americaansche Colonien, kunnen ongetwijffeld de serieuste gevolgen hebben. Indien Engeland alles met een kundig vooruitzigt, met goed beraad en de zeekerheid eener goede uitslag begonnen heeft, en kan voltoijen, is het onteegenzeglijk; dat deszelvs staatkunde aller voortreflijkst moet zijn. Ik kan evenwel niet ontvijnsen, voor eenen min voordeeligen uitslag beängt te zijn. Ik geloov zelvs, dat indien alles te herdoen stond, de litigeerende partijen eenen anderen weg zouden inslaan. Engeland eene bedaardere Staatkunde volgende, zoude in plaatse van de wapenen te gebruiken, dat met onnoemlijke kosten verzeld is, den weg der onderhandelingen inslaan, het zoude door aan de Colonisten iets in te willigen, en geheime staatkundige konstgreepen, hen bereidwillig doen

zijn,

zijn, om d'opgelegde belastingen te betalen, ja hen teffens nauwer aan 't moederland kunnen verbinden. D'Americaanen, schoon mooglijk zeekerder, dat zij bestand zijn het teegens Engeland uittehouden, zouden ook wat bedaarder zijn, en overweegende hoeveel bloeds er onder hen stoud vergooten te worden, hoe de stilstand in hunne koophandel, neeringen en hantteeringen, hoe de kosten van den Oorlog veel grotere sommen beliepen, dan de geringere meerdere van hen gevorderde belastingen in veele jaren konden bedragen; d'Americanen zeg ik, gav men hun maar de geringste schijn van voldoeninge, zouden zekerlijk in alles bewilligen, en hunnen welvaart voorzettende, getrouwe onderdanen en bondgenoten van Engeland blijven. Indien de weederzijdsche Hoovden eens met ons in vertrouwen konden spreeken, twijffel ik geensints, of zij zouden zulks openhartig toestemmen; ja zelfs, indien men hen, nu te verre door drivt en partijschap vervoerd, zulks nog diets konde maken, zij zouden zekerlijk weederzijds, de wapenen dadelijk neederleggen.

Dan de zaken zijn nu te verre gekomen; de geschillen zijn tot eenen openbaren Oorlog uitgebarst. Het is nu een poinct van eer geworden, vooral aan den kant van Engeland. Het is dan ook uit het dus verre gebeurde, dat men moet redeneeren,

Engeland zo ik mij niet bedrieg, hoe voorzigtig, hoe wijs ook alsinds bestierd, schijnt in deeze wat voorbarig gehandeld te hebben, den waaren macht zijner Noord-Americaansche Colonien niet te hebben gekend; of voor zoo verre het dien gekend heeft, niet wel te hebben begreepen, waar den eigentlijken zeetel dier macht geplaatst was. Het schijn zich verbeeld te hebben, dat die macht meerendeels residëerde in de Zeehavenen van de Colonië, en te zoeken was bij bewooners der kusten,

ten, en dat men die door de wapenen dwingende, wel haast van 't binnenſte gedeelte meeſter zoude worden. Het ſchijnt ook nooit te hebben gedagt, dat d'Americanen de ſtoutheid zouden hebben, van weerſtand te bieden, of ten minſten zo zij zulks beſtonden, dat die van eenig belang zoude zijn, en in ſtaat om magtige vlooten en wel geoeffende Leegers de handen vol te geeven. Mooglijk heeft het zich verbeeld, dat d'Americanen meerendeels op den Landbouw, op den Koophandel, op neeringen en hanteeringen geſpitst, voor 't grootſte gedeelte vreemdelingen en wel eer onderdrukte onderdanen van andere Vorſten zijnde; gewoon aldaar onder een ſlaafſch juk te bukken, geen moeds genoeg hadden, om zich door de wapenen te verdedigen, ja zich daar door onafhanklijk te willen maken; dat hen bekwame aanvoerders en genoegſamen voorraad van oorlogsbehoevtens zouden ontbreeken, &c. Kort om. Dat op d'eerſte verſchijninge van een Vloot, en eenige wijnige duizende Soldaten, zij zich gereedelijk zouden onderwerpen. Voor zo verre tot heeden uit d'omſtandigheeden optemaken is, ſchijnt het zig hier in grov misgisd te hebben, en de tijd zal leeren, in hoe verre deeze misgiſſinge zal bewaarheid blijven.

Neen mijn Heer; de macht der Americanen, de zeenuw hunner vermogens, ſchijnt niet gezocht te moeten worden in hunne Zeeſteeden, of langs de kusten. Die zijn wel d'aanzienlijkſte, de bevolkſte en den meesten Koophandel drijvende, maar die moeten des niet te min enkel beſchouwd worden, als den ſtapel tuſſchen America en Engeland. De weezentlijke macht, de zeenuw is te zoeken bij hen, die landwaards in woonende, zich aldaar groote bezittingen, op den landbouw ſteunende, verkreegen hebben. Deeze zijn het, die alles na de kusten en Zeeſteeden zenden, aldaar hunne Factoors en Commisſionariſſen hebben, om hunne producten na Engeland of elders

over

over te voeren. Door dien Stapel en de daaruit voortspruitende gedurige omloop van geld, zijn die Steeden wel machtig geworden; maar die voorspoed hong van den binnenlander af, en stond op te houden, zodra het dien goed dagt. Wilde die zich vergenoegen, met het geen hij op zijn eige bezittingen, aan leevensmiddelen en noodwendig onderhoud konde teelen, wilde die zijne overtollige producten niet verzenden, om voor het daar van komende geld in ruilinge andere overtolligheden te neemen, die zijne weelde en gemaklust konden koesteren, die Steeden en derzelver Inwoonderen, wierden welhaast tot mindere rijkdommen tot minder macht verweezen. En indien men iets uit d'ondervinding, uit het reeds gebeurde mag besluiten, worde ik in dit mijn denkbeeld gestaavd. Immers, wat heeft Engeland tot heeden veel gewonnen, met niet alleen de meeste dier steeden te vernielen, maar zelvs die in bezettinge te houden, ten eijnde eene vrijere toevoer of afvoer van alles te kunnen hebben? Tot dus verre zeer wijnig, en zelvs is dat overal zo gemaklijk niet eens gegaan. Het heeft d'Americaanen daar door niet kunnen dwingen, ja die zijn daar door verbitterder geworden, en het schijnt zelvs, dat hunne legermacht, hardnekkigheid, stoutmoedig bestaan en tegenweer, daaglijks toeneemt, ja dat het al vrij wat voeten in d'aarde zal hebben, eer 's Konings troepen tot in 't binnenste indringende, van alles meester zullen zijn. En wie weet of zulks wel doenlijk is!

D'Americanen zijn ook die laffe menschen niet, die zich als bloodaarts op 't eerste gerugje laten afschrikken. Tot heeden wel verre van te bukken, doen zij kragtdadige teegenweer. Zij zijn soldaten geworden, die blijken geeven van mannelijke moed. Niet dat ik wil zeggen dat zij wel doen, dat zij in hunne zaak

ge-

gefundeerd zijn, of hunne handelwijze in deeze wil rechtvaardigen. Dit zij verre. Ik ben niet kundig genoeg veel min bevoegd, om dien aangaande iets te beslisschen; en al had ik zelvs de reedenen voor en tegen genoegsaam overwogen, gebied mij d'omzichtigheid en d'eerbied voor de Machten der aarde, een onzijdig stilzwijgen in acht te neemen. Wanneer men in zaken die onmidlijk tot ons Land geen betrekkinge hebben, dog waarover het evenwel geoorloofd is met bescheidenheid te spreeken, buiten noodzaaklijkheid ja ongevraagd zich als rechter wil stellen, kiest men ongevoelig partij, en 't geen noodzaaklijk kwade gevolgen heeft, men maakt zich aan d'eene of andere kant vijanden. Ik redeneer enkel over 't gebeurde, en indien ik al iets wilde zeggen, zoude het alleen dit zijn, dat Engeland in dit geval uit staatkunde, wel wat meer bot had kunnen vieren aan de Coloniën; terwijl d'Amerikaanen aan hunne kant, veel weldaden van Engeland genoten hebbende, door het zelve ten kosten van geld en bloed altijd getrouw beschermd en verdedigd zijnde, uit erkentenisse en weedervergeldinge, gesteld zelvs, het was niet met het grootste recht aan den kant van Engeland, ligtelijk hadden kunnen en moeten bewilligen in de geringe meerdere belastingen, welke men hen wilde opleggen, en aan het Moederland dat geld benodigd had eene somme hadden kunnen toestaan, die mooglijk in een Eeuw zo veel niet zoude bedragen, als zij thans in twee veldtogten door den oorlog en aankleeven van dien verspild hebben. Maar ik verwijder mij van mijn bestek. Ik keer weeder ter zaake. Engeland dan zeg ik andermaals, schijnt zich ook misgisd te hebben, omtrent de denkingsaard en gemoedsgesteldheid der Colonisten. Dit staat mij breedvoeriger te verhandelen.

De Americaansche Colonisten kunnen in drie soorten verdeeld worden. Zij bestaan (1) uit Engelschen, die zich uit eigen

wijgn wil, zonder eenige dwang met inzicht van voordeel, aldaar ter neder gezet hebben; (2) Uit anderen die ook wel meerendeels; Engelschen zijn, doch zich aan misdaden schuldig gemaakt hebbende, in plaatse van in het Rijk hunne verdiende straffe t' ondergaan, eensdeels door de zagtheid der strafoeffeninge, anderdeels uit inzigten van spoediger bevolkinge, derwaards verzonden zijn, (3) En eindelijk uit een onnoemlik getal vreemdelingen, meest Duitschers, die in hun Land verdrukt of geen brood hebbende, om een ruimer bestaan en de voordeelen der natuurlijke vrijheid te genieten, derwaards geëmigreerd zijn.

Wat d'eerste soort betreft, zij maken 't geringste gedeelte uit. Elk weet hoe zeer een waaren Engelschman aan zijn Vaderland verknocht is. Deeze zijn dus denklijk d'ergste niet, en de eerste stokebranden tot weederspannigheid. Zij zijn in te nauwe betrekkinge tot hun Vaderland, alwaar zij hunne vrienden maagen en bloedverwanten hebben; alwaar zij somtijds reeds bezittingen hebben., of t' eeniger tijd staan te kreigen door Erfenisse als andersints; werwaards zij eens denken weeder te keeren, om in rust van hunne gedane winsten te kunnen leeven. Zo deeze zich nu al in de noodzaaklijkheid gevonden hebben, van voor d'overmagt te moeten bukken, en met den grootsten hoop eenen streng te trekken, zij zugten mooglijk in 't geheim, alles eerder in schijn en door dwang dan wel uit eige beweeging doende, Zij kunnen niet als nadeel hebben, met het land hunner geboorte in onmin te leeven. Voor deeze behoevde Engeland niet heel ongerust te zijn. Omtrent hen heeft het zich niet misgisd. Die zouden reedelijk gehandeld hebben, indien het in hun magt was gebleeven, of zo zij al voor een tijd in verkeerde denkbeelden mogten gekomen zijn, zouden zij zich op de geringste daad van Gezach onderworpen hebben.

De

De tweede soort is een geheel ander slag van menschen. Lieden gewoon aan het kwade, gevolglijk aan een tomeloos onbedwonge leeven, die weegens hunne wanbedrijven reeds swaardere straffen verdiend hebben, kunnen wel eenigen tijd door vrees, of zo lang zij onder bedwang zijn, zich uiterlijk ten goede schikken, en de schoonschijne gedaante van braave onderdaanen aanneemen, maar d'oude zuurdeesem blijft der meesten doorgaans bij, na gelegenheid wagtende, om met een verdubbeld geweld uittegisten. Hier toe heeft de belastingen hen door 't Parlement en de Kroon opgelegt, welke zij oordeelden dat hen teegens wil en dank niet konden opgedrongen worden, bequame geleegenheid verschavt. Zij bediende zich daar van, om den dwang en onderwerping t'ontgaan, waar in zij waren. Trots op den soort van welvaart, die zij mooglijk onverdiend in America gevonden hadden, zijn zij tot buitensporigheeden overgegaan, altijd gevaarlijker, na mate hunne zeden bedorver waren. D'eerste stap gedaan zijnde, zijn zij halv gedwongen vol te houden, uit vrees voor de straffe die hen te wagten staat; en het denkbeeld der meeste misdadigers, dat zij te hard behandeld of ten onrechten gestravt worden, heeft hen de verzending na America als eene strengheid doen aanmerken, welke zij thans trachten te wreeken. Voeg hier bij, dat de meeste dier verbannenen, zich van der jeugd aan d'onafhanklijkheid en de trotseering van 't leevensgevaar gewend hebbende, dus dubbeld geresolveerd moeten zijn, wanneer zij bovendien, door de drijfveeren eener ingebeelde vrijheid worden aangezet: te meer, daar zij zich onafhanglijk kunnende maken, na hunne willekeurigheid kunnen regeeren, en merklijke voordeelen te wagten hebben, ten minsten volgens hun begrip, (†)

Een

(†) *Of d'Americanen voordeel, of nadeel zullen vinden, en*

Een merklijk gedeelte der Colonisten beſtaat uit dit ſoort van menſchen, ten minſten in ſommige Provinciën. Maar zal men zeggen, zij maaken evenwel op verre na het grootſte getal niet uit, en veele onder hen zijn reeds overleeden. Dit ſtem ik toe, maar zulke menſchen hebben nog iets zeer gevaarlijks; zij weeten hunne denkbeelden aan den geenen die hen omringen en daar vatbaar voor zijn, ligtelijk meedetedeelen. Wie weet ook niet, hoe de kinderen door d'opvoedinge, de denkingsaard en zeeden hunner Ouderen, als een ervdeel vooruit hebben? En zijn er nog niet jaarlijks menſchen in ballingſchap na de Colonien getranſporteerd?

Wanneer men dit alles wel overweegd, zult gij met mij wel willen toeſtemmen, dat Engeland zich ten opzichte van dit gedeelte der Coloniſten ſchijnt te hebben misgisd, en dat het met eenige zeekerheid had kunnen en moeten voorzien, dat lieden van dien aard om plat Hollands te ſpreeken, geen kat zouden zijn, om zonder handſchoenen aantetasten: en dat gevolglijk ſtaatkundiger middelen gerader waren dan die van 't geweld der wapenen, vooral in zo eene afgeleegen oord, alwaar de Colonisten t'huis en meester zijn.

De derde ſoort maakt verre het grootſte getal der Colonisten uit, ja is mooglijk alleen drie en meermaalen zo talrijk, als dat der twee andere ſoorten te ſamen genomen. Ik meen die duizen-

in 't verkrijgen hunner begeerde onafhanglijkheid, zal mooglijk in een der volgende Brieven onderzogt worden; indien deeze, welke tot een proev dienen, met een gunſtig oog geleezen wordende, ik daar door werde aangemoedigd, om mijn beſtek te voltoijen.

zende emigranten, welke men uit Duitſchland en elders, bij geheele ſwermen heeft zien afzakken, om na America over te ſteevenen; alwaar zij eenige jaren onder een ſoort van dienstbaarheid geweest zijnde, ter goedmaakinge van hun transport en uitruſtinge, vrije menſchen ſtonden te worden, die hun eigen beſtaan konden hebben: gelijk er ook zeer veelen onder hen gegoed, ja rijk geworden zijn. (†) Dit waren menſchen, aan wien in hun land of de vrije Godsdienst gewijgerd wierd, of die door 't willekeurig gezag hunner Vorſten en Heeren, in eene ſlaavagtigſte onderwerping, naauwlijks zo veel overgelaten wierd, dat zij hun armzaligst leeven konden behouden. Hier door moedeloos geworden, kreegen zij een afkeer van hun vaderland, en waren jeukrig, om elders een gunſtiger lot te zoeken.

De Wijsgeeren en Staatkundigen hebben opgemerkt, dat het verlies van alle arbijdlust, d'uitdoving van 't vernuvt, en de verniteging van alle moed, het natuurlijk gevolg der onderdrukkinge is. De menſch word daar door tot een weezen verneederd, dat niets als 't uiterlijke zijner gedaante behoud. En van dit ſoort waren deeze emigranten. Geheel Neederland is daar ooggetuigen van geweest, ja het ſtaat den meeſten onder ons nog leevendig voor; hoe zij door deeze landen hunnen doortogt neemende, bij geheele ſwermen liepen dwalen, door hunne

(†) *Men kan in Londen naauwlijks een ſtraat ten eijnde gaan, in welke men niet een Americaan ontmoet, die rijk t'huis gekomen is. In de Provinciën hebben veele Landgoederen.*

ne domheid, lompheid en armoede, eerder aan beesten dan menschen gelijk zijnde. In America gekomen, hebben zij wel eenigen tijd ten voordeele van hunne Heeren of van de Coloniën moeten werken, en zijn dus eenige jaren aan een soort van dienstbaarheid onderworpen geweest; maar deeze staat van dienstbaarheid, die voor andere vrijopgevoede menschen een soort van slavernij zoude zijn, was voor hen eene volkome verbetering, een staat van welvaart, geluk, ja van eene hen ongewone vrijheid. De Jaren van dienstbaarheid verstreeken zijnde, wierden zij volkomen hun eigen meester. Daar het nu een eigenschap der onderdrukkinge is, dat de mensch lafhartig geworden, in de laagste denkbeelden vervalt; zo is het omgekeerd een kenmerk der vrijheid, dat een ieder meester zijner handel en wandel zijnde, de geest daar door word verleevendigd, de moed opgebeurd, en de mensch tot de stoutste, tot de grootmoedigste daden word bekwaam gemaakt. Maar niet zelden ziet men ook, dat de menschen tot het buitensporig misbruik dier vrijheid vervallen, wanneer zij van der jeugd daar aan ongewoon, eensklaps de genugtens derzelve komen te smaken. In dit geval bevond zich dit derde soort van Colonisten. Meest Duitschers, dus min vrije lieden ja veele Lijveigenen geweest zijnde, hebben zij in America de vrije oeffening hunner Godsdienst gevonden. Zij zijn aldaar meester van hunne reedelijke bedrijven, die enkel door zagte en voor de Maatschapij nuttige Wetten bepaald, of om beeter te zeggen, bestierd worden. Zij plukken daar de vruchten hunner werksame of vernuftige arbeid. Na mate zij gegoed geworden zijn, hebben zij eenig deel aan 't bestier der Coloniën gekreegen. Zij hebben of 't recht om hunne Representanten op de Provinciale Landdagen af te zenden, of kunnen daartoe zelvs benoemd worden. Zij oeffenen in veele geleegenheden, een merkelijke gedeelte der wetgeevende macht, en hebben deel aan veele bedieningen, zo in 't Burger als Krijgs-

weezen. Kortom: van d'allerlaagste schepselen, zijn zij aldaar weezentlijke menschen geworden. Maar is het nu zo te verwonderen, dat aan deze voordeelen niet gewoon, zij dezelve met geen maate weeten te gebruiken, ten minsten voor zo veel men uit hun gedrag schijnt te moeten besluiten? Had Engeland dit niet kunnen en moeten voorzien? Heeft het zich dus denklijk niet misgisd, omtrent dit talrijke soort Colonisten?

Voeg hier bij, dat sommige onder hen, 't zij uit eigenbelang of andere inzichten, zich tot hunne Hoovden hebben opgeworpen, d'overige aanzettende, door de denkbeelden van de vertreeding hunner voorrechten, en 't gevaar dat zij loopen, van hunne Vrijheid te verliezen. In deeze waan gebragt, komt hen nu geen middel bekwamer voor, tot behoud dier vrijheid, dan den zelven in alles den vrijen teugel te vieren. Dit geevt hun gehouden gedrag duidelijk te kennen.

Zie daar mijn Heer; hoedanig de gemoedsgesteltenisse der Colonisten na mijne denkbeelden is, en natuurlijker wijze moest zijn. Engeland had dus ligtelijk kunnen nagaan, dat d'Americanen zo gemaklijk door de wapenkreet niet aftefchrikken waren. Het had dan mooglijk beeter gedaan andere weegen in te slaan, liever dan hen geleegenheid te geeven, om door de gedurige wapenhandel soldaten te worden, die door de drijvveer der vrijheid aangezet, steeds onversaagder moesten worden, en hoe langer hoe gevaarlijker zullen zijn voor het Rijk.

Wanneer

Wanneer men met iemant eenig verschil heeft, vereischt d'omzigtigheid dat men omtrent de denkbeelden van zijn partij wel bewust zij, dat men nagae wat hij ter zijner verdediging kan doen, hoe lang hij het kan uithouden, en wat hulpmiddelen hem 't zij door zich zelvs, t' zij door anderen voor handen zijn. Ziet men dat de kans niet voordeelig of wisselvallig is, dan is het geraader palm in 't vuur te steeken, en de zaak door een minlijk accoord uit de waereld te brengen. Heeft dit in bijzondere geschillen plaats, niet min komt zulks te passe in differenten, van Natie tot Natie, van Volk tot Volk, vooral zoo den oorlog daer meede gemengd is. Het is zelvs een grondreegel der gezonde Staatkunde, die men echter ziet, dat veeltijds uit het oog verloren word. Ik wil niet te min wel bekennen, dat het voor een Vorst of Natie hard is, wanneer die jegens zijne onderdanen, tot zo verregaande inschiklijkheid moet overgaan, maar is het nog niet veel harder, wanneer men die door staal en vuur tot reeden moet brengen? Het spreekwoord zegt; die zijn neus afbijt, schend zijn eigen aangezigt.

Maar de zaken zijn nu reeds te verre gekomen tusschen Engeland en d'Americaanen. Zonder te beslisschen wie gelijk heeft, zij 't genoeg, dat Engeland d'Americanen als Rebellen aanziet en behandelt, terwijl deeze op hun beurt d'Engelschen voor Tijrannen, voor Geweldenaars houden. Men heeft de Colonien met de wapenen aangetast, die zich aan hun kant daar meede verdeedigen, en moogelijk onderhands daar in gestijvd ja geholpen worden. Het sweerd is uitgetogen. De weederzijdsche eer duld thans niet, vooral aan den kant van Engeland, het zelve vrugteloos in de scheede te steeken. Wie weet ook wanneer dat plaats zal hebben. Dus doet zich ge-

volglijk deeze vraag op. *Wat zal den uitslag dier oorlog zijn? Hoe zal die een eijnde neemen?* Dit zal het onderwerp mijner naastvolgende weezen, zijnde deeze het bestek eener missive reeds verre te buiten gegaan.

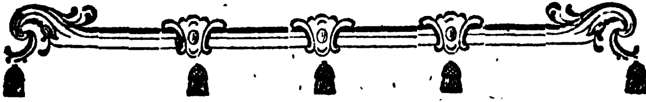
Ik heb dus d'eer mij met alle agtinge te noemen.

UE. gehoorzamen dienaar.

Culenburg,
den 1. Augustus. 1777.

TWEEDE

TWEEDE BRIEV.

MIJN HEER!

Met volkomen zeekerheid te willen bepalen, wat den uitslag wat het einde van deezen Oorlog zal zijn, is even zo onbezonne als ondoenlijk. Het lot der waapenen is te wispeltuurig, en de geringste omstandigheid kan somtijds op 't onvoorzienst eene geheele ja beslissende omwenteling te weeg brengen. Partijen zijn nu nog maar ieder op zich zelvs tegen den anderen in 't harnasch, maar 't is nog een raadsel of een van bijde en mooglijk alle bijden geen bijspringers zullen krijgen. Kan ook de weedersijdsche belangens of de vrees voor uitheemsche vijanden, weederzijds de waapenen niet eensklaps doen neederleggen, op een na d'omstandigheeden best mooglijk verdrag.

Wanneer men evenwel de voormalige geschiedenissen der Natien en Volkeren, met eenige aandagt geleezen heeft; wanneer

men (en dit maakt een weezentlijk gedeelte der Staatkunde uit) zulke of soortgelijke gebeurtenissen op de teegenswoordige toepast; wanneer men op de nationale denkingsaard agt geevt, op de resspective machten, middelen, legging en staatkunde gade slaat, alles onpartijdig wikt en weegt; is het niet geheel buiten d'onmooglijkheid, iets waarschijnlijks ten berde te brengen. En wat kan een Staatkundige anders doen, daar het toekomende ons onbekend is, en van eene hoogere bestieringe afhangd? Om dan tot dit onderzoek te treeden, zal ik vooreerst d'Engelschen en Americanen op hun zelvs beschouwen, als Natie tegens Natie zonder eenige buitenlandsche ten minsten opentlijke hulp elkander bestrijdende, en dan ten tweeden naspeuren wat vremde bijstand hen te wagten staat; waar uit dan met eenige grondigtelijk kan opgemaakt worden, aan wat kant d'overhand zal zijn. Weest echter altijd indagtig mijn Heer, dat ik enkel waarschijnlijkheeden en geenzints wiskunstige zeekerheden voorstel.

Wanneer twee Volkeren elkander beoorlogen, kan men bijna met zeekerheid zeggen, dat de geene die het langst in staat is de wapenen te voeren, en den kans te wagen, zijn weerpartij ten lesten moet afmatten, en zo niet geheel onderwerpen, ten minsten de vreedensconditiën voorschrijven. Om nu dien oorlog het langst te voeren, om den kans het langst te waagen, worden drie hoovdzaken gevorderd. (1) Geld, (2) Leegers of Vlooten, en (3) vrije geleegenheid van af en toevoer, ten einde die Leegers en Vlooten onbelemmerd van al 't benodigde, aan ammunitie, mondbehoevten, kleederen &c. te kunnen voorzien. Laten wij nu eens zien, hoe het met Engeland en America omtrent deeze Artikels geschapen staat.

Geld

Geld is de hoovdzenuw van den Oorlog. Zonder 't zelve kan men geen Leegers te Velde, geen Vlooten in Zee brengen, veel min op den duur onderhouden, en van al 't noodige voorzien. Die het zelve 't minst nodig heeft, oorloogt dus het goedkoopſte, en men zoude kunnen zeggen, dat hij het teffens het langſte kan doen.

Het is ontegenzeggelijk, dat Engeland een Land is, overvloeijende van rijkdommen, en groote inkomſten hebbende, welke door 't opleggen van deeze en geene nieuwe belastingen, ook kunnen vermeerderd worden; maar het is teffens ook onbetwistbaar, dat het onnoemlijke ſchulden heeft, die meer belopen dan de grond van Engeland zelvs waardig is, zo men hun eigen Schrijvers mag geloven. D'intreffen alleen welke van die geleende gelden betaald worden, zijn reeds dermate vermeenigvuldigd, dat een Staatkundig Schrijver bereekent heeft, daar toe jaar in jaar uit alle minuten een pond ſterlings moet betaald worden. Dit vermindert de inkomsten voor een merklijk gedeelte, en d'overſchietende zijn, mag men weederom bedaarde Engelſchen zelvs geloven, geenſints toerijkende, om de gewoone onkosten en uitgaven van het Rijk, of om volgens onze gewoonte te ſpreeken, om den Staat van Oorlog goed te maken; waar bij dan nog komt de civiele lijst voor het Huis des Konings. Men heeft intusſchen eenen Oorlog te voeren, die enkel over dit lopende jaar volgens de petitie der Miniſters bij de zes Millioenen ponden ſterlings zal kosten, zonder het caſueele te reekenen, en waar toe het geld heeft moeten genegocieerd worden. Wat zal het kosten, indien gelijk het mooglijk is, deezen Oorlog nog eenige jaare duurd? Zal Engeland niet alle jaren *de novo* moeten negocieeren, en om d'intresſen te vinden, zijne onderdanen al weeder-

derom ſwaarder belastingen moeten opleggen? Maar daar komt eens éen, eijnde aan 't belasten, en wanneer de maat daar omtrent overtreeden is, worden d'onderdanen eijndelijk uitgeput, arm, en buiten ſtaat geſteld, om te betalen; ja hoe meer belastingen men hen dan oplegt, hoe zekerder middel het is, om door t'onvermogen van te veel gedrukte burgeren, minder in de ſchatkisten te zamelen. In het teegenswoordig moment heeft de haast gedaane geldleening nog al eenigſints gelukt, om dat men de Natie de aangename hoop gegeeven heeft, dat deeze veldtogt de laatſte en voordeelig zoude zijn. De tijd zal zulks leeren. Maar die beleening is meest intusſchen door Engelſch geld gefourneerd. Men vrage vrij aan onſe Hollandſche Comptoiren, of zij veel geld in die Negociatie geſchooten hebben, voor Hollandſche Reekening? Mooglijk voor geen Honderd Duizend Pond. Zonder vreemd en vooral Hollands geld, kan Engeland niet lang Negociatien doen. Maar wat voorzichtig menſch, zal in dit hachlijk tijdſtip, zijn geld daar toe geeven. Men weet niet wat uit deezen Oorlog voorders kan ontſtaan; men is bedugt, dat die in Europa kan overgebragt worden; veele beſchouwen het crediet van Engeland als zeer wankelbaar; en andere zijn bedugt voor eene reductie der Intreſſen, of eene geheele ſtilſtand in de betaalinge derzelve. (†) Intusſchen, ſchoon Engeland door de nieuwe belastingen, zijne inkomſten grooter geworden zijn, zo dienen die evenwel nergens anders toe, dan om ten hoogſten op 't eijnde van 't jaar *a pari* te ſpeelen, terwijl het meer als waarſchijnlijk is, dat het aan deezen kant winnende in zijne in-

(†) *Dit zal mooglijk 't onderwerp eener der naastvolgende Brieven zijn.*

inkomsten, aan d'andere kant merklijke vermindering in dezelve moet gewaar worden. De Negotie van en op America staat geheel stil, welke beneffens de voordeelen der in en uitgaande rechten, volgens sommige Engelsche Schrijvers, eene schade van meer dan derdehalv milioen sterlings veroorzaakt. De Kapers der Americanen, neemen intusschen de Engelsche Koopvaardijers van elders komende prijs, en dat niet in kleine getaale, waar door weederom niet alleen Koopman en Werkman word verarmd, maar ook 's Lands schatkisten schade lijden. Van alle de onnoemlijke sommen, die het jaarlijks aan intressen moet betalen, blyvt maar een klein gedeelte binnen het Rijk circuleeren; het meerder gedeelte gaat buitenlands, en is dus voor den Staat verloren. De kosten van den Oorlog sleept ook veel geld na buiten; de Subsidien voor de gehuurde Troupen, maken de kleine Duitsche Vorsten rijk; terwijl derzelver daaglijksche besoldinge en verder onderhoud, op 's vijands Land, ten minsten in deszelfs nabuurschap word verteerd; waar door die ongevoelig zijn voordeel doet. In een woord, d'uitgaven zijn meerendeels in nadeel van Engeland, die uitgaven zijn vermeerderd, staan nog vermeerderd te worden; terwijl het onzeeker is, of d'inkomsten na eevenredigheid zijn. Kan men dan niet met eenige grond denken, dat dit rijk wel haast gebrek aan Geld zoude kunnen hebben.

D'Americanen zo het mij toeschijnt zullen zo schielijk geen geld gebrek hebben; want voor eerst, zij hebben zo veel niet nodig, als zo veel niet t'onderhouden hebbende, als geen grote schulden hebbende, waarvan zij jaarlijks d'intresten moeten betalen. Ten tweeden, de gelden die zij aan Engeland gewoon waren optebrengen, betalen zij nu aan zig zelvs, en die kunnen dienen om een gedeelte der oorlogskosten goed te maken. Ten derden, zij kunnen den Oorlog goedkoper voeren op hun-

nen

nen eigen bodem, die hen van veele dingen rijkelijk voorziet, dan d'Engelſchen, die dezelve verre af moeten voeren. Een Soldaat in dienſt van de Kroon in Duitſchland duur gekogt of gehuurd, vervolgens na America overgebragt en aldaar moetende onderhouden worden, koſt mooglijk zo veel Guinies, als een Americaans ſoldaat ſchellingen aan 't Congres of de Colonien kost. Ten vierden, doordien zij nu niet gebonden zijn, om enkel op Engeland te varen, brengen zij hunne producten met meerder voordeel na vreemde Haavenen; ja kunnen hunnen koophandel daar door merklijk uitbreiden. Ten vijfden, zij kunnen voor hunne eigen producten veel goedkoper ammunitie en oorlogsbehoevtens in ruilinge bekomen, dan Engeland, die dat alles ten duurſte voor contant geld moet koopen. Ten zesden; zij zijn met het onderhoud eener machtige vloot niet belast, zijnde hunne meeſte ſcheepen maar Kapers. Ten zeevende, hun leeger beſtaat uit eigen landzaaten, uit een ſoort van Landmilitie, die altijd minder koſt als reguliere troupen, die zich zelvs kleeden, en van veele dingen voorzien. Ten agtſte, het geld dat zij tot den oorlog verſpillen, word op hun eigen bodem verteerd, en blijvt in d'omloop, terwijl zij nog bovendien profiteeren van 't geld, dat 's Vijands Leeger op hunne bodem, of in de nabuurſchap verquist. Ten neegende, zij behalen met hunne Kapers van tijd tot tijd voordeelen op d'Engelſchen, veroveren rijk gelade ſcheepen en maken buit. Een Engelſche Koopvaardijer door hen genomen leevert meer voordeel, dan drie hunner Kapers die door d'Engelſchen genomen worden; immers dezelve zijn enkel ten oorlog uitgerust, en hebben zelde eene rijke lading in. Ten tiende, zij voeren maar eenen verdedigende Oorlog, die altijd minder kostbaar is, dan eenen aanvallende. En eindelijk, wie weet of ſommige Mogenheeden, die Engeland afgunſtig zijn, en voor als nog d'Americanen niet opentlijk willen bijſpringen, hen niet hijmelijk van geld voorzien.

zien. Maar ik ga over tot het tweede vereifchte in eenen oorlog, namelijk Leegers en Vlooten.

Het is niet t'ontkennen dat Engeland de fterkfte van alle de Moogenheeden ter zee is; en thans magtige Vlooten heeft. Maar die heeft het ook rijklijk nodig, zo ter bevijliging van zijne koophandel, wijd uitgeftrekte en alomverftrooide bezittingen, als in 't bijzonder tot het onderfteunen zijner oorlogsbedrijven teegens d'Americanen. Dit aantal Oorlogfcheepen fchijnt zelfs naauwlijks toerijkende te zijn; immers de zee is vervuld met Americaanfche Kapers, en ondanks alle des Konings fchepen, die op de kusten van America kruiffen, weet de Vijand bij nagt en ontijden en ook ligtere vaartuigen hebbende, uittelopen, ja komt d'Engelfchen tot in 't Canaal en op hunne eigene kusten aantasten. Maar 't is niet genoeg veel fcheepen te hebben, die moeten ook bemand worden. De meefte en beste Matroofen zijn reeds werklijk in dienst. De fware handgelden of præmien die men aan de Matroofen bij aanhoudendheid beloovd; de onlangs gedane preffinge, een zaak die zo vremd in d' ooren klinkt, wanneer men let op de vrijheid waar over een Engelfchman zich beroemd; het opeifchen en fomtijds met geweld afligten der Engelfche Matroofen, die op de fcheepen der andere Natien vaaren; geevt dat alles geen grond om te vermoeden, dat Engeland nu reeds een gebrek aan zeevarend Volk heeft, om de thans in zee zijnde Oorlogfcheepen, behoorlijk in manfchap 't onderhouden? Immers was 'er overvloed aan Matroofen, waaren die happig om dienst op 's Konings fcheepen te neemen, waarom bediend men zich dan van zulke buitengewoone middelen?

De Americanen zijn tot heden niet bedagt geweest, zelvs een

Vloot in zee te brengen, als teegens hun bestek van op den defensive 't oorlogen aanstrijdende. Maar stel eens zij kreegen dit in den zin, of Engeland wierd door de samenloop van omstandigheeden eens in eenen Oorlog met d'andere Zeemoogenheeden gewikkeld, dan is het verplicht meerder scheepen uitterusten, want de thans in zee zijnde, hebben meerendeels hunne vaste destinatie, en kunnen voorzigtigheidshalve ook niet wel van hunnen post op ontboden worden. Wat zal er dan van worden, en van waar zullen de Matroosen koomen? Is het niet te denken, dat het er dan maar heel soober zal uitzien, en dit gebrek zigtbaarder zal worden? Over 't geheel genomen, zal Engeland evenwel lang ontzaglijk ter Zee zijn, en door buitengewone pogingen zijn gezag op dat Element behouden, en 't is dus d' Americanen voor als nog niet raadsaem, zich met reguliere Vlooten teegens den Kroon te waagen. Maar 't is evenwel ook niet buiten de moogelijkheid, vooral zoo zij d' overhand kunnen behouden, dat zij daar op bedagt zullen zijn. Het is ook niet onmooglijk, dat d' andere Zee-Moogenheeden die zich reeds in eenen stant van defensie stellen, met Engeland oneens worden. De geduurige aanhoudinge, visitatie ja prijsmakinge hunner scheepen, heeft reeds geleegenheid tot klagten gegeeven, die ligtelijk van smeulend vuur tot eenen fellen vlam kunnen uitbersten. Kon dan het spreekwoord niet bewaarheid worden. Veel Honden is den Haas zijn dood.

Maar omtrent de landmagt heeft Engeland mijnes bedunkens zo veel voordeelen niet, en d'Americanen zullen langer grooter leegers kunnen voltallig houden. Gij weet mijn Heer dat de staatkunde der Engelschen seederd Cromwel altijd is geweest, nimmer bij vreedenstijd een groote Armée op de been te hebben. Mooglijk geevt de Staatsregel dat hij die meester van het Leger is, ook meester van al de rest is, hier toe aanlijdinge. Engeland heeft zich ook altijd veel

meer op den zee als landmagt toegelegt. Deszelfs natuurlijke legginge gav daar toe aanlijdinge, en de geest van de Natie held daar heenen. Het gemeen gevolglijk, en deeze zijn het waar uit men de Matroosen en soldaten moet haalen, is dus geneigder om ter zee dan wel te land dienen; en ik heb meermalen aan lieden des kundig hooren zeggen, dat men in Engeland veel eerder de benodigde Matroosen voor een schip van lienie kan bekoomen, dan de Recruten voor eene enkelde Compagnie. Bovendien, zo veel mij bekend is, heeft het extraordinaire middel van pressing, omtrent den landdienst geen plaats. Zo dra dan Engeland in eenen Oorlog word ingewikkeld; is het genoodzaakt vremde troupen in dienst te nemen. De nationaale zijn meerendeels benodigd om het rijk en deszelvs verdere bezettingen te verdeedigen, en t' overschot is niet groot genoeg, om te velde trekkende, een genoegsaam leeger uittemaken. Dit leerd ook d'ondervinding, want in alle voorgaande Oorlogen, heeft Engeland vremde leegerbenden in zijne besoldinge gehad. Onze eigen Troupen zijn meermalen in Engelschen dienst geweest. En nu zelvs, wanneer het maar teegens een gedeelte zijner eigen rebelleerende of weederspannige onderdanen de wapenen moet opvatten, om hen tot reedelijke gehoorzaamheid te brengen, is de Nationaale Armée niet toerijkende. Een merklijk gedeelte daar van is reeds na America verzonden, doch men heeft dadelijk Hanoversche en Brunswijksche Troupe hier en daar in dezelver plaats in bezittinge moeten leggen. Men heeft soldaten bij de kleindere Duitsche Vorsten moeten huuren en koopen, om s'Koning leegers in America te versterken, maar hoe zal dat altijd voltallig gehouden, of vergroot worden, zo de nood zulks eens vereischte, en zal men altijd gemaklijk nieuwe Recruuten kunnen vinden, om den plaats der Doodgeschootenen, der aan ziekte gestorven, der verminkten, der krijgsgevangenen of Deserteurs te vervullen? Dit zal dunkt mij aan veele swarigheeden onderhee-

heevig zijn, vooral zo er nog eenige Veldtogten moeten gedaan worden. (†)

Wanneer men in zijn eigen Land zelvs geen Krijgsvolk genoeg heeft, en dat van elders moet haalen, gaat het altijd zo gemaklijk niet; vooral wanneer de gemeene buitenlander afgeſchrikt word, door het transport ter zee, na eenen afgeleegen oord, die veelen zelvs volgens hunne domme denkbeelden, als een woest barbaarſch land beſchouwen, en zulks enkel om ſlagen te haalen, zonder eenig vooruitzigt van buit of fortuin. Eenige klijndere Duitſche Prinſen, hebben tot dusverre wel onverhinderd hunne onderdanen en troupen aan Engeland verkogt of verhuurd, een zaak die ons thans eenen nieuwen tak van Negotie ontdekt, waar uit de Staatkundige en Koopmans bereekening kan opgemaakt worden, hoeveel 's menſchen vleeſch en bloed per pond zal komen te ſtaan, maar zullen die Vorſten mooglijk niet d'ogen openen, en door d'ontvolking van hun Land begrijpen, dat de winst die zij op 't moment aan Engelſche Guinies doen, voor hen op den duur tien maalen nadeelig is? Zal hunnen landbouw, negotie en trafiquen daar door geen krak krijgen, die in lange jaren niet herſtelbaar is; worden daar door niet veele huisgezinnen, hunne Ouderen of kinderen verliezende, aan den beedelzak gebragt, en 't land beladen, met het onderhoud van weduwen en weezen? Zullen die Vorſten mooglijk niet eens ophouden met hun land t'ontvolken, en d'andere klijndere Prinſen, die ook jeukrig na een winsje mooglijk nu bedagt zijn, om hunne onderdaanen ook te verhuuren, daar door

ſche-

(†) *Dat dit waarſchijnlijk is, zal ik uit de krijgslist der Americanen in eene volgende Briev tragten te bewijzen.*

niet van hun voorneemen, afgewend worden? Zal het Duitsche Rijk mooglijk niet eens op zijn eige belangens bedagt worden, en door verdere staatkundige reedenen bewogen, deeze verzendinge van gehuurd of verkogt menschenvleesch verhinderen? Maar bovendien, zullen de Duitschers hoe gehoorzaam en onderworpen ook aan den wil hunner Heeren, zich altijd even gemaklijk tot soldaaten laaten maken, zich met inbreuk op de natuurlijke vrijheid uit hunne huizen, uit d' armen hunner huisgezinnen laten rukken, om teegens wil en dank over zee, in een afgeleegen land te gaan vegten, teegens een Volk, dat voor een groot gedeelte uit hunnen landgenoten bestaat, met het welk zij in geen oorlog zijn, en zulks ten behoeven van eene vremde Natie, of om ten kosten van hun bloed, leeden en leeven, eenige duizende Ponden Sterlings aan hunne Vorsten in den zak te blazen?

Intusschen, wat ook den uitslag deezer Oorlog voor Engeland zijn mag, het zal gedurig troupes na America moeten verzenden. Zeegenpraeld het over d' Americanen, dan moeten de Landen en Steeden, na mate men daar van in bezit komt, behoorlijk met krijgsbezettingen voorzien worden, deels om den inwoonder in toom te houden, deels om dien teegens den naburigen Vijand te bevijligen. Succumbeert Engeland, of blijvt d' overwinning nog lang in suspens, dan gaan er daaglijks zo veel te meer soldaaten door 't oorlogsvuur verloren, zo veel te meer anderen zijn er in den plaats nodig, of om 't leeger te recruteeren, of om 't zelve grooter te maken; ten eijnde d' overmagt boven den Vijand te krijgen. Gedurig nieuw krijgsvolk zal er dus nodig zijn, ten minsten zo lang er uit deeze burgerkrijg geen andere oorlog ontstaande, Engeland geen opentlijke bondgenoten zal hebben, die derwaards ter zijner bijstand hun

leegers zullen overzenden. Hoe nu aan die behoevtigheid zal kunnen voldaan worden, is iets dat de tijd best zal leeren.

Voeg bij dit alles, dat de noodzaaklijkheid om nieuwe troupes te hebben in dit geval bijna een dubbel getal derzelve vorderd, want wanneer men Duizend man in America nodig heeft, wil men die daar weezentlijk hebben, dienen er wel vijftienhonderd na toe gesonden te worden. Somtijds eer de soldaten aan boord der transportscheepen zijn, vooral in geval van vremd, nieuw geworven en gehuurd volk, zijn er al eenigen gedeserteerd. Op zee komt er ook een gedeelte om 't leeven, zo door d' ongemakken der rijse op een ongewoon Element, als door schipbreuk; waar bij nog komt, dat nu en dan eenige der transportscheepen, in de handen van den Vijand vervallen. Gekomen in America, is het volk vermoeid en afgemat van den overtogt, en naauwlijks aan den wal gestapt zijnde vind het eenen onzigtbaren vijand, ik meen de verandering van een Climaat waar aan het ongewoon is, en waar door veele met ziekte aangetast komen te sterven, of voorlange buiten staat zijn van dienst te kunnen doen. Na een wijnig uitgerust te hebben, gaat het met een halv ontsteld lichaam op een marcheeren, of op een vegten. Wat dan? D' Officieren zeekerlijk als brave mannen van Eer, zullen zich van hun plicht quijten, maar zijn de gemeene altijd zo naauwgezet? Neen mijn Heer, in eenen oorlog waar in de Soldaat voor zijn eigen Land of Vorst vegt heeft hij moed, maar niet wanneer hij geen denkbeeld van belang in den krijg heeft. De gestrengste krijgstugt kan hen dan wel geöeffend, maar geensints gewillig maken. Wanneer er reeds een soort van dwang om dienst te neemen heeft plaats gehad, wanneer er reeds een weerzin is geweest, om na America vervoerd te worden; wanneer die teegenzin vergroot is, door de reeds uitgestane ongemakken; wanneer men wijders gewaar word, dat er niets dan slagen, en geen

bnit

buit van belang te ha'en is; dat men alle uuren bloot gesteld is, aan 't verlies van leeven of leedemaaten, aan gebrek van leevensmiddelen en verdere behoevtens; wanneer men bij dit alles overdenkt, dat de geenen teegens wien men vegt, onze natuurlijke vijanden niet zijn, ja in teegendeel meest oude landgenooten; wanneer men hoop of verzeekering heeft, van bij dien vijant een beeter bestaan en minder gevaar te zullen hebben, is het dan zo zeer te verwonderen, dat er veel Deserteurs zullen zijn, of dat men onwillig zal vegten? Gij wilt nu met mij wel toestemmen, dat door dit alles een groot getal van 't overgezonde Volk verlooren gaat, eer het eens regt in 't veld is; ja dat eer duizend soldaaten na America gezonden, aldaar zes weeken geweest zijn, die al moogelijk tot eenige honderde minder gereduceerd zijn. Dit alles schijnt ook bewaarheid te worden, indien men na aftrek van alle exageratien, eenig geloov aan de publique tijdingen mag geeven; en wat kan men anders doen? daar wij zelys op de plaats niet zijn, om er gegronder over te oordeelen.

D'Americanen zo mij toeschijnt, zullen hier in een voordeel boven d' Engelschen hebben. Voor eerst zij zijn talrijk in volk, invoegen, dat indien van de honderd weerbare mannen er maar enige te velde komen, zij een groot leger kunnen uitmaken. Wat zal het dan zijn indien zij in cas van nood meest alle even gelijk de Switscherfche land Militie optrekken? Ten tweeden, zij dienen in en voor hun eigen land, en dus gewilliger, vooral wanneer daar het denkbeeld bijkomt, dat het ten voordeelen der gemeene zaak is, ter verkrijginge eener wezentlijke of gewaande vrijheid, en dat zij dus *pro aris et focis* vegten moeten. Ten derden, zij komen niet afgemat te velde, door een rijs van verscheide weeken, eenige dagen marcheerens brengt hen ter bestemder plaatse, en zij kunnen voor als nog geen belang vinden, tot d' Engelschen over te deserteeren. Ten vierden,

daar d'Engelschen des winters schraalen winterquartieren hebben, gaan zij bijna allen stil na huis, in den schoot hunner huisgezinnen uitrustende, hunne lichamen verquikkende, om met verdubbelde kragten eenen volgende Veldtogt te doen! Ten vijfden, worden zij ziek of gekwetst, zij kunnen na huis gaan, om herstellinge hunner gezondheid te zoeken, en bekomen die gemaklijker, door dien zij aan 't Climaat gewend zijn. Ten zesden, aan het land en de lugt gewoon, zijn zij ook minder Onderheevig aan toevallige ziektens, dan vremde Troupes. Ten zeevende, het Land, de Weegen, toegangen en hinderlagen kennende, zelde d' eerste aanvallende, altijd op den defensive ageerende, zijn zij minder aan leevensgevaren blootgesteld, en kunnen zich voordeeliger retireeren, wanneer zij het te bang krijgen. En eijndelijk zij zijn minder in gevaar van epidemique siektens te krijgen, door gebrek aan leevensmiddelen, of door 't eeten van gezoute ja halv bedorve spijsen, aangezien zij van landwaards in gedurige verschen voorraad bekomen. Uit al hetwelke ik dan denk te kunnen besluiten, dat bijde partijen een eeven groot Leeger te velde brengende, zulks ligter valt voor d' Americanen, dat zij 't zelve ook beeter kunnen recruteeren, en aan de vermindering van volk zo zeer niet onderheevig zijn; waar bij nog komt, dat een defensive Oorlog nooit zo veel volk verslind en vorderd, als eene offensieve.

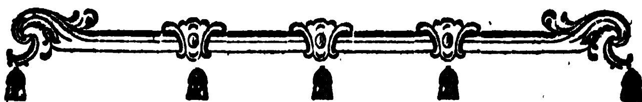
Ik zal d'eer hebben UE. de naastvolgende postdag 't onderhouden, over het derde Artikel, namelijk, de vrije geleegenheid van toevoer, ten eijnde de Leegers en Vlooten, onbelemmerd van al 't benodigde, aan ammunitie, mondbehoevten, kleedegen &c. te kunnen voorzien.

Ik ben met alle agtinge

U E. gehoorzamen Dienaar.

Culenburg,
den 5 Augustus, 1777.

DERDE

DERDE BRIEV.

MIJN HEER!

Geld en Leegers zijn wel den ziel van eenen oorlog, maar 't is alleen niet genoeg dat men daar van voorzien is, men moet ook geleegenheid hebben om er op zijn tijd een bekwaam gebruik van te kunnen maken. Al heeft men door zijn geld een groot leeger op de been gebragt, kan dat niet op zijn gepasten tijd in 't veld komen, heeft het de vrijen af- en aanvoer niet van al wat het benodigd heeft, kan men ingeval 't Leeger verſwakt, geen vasten ſtaat maaken, van onverhindert op zijn tijd verſche benden in de plaats te kunnen zenden, en verzekerd zijn, dat het een en ander ter netter tijd op de beſtemde plaats zal koomen, dan oorloogd men in 't gebrooken, en 't lot der wapenen reeds op zig zelvs zo wispelturig, ſteld ons nog aan meerder gevaaren bloot. Dit poinct is van groot belang; een voorzigtig Kabinet zal dit nooit uit het oog verliezen, in 't beramen

 van

van den Veldtogt, terwijl de Veldoverste altijd in zijne operatien zorg zal dragen, dat hij niet afgesneeden werde, en een agterdeur open hebbe. Wanneer men eenen oorlog nabij, aan de vaste wal voerd, vind men zich reeds somtijds daar in te leur gesteld, schoon zeldsamer. Maar wanneer die oorlog op een afstand van eenige honderd uuren, over zee, op 's vijands bodem moet gevoerd worden, heeft het meer voeten in d'aarde.

Engeland heeft buiten teegenspraak magtige Vlooten in zee, kan zijne transporten reedelijk wel dekken, en ter bestemde plaatse vijlig Convoieeren. Evenwel heeft men des niet teegenstaande al gezien, dat dit zo gemaklijk niet in zijn werk gaat. Wat loopt er niet een tijd voorbij, eer men voor duuren loon, hier en daar Soldaten heeft kunnen huuren, eer die in Engeland aangekomen zijn? Dan moeten die ingescheept en geproviandeerd worden. Wat is er een tijd nodig eer men alle de voorraad die met een Convoij over moet gaan, bij den anderen gezameld heeft? Alle die operatien gaan doorgaans langsaam in zijn werk. Maar wel aan; Volk, scheepen, voorraad, alles is in gereedheid. 't Convoij legt zijlreede, om net ter bekwamer tijd dat men 't zelve wilde afzenden, op d' eerste order in zee te steeken. De wind slaat om, de zee word omstuimig, 't weer is ongunstig, men durft zo veel zielen en schatten niet ruukloos wagen; men moet na bestendig weer en wind wagten, en somtijds weeken agter den anderen in de Haaven blijven liggen. Maar het loopt al eens tijdig in zee. Storm, teegenwind, kunnen 't zelve van den Cours afhelpen, uit malkander verstrooijen, ja een gedeelte der scheepen schipbreuk doen lijden. Wat er dan van te regt komt is afgemat, ontramponeerd, kan door de vijand op weg met voordeel aangetast worden, en komt incompleet ter plaatse zijner destinatie; en dat somtijds weeken laater als het transport daar moest zijn, of volstrekt nodig was, om van gepasten dienst te zijn. De Vijand neemt hier en daar intusschen eenige der verstrooid-

ſtrooide ſcheepen weg, die van de Vloot afgeraakt in de kaars vliegen.

De Veldoverſte inmiddels reekend uit, dat hij volgens bekomen aanſchrijvens, teegens zeekeren tijd, van zoo veel Troupes van zo veel ammunitie en voorraad zal voorzien worden. Hij ſchikt zijne operatien daar na, maakt daar ſtaat op, neemt zijn beſtek in gevolge van dien, en wagt die aankomst met ongeduld. Hij moet intuſſchen ſtil zitten, ten minſten kan niets van belang uitvoeren, want zijn leeger is onvoltallig, zijn volk heeft gebrek en is mismoedig; en wanneer het Convoij dan al ten lesten binnenloopt, is het of onvoldoende, of komt te laat, wanneer de beste kans verkeeken en de veldtogt reeds te verre verlopen is. Gij zult met mij moeten bekennen mijn Heer, dat Engeland in deezen verafgeleegen Oorlog, altijd min of meer aan alle deeſe mooijlijkheeden en gevaaren blootgeſteld is; en dat het dus dikwijls meer geluk als wijsheid is, indien bij voorbeeld 1000 man troupes, of 20 ſcheepen met voorraad, die over twee maanden precies in America dienen te zijn, zullen zij regt van pas komen, aldaar net ter beſtemder tijd en zonder verlies aankomen.

Maar nog iets; de Vijand heeft ook zijne verſpieders en heimelijke correſpondentien, weet dat er een renfort of convoy op weg is, dat zijn wederpartij daar na wagt, en voor dien tijd niet veel uit kan voeren, hij bedient zich net van dat tijdſtip om hem op het lijv te vallen; en wel met meerder voordeel, zo het komt te gebeuren dat het verwagtwordende lang agterwegen blijvende, er gebrek in deszelvs leeger is.

Nu zelvs, daar Engeland voor als nog de baas op zee is, is die vrije af- en toevoer aan veele ſwaarigheden onderworpen; en d'ondervinding heeft het al van tijd tot tijd bevestigd. Wat zal het zijn en dit is niet buiten de mooglijkheid, indien d'Americaanen eens op een zeeweezen, op het uitrusten van een Oorlogsvloot bedagt zijn, of wel hunne kapers tot een Vloot vereeni-

eenigende, een transport of Convoy der Engelſchen, opentlijk wilden aantasten? Wat zal het zijn, en dit is ook niet buiten d'onmooglijkheid, indien Engeland door een gevolg deezer Oorlog, eens met andere Zeemogenheden in oorlog geraakte?

De Americaanen hebben zeekerlijk ook den vrijen af en toevoer over zee benodigd, maar op verre na in zo eenen graad niet als d'Engelſchen. Hunne leegers zijn *in loco*, en zij behoeven geén recruten van elders t'ontbieden, en menſchenvlees bij een ander te gaan koopen of huuren. Mondbehoevtens hebben zij rijklijk in hun land. Al wat zij van elders moeten haalen, beſtaat in geſchut, geweeren, verdere ammunitie, en eenige behoevtigheden tot kleedinge. Maar dat zelvs behoeven zij niet heel en al buitens lands te haalen. Zij hebben immers kruidmolens, kleine geweermakerijen; wie weet of zij niet bedagt zijn om gieterijen aanteleggen. Het zij hoe het zij, ten minſten behoeven zij alles niet t'ontbieden. Zij hebben reeds verſcheide fabrieken aangelegd, om zich zelvs voor een gedeelte te kunnen voorzien. Wat hen evenwel nog ontbreekt om den overvloed te hebben, moeten zij zeekerlijk met gevaar en veele belemmeringen van verre haalen, maar dat gevaar is geringer, om dat zij zich bedienen van ligter vaartuigen, die beter bezijld hun ſlag waarneemen, om tusſchen 's Konings ſcheepen door te komen, en door dezelve vervolgd wordende eerder kunnen ontvlugten, of het onder de kusten houden op ondiepere plaatſen, die voor zwaardere ſcheepen onnaakbaar zijn. Zij gaan ook zelden vloots of convoijsgewijſe in Zee, zij zijn overal verſprijd uit den anderen, en bedriegen dus ligter de waakſaamheid der Engelſchen. Zij vaaren onder vremde vlaggen, en bedienen zich van verſcheide krijgsliſten. Zeekerlijk word hen hier en daar al een ſchip ontnomen, maar zij ontneemen er d' Engelſchen ook op hun beurt. Maar bovendien, aan d' Americanen oorlogs behoevtens te kunnen verkopen, is thans eene zeekere en

grovve

grovve winst; de kooplieden der vremde Natien weeten derwaards ladingen na toe te zenden op alderlij bedekte wijsen. Neutrale scheepen brengen die uit eene neutrale haven na eene andere neutrale haven, die het digst bij der hand is voor d' Americanen, van waar die dan de lading komen overneemen langs een vijliger en korter traject. Zijn er vijands scheepen in de buurt, men blijvt zo lang in de haven, tot dat die of weg zijn, of dat de zee onstuimig geworden, aan ligtere vaartuigen beeter geleegenheid geevt om uittelopen.

Kunnen d' Americanen zich ook niet toeleggen, op het maken van al wat zij benodigd hebben; leeverd hun land daar niet de meeste materialen voor op? De Turken hebben geschutgieterijen weeten opterigten, is zulks d' Americanen ondoenlijk?

En eindelijk, een uitgaande Americaansch schip word al eens genomen, wat verliezen zij daar aan? niets als een lading Tabak, Rijst of diergelijke producten, waar van zij den overvloed hebben, en het op eenige milioenen ponden niet aankomt. Een Engelsch schip in teegendeel dat uitloopt na America is of ten Oorlog gewapend, of geladen met krijgsbehoevtens, en in bijde gevallen een dubbel verlies voor d' Engelschen, en eene dubbele winst voor d' Americanen. Gij zult zeggen, een t'huisvarende Americaan is geladen met ammunitie enz. Dat is waar, maar hun scheepen zijn klynder, en loopen dus om reedenen voormeld minder gevaar, en dus werden er ook in evenredigheid veel minder genomen.

Zie daar mijn Heer de drie hoovdzeenuwen van den Oorlog, zonder welke die niet kan gevoerd worden, afgehandeld. Indien ik de waarheid getroffen heb, kunt gij nu zelvs het besluit opmaken, namelijk; dat zo lang deezen Oorlog zich enkel bepaald tusschen Engeland alleen, teegens d' Americanen alleen, de voordeelen en de waarschijnlijkheid eener gooden uitslag, veel meer aan den kant van laast, dan van eerstgemelde overhellen; dat dus om de zaak maar tot egaliteit te brengen, Engeland buitengewoone, onbegrijplijke pogingen zal moeten doen,

die

die d' allergeweldigste schok aan deszelvs finantie, koophandel, constitutie enz. zal geeven, verzeld van 't hachlijk gevaar eener gedeeltelijke zo niet totale ondergang. Maar 't is zelvs niet genoeg aan zijnen vijand egaal te zijn; dan staat de zaak nog in t'onzeeker: men moet d'overmagt hebben wil men zeeker zijn; dit zal dan nog meer voeten in d'aarde hebben. Ik besluit hier ook uit, (weerderom de twee Natien ieder op zich zelvs teegens den anderen gesteld) dat indien d'Americanen eens gezind blijvende, en in de denkbeelden van onafhanklijk te willen zijn, de gemeene zaak verdeedigen, en het zelvde bestek volgen dat zij tot heeden gevolgd hebben, Engeland hen beswaarlijk ja meschien nooit door de wapenen zal dwingen; en dat het dan mooglijk gelukkig zal zijn, indien het hen voor een vrij volk verklaard hebbende, een voordeelig of en defensiev Tractaat, of wel een verdrag van negotie met zijne voorige onderdanen zal kunnen treffen. (*)

Ik heb tot dus verre Engeland op zich zelvs, teegens d' Americanen op zich zelvs oorloogende beschouwd, en op die onderstellinge alle mijne redeneeringen gebouwd. Of Engeland opentlijk door andere Mogenheden zal bijgesprongen worden, of d' Americaanen hunne opentlijke helpers ook zullen hebben, wie deeze zullen zijn, hoe de zaak daar door van natuur en gedaante kan veranderen, wie dan de meeste voordeelen te wagten heeft, dit alles zal ik bij d' eerste geleegenheid onderzoeken, en aan UE. meededeelen. Ik zal dan ook de geleegenheid waarneemen, om van den invloed deezer gebeurtenisse op Europa en onzen Staat natespeuren, namelijk, indien er of eene algemeene oorlog ontstond, of dat d' Americanen zich onafhanlijk maakten of wel de nederlaag kreegen.

Ik heb in middels d' eer te zijn.

UE. Gehoorzamen Dienaar,

Culenburg den 9 Augustus. 1777.

(*) *Of het denklijk is, dat d' Americanen al eens onafhanklijk geworden, eensgezind zullen blijven, zal 't onderwerp eener nadere briev zijn.*

BRIEVEN

OVER DE NOORD-AMERIÇAANSCHE ONLUSTEN, DEN WAARSCHIJNLIJKEN UITSLAG DIER OORLOG, EN DEN INVLOED DIE DEEZE GEBEURTENISSE ZOUDE KUNNEN HEBBEN, ZO OP DE BELANGENS VAN EUROPA IN 'T ALGEMEEN, ALS VAN DEEZEN STAAT IN 'T BIJZONDER.

DOOR

JONKHEER LODEWIJK THEODORUS

GRAVE VAN NASSAU LA LECK.

TWEEDE

DRIETAL.

La nécessité du moment rend convenables beaucoup d'operations, ... La convenance & le droit sont deux choses très différentes,

Adams. Sens commun.

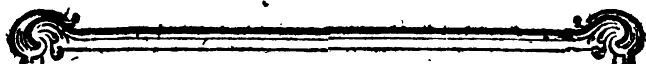

Te UTRECHT,

Bij G. T. VAN PADDENBURG, 1777.

Geen Exemplaaren worden voor echt erkend, dan door den Autheur zelvs onderteekend.

L: Th: Grave van Nassau la Lecq

VOORBERICHT.

Schoon de zeedigheid en de bewustheid mijner geringe verdienste, mij verbieden het oör te leenen aan onverdiende lovtuitingen, laat staan die aan het Publieq meede te deelen; heb ik echter uit bijzondere reedenen, en gekitteld door het koesterend denkbeeld, dat er nog eenige mijner Landgenooten zijn, die mij hunner agtinge weerdig oordeelen, niet willen wijgeren te voldoen, aan het vriendelijk verzoek, van den Schreiver der mij wel geworde Missive, dato Amsterdam den 11 *October. onder de Zinspreuk* Imperare sibi maximum imperium est. *omme het daar bij gezonde Digtstukje voor dit tweede Drietal Brieven te laten drukken. Wie hij ook zijn moge, ik betuige hem hartgrondig dank, voor sijne geneege gevoelens mijwaards, en d'aanmerkinge welke hij mij heeft gelieven meede te deelen, waar van ik zo veel doenlijk is, het nodig gebruik zal maken. Ik versoek hem, mij steeds een plaats in sijn Edelens aandenken te behouden, terwijl ik (kan zulks met sijne oogmerken bestaan,) hem op het vriendelijkste uitnodige, het zij in 't openbaar, het zij in 't bijzonder, desselvs naam en persoon aan mij bekend te maken.*

AAN

DEN HOOG EEDELEN, HOOGGEBOREN HEERE,

JONKHEERE LODEWYK THEODORUS

GRAVE VAN NASSAU LA LECK, &c, &c.

Bij d'uitgave fijner drie eerfte Brieven, over de Noord-Americaanfche onluften. enz.

Leeftge ampteloos LA LECK! als een vergeeteling (*)
De ftaat der wereldgrooten,
Gij weet dit, ftrekt altijd juift tot geen zeegening
Der vrije Landgenooten.
Maar die zijn Vaderland en medeburgren mind,
En zulks toond door zijn daden,
Het zij met pen of mond, heeft braaven toch te vrind,
Wie hem ook mag verfmaden.
O NASSAU! gaa dan voort, vervorder uwe taak!
Wil die met luft vervolgen:
Elk leeft uw Brieven met een zonderling vermaak!
Geen Brit werde ooit verbolgen.
Gij maalt d'onluftighêen van Noord America,
Natuurlijk door uw verwen,

En

(*) *Ziende op d'inleidinge van den eerften Briev, reegel 13 en 14,*

En hoe veellicht die krijg, door onherstelbre scha
 Heel Engeland zal bederven.
Wij wagten in 't vervolg, uw schrander oordeel af,
 Omdat uw fiksche pen, ons die belovte gaf.

IMPERARE SIBI MAXIMUM IMPERIUM EST.

De zinspreuk des Schrijvers is mij eene nuttige lesse, welke ik altijd erkenlijk zal indagtig zijn, en na vermogens trachten na te komen. Ik kan echter niet afzijn ter deezer gelegenheid te zeggen, dat gemerkt het Bloed 't geen door mijn aderen straald, niemant zich moet verwonderen, mij het zelve sterk prikkele. Mijne aandoeninge zoude geringer zijn, indien ik niet overwoog, hoe ik, wiens voorouderen ten kosten van goed en bloed de meedewerkers geweest zijn, van 's Lands dierbare verkregen vrijheid, schier als onbekwaam gehouden worde, mijn Vaderland van nutte te zijn. Wel verre nogthans, dat ik het achtbaar Opperhoovd die d'uitdeeler der meeste gunsten is, daar over zoude verdagt houden; Neen, d'invloed van anderen, en den laster van heimelijke wangunstige, weederhouden denklijk, deszelvs aangeboren goedhartigheid. Had ik het voorrecht mijner Naam niet, was ik geen Patriot, was ik niet aangedaan met d'innerlijkste gevoelens, voor het Doorluchtig Huis waar van ik d'eer heb een afstamling te zijn, en voor de

wettige Overigheid deezer gezeegende Republieq, had ik geen lievde voor de rechten en welvaart mijner waarde Landgenoten, en mooglijk, was ik geen geboren Neederlander, veellicht stond mij een gunstiger lot te beurt te vallen. Wiens eer ongekrenkt is, schroomt niet rondborstig te spreeken.

QUO SEMEL EST IMBUTA RECENS, SERVABIT ODOREM TESTA DIU.

VER

VIERDE BRIEV.

MIJN HEER!

Onvoorziene afwendigen mij genoodzaakt hebbende, voor eenige dagen den draad mijner brievwisselinge af te breeken, hervat ik dezelve met alle bereidwilligheid.

In mijne voorgaande heb ik d'Engelschen en Americanen op zich zelvs, teegens den ander vergeleeken. Mij staat nu allereerst t'onderzoeken, *wie hunne bijspringers zouden kunnen zijn?* dat is; *welke Mogenheeden en daar toe in staat zijn, en hunne belangens kunnen meede brengen, voor of teegens een der partijen, opentlijk in 't harnasch te verschijnen.* Gij zult mij hier in moeten verzellen, door de voornaamste gedeeltens van Europa, zonder u evenwel meer te vermoeden, als toen gij eens met den *Abt de la Porte* de voornaamste Weereldeelen doorkruiste. (†)

Schoon het hoovdtoneel der Noord Americaansche onlusten, aan den vasten wal dier nieuwe Weereld te zoeken is, diend deeze oor-

(†) *Zeeker Schreiver, die schoon mooglijk nooit verder gereisd hebbende als in zijn studeer vertrek, ons onder de gedaante eens Rijzigers, de bevallige ja vrij nauwkeurige beschrijvinge van veele Landen en Oorden geevt.*

oorlog echter ruim zo veel, onder 't getal der land als zee oorlogen gesteld te worden, aangezien die niet kan gevoerd worden als door behulp van Vlooten en Scheepen, en partijen elkanderwijklijk op dat wankelbaar Element bestrijden. Onse aandagt in dit onderzoek, diend zich dus in d'eerste plaatse voornamelijk te vestigen, op de zo genaemde zee Mogenheeden, als wel t' meest in staat, een van beiden de partijen, t' zij op zee, t' zij over zee in America, onmiddelijken hulp toe te brengen. Al wat sij en de verdere land Mogenheeden (waar van hier na ook iets) aan de vasten wal van Europa zouden willen bestaan, voor of teegens Engeland, d' Americanen of hunne Geallieerden, kan geen onmidlijke bijstand genoemt worden, en zoude enkel maar strekken, om eene dieversie te weeg te brengen, waardoor de eene partij de handen volder kreeg, terwijl die van d' andere ruimer wierden. Ik zal dus allereerst die zee Mogenheeden een voor een verhandelen, te dien eijnde hunne staatkundige belangens, inzigten, neigingen en macht, met alle mooglijke onzijdigheid naspeurende. Dan zult gij best bij u zelvs het besluit kunnen opmaken, in hoe verre het mooglijk is, dat zij aan de teegenswoordige onlusten deel namen, en aan wat kant, aan dien der Engelschen of Americanen, de balans denklijk zoude overhellen. Ik begin met Vrankrijk, als na Engeland thans d' eerste in rang ter zee zijnde. (†)

Vrank-

(†) *Weleer zoude ons lieve Vaderland alhier den eersten rang bekleed hebben. Wij waren de machtigste der zee Mogenheden, en onze Vlooten gaven den wet op dat Element. Thans moeten wij dien afstappen aan anderen, die toen verre beneeden ons waren. Neerlands Zeeweezen*, o dicere pudet! *heeft te veel van zijne bloeij verloren, en al de schеepen welke wij thans in zee hebben te samen genomen, souden onder de Ruiter en*

Tromp

Vrankrijk geloov ik te kunnen zeggen, heeft veele belangens, om niet alleen in 't geheim, maar selvs des noods opentlijk d' Americanen bij te springen, t' zij om hen onafhanklijk te maken, t' zij ten minsten om den macht van Engeland die hem in het oog steekt, merklijk te snuijken, of ware het doenlijk, en den balans van Koophandel aan sijn kant te doen overhellen, en hier of daar een brok van t' geen het in den laasten oorlog verloren heeft, weeder te kreigen. Dit staat mij kortelijk opteehelderen, bereid bij nader geleegenheid de zaaken dieper in te zien.

De geestgesteldheid eener Natie, heeft veel invloed op de werkinge van deszelvs Cabinet. Daar heersd altijd tusschen Vrankrijk en Engeland een soort van wangunst of nationale haat, die hen wel voor eenigen tijd toelaat, uit staatkundige belangens en inzigten, voor t' uiterlijke vrienden te schijnen; maar hen innerlijk altijd geslage vijanden doet zijn. (†) Beide willen sij den wet

Tromp enkel een Esquader of Divisie hunner Vlooten uitgemaakt hebben. Die groote Mannen stonden zij eens op, souden niet wijnig verwonderd staan.

(†) *Zij die de Geschiedenissen met overdenkinge geleezen hebben, en de gewaarwordingen van s' Menschen hart kennen, weeten; dat wanneer eene naburige Natie eertijds een aanzienlijk gedeelte lands aan eene andere Natie toebehorende, onder zijn macht gehad heeft, en na langdurige bloedige oorlogen, daar van geheel ontzet is, zulks een nationale haat te weeg brengt, die met het bloed van geslacht tot geslacht overgaande, schier vereuwigd word. Hier van daan den haat der Franschen teegens d' Engelschen, die eertijds een merklijk gedeelte van Vrankrijk bezaten. Portugal is in 't zelvde geval ten opzigte van Spanjen, gelijk ook wij vrije Neederlanders*

wet aan Europa geeven; ten minsten het evenwigt daar van in handen hebben. Beide zoeken zij hunnen Koophandel ten kosten d' een van den ander uit te breiden. Vrankrijk heeft altijd beweerd, de machtigste van alle de Mogenheeden te zijn, en was het zeekerlijk, indien het onder eene vrijere Regeeringe met de Hollandsche zuinigheid bestierd wierd. Engeland dingd na den zelvden tijtel, en kan in der daad ook gezegd worden, den wet ter zee te geeven, althans zeederd ons zeeweezen aan het daalen is geraakt. Mooglijk hier op grootsch geworden, doet het zijne eijschen te verre gelden, en begeerd alleen heerscheresse op den wijden Oceaan te zijn. De genoeg bekende Engelsche navigatie Acte, schoon aan ons het meest, heeft ook merklijke schaden aan Vrankrijk gedaan, en steekt het zelve even gelijk ons en andere Natien, grootlijks in den krop. Het heeft den laasten oorlog met nadeel gevoerd, te lande zijn Leegers, ter zee zijn Vlooten verliezende; en eijndelijk na zich uitgeput te hebben, bij eene halv gedwonge Vreede, *nolens volens* deszelvs Noord Americaansche en eenige Oost Indische bezittingen, aan zijnen natuurlijken vijand moeten afstappen. Men kan veronderstellen, dat dit alles, dien innerlijken haat voed, welke onverzetlijk enkel na geleegenheid wagt, om zich op eene gevoelige wijze t' openbaren. Door de gevolgen der leste oorlog, legt Vrankrijks Oost Indische Compagnie in duigen, waar voor het Engeland te danken heeft. Scheepsvaart en koophandel is daar door verminderd, althans de grootste winsten zijn gedaan, de meeste voordeelen gevloogen. Inmiddels is het in swaare schulden geraakt, die door de min zuinige huishoudinge in t' finan-

ders met betrekkinge tot laastgenoemde. Met Corsica is het eveneens geleegen omtrent de Genueezen. Die haat word nog grooter, zo dra er de verschillende denkbeelden van Godsdienst bijkomen;

financieele, vooral in de laaste jaren der vorige regeeringe, de nadeelen door Engeland aangebragt gevoeliger doen worden. Ondanks al de spaarzaamheid die er thans schijnt plaats te hebben, kan het niet wel de geleede schade, ten minsten spoedig genoeg te boven komen; zo lang Engelands macht en koophandel, hem in den weg is. Vrankrijks belangens vorderen dus, 't zij bedektlijk, 't zij opentlijk, dien macht te fnuiken, en zijnen meededinger alle mooglijke afbreuk te doen, ten eijnde de balans in evenwigt te kreigen, ja tot zich te doen overslaan. Zo lang Engeland met d' andere Mogenheeden in vreede leevde, en dus de handen ruim had, om zich kragtdadig te kunnen verweeren, was het voor als nog de zaak van Vrankrijk niet, met hem onvriend te worden, want de kans ter zee zoude ongelijk zijn, zijnde de Fransche zeemacht bij die der Engelschen niet te compareeren. Noodwendig moest er een gunstiger tijdstip afgewagt worden, terwijl men zich inmiddels door de vrede wat herstelde. Dit tijdstip schijnt gekomen te zijn. Geen gepaster geleegenheid heeft zich mooglijk in een eeuw voor Vrankrijk opgedaan, als de situatie waar in Engeland zich thans bevind, ten opzigte zijner N. Americaansche Colonien. Vrankrijk nu nog met Engeland in vreede, ondervind de waarheid van 't gemeene spreekwoord, wanneer twee Naburen keiven, of ons Nabuurs Rijk innerlijk verdeeld is, valt het daar in troebel water goed visschen, en onze eige koophandel raakt in bloeij. Het heeft d' Americaansche scheepen reeds gedurig in zijne havenen toegelaaten. Deeze brengen producten over die Vrankrijk dienen, en neemen in ruilinge koopgoederen en ammunitie. (†) Wat zoude het niet winnen, zo

(*) *Onder het schreiven deezer valt mij het extract eener Americaansche Courant in handen, luidende:* PORTSMOUTH *in* NIEUW ENGELAND. *Den 21 Junij. Capitein Bartlet, commandeerende het Brigantijn Schip de Pinnet, toebehoorende*

zo d'Americanen onbelemmerd bij hem ter markt mogten komen. Overweeg nu bij uw zelvs, of al het gezegde niet sterke beweegredenen kunnen zijn, om d'Americanen behulpsaam te zijn. Gij weet hoe veele rijkdommen de Koophandel aanbrengt. Zoude die van Vrankrijk niet sterk toeneemen, indien Engeland eens kon afgemat worden, of deszelvs Koophandel aan het daalen raakte? En stond dat niet te gebeuren, ingevalle d'Americanen door hulp van Vrankrijk onafhanklijk geworden, een vrij volk op zich zelvs uitmakende, den onbelemmerden handel op alle gewesten konden drijven? Zal die handel natuurlijker wijze niet het meest op Vrankrijk zijn, 't welk best daar toe geleegen legt, en inzonderheid van 't geen d'Americanen meest ontbeerd, genoegsaam voorzien is? Vrankrijks buitenlandsche bezittingen zullen daar ook een snaaij van hebben, gelegenheid tot vertier kreigen, en door de weerstuit hun Moederland kunnen goed doen. Ik vraag het nogmaals, kon Vrankrijk uit hoovde aller deeze Staatkundige belangens, niet eens te rade worden, d'Americanen opentlijk te helpen, en zich te bedienen van de geleegenheid, dat Engeland de handen vol heeft, om 't zelve zo ter zee, als over zee in deszelvs verre afgeleege bezittingen, aan te tasten? Zouden d'Engelschen alsdan zich tusschen twee vuuren bevindende, niet eenen harden strijd moeten kampen, en was het zo onmooglijk, dat de Franschen hunnen slag waarneemende, hen hier of daar eenen vetten brok

de aan de Staaten van Massachusett, is alhier van Nantes aangekomen den 11. *deezer, met eene ladinge. bestaande in* 400. *vaten kruid*, 400. *kisten klein geweer*, 4. *tonnen snaphaans steenen*, 4. *met vijlen*, 5. *met schoenen*, 1000 *staven ijzer*, 20. *tonnen met lood*, 4. *stukken ijzere gotelingen, vier ponders*, *&c. D'echtheid hier van wil ik nogthans niet waarborgen.*

brok ontweldigden? Kon Vrankrijk niet eens bij voorraad met het Americaansch Congres, in 't geheim een voordeelig Tractaat van Koophandel sluiten, als den prijs der bijstand, in geval van verworve onafhankelijkheid? Kan het ook uit hoovde van een soortgelijk Tractaat, niet wederom in 't bezit van zijn vorig Cannada &, komen? Zijn oude onderdaanen aldaar, hebben zo uit belangens van Godsdienst, als om andere reedenen, mooglijk meer lust onder den macht hunner vorige Meester te keeren, dan voor nieuwe Heeren te bukken. Had Vrankrijk dan ook mooglijk geen gelegenheid, deszelvs vervalle O. I. Compagnie te herstellen; met den inlander reeds misnoegd, ja verbitterd teegens d'Engelschen een verdrag te maken; en laastgemelde wier macht ginds en herwaards verdeeld was, daar of geheel van daan te bondsen, of ten minsten tot eenen lagen stand te brengen? Zijn dat alles onmooglijkheeden? Zeeker Schreiver zegt, *Et de part et d'autre on trouve des Soldats.* Dit alles onzijdig overpijnsd hebbende, maak nu bij uw zelvs het besluit op, en beken met mij, dat alle deeze drangreedenen te samen, of wel de voornaamste derzelve, gelegenheid kunnen geeven tot een vreedensbreuk tusschen die twee Mogenheeden, welke altijd d'Americanen voordeelig zal zijn?

Vrankrijk dat sijne belangens ook kend, schijnt zig reeds langsamerhand daartoe in staat gesteld te hebben, door het bouwen van Oorlogscheepen, in zee houden van Esquaders, en onder verscheide voorwendselen na deszelfs buitenlandsche bezittingen, Leegerbenden, Ammunitie, mondbehoeften &c. over te zenden. D'Americanen worden reeds in Vrankrijk toegelaten (*). Doctor

(*) *Men zal mooglijk zeggen, Vrankrijk behandeld d'Americanen op dit moment zo gul niet meer, als voorheen. Hunne scheepen moogen daar maar kort vertoeven. Wie weet of dit niet enkel een uiterlijkheid is, om Engeland nog eeni-*

tor Franklin, præſumtiev de geheime Agendaris van het Congres, houdt zich opentlijk aldaar op. Veele Franſche Officieren zijn na America overgeſteevend, of als Volontairs, of als weezentlijk in dienst der Vereenigde Staaten treedende. (*) Vrankrijk voerd dus reeds, ſchoon nog niet opentlijk, eenen Oorlog teegens Engeland, ja zeeker gevaarlijker voor laatsgemelde, dan wanneer die door eene Vreedensbreuk gewettigd wierd. De ſtap tot eenen openbâren oorlog is dus niet groot, is mooglijk voor handen, en de geringſte ontmoetinge kan daartoe gelegenheid geeven.

Aldus getoond hebbende, dat Vrankrijk belangens kan hebben, om d'Americanen opentlijk bij te ſtaan, en Engeland den oorlog aan te doen, zonder echter te willen verzeekeren dat zulks zal gebeuren, doen zich deeze drie vraagen op. *Is het in ſtaat eenen oorlog teegens Engeland te voeren en uit te houden? Kan het op eenen goeden uitſlag ſtaat maken? Is het nog wel den regten tijd daar toe, of is het geraader nog wat te wagten; althans*

eenigen tijd te payen? Elk weet bovendien, hoe de koophandel geſchikt is, om de geſtrengſte beveelen, langs honderde weegen t'eludeeren, en hoe eene wijze regeering daar omtrent veele zaken door de vingeren ziet, ja moet zien.

(*) *Weederom lees ik een ander Extract, eener Americaanſche Courant, welk indien zulks waarheid is, mijne gezegdens beveſtigd. Het luid aldus,* NEUBERN *in* NOORD-CAROLINA, *den* 13 *Junij. Alhier zijn over de West-Indien aangekomen vier Franſche Ingenieurs, te Parys door Doctor Franklin voor reekening van het Congres in dienſt genomen, Een derzelve heeft rang van Colonel in Franſche dienst, Het ſchip dat hen herwaards overgebragt heeft, is geladen met honderd metale ſtukken kanon, en veele vaten buskruid.*

althans zo lang, tot dat d'Engelschen d'eerste aanval doen? Dit verdiend eenig orderzoek.

Wat het eerste belangt, het komt 'er voornamelijk op aan, of de finantien van Vrankryk op eenen goeden voet genoeg zijn, om den Oorlog te voeren en des noods eenige veldtochten uittehouden. Niemant kan ontkennen, dat het Finantie Weezen aldaar, op verre na, nog in geen geschikte order is. De geduurige veranderingen in de huishoudelijke schikkingen, die spaarzaamheidshalve telkens gemaakt, somtijds ogenblikliik weederom veranderd worden, zijn duidelijke bleiken, dat men aldaar nog geen vast bestek heeft; ten minsten, dat zy die aan het roer der zaken zyn, en de bekwaamheid bezitten om die te herstellen, de handen in hunne werkingen niet ruim hebben, daar, in te zeer bepaald worden, en hinderpalen in den weg vinden, die zo gemaklijk niet op te ruimen zyn. Maar ik vraag, is het er beeter meede gesteld in Engeland? Dat is ook belade met schulden, is niet spaarsaem in uitgaven, komt telkens geld te kort, negocieërd jaarlijks, en moet sijn onderdanen gedurig meer en meer met belastingen drukken, om d'intressen goed te maken. Het water is daar tot aan de lippen. Beide dus tegen den anderen vergeleeken, komen mij voor elkander niet veel t'ontlopen, met dit onderscheid nogthans, dat Engeland schoon genietende de voordeelen eener vrije bijna Gemeenebest Regeeringe, zo veele noodwendige uitgaven heeft, dat het zelvs in vreedenstijd nauwlijks met zijne gewone inkomsten kan rond schieten; daar Vrankrijk bijna willekeurig gereed wordende, bukkende onder 't juk der Geestlijkheid, en wijnig vrijheid genietende, wierd de zuinigheid maar betragt, meer als genoegsame inkomsten heeft, om niet alleen jaarlijks rond te schieten, maar zelvs over te houden: waar uit het of schulden kan afleggen, of de schatkisten teegens een onvoorzien toeval, bij voorraad kunnen gevuld worden. Buiten en behalven, dat Vrankryk in veele zaken uit zich zelvs beeter geleegen-

genheld tot redres heeft; als door de natuur met enige voordeelen begunstigd, die Engeland moet ontbeeren. Edog om my hier in niet verder uittewijden, 't zij hoe het zij; zonder te beslisschen, of de vrees gegrond is dan niet; zeeker is het ten minsten, dat veele ja de meeste bedugt zyn, of voor eene stilstand in betalinge, of voor een generaal bankroet, en dus aan Engeland wiens crediet daardoor wankelende is, hun geld schroomen te geeven. Het crediet van Vrankryk begint eenigermate te ryzen, alzo het zich allengskens hersteld. De kundige Nekker is thans aan 't hoovd der finantie, en is wil men hem gelooven, als eene tweede Colbert in staat, alles op den besten voet te brengen. De verlichtheid der teegenswoordige Regeeringe geevt daar in een aangenaam vooruitzigt. Daar de schuld van Engeland daaglijks toeneemd, blijvt die van Vrankryk ten naasten bij op denzelvden voet; terwijl de spaarzaamheid aldaar in de moode geraakt, geholpen door de tegenswoordige groote winsten, hoop geevt, dat het wat schulden zal kunnen afleggen, althans d'interessen, promptelijk zal bleiven betalen. Ik herhaal het, Vrankrijks crediet schijnt te rijsen, en dat van Engeland hoe langer hoe meer te dalen; en dit zullen onze Amsterdamsche en Rotterdamsche geldschieters het best weeten te zeggen. Kan Vrankrijk nu jaarlijks eenige Milioenen door spaarsaemheid overhouden, kan het zich ook in tijd van nood daar van bedienen, ter goedmakinge der Intressen van Capitaalen die het tot het voeren eener oorlog zoude willen negocieeren. Vier milioenen jaarlijks bespaard, geeven een fonds om d'Intressen van honderd milioenen goed te maken. Gesteld nu Vrankrijk en Engeland deeden gelijktijdig een geldleeninge, aan wien denkt gij, dat men thans lievst zijn geld zal geeven? Gij zult mij als een voorzigtig man antwoorden, provisioneel zoude ik het aan geen van beide leenen. Maar wat zal 'er dan van de Capitalisten worden, waar zullen die met hun geld bleiven? Kunnen alle dat rentloos laten leggen? Kunnen alle dat aan Landerijen,

Hui-

Huizen, of diergelijke besteeden? Veele onder hen zugten reeds, dat sij merklijke sommen leedig hebben leggen, en niet weeten waar die te plaatsen. Ons Land lost gedurig af, en d'intresse zijn niet alleen gering, maar door 't opgeld der obligatien, veertigste penning, als anderfints, is men dikwijls twee, drie ja meer jaren, eer men een sober intrest trekt. Door de veelvuldige faillissementen is het Crediet in den Koophandel ook gekrenkt: Men schiet niet ligt geld aan de Kooplieden, ten minsten zo gul niet meer, als over eenige jaren, toen de kunst om zich te verrijken, door voor wijnige per Centen t'accordeeren, nog zo algemeen niet was. Wat dan met het geld gedaan? Brengt het geen renten aan, men kan niet leeven. Teerd men van het Capitaal, dat verminderd daar door, en men gaat allengskens agter uit. Waagen voor waagen, en het ergens moetende beleggen, zullen de meeste het thans liever aan Vrankrijk als aan Engeland geeven; waar uit ik dan teffens besluit, dat eerstgemelde minder gebrek zal hebben tot het voeren eener Oorlog, als laatstgenoemde. Maar bovendien, schoon het geld wel voor een gedeelte van buitenslands moet komen in groote beleeningen, de Natie selvs moet daar ook deel in neemen en zijn geld geeven. Het gros der Engelschen schijnt nu zo sterk niet ingenomen te zijn, met den N. Americaanschen oorlog, dien zij als een burgerkrijg aanmerken. Zij zullen dus als er te kort komt, hun geld daar voor schoorvoetende bijzetten, terwijl de Franschen eensdeels door de nationaale haat, anderdeels door het vooruitzigt van Engeland afbreuk te kunnen doen, greetiglijk den lesten penning zullen opschieten; ja moesten zij al voor een tijd swaardere lasten opbrengen, die gewillig zullen betalen.

Wat het tweede betreft, den uitslag van den oorlog is altijd onzeeker, edog hangd veel af van het bestek, volgens welke dezelve gevoerd word. Een wel overlegd plan mag hier of daar fijllen, maar bedriegt nimmer sijn meester over het geheel. De handelingen der Americanen geeven ons daar een blijk van. Wil-

de Vrankrijk weederom gelijk in de laatste oorlog te lande ageeren, en sijne Leegers buiten 't Rijk zenden, dan is en bleivt de kans niet alleen onzeeker, maar word bovendien verzeld met onnoemlijke kosten. Het diende zich te lande enkel te bepalen tot het bevijligen van sijn eigen Land, verweerender wijse, zonder offensiev t'ageeren. En dit valt hem gemaklijk, daar hij reeds aan d'eene kant door eene driedubbelde kring Vestingen versterkt is, en aan d'andere de ruime wateren tot eene borstweeringe heeft. Maar het moest enkel ter zee of in de overzeesche bezittingen offensiev te werk gaan, en daar toe alle zijlen bijzetten. Daar toe heeft het voornamelijk maar scheepen noodig. Wel zult gij zeggen, de Fransche Zeemacht is teegens die der Engelschen niet opgewasschen. Dit stem ik toe, indien Engeland de sijne geheel teegens Vrankrijk kon gebruiken; maar is die niet verdeeld? Word een groot gedeelte daar van niet teegens d'Americanen vereischt? Is er ook niet een ander gedeelte benodigd, zo om te convojeeren, als om de verdere alom verspreide bezittingen te bevijligen? Waar van daan zal er dan eene ontzaglijke Vloot overschieten, om die van Vrankrijk zo veel t'overtreffen? Zullen d'Engelschen van vooren door Vrankrijk, van agteren door d'Americanen besprongen, hunne Scheepen nog niet meer en meer moeten verdeelen? En nog iets. Mag men sommige Engelsche geschrivten geloven, de Vloot zoude volgens hen in zo eene bloeijende staat niet zijn, als er van opgegeeven word. Zij zeggen, veele scheepen zijn oud en buiten staat om zee te bouwen; derzelver namen alleen zijn maar in weezen, terwijl de meeste die in zee zijn, hun vol getal manschap niet hebben, om van genoegsame dienst te zijn. En dit laatste zoude men haast moeten geloven, wanneer men niet teegenstaande de groote handgelden, of de gedurige presfingen let. In den jare 1757 toen d'Engelsche Zeemacht op zijn hoogst was, wierd de geheele Vloot gezegt te bestaan uit de volgende Scheepen:

6. van

6 van 100 *Stukken geschuts.*
12 — 90
12 — 80
43 — 70
35 — 60
40 — 50
45 — 40
58 — 20
85 *zo Sloepen, Branders, Bombardeer-Gailloten, als verdere kleine Vaartuigen.*

336

Een derde deel deezer Scheepen zoude reeds gesloopt of buiten staat van dienst zijn, en de Vloot alles groot en klein bij den anderen genomen, thans niet boven de 200 Scheepen bedragen. Hier van zijn reeds in den voorleede jaare 1776. na America gezonden.

Scheepen van Linie		. . . . . .	2.
	van	50 *Stukken* . . .	8.
	van	44	3.
Fregatten	*van*	32	7.
	van	28	11.
	van	24	4.
	van	20	5.
Corvetten	*van*	18	3.
	van	16	3.
	van	12	4.
	van	10	3.
	van	8	2.

27. *zo Branders, Sloepen als Bombardeer Gailloten.*

82.

Rest dus nog 118 Scheepen.

Bij deeze zouden in dit jaar 1777 nog 20 fwaare Scheepen gevoegd zijn, dus het overfchot 98 Scheepen blijvt. Ter beveileginge der overige buitenlandfche bezittingen, worden gezegd ten minften 30 a 40 Scheepen en wel niet van de klijnfte caliber benodigd te zijn. Stel eens maar 20 Scheepen. Wat zal er dan overfchieten? Circa 80 Scheepen, waar van een gedeelte nog tot het convoyeêren en 't bevijligen der Engêlfche kuften moet gebruikt worden. Het zuiver overfchot kan dus alleen ftrekken om een formeele Vloot in zee te zenden, en dien der Franfchen het hoovd te bieden. Vrankrijk daarenteegens word gezegd 50 wel uitgerufte en bemande Scheepen in zee te kunnen brengen. Voeg er nu eens 20 à 30 Spaanfchen fcheepen bij, want Spanjen kan die in zee brengen, en zoude zich denklijk uit hoovde der Alliantie tuffchen de Huizen van Bourbon, bij Vrankrijk voegen; en overweeg of d'Engelfchen dan zo zeer boven zouden leggen. En wat zoude het zijn, indien d'Americanen ook eens met een Vloot in zee kwamen, 't geen hen niet moeijelijk valt, aangezien zij van alles wat tot den Scheepsbouw behoord rijklijk voorzien zijn. Hout, ijzer, teer, hennip, zijn de natuurlijke producten der Colonien. Reeds over veertig jaren heeft men in America fcheepen van 70 en 80 ftuk getimmerd. (*) Uit al het wel-

(*) *Onlangs wierd mij door een ervaren Scheeps Timmerman in Amfterdam verzeekerd, dat d'Americanen niet alleen zeer goede fcheepen hebben, maar zelvs overvliegers zijn, in de Scheepsbouwkunde. De Heer Adams in zijn gefchrivt ten tijtel voerende Sens Commun, drukt zich aldus uit: „ De lijst „ der Engelfche Oorlogfcheepen is groot en aanzienlijk; maar „ het tiende gedeelte derzelve is buiten ftaat, om gelijktijdig „ te dienen. Een aantal fcheepen zijn niet meer in weezen als „ op het papier. Hunne namen evenwel vervullen eene fraije plaats*

welke ik denk, dat de kans ter zee voor Vrankrijk zo hachlijk niet zoude zijn, indien het met Engeland in oorlog geraakte. Het eenige dat ik evenwel hier dien bij te voegen is; dat de Engelsche beeter bevaren zijn, en dat doorgaans Schip teegen Schip, d'Engelschman d'overwinninge behoud. Dit is van alle tijde gebleeken, en gevolglijk zoude Vrankrijk zich van zijn kundigste Officieren en beste Matroosen moeten bedienen; het Commando der Scheepen of Vlooten niet uit gunst maar weegens verdiensten, aan derzelver Gezaghebberen toe vertrouwende.

Ik ga over tot de derde vraag. Deeze Veldtocht is weederom verlopen, zonder dat d'Engelschen gezegd kunnen worden, voor als nog eenig decisiev voordeel behaald te hebben. Denklijk indien de zaken gedurende d'aanstaande winter tot geen minlijk verdrag komen, zal er wederom een veldtogt moeten gedaan worden, waartoe andermaals groote sommen zullen benodigd zijn, en Engeland door noodwendige Negociatien, dieper in schulden zal raken. Hoe langer inmiddels deeze oorlog duurd, hoe meer het afgemat word; hoe meer deszelvs Koophandel schade lijd. Kon Vrankrijk dus den uitslag der aanstaande Veldtocht afwagten, inmiddels den kat uit den boom zien, en zich intusschen zo veel te meer gereedmaken; ten minsten zo lang wagten, of dat d'Americanen te kort schoten,

„ plaats op de lyst der Marine, zo lang er maar eene oude „ plank van dezelve in weezen is. Engeland kan in eens, het „ vijfde gedeelte der in staat zijnde scheepen, niet in zee bren- „ gen. De beide Indiën, de Middelandsche Zee, Africa en „ andere oorden, op welke Groot-Brittannie aanspraak maakt, „ houden het grootste gedeelte der scheepen te zeer beezig" Schoon ik dit gezegde als t' onzijdig aanmerk, zoude men evenwel daar uit kunnen besluiten, dat zo alles niet waar is, ten minsten ook alles niet onwaar kan zijn.

ten, of dat het eerst aangetast wierd, het zoude zeeker voorzigtigst doen. Het kon intusschen de voordeelen der Koophandel met d'Americanen trekken, die zeekerlijk geruster genoten worden in Vreede dan in Oorlog

Zie daar wat ik omtrent Vrankrijk te zeggen had. Ik verzoek UE echter niet in het denkbeeld te komen, dat ik meer voor deeze Mogenheid als voor Engeland ingenomen ben.(*) Mij kreund het weinig wat andere Mogenheeden zullen of kunnen doen, als ons Lieve Vaderland, maar door rust en vreede, mag groeien en bloeien. Het zijn enkele bespiegelingen van iemant, die op de publicque geschrivten, de ondervindinge en waarschijnlijkheden zijne redeneeringen bouwende, geen toegang heeft tot de geheimen der Cabinetten. In teegendeel, indien gij mij vraagde, of het edelmoedig van Vrankrijk gehandeld zal zijn, dat het Rebelleerende onderdanen teegens hunnen wettigen Heer stijvd, of zijn buurman wiens huisgezin oneens is, wiens woninge in brand staat, onvoorziens op het lijv valt, ik zoude zeggen neen. Maar Gij weet hoe ons de geschiedenissen leeren, voor eerst, dat alle Tractaaten en Verbintenissen enkele uiterlijkheeden zijn, geschikt om niet langer stand te houden, dan met de wederzijdsche belangens overeenkomt. Het zijn een zoort van eerlijke of geoorloovde bedreigerijen, waar meede men elkander eenigen tijd in slaap wiegd. Wijders, dat d'edelmoedigheid altijd zo zeer niet strookt,

(*) *Ten blijke der aller nauwgezetste onzijdigheid, zal ik niet verzuimen in 't vervolg d'optellinge te doen, der verscheide hulpmiddelen, [en deeze zijn niet gering] welke Engeland aan de hand heeft, om nog eenigen tijd dien oorlog uit te houden. Schoon mooglijk het gebruik daar van deszelfs bederv kan zijn, en het te bezien zal staan, of het daarom evenwel d'Americanen zal kunnen beletten, zich onafhanklijk, te maken,*

ſtrookt, met de belangens van ſtaatkunde, daarin zo nauwkeurig niet gevolgd word, en dat men het wel meest op deeze hoovdregel toeligt, *zich zelvs zo veel doenlijk te bevoordeelen, terwijl men een ander alle mooglijke afbreuk doet.*

Ik heb d'eer te zijn.

UE. gehoorzaamen Dienaar.

Culenburg den 8 October
1777.

VIJFDE BRIEV.

MIJN HEER!

Ik meende heeden onzen weg over Spanjen en Portugal te vervorderen, edog om aan uwe begeerte te voldoen, zal ik alvorens deeze twee Vragen tragten te beantwoorden, namelijk; *Of het voorbeeld der Americanen geen nadeelige invloed kan hebben, op de denkingsaard der Colonisten van d'andere Natien; hen den lust geeven om zich insgelijks aan 't gezag hunner Meesteren t'onttrekken, en d'onafhanklijkheid te zoeken?* Wijders, *of d'Americanen eens onafhanklijk geworden, en eene Regeeringe op zich zelvs uitmaakende, niet wel in staat zouden zijn, de Colonien der andere Natien en inzonder van deeze Staat, in hunne macht te krijgen.*

Wat d'eerste vraage belangd, ik heb er veele ontmoet, die dezelve met *ja* beantwoordende, zich daar van als een argument bediende, om hun gevoelen te staven, dat d'overige Mogenheeden uit vreese voor een diergelijk toeval in hunne Colonien, noodwendig zodanig een kwaad voorbeeld dienden te straffen, en gevolglijk uit gemeene belangens gesamentlijk met Engeland moesten samenspannen, om de Noord Americanen tot gehoorzaamheid te dwingen. Ik wil niet ontvijnsen, in d'eerste opslag

door

door de schoonschijnendheid deezer redeneeringe verleid, bijna in het zelvde denkbeeld te zijn geweest; evenwel de zaak nader overweegende ben ik van gevoelen veranderd, en mij dunkt deese swaarigheid van wijnig of geen belang te zijn. Ik zegge niet, dat de belangens van Europa in 't algemeen meedebrengen, dat d'Americanen onafhanklijk worden; dat zij eene nieuwe en op zich zelvs bestaande machtige Mogenheid uitmaken. Verre van dien. Veele reedenen militeeren daar voor en teegen, welke ik bij nadere gelegenheid zal onderzoeken. Maar ik ben voor als nog in het denkbeeld, dat het voorbeeld der Americanen geen invloed kan hebben op andere Colonien; dat die om veele reedenen tot dat denkbeeld niet kunnen komen; ja al kwamen zij daar toe, dat die nimmer in staat zullen zijn, het zelve ter uitvoer te brengen; en gevolglijk, dat geen Mogenheid uit dien hoovde gehouden is, d'Engelschen te helpen. Vergun mij dit nader op te helderen. Ik zal eerst spreeken over de Spaansche, Portugeesche en Fransche Coloniën; want wat d'onse betreft, daar omtrent zullen weinige woorden voldoende zijn.

Voor eerst; zal een Colonie met eenig succes tegens zijn Moederland opstaan, dienen deszelvs bevolkers wel voornaamelijk bezield te zijn met de waare gevoelens van vrijheid na d'onafhanklijkheid dingende; daar reeds van lange op gedagt te hebben, en die denkbeelden van geslacht tot geslacht transmitteerende, daar in te volharden. Hier toe behoord al heel veel meer, als men wel denkt. Het is een vaste regel, dat overal waar d'inwoonder een slaav is, aldaar geen moeds genoeg gevonden word, om op de vrijheid te denken. De natuurlijke gevolgen eener willekeurige regeeringe zijn, dat d'onderdanen bevende voor d'Oppermacht, omringd van heimelijke verspieders, niet alleen niets durven bestaan, maar hun zelvs naauwlijks gegund word te spreeken, ja te denken. Het geringste, hoe zeer ook met d'aangebore natuurlijke vrijheid overeenkomende, dat met de aangenomen denk-

beelden der Regeeringe niet ſtrookt, word als een lijvſtraflijke zaak aangemerkt; als een misdaad van gequetſte Majeſteid geſtraft. Het is nog een reegel, dat in alle Landen alwaar de Geeſtelijkheid op den throon zit, de verdrukkinge nog grooter is, en gevolgelijk d'onderdaanen nog lavhartiger ſlaven worden. Pas dit nu toe op Spanjen en Portugal. Die twee Rijken worden vrij willekeurig geregeerd. Denken, ſpreeken, is daar nauwlijks geoorloofd; ſchreiven is geheel verboden. Iets te willen beſtaan is bijna ondoenlijk. Men is er door Spions van de kleinſte omſtandigheeden onderrigt. Op de geringſte daad van gezag beevd d'onderdaan, even als een ſlaav voor de ſtraffe bedugd. Daar het waereldlijk gezag ophoud, komt de geeſtelijke roede te baate, en een dienaar der Inquiſitie, doet duizend aangezigten verbleeken. De Spaanſche en Portugeeſche Colonien zijn ook in deeze omſtandigheid, ja bukken onder nog een harder juk, en worden nog willekeuriger geregeerd, D'Inquiſitie is daar op den throon. Kunnen nu zodanige menſchen wel gelegenheid hebben, om vrij over zaken van dien aard te denken; te ſpreeken, te ſchreiven? Dit diend evenwel vooraf te gaan, om de gemoederen te voorbereiden. Al waren daar eenige op d'onafhanklijkheid bedagt, hoe zullen zij hunne denkbeelden aan andere durven meededeelen, die zij nauwlijks weeten of hunne vrienden of verſpieders zijn? Kan er dus wel moeds genoeg bij hen veronderſteld worden, tot zodanig een beſtaan, of ſtandvaſtigheid om d'eerſte ſtap gedaan zijnde, daar in te volharden, en alles ten eijnde toe ter uitvoer te brengen? Zeekerlijk neen, en alles ſtrijd daar teegen. Dit kon wel plaats hebben in d'Engelſche Colonien, die de voordeelen der vrijheid reeds genoten, die zich op voorrechten konden beroepen, die durvden ſpreeken en ſchreiven; die voor geen geeſtelijke geeſſel moeſten knielen, kortom, die vrije meeſters van hunnen handel en wandel waren: maar onmooglijk kan dit beſtaan, bij menſchen gelijk de Spaanſche en Portugeeſche Coloniſten.

Ten

Ten tweede; het Climaat dat hen reeds in hun Vaderland log, vadsig ja lafhartig doet zijn, heeft nog meerdere invloed op hunne lichaamsch gesteldheid, in heeter oorden. Aldaar door de branddende zon en eene bedorve lugt gedrukt, zijn zij schier werkloos; ja door d'aangenome weelde ongewoon aan fatigues, bijna te luij om zich zelvs de geringste diensten te bewijzen, wordende alles den slaav opgelegd. Men behoevd wijnig kennisse te hebben, van 't Caracter der Natien, om niet te weeten, dat de Spanjaarden en Portugeezen van natuure lafhertiger zijn dan andere Volkeren, en dat zij meer door opgesmukte devtigheid, om niet te zeggen opgeblazenheid, dan wel door werklust bezield worden. Zullen zij evenwel na d'onafhanglijkheid staan, dienen zij noodwendig de wapenen optevatten, de moeilijkheden van eenige veldtogten uitteftaan, tegens fatigues, honger, dorst, leevensgevaar, en wat dies meer is, te worstelen. Dit is het werk niet eener luije Natie, die zijne oude heldenmoed verloren hebbende, verbasterd door de weelde, door de huuwlijke of converfatie met den inlander en slavinnen, thans bijna niet geschikt is tot oorlogsbedrijven. De geest der Spanjaarden is ook zoo zeer tot het krijgsweezen niet hellende. De Noord Americaanen in tegendeel, zijn van natuure soldaten, zij zijn immers meest gebooren Engelschen of Duitschers.

Ten derde; de bevolkinge en gevolglijk een genoegsaem' getal vertrouwde weerbare mannen ontbreekt hen. Het getal der zielen in die Colonien is wel groot, maar meer dan drie quart daar van zijn slaven. De Europeanen of die onder de vrije menschen sorteeren, zijn de minste in getale. Aldaar zijn niet gelijk in d'Engelsche Colonien drie en een halv Milioen meest vrije inwoonders te vinden, (*) Zij kunnen dus niet gelijk de N. Ameri-

(*) *Ten tijde dat het Congres eene optellinge van alle inwoonderen deed doen, omme daar uit de bereekeninge te maken*

ricanen groote Leegers te velde brengen. Zo gunſtig als de na-tuur in Noord America is, in 't bevorderen der populatie, zo wangunſtig ſchijnt die in Zuid America te zijn. De hitte en in-zonderheid d'ongezondheid van het climaat, doet het grootſte getal der geenen die zich derwaards begeeven, binnen wijnige ja-ren ſterven. Oude lieden zijn daar zeldzaam. Bij d'aankomst ſterfd reeds de helvt aan de landziektens, die meest allen moeten ondergaan. Een ander gedeelte word door de ziekte die ons ge-

zegd

ken, der Contingenten die iedere Provincie konde fourneeren, en hoeveel Manſchap tot den krijgsdienst bequaam was, is het te denken dat veele zich aan d'opſchreivinge zullen ont-trokken hebben; en des niet te min, wierd het getal bevonden bij de drie en een half Milioen te zijn. Zie hier de lijſte der Landmacht, welke de rebelleederende Colonien, Cannada daar niet onder gereekend, te velde kunnen brengen.

PROVINCIEN.	*MANSCHAP.*
New-Hampshire, ...	18000
Maſſa Chuſett, ...	88000
Rhode Island en Providence, ...	14000
Connecticut, ...	40000
New-York, ...	40000
Jerſey, ...	24000
Penſylvanie, ...	100000
Maryland	34000
Virginie, ...	34000
Carolina, (*Noord*)	18000
Carolina (*Zuid*)	12000
Nieuw Schotland, ...	4000
Georgie, ...	2400
	428400

zegd word uit America overgebragt te zijn, verslonden; terwijl de uitspattingen met de slavinnen en verdere debauches, ook veele wegrukken. Bovendien de toevoer van menschen na die Colonien is zo groot niet. Derwaards gaan geen vlugtende Protestanten. Men heeft daar de bevolkinge ook niet aangemoedigd, door aan d'onmagtigen vrij transport en eenige jaren behoorlijk onderhoud te bezorgen, hen land uittedeelen en diergelijken. Het zijn alle Roomschgezinden die daar natoe gaan, meest eigen Landzaten; want d'andere Natiën verkiezen liever zich elders neêr te zetten, dan wel in een land, dat voor ongezond bekend, hen bijna geen ander vooruitzigt geevt, als dat van een kortstondig leeven. 'En eindelijk, de Geestelijkheid speeld daar den baas, heeft er het vetste der aarde in, en elk weet dat overal waar die Pauschelijke Legioenen een schuilplaats hebben, de bevolkinge aldaar op zijn zwakst is.

Ten vierde; hen ontbreeken veele hoovdnoodwendigheeden, tot het voeren en uithouden eener oorlog. Met goud en eedele gesteentens kan men niet vegten, of zijn honger en dorst verzaden. Fabriequen en handwerken zijn bij hen schier onbekend, dus moet alles van dien aard, van elders komen; en om die gelijk de Noord Americanen zelvs opterichten, daar toe ontbeeren hen handen en materiälen ja mooglijk vernuvt. Zij die zich derwaards begeeven, gaan 'er om zich door den arbeid hunner slaven te verrijken, maar geensints om zich door eenige nuttige, werksame, of vernuvtige arbeid, een bestaan te bezorgen. Het is hen doorgaans te veel moeite, dat zij zelvs de handen aan het werk zouden slaan. Zij hebben geen Kruidmolens, Geweerfabrieken, Geschutgieterijen, Scheepstimmerwerven, Laken of Wolweeverijen, en diergelijken. Yser, Vlas, Hennip, Teer, zijn daar geen natuurlijke, veel min overvloedige producten; zaken die vooral in den oorlog benodigd zijn. Goed scheepstimmerhout zelvs is er gebrek. De geringe voorraad die 'er al van 't een of ander voor hände mogt zijn, is gauw geconsumeerd,

en uit zich zelvs op het noodwendigste geen staat kunnende maken, is de toevoer van elders onzeeker, ja zelfs ongemaklijker dan na d'Engelsche Colonien. Gevolglijk valt voor hen het voeren eener oorlog zo veel te beswaarlijker.

En eindelijk; de legginge van het land en der nabuuren die het omringd, is een merkelijke hinderpaal. Namen de Spaansche Colonien de wapenen op, dadelijk zoude het Moederland hen niet alleen aantasten, maar de Portugeesen zouden zich in deeze troubele geleegenheid, van dezelve zoeke meester te maken, en omgekeerd; want te willen beweeren, dat en de Spaansche en de Portugeesche Colonisten te samen zouden kunnen spannen, is een hersenschim. Die twee natien mistrouwen elkanderen te veel, en zijn ruim zo innerlijke geslagen vijanden, als d'Engelschen en Franschen. De Noord Americanen ook hebben hun land zo gewelddadig niet in bezit genomen als de Spanjaarden of Portugeezen het hunne. Eerstgemelde zijn met de naburige wilde Natien in vredensverbonden getreden, die daar hun voordeel bij vinden, eensdeels om zelvs teegens hunne vyanden bescherminge te vinden, anderdeels weegens den binnenlandschen Koophandel of ruilinge. Laastgemelde in teegendeel door moord en brand hunne geldzugt voldaan hebbende, kan d'inlander nooit zijne aangeboren haat teegens hen verzetten, die van ouders tot ouders is overgeërfd. Wel verre van gelijk de N. Americanen door den inlander geholpen te worden, zouden zij eerder aan hen een vyand te meer vinden, die uit wraak hen van agteren zal bespringen, terwijl zij van voren teegens den macht hunner wettige Overigheid de handen belemmerd hadden.

Dit alles met betrekkinge tot de Spaansche en Portugeesche West Indien, als de wijduitgestrekste zijnde; want wat derzelver andere bezittingen belangd, die zijn ieder op zich zelvs te gering in macht, en niemant zal spoorloos genoeg zijn te beweeren, dat zij iets diergelijks zouden durven bestaan. De machtigste van allen is niet in staat, drie agtereenvolgende jaren, 5000

weer-

weerbare mannen te velde te brengen. Wel kunnen zij rebelleeren, en zich aan eenen anderen Heer onderwerpen, maar nimmer op zich zelvs, een onafhanklijke Mogenheid of Staat uitmaken.

Om deeze laatste reeden heeft Vrankryk ook luttel noods voor zijne Colonien, dat die zich onafhanklijk zoude kunnen maken. Die zijn te veel verstrooid, zijn ieder op zich zelvs niet machtig genoeg, zijn even min bevolkt door vrye Europeanen, en worden bovendien na mate hunner bevolkinge veel meer in teugel gehouden, door de bij hen in bezettinge leggende Krijgsbenden. De nationale denkbeelden verschillen daar ook te veel toe. De N. Americanen Engelschen geworden, beroemen zich op eene vrijheid, die hen bijna aan geen wetten onderwerpt, en een Engelschman is gewoon, rond uit zich teegens zijn Overheid te verzetten, wanneer hij denkt beledigd te zijn. Een Franschman daar en teegens, is vervuld met d'eer van zijne Koning, ja gehoorzaamd hem eerbiedigst, al oordeelde hij beledigd te worden, en in gevalle van ongehoorzaamheid, is de geringste daad van gezag voldoende, om hem tot onderwerpinge te brengen. Hij is meer verknogt aan zijn Koning en Vaderland, meer gewoon aan een willekeurig gezag, en dus minder geneigd zich daar aan t'onttrekken.

Nu staat mij nog over onze eige Colonien te spreeken, Maar! --- waar heen vervoerde mij haast de Schreivlust? Ik ontroer op het enkel denkbeeld der stoffe. Neen. --- Ik zoude mij zelvs als Neederlander en mijne lieve Landgenoten verneederen, indien ik maar veronderstelde, dat zodanige denkbeelden bij hen die zig in onze Colonien bevinden, zouden kunnen opkomen, laat staan dat zij die ter uitvoer zoude willen brengen. Het vaderlandsche bloed is t' eedel om ooit dermate te verbasteren, en 't is onmooglijk dat vrij gevogte Nederlanders zich zouden kunnen onteeren, door de wapenen teegens hun eigen Vaderland op te vatten, dat hen zo na aan 't hart legt. Schuiven we liever een geweev-

sel

ſel voor deeze chimerique gebeurteniſſe, als geen weederlegginge benodigd hebbende. En geſteld, hoe onmooglijk ook, een Landverrader in onze Colonien kon op d'onderneeminge van onafhanklijkheid bedagt worden, zeeker d'opſtelder van zodanig project zal nimmer een Landzaat zijn, het zoude een rukeloose raskallende uitlander zijn, die nooit door de oprechte Vaderlanders in d'uitvoer zal geholpen worden. Bovendien; wat voordeel zoude onze Colonisten daar bij kunnen vinden? Thans zijn zij als 't ware in ons Gemeenebest ingelijfd, genietende alle zodanige vrijheeden en voorrechten; als door redelijke ſchepſelen, onder de zagtſte en veiligſte der Regeeringen kan gevorderd worden, en zulks onder de machtige beſcherminge der waakſaemſte Burgervaderen. Alle die voorrechten ſtonden zij te verliezen, en al kon deeze of geene Colonien een ſouverijniteit op zich zelvs uitmaken, zouden zij het geluk en dien vrijheid niet behouden, welke zij thans het voordeel hebben te bezitten. D'oprechtinge eener nieuwe Regeeringsvorm, is altijd een tijd van verwarringe, doorgaans van geweld; en de geenen die zich aan 't hoofd derzelve ſtellen, zijn in zodanige onruſtige tijden, meeſt zo veele Dwingelanden, deeze gelegenheid waarneemende, om uit eigen voordeel de hen onderhorigen te verdrukken. Daden van geweld zijn alsdan niet alleen te wagten, maar zelvs ſomtijds noodzaaklijk, om t'aangenome Sijſthema te handhaven. Zij liepen dus gevaar min gelukkig te zijn, en eene wiſſelvallige uitſlag te wagen, teegens de vaſte zeekerheid, van de voorrechten die zij thans genieten, voor altoos te derven. En eindelijk, thans zijn zij in eene vijlige bezittinge, door de beſcherminge van ons machtig Gemeenebeſt, dat hen tegens verdrukkinge en uitlandſch geweld verdeedigd. Dan die beſcherminge ontbeerende, zouden zij het ſlachtoffer hunner ruukloosheid worden. Wel haaſt zouden zij in een Conqueſt deezer Republieq veranderen, of onderdanen worden van andere machtige Mogenheeden, die onzen Staat reeds deszelvs weezentlijke goudbergen

mis-

milagummeinde, hen dadelijk op het lijv zouden vallen, voor d'overmacht doen bukken, en zich in 't bezit van deeze vette brokken zouden stellen. Maar waar toe mij langer met herfenschimmen op te houden? Ik zeg het nog eens; zodanige onderneeminge is onbestaanbaar, met de denkbeelden mijner Landgenooten, die zich te zeer op hunne diergekochte vrijheid kunnen beroemen, en in alle eeuwen onder Gods zeegen, een voorbeeld der gelukkigste regeeringe zullen opleeveren.

Wat uwe tweede vraag betreft, weinige reegelen zullen dezelve oplosschen.

Wanneer een Volk met vertreedinge der oude constitutie, eene nieuwe Regeeringsform aanneemd, wanneer die ingevoerd word ten koste van goed, bloed en eenige jaren oorlogens, kreigt den Staat een aldergeweldigste schok; deszelvs innerlijkste en eedelste deelen worden ontrust; ja 'er behoord veel tijds, eer alles tot bestendigheid kan gebragt worden. Alle de raderwerken van het politique zamenstel geraken uit den anderen, en somtijds wordt 'er niet minder geweld vereischt, om dezelve in hunne geschikte order te herplaatsen. De Noord Americanen al eens onafhanklijk wordende, wat voeten zal het niet in d'aarde hebben, om dertien groote, sommige verre van den anderen leggende Provintien te doen samenstemmen, in een bepaald plan van Regeeringe en onderlinge vereeneginge. Hunne leggingen, bijzondere belangens, verschillende denkeelden van Godsdienst, en veele andere reedenen, zullen denklijk zo veele hinderpalen zijn. Het zoude niet ondoenlijk zijn, (gelijk ik bij nadere geleegenheid voorneemens ben) op vrij aanneemlijke gronden te betoogen, dat zij het nimmer met den anderen op den duur eens kunnen bleiven; dat allengskens eenige Colonien het Congres of hunne opgerichte Unie zullen afvallen, ja dat er denklijk in 't vervolg een binnenlandsche oorlog tusschen hen zal ontstaan. Maar gesteld, zij wisten door goed overleg en bedaardheid van zinnen, zich hunne onafhanklijkheid ten nutte te maken, en alles tot

eene bestendige vereeneginge te brengen, wat tijd zal daar alleen niet toe nodig zijn, maar ook om de geleede schade in te halen, en zich in een staat van ontzach te stellen. Geheel iets anders is het, zich zelvs teegens Uitheemschen te kunnen verdedigen, waar toe minder zaken moeten concurreeren, aangezien elk op zijn eigen bodem het sterkste is; dan wel machtig genoeg te zijn, om conquesten te maken, en zich ter dier geleegenheid eenen offensiven oorlog op den hals te haalen. Een halve zo geen geheele Eeuw zal er dienen te verlopen, eer Noord America daar toe in staat is, en het zoude zijne eige belangens niet kennen, indien het daar op bedagt wierd. *Et interea fit aliquid.* Wanneer ik UE. over de waarschijnlijke bestendigheid of onbestendigheid deezer nieuwe Americaansche Republieq zal onderhouden, zult gij dit nader gewaar worden.

Vermeenende hier meede uwe twee vragen beandwoord te hebben, geev ik mij d'eer te zijn.

Uw gehoorzamen Dienaar.

Culenburg den 11 October.
1777.

SESDE

ZESDE BRIEF.

MIJN HEER!

Spanjen heeft zo veel belang niet als Vrankrijk, bij d'onafhanklijkheid der Noord-Americanen, wier koophandel altijd het meest op laatstgemelde Rijk zal zijn. In tegendeel, mooglijk kon de sluikhandel op de Spaansche Westindien daar door toeneemen. Het is ook op zich zelvs niet machtig genoeg, om alleen iets van belang teegens Engeland t'onderneemen, vooral ter Zee daar toe te swak zijnde. Evenwel zal het in de tegenswoordige gesteldheid van zaken, meer voor als teegens d'Americanen zijn; en veele beweegredenen kunnen ligtelijk geleegenheid geeven tot eene vreedensbreuk, die schoon niet opzetlijk om der colonisten wille geschiedende, hen niet te min, altijd indirect zeer voordeelig zal zijn; alzo d'Engelschen dus meerder bezet, hen een ruimer veld zullen moeten laten, en zij dus hun ontwerp van onafhanklijkheid, te eerder kunnen doorzetten.

In d'eerste plaatse; herleevend zich daaglijks bij de Spanjaarden, het aandenken der laatste ongelukkig geslaagde oorlog met Engeland, en denklijk wagt het even gelijk Vrankrijk ook maar na geleegenheid, om schae te verhalen. Ten tweede; Spanjen is altijd t'onvreeden geweest, dat Engeland alleen de meeste

voordeelen trok uit den Koophandel op Portugal, en dat Rijk teegens hem steunde. Een Rijk zeg ik, waar van hij gelijk wel eer, eens meester wenschte te worden, en dat hem een lastige nabuur is, vooral weegens deszelvs nauwe verknochtheid aan Engeland. Ten derde; de gedurige aanwinningen der Engelschen in de Westindien, doet hunne steeds naderende nabuurschap ten uiterste lastig zijn, en benadeeld Spanjens koophandel merklijk. Nu en dan vallen er geschillen, over de rechtmatige bezittinge van 't een of ander, of wel over den vrijen vaart op deezen of geenen oord. Het Eiland Falckland is lang een twistappel van weederzijdsche posesfie geweest, waar uit wel haast een oorlog ontstond. Ten vierde; het kan niet wel verduwen, dat het op sijn eige bodem d'Engelschen in 't bezit eener vestinge ziet, ik meen Gibraltar; dat hen den sleutel der Middelandsche Zee in handen steld, en eene vijlige schuilplaats voor hunne Vlooten is. En eindelijk; de gedurige ja toeneemende sluikhandel der Engelschen, op de Spaansche Westindien, verveeld Spanjen grootlijks, als hem sterk benadeelende. Meermalen zijn daar klachten over gevallen, ja somtijds fijtlijkheeden door ontstaan. Dit zijn alle reedenen van misnoegen, en even zo veele steenen des aanstoots. Voeg hier bij d'alliantie tusschen de Huisen van Bourbon gesloten, onder welke Spanjen den tweeden rang bekleed. Uit hoovde van dien is het bijna gedwongen, eenen lijn met Vrankrijk te trekken; en zo ik mij niet misgisse, is uit het een en ander meer als waarschijnlijk, dat de Spanjaarden, moeten zij deel aan de geschillen neemen, eerder op den hand der Noord Americanen dan dien der Engelschen zullen zijn. Over het geheel genomen, kan Spanjen evenwel geen onmidlijke invloed van belang op de teegenswoordige gebeurtenissen hebben, nimmer kan het zo kragtdadig teegens Engeland te werk gaan, als Vrankrijk, aangezien het aan Portugal, gelijk ik reeds gezegt heb, een nabuur heeft, die zo lang het Engeland verbonden blijvt, hem natuurlijker wijze dadelijk zoude aantasten; ten voordeelen der Engelschen. Dit zal

Spanjen

Spanjen altijd zeer hinderlijk zijn teegens Engeland, en hem noodzaaken, den oorlog zo wel te Lande als ter Zee te voeren. Des niet te min kan het altijd nog al iets doen, al was het maar om diversie te maaken. Te lande is het bestand genoeg teegens de Portugeesen, en ter zee kan het sijne scheepen bij die der Franschen voegen. Vrankrijk ook des noods, kan gemaklijk na het bij de hand leggende Spanjen, een hulpleeger doen afzakken, om de Portugeezen te keer te gaan, indien zij iets ten voordeele van Engeland teegens dat Rijk bestonden, of om hen bij voorkominge van dat voorneemen te doen afzien, en in een soort van bedwang te houden. Spanjen ook alles voor en teegen gesteld, zal altijd meer winnen als verliezen, bij Noord Americaasch onafhanklijkheid; al was het enkel dit, dat Engeland zijn oude Vijand daar door swakker wierd, en het maar een klein gedeelte der Noord Americaansche handel tot zich trok. De trek van Koophandel zal evenwel niet bovenmate zijn; immers waar geen vrijheid is, word die te veel gedrukt en bepaald, 't geen in Spanjen plaats heeft, alwaar deselve aan veele bepalingen en knibbelarijen onderworpen is, waar van andere wijsere Natien dien bevrijd hebben. De Koophandel is even gelijk een weeldrig kind, dat geen nauwe banden kent, en wiens geest word uitgedoovd, zo dra men dien den vrijen teugel niet vierd.

Meer heb ik voor het tegenwoordige over Spanjen niet te zeggen, en zulks is mijnes bedunkens ook genoeg, om U te doen zien, dat het in geval eener generale oorlog, zich althans voor Engeland niet zal declareeren, maar tessens ook, dat het waarschijnlijk op zich zelvs niets zal onderneemen. Zo het al iets doet, zal het zeekerlijk als geallieerde van Vrankrijk zijn, en geensints enkel en alleen om de Noord Americanen te hulp te komen. Ik ga over tot het naburig Portugal, dat mij ruimer stovve opleeverd.

Portugal en Engeland zijn van lange herwaards altijd, vergun mij d'uitdrukkinge, boesemvrienden geweest; en zulks

uit weederzijdsche bindende belangens. Portugal niet machtig genoeg op zich zelvs, altijd verzeekerd dat het in tijd van aanval, door d'Engelschen zal bijgesprongen worden, heeft daar door een steun, niet alleen teegens andere Mogenheeden, maar wel voornaamelijk teegens Spanjen, dat voor hem een machtige en gedugte nabuur is. Teffens heeft het de zeekerheid, sijne voornaamste producten, vooral sijne wijnen, die elders zo sterk niet getrokken worden, aan Engeland te kunnen affetten. Engeland aan d'andere kant, heeft in gevalle eener oorlog teegens Spanjen, altijd aan Portugal een geallieerde, die om zijnent wille, dadelijk tot makinge eener afwendinge, de Spanjaarden te lande zal aantasten; terwijl het inmiddels altijd eenen voordeeligen handel op dat Rijk drijvt, daar zijne slegtste Lakenen debiteerd, en goedkoper dan elders retouren kan inkopen: omdat uit hoovde van het oude Commercie Tractaat, d'Engelsche Kooplieden aldaar veele vrijdommen en voorrechten boven die van andere Natien genieten. Zo lang dus deese gesteldheid van zaken stand houd, en Portugal tot geen andere belangens word overgehaald, is het ligt te begrijpen, dat het niets zal doen, waar door het Engeland kan beleedigen, of reedenen van misnoegen geeven; en gevolglijk nooit iets ten voordeele der Noord-Americanen zal bestaan. In teegendeel het zal hen zo veel in zijn vermogen is, om Engelands wille, alle afbreuk doen; hunne Scheepen in zijne havenen niet toelaten, en zeekerlijk een der laatste Mogenheeden zijn, die hunne onafhanklijkheid en daar uit ontstane Souverainiteit zal erkennen. Het kan d'Engelschen evenwel niet veel assisteeren tegens d'Americanen, want te zeggen, Engeland kon eenige duizende Portugeesche Troupes in dienst neemen, om bij zijne leegers tegens de Colonisten te voegen, is enkele harsenschim. Voor eerst, kan Portugal zijn volk niet missen, of het wierd te swak teegens Spanjen. Ten tweede, wat zullen troupes gewoon in een brande lugtstreek te leeven, in

in een noordelijk climaat veel uitrigten? Direćtelijk kan Portugal dus wijnig of niets d'Americanen kwaad doen.

Aan d'andere kant is het echter ook waar, dat Portugal al wilde het, de Noord Americanen luttel voordeels of hulp kan toebrengen. Immers het heeft geen Vlooten die noemens weerdig zijn, en kan gelijk ik ſo even gezegd heb, geen troupes miſſchen. Het kan hen ook niet heimelijk van oorlogs behoevtens en diergelijke voorzien, want zelvs heeft het weinig fabriequen, en opgepropt van Engelſchen, beſpied door hunne Scheepen, valt zulks zeer bezwaarlijk; en nauwlijks had het iets van dien aard gedaan, of Engeland zoude het niet alleen zeer hoog opneemen, maar ook mooglijk op eene gevoelige wijze ſtraffen. De Portugeezen zijn ook geen winzicke, ſtoute of doorſleepe negocianten, die kruit, lood, geſchut &c. van elders ontbieden, om die op een halv kansje ter ſluik aan d'Americanen over te zetten: en zelvs hebben zij daar van maar even zo veel, als voor hun noodwendig gebruik en eenige voorraad noodig is. Elk weet dat de meeſte handel in Portugal door andere Natien en wel voornamelijk voor reekening van Engelſche Comptoiren gedreeven word, die dat daar niet overtollig na toe zullen brengen. Geld kan het ook niet miſſen om aan d'Americanen te geeven; want niet teegenſtaande de goud of diamant mijnen van Braſilie en Potoſi, is het eene bekende zaak, dat Portugal arm is, ja in oorlog zijnde, ſomtijds heimelijke onderſtanden in geld van Engeland getrokken heeft.

Alles dus voor en teegen beſchouwd, dunkt mij in zeekeren zin van Portugal te kunnen zeggen, dat het een Mogenheid is, over wien de Noord-Americanen zich wijnig zullen bekreunen, of die hen voor of teegen is; en waar van d'Engelſchen ingegevalle eener oorlog in dit Weerelddeel, zelvs geen groote dienst zullen hebben, als tot hun eigen merklijken last en kosten. Het is te bezien, of het dan zelvs niet veel voordeeliger voor Engeland was, dat Portugal neutraal bleev; want kiest het partij,

 zulks

zulks zal denklijk voor Engeland zijn, dat dan een uitgaav us meer zal hebben, om zijn Geallieerden te verdeedigen, of in staat van tegenweer te stellen. (*)

Maar zoude het niet wel eens kunnen gebeuren, dat Portugal het zij vrijwillig, het zij door anderen gedwongen, van zijne allijantie afzag, en dan een des te gevaarlijker antagonist van Engeland wierd, 't geen daar door een groote krak in sijne koophandel zoude ondergaan? Ik zeg niet dat dit zal gebeuren, maar t'is evenwel niet geheel buiten d'onmooglijkheid. Wanneer Portugal eens wel begreep, dat alle sijne handel op Engeland, meerendeels in voordeel van dat Rijk is; dat het zal ik rond uit spreeken, schoon een Rijk op zich zelvs uitmakende, in der daad eene Provincie van Engeland is, die het zelve onder bedwang heeft; dat het door den koophandel met andere Natien aan te moedigen, zelvs Fabrieken op te richten, en reedelijke vrijheid te vergunnen, veele voordeelen kan genieten, die het nu moet der-

(*) *Deeze reeds afgeschreeven zijnde; lees ik in d'Amsterdamsche Courant van heeden, dat de Noord Americanen den oorlog aan Portugal zouden verklaard hebben, om dat het gewijgerd had, hunne Scheepen in zijne havenen toe te laten. Deese tijdinge kan opgeraapt Kouranten nieuws zijn, die rijklijk nadere confirmatie vereischt. Wierd die echter bewaarheid, zulks soude mijn gevoelen staaven; eensdeels, dat de Portugeezen om Engelands wille d'Americanen ongeneegen zijn: anderdeels, dat laatstgemelde hen niet veel tellen. Terwijl men reeds in eene swaare oorlog ingewikkeld is, zich in eene tweede in te laten, geevt duidelijk te kennen, dat men zich wijnig bekreund over het nadeel dat zodanige Mogenheid ons kan toebrengen; en d'Americanen moesten raaskallen, indien zij so niet denkende, zich vrijwillig buiten eenige noodsaaklijkheid, eenen tweeden vijand op den hals haalden.*

derven; zeeker zag het welhaast van Engeland af, die daar bedugt genoeg voor is, en altijd een oog in 't zijl houd om dit te beletten. De Engelsche Guinies, wie weet het, zijn van grooten invloed, op het hart van eenen Biegtvader, of hen die in het Cabinet verscheinen, en op zijn tijd te grabbelen gegooid, een gepast middel, om de zaken hunnen ouden gang te doen gaan. Maar Portugal kon wel eens daar toe gedwongen worden. Wie weet of de onlangs wel beraamde en gelukkig uitgevoerde expeditie van Spanjen teegens de Portugeesche Westindien, niet enkel en alleen is ingerigt, om bijtijds een onderpand te hebben, voor welks teruggeeving men zal bedingen, d'afstand van d'Alliantie met Engeland, en de vereeniging met de Huizen van Bourbon? De tijd zal dit best leeren, maar had het eens plaats, Engeland zoude daar door niet wijnig in verleegenheid geraaken.

Hier mede heb ik de Zuider Zee Moogenheeden provisioneel afgehandeld; want wat Genua, Venetien, Toscanen, Napels enz, belangt, die alle laten nu en dan hunne vlag wel wajen in de naburige Zeen, maar komen omtrent de Noord Americaansche onlusten, hoe genaamd, in geen aanmerkinge. Die Mogenheeden hebben wijnig invloed in zaken, uitgezonderd wanneer er een oorlog aan geene zijde der Alpen gevoerd word.

Ik beloov UE. spoedig te zullen onderhouden, over de Zee Mogenheeden uit het Noorden, en wel in d'eerste plaatse over deese Republieq, die mij gelegenheid zal geeven, u etlijke postdagen agter den anderen, met mijne brieven lastig te vallen.

Ik heb d'eer te zijn

UE. gehoorzamen Dienaar.

Culenburg,
den 20 October 1777.

PS. Ik neem de vrijheid UE. hier neevens toe te zenden, de vertalinge van zeeker geschrivt, dat over eenigen tijd in Engeland het licht zag. Het zelve schijnt uit eene bedaarde pen voort te komen, en gij zult daar uit kunnen opmaaken, wat het gesond gedeelte der Natie omtrent deesen burgerkrijg moet denken,

DE VERZOENING.

Samenspraak tusschen de Moeder en de Dogter.

Moeder liev, hoe zijt gij heeden zo bedrukt? Waar van daan komen uwe traanen?

Helaas Dogter, mijne gezondheid neemt geheel af. Beschouw mijne swakheid, en hoe mijn geheel gestel te gronde gaat. Ik zal niet lang meer leeven. Maar niets bedroevt mij meer, als d'ondankbaarheid van sommige mijner kinderen, en wel in 't bijzonder van u lieve Dogter; u aanziende komen mij de traanen in d'ogen. Gij weet hoe veel ik te koste gelegd heb aan mijn talrijk nageslacht. Ik heb mij diep in schulden moeten steeken, om uw allen groot te brengen, een bestaan te besorgen, en teegens gevaren te beschermen. Intusschen weet ik thans met mijne schulden geen raad. Mijne twee oudste Dogters willen mij wel den hand bieden, om uit de verleegenheid te komen, maar de jongere waar onder gij behoord, wijgeren mij een duit te geeven.

Og

Og Moeder! ik bid u voor ons allen, hoor na mijn reeden. Uwe jongere Dogters zijn verre van honk; mooglijk heeft men die ten onrechte bij u fwart gemaakt. Het is waarlijk ten onrechte, dat men ons van ondankbaarheid en ongehoorſaamheid beſchuldigd. Indien het waar is, dat gij groote ſchulden gemaakt hebt, *enkel om onſent wille*, wij begeeren niets ieveriger, dan u in deſelve te gemoet te komen. Maar er ſcheelt veel aan, dat gij u enkel om ons in ſchulden geſtoken hebt, of dat uwe inkomſten evenreedig zijn met uwe uitgaven. Uw rentmeeſters beſteelen u. Daar nog niet meede te vreeden, laten zij u bovendien beſteelen, door hunne vrienden en lievelingen, wijgerende gelijk wel eer in ons huisgezin de gewoonte was, op den gezetten tijd hunne reekeningen te doen. Uw beſte vrienden hebben u meer als eens geraden, ſchoon ſchip te maken; zij hebben u gewaarſchouwd dat men u ruineerde. Het is door een gevolg van dit ruukloos gedrag, dat trouwloſe raadslieden, u met uwe kinderen in onmin gebragt hebben. Zij ſteunen zo zeer op uwe blindheid, dat zij u alle onſe vertoogen doen van de hand wijſen. Zij hebben zelvs de ſtoutheid gehad, ons met ſlagen te dreigen, en ons uit het huis te willen zetten, zo wij maar een woord ſpraken. Moeder liev, gij word ſlegt bediend door uwe meeſte dienſtboden. Gij zout veel beſparen, indien gij alle die van geen dienſt zijn, hun afſcheid gaavt.

Ik beken het Dogter, dat zoude veel uitſparen. Maar laten we eens bedaard over u zelvs ſpreeken. Hoe is het mooglijk dat gij mij wijgerd te helpen?

Uw wijgeren Moeder! Nimmer hebt gij ons iets met betrekkinge tot uwe ſchulden gevraagd. Men heeft uit uw naam, zich weeſentlijk in 't bezit van het onſe geſteld; en omdat wij den Deurwaarder in ons huis niet wilden inlaten, hebt gij gewapende manſchap gezonden, die ons huis en erv omzingelden, alles vernielden, en niet te vreden onze ſchuuren in brand te ſteeken, bo-

vendien onse woningen vernield hebben; invoege van deselve geen steen op den anderen is gebleeven. Wij hebben waarlijk meer reeden om te weenen dan gij.

Maar Dogter, dit ongeluk is het gevolg geweest uwer hardnekkigheid en wijgering. Had gij u onderworpen, had gij geld overgesonden, gelijk ik 'er u om vroeg, niets van dit alles zoude er gebeurd zijn.

Dat kan wel zijn Moeder. Maar hebt gij niet onwettig en teegens alle reedelijkheid onse eigendommen aangetast? Hebt gij uwe moederlijke macht niet te buiten gegaan?

Mijne Moederlijke macht! dat is eene fraaije Staatkunde. Dat gelijkt wel na den taal van het Engelsch Parlement jeegens Noord America. Maar neem mij niet kwalijk dat ik u zeg, uwe moederlijke macht strekt zich niet in alle gevallen uit. Het is waar, toen ik nog een kind was, wierd ik als een kind behandeld, en toen oeffende gij u gezag over alles. Maar nu ik tot jaren van reedelijkheid ben gekomen, kan ik niet meer toestaan, dat uwe authoriteit so onbepaald is. Ik zal wel zorge dragen, niets te doen, dat d'eerbied schend die ik u als Moeder verschuldigd ben: gij sult mij altijd gereed vinden om u raad te vragen, uwe goede lessen in dank aan te neemen, en alle vermogens sien aanspannen, om den steun en troost uwer ouderdom te zijn. Ik kan mij evenwel niet onthouden van te geloven, dat uw gezag in veele gevallen niet te passe komt. Bij voorbeeld, gij kunt mij niet dwingen ongehuwd oud te worden en te sterven, of mij noodsaken zonder nakroost altijd met u te bleiven leeven. Gij hebt geen recht om mij tot een kwalijk gepast huwelijk te dwingen, of 't geen teegens mijne neiginge aanstrijd. Ga ik dienen, kunt gij mij het geld niet afneemen, dat ik in het sweet van mijn aanschijn win: dat geld

komt mij alleen toe. De Godlijke en menschlijke wetten, stellen dus palen aan uw moederlijk gezag; dat zich derhalven niet over alles uitstrekt.

t'Geen gij mij daar zegt lieve Dogter, komt mij reedlijk voor. Ik begin te begrijpen, dat ik het recht niet heb, om het goed mijner kinderen na mij te nemen, als met hunner gesamentlijke toestemminge, en na dat zij mij gemachtigd hebben, om iemant over te zenden, die hen afvraagt wat mij benodigd is. Ik beken het, ik heb mijn gezag misbruikt. Ik heb u te hard behandeld, te voorbarig geweest, maar de nood dwong mij.

Dat is ongelukkig maar al te waar Moeder. Kond gij evenwel niet veel meer gekreegen hebben, door vriendelijk te verzoeken, dan wel op eenen hoger toon te eischen? Daar is er geen een onder ons die u iets gewijgerd zoude hebben. En alvorens ons ondankbaar te noemen, had gij dienen indagtig te zijn, hoe het er wel verre af is, dat gij ons alle even grooten uitzet gegeeven hebt. Sommige onder ons hebben goed, dat zij van hunne nabestaanden geërvd hebben, en gevolglijk zijn wij in alles niet even veel tot last geweest. Evenwel, daar gij d'edelmoedigheid hebt te bekennen, dat gij u teegens uwe jongere dogters niet wel gedragen hebt, zullen wij u toonen, hoe wij niet teegenstaande uwe harde behandelingen, nog waare geneegenheid voor u hebben, en nimmer de verplichtingen vergeeten, die wij u als Moeder verschuldigd zijn. Wij dus die uwe jongste kinderen zijn, stemmen uit eige vrije wille toe, u jaarlijks onderstand te geeven, overeenkomstig met onze vermogens, om u in uwe laage toestand te gemoet te komen, onder beding nogthans, dat men ons in 't vervolg geen geweld meer zal aandoen.

O Lieve Dogter! o lieve kinderen! ik bedank u voor dit bewijs

wijs u wer geneegenheid. Nu worde ik gewaardat ik door mijne dwalinge te erkennen iets gekreegen heb, dat ik gewis verloren had, indien ik langer den zin mijner kwaade raadslieden volgde.

Het geheele reedelijke menschdom, zal zeekerlijk wenschen, dat deeze geschillen in dier voegen een eijnde moogen neemen. O mogten diergelijke geschrivten van eenigen invloed zijn, op de Gemoederen van het Engelsch Ministerie en een eijnde van het bloed vergieten maken!

Bij den Drukker dezes is onder meer andere werken onlangs van de Pers gekoomen:

Abadie Verhandeling over de Godheid van onzen Heere Jesus Christus, met aanteekingen van Abraham Booth. Iste Deel. 8*vo*.

Bienville (J. D. T.) Verhandeling over de gewoone dwaalinge, de gezondheid betreffende, met een voorreden en aantekeningen van een voornaam Artz. gr. 8.

La Faye beginselen der Heelk. 1. 2. en 3de Stuk. 't 4de is op de pars en zal binnen kort het licht zien.

Nupoort (Jan) het regt gebruik van den Heidelb. Catechismus aangewezen en aangeprezen in twe oeffeninge gr. 8*vo*. 2 stukke.

——— Korte en eenvouwdige Catechisatie over het voorb. der Goddel. Waarh. van A. Hellenbroek 8.

Neerlands waare kerkleden uit de onstuimige zee der Beroerende Sacramentstwiste ingeroepen bij gelegenh. van een Nieuwe uitgave van Saldenus geestelijk avondmaal in 12*vo*.

O Tempora! o Mores of eenige hedend. schadelijke Grondb. ten opzigte van leef- en leer-beleyd door een Land- en Kerkminnaar.

Staphert (Joh.) Predicatien. 3de Stuk. Uit het Hoogd. vertaalt en met aanteek, vermeerd. door W. H. Nummer. gr. 8*vo*.

BRIEVEN

OVER DE NOORD-AMERICAANSCHE ONLUSTEN, DEN WAARSCHIJNLIJKEN UITSLAG DIER OORLOG, EN DEN INVLOED DIE DEEZE GEBEURTENISSE ZOUDE KUNNEN HEBBEN, ZO OP DE BELANGENS VAN EUROPA IN 'T ALGEMEEN, ALS VAN DEEZEN STAAT IN 'T BIJZONDER.

DOOR

JONKHEER LODEWIJK THEODORUS
GRAVE VAN NASSAU LA LECK.

DERDE
DRIETAL.

Pour en parler, vous y connoissez vous?
BOILEAU. *Satires.*

Te UTRECHT,
Bij G. T. VAN PADDENBURG, 1777.

Geen exemplaaren worden erkend, dan door den Auteur onderteekend.

ZEEVENDE BRIEF.

MIJN HEER!

Uwe aandagt thans op ons lieve Vaderland moetende vestigen, zal mijn onderzoek zig voor eerst bepalen, tot de de Zeeven navolgende Vraagpuncten.

1) *Wat voordeel of nadeel kan d'onafhanklijkheid van Noord America aan de Republieq toebrengen?*

2) *Engeland door overmagt d'Americanen al eens tot onderwerpinge dwingende; van wat gevolg kan dat voor de Republieq zijn?*

3) *Indien Engeland eens Noord America verloor, in hoe verre kan eene daar uit t'ontstane gedeeltelijke of geheele dalinge van dat Rijk, voor de Republieq voordeelig of nadeelig zijn: en in hoe verre heeft men dan te dugten, voor stilstand in betalinge of een algemeen bankroet?*

4) Is

4) *Is het niet voordeeligst voor de Republieq, zig in deeze Burgerkrijg niet te bemoeien, en in alle daaruit t'ontstane Oorlogen, geheel onzijdig te blijven?*

5) *Welke middelen zijn het kragtdadigst. zo om die onzijdigheid aan de belanghebbende Mogenheeden smaaklijk te maken, als dien met luister te handhaven?*

6) *De Republieq evenwel aan zodanigen oorlog deel moetende neemen, dient die zig dan voor of teegens Engeland te verklaren?*

7) *Kan de Republieq dan in den oorlog gewikkeld zijnde, zig eenig weezentlijk voordeel daaruit voorspellen?*

Deeze afgehandeld hebbende, sal ik bij wijze van een agtste Hoofdstuk *alles kortelijk recapituleeren, en 'er de algemeene conclusie uit opmaken.*

Ligt beseft gij Mijn Heer, dat zig hier een ruim veld tot veele gewigtige overweegingen opdoet. De stoffe is hachlijk te verhandelen, daar zo veele verschillende belangens over een te brengen zijn. Ik zal sommigen moeten mishagen, en wilde ik hen tegens mijne denkingsaard believen, men zoude van mij met *Horatius* kunnen zeggen: *Principibus placuisse viris, non ultima laus est.* Te meer is mij het moeilijk die stoffe wel te behandelen, daar ik door zo veelen in kundigheid overtroffen worde, die aan 't roer van staat zittende, met weetenschap van zaken de belangens der Republieq gaade slaan; schoon het nu en dan te wenschen ware, dat hunne denkbeelden meerder ingang vonden. Hoe zeer mij ook bewust is, dat gij op zijn oud Vaderlandsch denkt, en beneffens mij alle vreemden invloed als schadelijkst voor het Vaderland beschouwd, kan het echter gebeuren, dat gij het in alle geval-

le

len met mij niet eens zult zijn. Breng mij dan op het regte spoor, of deel mij uwe zwarigheeden ter oplossinge meede. Dit zal mij een weezentlijke dienst gedaan zijn. Intusschen zal ik u mijne denkbeelden voordragen, zodanig ik *salvo maliori* vermeine, en voor als nog overtuigd ben, dat de weezentlijke belangens van den Staat zijn, zo in opsigte tot de Noord Americaansche Onlusten, als 't geen daar voorders uit soude kunnen gebooren worden. Te dien einde begin ik met de oplossinge der eerste Vraage.

1) *Wat voordeel of nadeel kan d'onafhanklijkheid van Noord-America aan de Republieq toebrengen?*

De onafhanklijkheid der Noord-Americanen kan tweederlei zijn; *voorwaardig* of *eenvoudig*. Door *voorwaardig* versta ik; indjen Engeland geen kans ziende, hen door de wapenen te dwingen, of de zaak bij bemiddeling te schikken, wel van alle eischen, en eigendom op de Colonien afziet, die wel voor eene vrije onafhanklijke Mogenheid erkend; maar teffens het beding er bijvoegd, en van een bestendig Of- en Defensiev Tractaat, en van een altoosdurend mutueel Koophandels Verdrag. Door *eenvoudig* verstaa ik; indien d'erkentenisse der onafhanklijkheid, door deze bedingen niet word bepaald, en d'Americanen de vrijheid behouden, zo om onbelemmerd op alle Landen handel te drijven, als de Scheepen der vreemde Natien in hunne Havenen toe te laaten.

Wat het eerste belangd; niet denklijk is het; dat d'Americanen indien zij Engeland konden noodzaken, van alle gezag en bewind over hen aftezien, zig dan door diergelijke verbindende Tractaten zullen laten bepaalen; die hen het voornaamste voorrecht der vrijheid zoude beneemen, waar op zij zo bijzonder gezet schijnen te zijn. Het groote doelwit dat zij bij d'onafhanklijkheid willen bereiken, den vrijen Koophandel, mischten zij dan, en waren gevolglijk weinig bevoordeeld. Te

 meer

meer zullen zij daar in niet ligt bewilligen, om dat zo hunne onafhanklijkheid eens enkel van deeze voorwaarden afhing, zij dan ook wel zullen begrijpen, hoe zeer Engeland aan laager wal is, en dat door de zaaken nog een weinig te rekken, door des noods nog eene veldtogt uittehouden, zij het Moederland nog meer kunnen afmatten, en tot d'erkentenisse hunner onbevoorwaarde onafhanklijkheid dwingen.

Indien evenwel de gemelde of soortgelijke conditioneele onafhanklijkheid eens plaats had, is het zeeker, dat de zaaken voor zo veel den Koophandel betreft, ten naastenbij op den ouden voet zullen blijven; dat Engeland daar van alleen de voordeelen zal genieten, en de Republieq even als d'andere Natien, daar aan weinig of geen deel zal hebben. Gemerkt nu, dat het grootste voordeel, het welk in deeze voor ons Land te zoeken is, bestaat in d'uitbreidinge onzer kwijnende Koophandel; indien wij daar ten opzigte van Noord-America als voorheen van verstoken zijn, dunkt mij gerust te kunnen zeggen: dat het over het geheel genomen dan voor de Republieq vrij onverschillig is, of d'Americanen in voege voorschreeve onafhanklijk worden, dan onderdaanen van Engeland blijven. Mij dunkt zelvs in zeeker opzigte te kunnen zeggen, dat die soort van onafhanklijkheid ons eerder nadeel dan voordeel zal zijn; also d'Americaanen thans meer ten oorlóg geoeffend, gewoon ter Kaap te vaaren, dan eene bestendige op zig zelvs bestaande Mogenheid uitmakende, denklijk altijd Esquaders of Oorlogscheepen in zee zullen hebben, en door het Tractaat verplicht zich met Engeland teegens ons te voegen, indien wij met dat Rijk eens in oorlog geraakten, wij dan twee Zee-Mogenheden in steede van een sullen te bestrijden hebben. Ja, dat meer is; d'Engelschen zullen dan op zig zelfs een gedugter Mogenheid voor ons en andere Natien

zijn;

zijn; want, daar zij tot heeden altijd een gedeelte hunner magt hebben moeten gebruiken, om die Colonien te beveiligen, zullen deeze zig dan niet alleen zelfs verdeedigen, maar teffens aanvallers zijn: weshalve kon Engeland door hen niet afgetrokken wordende, zijnen vijand kragtdadiger te keer gaan. Maar zal men zeggen; indien de Republieq over eenige jaren met Engeland in oorlog was gekomen, zouden de Americanen als onderdanen van dat Rijk dan ook niet onze vijanden geweest zijn? Ja. Maar zij waren toen zo magtig niet als teegenswoordig, en op verre na zo ervaren niet in het Krijgsweezen, zo te Lande als ter Zee. Zij door de nood gedwongen, door d'ondervinding geleerd, zijn thans goede Soldaten en onverschrokte Kapers geworden. Zij hebben Soldaten, Matroozen, Veldoverstens en Vlootsgezaghebbers gefokt. Ja al bleeven zij voortaan onderdanen van Engeland, zullen zij uit dien hoofde altijd gevaarlijker zijn voor hen, die teegens dat Rijk in eenen oorlog gewikkeld worden. Althans: is d'onafhanklijkheid van Noord-America op deezen voet, niet onmidlijk nadeelig voor de Republieq, zeeker is het ten minsten, dat die daar hoe genaamd geen voordeel bij te wagten heeft.

Geheel anders zoude het zijn, indien d'onafhanklijkheid der Noord Americanen door niets bepaald wierd. Dan zal het een iegelijk vrij staan zijn voordeel te doen. Dan zullen d'Americanen aan iedere vreemde Natie dat soort van goederen toevoeren, die deeze 't meest benodigd hebben, en waar op de grootste winst te wagten is, 't zij door den daar van komende prijs, 't zij door voordeelige retouren in betaalinge te neemen. De vreemde Natien zullen aan hun kant ook na America zenden, alle die goederen en waaren, die zij daar met het grootste voordeel kunnen debiteeren, en van daar terugge brengen de zodanige, die zij 't meest benodigd hebben, of aan hunne nabuuren kun-

nen uitventen. De Republieq kan dan ook deel aan dien handel neemen. Vrankrijk evenwel zal om veele reedenen altijd het grootste aandeel daar in hebben. Vooreerst, het legt gereeder bij der hand tot den scheepsvaart; de Noord Zee, 't Canaal, beide hachlijke vaarwaaters behoeven niet doorzijld te worden. Ten tweeden, de Fransche kusten zijn zo moeilijk niet om aan te doen dan d'onze, en dus loopen de Scheepen minder gevaar dan wanneer die langer op Zee moetende zijn, bovendien periculeuse vaarwaters moeten oversteeven, om tot ons te komen. Op alle deeze risicoos reekend een Koopman, die zo wel in America als elders zijn voordeel behartigd. Hij vermijd zorgvuldig zijn Schip of ladinge aan meerder gevaren bloot te stellen dan noodig is; en zo hij dat al doet is het enkel uit de zeekerheid van grootere winst, indien het schip behoude ter plaatse zijner destinatie komt. Ten derden, kan Vrankrijk ook veele zaaken goedkoper geeven dan wij, aangezien d'arbijdsloon aldaar zo hoog niet is. En eindelijk, het heeft eigen producten, als Olie, Wijnen en diergelijken, welke de Natuur aan ons Land geweigerd heeft, en die thans onder de zaaken van eerste noodsaaklijkheid gesteld kunnende worden, bij d'Americanen een goed vertier sullen vinden. Alles kan evenwel aan een Land niet gedebiteerd worden, alle Landen leeveren alles niet op, wat men benodigd heeft, en d'Americanen zullen dus in 't geval zijn van alle handeldrijvende Natien, zij zullen hunne scheepsvaart moeten verdeelen. Zij zullen dus ook in 't een en ander met ons handel drijven. Tabak, Teer, Pik, Rijst, Pelterijen uit Canada, Timmerhout, ja zelfs Koorn en diergelijken, zijn zaken die ons met voordeel kunnen aangebragt worden, terwijl men in ruilinge Specerijen, Lijnwaten, Lakenen, &c. derwaards kan zenden. Onze Commissie-vaarders met eene kleine winst te vreeden, zullen bovendien geleegenheid vinden, om schielijker een vragt te krijgen, is het niet voor reekening van ons, het zal zijn voor

die

die van buitenlanders; het Schip zal intusschen voor zijne Reeders geld kunnen winnen, daar het anders weeken, ja somtijds maanden, na een vragt had moeten wagten. Wij zullen ook grooter debiet hebben aan andere Natien, van soortgelijke goederen, welke wij elders haalen, om aan hen te verkoopen, en die hen somtijds volstrekt noodzakelijker sullen worden, om hunnen handel op America te drijven. Maar nog iets: Is het dan onmooglijk om zelvs een merklijk deel aan den Noord-Americaanschen handel te kreigen? Zijn er dan geen middelen te bedenken, om dien te bevoordeelen en uittebreiden? Mij dunkt ja. Indien wij eens in staat waaren, onze koopgoederen, vooral die in ons eigen Land bewerkt of gefabriceerd worden, even goedkoop als anderen, aan d'Americaanen te leeveren, hadden wij gelijke kans, en indien wij ons in die concurrentie dan maar voornamelijk hier op toeleiden, dat wij goede, onvervalschte en welgeconditioneerde waaren leeverden, zouden wij ongetwijffeld den voorrang hebben boven Vrankrijk, alwaar veele koopgoederen eenen uiterlijken schijn, maar slegte innerlijke waarde hebben; alwaar uit te verregaande winzugt dikwijls bedrog gebooren word. Kunnen bij voorbeeld de Fransche Laakenen teegens d'onze bestand zijn? Gesteld nu, wij konden eens voor het zelvde geld als een Franschman een stuk laaken aan boord van een Schip leeveren, zullen wij niet alleen evenveel winst doen, maar de voorkeur hebben, om dat het onze van beeter qualiteit is; maar wanneer men eens overweegt, dat onze Scheepen doorgaans zwakker bemand zijn, dat de maandgelden geringer zijn, dat ons Scheepsvolk veel soberder als dat van andere Natien aan boord leeft, dat hier door de kosten van de vragt verminderd worden, zullen wij goedkoper kunnen verkoopen, en dus het meest debiteeren. Maar hoe zal men daar toe koomen? Mij dunkt dit middel is zeer eenvoudig. Het behaage d'Overigheid ter aanmoedinge en uitbreidinge van zodanige nieuwe tak

van Koophandel, de goederen die herwaards direct van N. America komen, of direct derwaards gaan, zonder tusschen beide in eenige Haaven te verpofen, (ter voorkominge van misbruiken) t'ontheffen van alle belastingen of in- en uitgaande Rechten. Men gunne het zelfde voordeel aan den boodem van het Schip. Men geeve des noods premien aan de Kooplieden en Reeders, die derwaard eene ladinge inlandische producten of fabriequen zenden. Heeft de Premie aan de Walvischvangers toegestaan, van dit jaar niet reeds een oogschijnlijk goed effect gehad? Des noods kon men in een onzer Handel-Steeden, een *Porto Franco* voor den N. Americaanschen handel open stellen. Trekt de schatkist daar onmidlijk geen voordeel van, langs honderde ongevoelige weegen, word die uiterlijke schaade vergoed. Immers, wint de Koopman, hij breid zijnen handel uit, en helpt meer menschen aan de kost: na rato hij wint, verteert hij ook meer, en betaald insgelijks meer in 's lands lasten en impositien, op de consumtie of weelde gesteld. Zal de Fabrikant uitreekenende dat de vrijdom op zijne goederen, den duurkopen arbeidsloon derzelve vergoed, niet meer volk te werk stellen? Zullen veele menschen die thans naauwlijks brood hebben, ja zomtijds ten lasten van den Armen komen, daar door niet een leevens bestaan vinden, en van het geld hunner dagloon, komt daar niet een gedeelte van te rug in de schatkisten? Zullen niet veelen nieuwe Fabrieken oprigten, en zal de binnenlandsche omloop van geld, daar door niet verleevendigd worden? Zijn dat alle geen voordeelen die te wagten zijn uit de welgepaste aanmoedigingen eener nieuwe uitweg voor de Negotie, en kan men dus niet met eenige grond zeggen, dat indien de vaart op en van N. America voor alle Natien open stond, indien men door d'opgegeeven of soortgelijke middelen er ons deel aan zag te bezorgen, er veele winsten voor den Koopman uit te wagten zijn, en gevolglijk, dat de Republieq meer voordeel als

na-

nadeel zal hebben, bij d'onbevoorwaarde en volslage onafhanklijkheid der Colonisten?

Ik ben niet ervaren genoeg in 't stuk van Koophandel, om mij hier omtrent breeder uit te laten, egter weet ik er dit van, dat wanneer zig een nieuwe tak opdoet, dan die op zijn tijd door geschikte middelen te begunstigen, aan te moedigen, altijd heilsame uitwerkinge heeft; dat in onse Republieq alwaar de Koophandel sedert jaaren zieltoogd, deed zich deese tak eens op, men zig hier op bijzonder moest bevlijtigen; dat door een tijdwijlig klein uitschot of verlies, naderhand dubbele voordeelen inkoomen; en eindelijk, dat daar het somtijds moeilijk valt door vrijdommen als andersints, de reeds in weesen zijnde takken van Negotie te bevoordeelen, alzo 's Lands inkomsten daar door te zeer zouden afneemen, zulks veel gemaklijker valt omtrent eenen nieuwen tak, die zig na alle waarschijnlijkheid eerdaags zal aanbieden. (†)

Moog-

(†) *Het was te wenschen dat eenen* VAN DEN HEUVEL *en andere diergelijke vaderlandsgezinde kundige mannen, zig wilden verleedigen, de beste middelen aan de hand te geeven, waardoor de Republieq zo zulks eens kwam te gebeuren, met het meeste voordeel in afbreuk van andere Natien op N. Ameriea kon handelen. Het was mooglijk niet kwaad dat deeze stoffe een der Prijsvragen wierd, welke door de nieuwe Oeconomische tak der Haarlemsche Maatschappije staan opgegeeven te worden. Spaart mij den hemel het leeven, word dit onderwerp door anderen des kundiger niet verhandeld, ik zal dan zulks na mijn beste weeten in 't vervolg onderneemen.*

Mooglijk zoude ik op aanneemlijke gronden kunnen aantoonen, dat Noord America eenmaal eene vrije onafhanklijke Mogenheid wordende, onse Republieq, in gevalle die vroeg of laat ter Zee wierd aangetast, meer geleegenheid dan eenige andere Mogenheid zal hebben, om met het zelve eene Alliantie aantegaan. Dan dit thans buiten mijn bestek, en van eene dieper Staatkunde zijnde; meer behorende tot toekomende gebeurtenissen die van een ver vooruitzigt zijn; dan nog afhangende van veele concurreerende omstandigheden, en wenschende dat het den Hemel moge behaagen, het lieve Vaderland lange in vreeden te laaten; zal ik hier meede besluiten. Deeze eerste Vraage dan vermeenende genoegsaam te hebben beantwoord, ga ik tot de volgende over.

2) *Engeland door overmagt d'Americanen al eens tot onderwerpinge dwingende; van wat gevolg kan dat voor de Republieq zijn.*

Meermalen heb' ik hooren beweeren, dat indien Engeland d'overhand in N. America behield, na de Colonisten tot reeden en alles op eenen bestendigen voet gebragt te hebben, dan daadlijk zal bedagt zijn die Natien aantetasten, welke d'Americanen onderhands zijn toegedaan geweest, en dat onze Republieq hoe onzijdig ook zig in deese gedragende, daar 't eerst aan bloot gesteld was. Reedenen daarvan zouden zijn: dat Engeland door het vernielen onzer Koophandel zig zelvs het best kon herstellen. Dat het dan een gevoeglijk voorwendsel had om 't geld 't geen onze ingezetenen aan hem opgeschooten hebben voor goede prijs te verklaaren, en zig in eens van deeze schuld te ontdoen. Dat het zijn misnoegen over de weigering van onze Schotse Brigade aan hem te leenen enkel tot dien tijd verbergd, en daar over revensié zal neemen. Dat het innerlijk misnoegd is over het

voor-

voorgevallen te St. Eustacius, en niet na zinlijkheid te vreeden over de zo bedaarde als wijze voldoeninge door Haar Hoog Mogende gegeeven, dan zich zelfs eene eclatante satisfactie zal bezorgen.

Ter beantwoordinge aller deezer zo fraaij bedagte argumenten of liever hersenschimmen vraag ik in d'eerste plaatze. Is het waarschijnlijk, dat Engeland diep in schulden geraakt, geen crediet meer hebbende, afgemat door eenen Oorlog die hoe langer hoe kostbaarder word, eerder rust dan twist nodig hebbende ten einde wat te bekomen, zo ligt bedagt zal zijn, om onze Republieq aan te tasten; die door 't genot eener langdurige vreede, door wel overlegde suinigheid, zijn Finantie-Weezen hersteld heeft; wiens schatkisten wel voorsien zijn, die thans door een wel gestabilieerd crediet voor de laagste intresfen gelds in overvloed kan negocieeren; wiens ingezeetenen met dat metaal nauwlijks weg weeten; en die gevolglijk aan deezen hoofd-zeenuw geen gebrek hebbende, in staat is binnen korten tijd ontzaglijke Vlooten in zee te brengen? Is dat wel denklijk, is dat wel waarschijnlijk? Zoude dat wel strooken met de gezonde Staatkunde, en is het niet eerder te geloven dat Engeland nu ondervonden hebbende van wat nadeelige gevolgen eene te voorbarige of kwalijk overlegde stap kan zijn, hier toe zo ligt zal overgaan?

Ten tweede vraag ik. Zullen d'andere Mogenheden dat dulden? Elk weet hoe de grootste veiligheid van ons klein hoekje Lands hier in bestaat, dat de Mogenheeden elkanderen dien vetten brok misgunnen; en gevolglijk, dat zo dra wij aan d'eene kant aangetast worden, wij daadlijk aan d'andere kant bijspringers gereed vinden. Is het dan niet zeeker, dat indien Engeland wat te heethoofdig ons den oorlog wilde aandoen; Vrankrijk, Spanjen en anderen in den bres zullen springen, ja om zulks voor te koomen dadelijk aan Engeland den Oorlog zullen

de-

declareeren, het verſlindend vuur in America zullen doen herleeven, en niet bedektelijk maar voor de vuist de Colonisten zullen aanhitzen, om andermaal eene poginge. na d'onafhanklijkheid te doen?

En eindelijk, Engeland taste ons eens aan, wat kan het daar bij winnen? Het zal zig door zodanige Oorlog nog dieper in ſchulden ſteeken, en teffens andere vijanden op den hals haalen, die uit hoofde van eigen belang of Tractaaten, ons daadlijk te hulpe zouden koomen. Bovendien wij zijn thans zelfs in ſtaat om heel wat uit te voeren, en door overvloed van geld, kan men zig alles bezorgen. De magt der Engelſchen zal ook zo gedugt niet zijn; lange zullen zij een groot gedeelte daar van noodig hebben, om hun dan overwonne America van binnen in rust te houden, van buiten teegens geweld te beveiligen. D' onderwerpinge niet vrijwillig maar gedwongen zijnde, zal er jaren agter den anderen een geest van tweeſpald en misnoegen heerſchen, die geleegenheid tot gedurige kleine oproeren kan geeven. Het zal een ſteedsdurend ſmeulend vuur zijn, dat telkens gevaar loopt in volle vlamme uitteberſten. Om dit alles voor te komen, zal Engeland daar altijd eene groote Land en Zeemagt benodigd hebben. In volle vreede onderhield de Kroon daar Tien Duiſend Man. Bedaarde Engelſchen zeggen, dat er in 't vervolg wel een driedubbel getal noodig is. Agt honderd Mijlen langs de kuſt moeten ook bewaard worden door Oorlogſchepen om den ſluikhandel te beletten, want d'Americanen thans gewoon op alle Landen handel te drijven, zullen dat zo ligt niet kunnen vergeeten. Dit alles wend reeds een gedeelte dier magt af, welke anderſints teegens ons kon gebruikt worden. Zal het overſchot der Engelſche Vloot, (want het zal 'er ter Zee het meeſte ſpannen) verſleeten, gehaavend, ontramponeerd, door den teegenswoordige Oorlog, bovendien ſlegt bemand, dan wel zo ontſaglijk zijn? Neen. Indien Vrankrijk dat volgens de laatſte lijsten

zen 128 ſcheepen reeds in ſtaat heeft, zig met ons vereenigde, behoefde men voor Engeland zo bang niet te zijn; althans men kon genoegſaam beletten, dat het ons veel kwaad deed. Dit weet Engeland ook wel, en de vrij moderate wijze, waarop het zich anderſints ſo neetlig thans jeegens ons gedraagd, onzen Koophandel door viſitatiën, vexatien, confiscatien &c. gelijk wel eer niet belemmerende; geeft duidelijk te kennen, dat het de Republieq niet graag tot vijand had. Uit dit alles geloof ik dan te kunnen beſluiten; dat indien Engeland hoe onwaarſchijnlijk ook, al eens weederom in 't bezit van zijn Noord America geraakte, het zelve daarom geen nadeelige gevolgen voor de Republieq zal hebben; dat het dan liever de Vreede zal onderhouden, om zig te herſtellen; en dat wij dus niet bedugt moeten zijn, door die Mogenheid op het onverwagst aangetast te worden. Gaan wij over tot de derde Vraage, die mij langer zal beezig houden.

3) *Indien Engeland eens Noord America verloor, in hoe verre kan eene daar uit t' ontſtane gedeeltelijke of geheele dalinge van dat Rijk, voor de Republieq voordeelig of nadeelig zijn: en in hoe verre heeft men dan te dugten, voor ſtilſtand in betalinge of een algemeen bankroet?*

Dat Engeland door het Verlies van Noord-America merklijk aan het daalen zal raaken verdiend haast geen bewijs. Veele oorzaken zijn daartoe ſamenwerkende. Met het gemis der Colonien, gaat immers dat van den handel op dezelve gepaard. Deeze was niet gering, en maakte ruim een derde uit, van den gantſchen Engelſchen Koophandel; althans een enkel artikel toont van wat belang die was. De middelbare inkomſten die d'Exchequier uit de rechten op de tabak geſteld trok, hebben geduuren-

de den tijd van vijf Jaaren, te weeten van 1770 tot 1775 jaarlijks bedragen 219, 117 Pond. Sterlings, daar niet onder gereekend 't geen voor die zelfde rechten in Schotland ontfangen wierd. Schotland heeft ten naasten bij de helft in de Tabaks handel, en meer als vier vijfde van de overgevoerde tabak, wierd weederom na Vrankrijk, Duitschland en elders vervoerd. De rechten op de Tabak na Vrankrijk gezonden, verschaften jaarlijks een inkomen van 150000 Pond. Sterlings. In 1775 het laatste jaar dat Engeland dezelve genoot, beliepen die 298,202 Pond. Sterlings. Zie hier wat een bedaard Man uit Engeland schrijft. „ Het gevaar dat ons als handeldrijvende Natie drijgd, word „ reeds maar al te zigtbaar in onze Koophandel. De Commis- „ sien voor Americaansche Reekeninge, aan staalwerk, te Bir- „ mingham, te Scheffield en elders gefabriceerd wordende, heb- „ ben een einde genoomen, en worden thans van elders ont- „ booden. De Britsche Manifacturen zijn zonder debiet, en „ werken enkel om de Pakhuizen te versieren, met zaken die „ niet verkogt kunnen worden. Wat aaklig vooruitzigt is het, „ onzen koophandel vervallen, onze Wissels onbetaald, ons „ crediet den bodem ingeslagen te zien!" Het verlies is des te grooter, om dat d'andere Natien daar de voordeelen van trekken.

De bevolkinge is ook sterk in Engeland verminderd, en gevolglijk er minder menschen in 's Lands lasten dragende, worden d'overige zo veel te meer gedrukt. Onlangs las ik een Brief uit Londen, waar in onder anderen dit stond. „ Daar staan thans „ in het quartier van Marijbone meer huizen leedig, als seederd „ twintig jaren ooit in de geheele stad leedig gestaan hebben. „ Een groot aantal Familien gestabilieerd in d'Americaansche Ei- „ landen, zijn verplicht geweest derwaards terugge te keeren. „ Er zijn geen anderen in hun plaats gekomen. Ook niet uit „ Noord America, ten ware men daar van wilde uitzonderen,

„ eenige

„ eenige arme berooide Vlugtelingen, die uit hun Land gejaagd „ zijn. Men weet dat de meeste Americanen zich in deeze „ Wijk ter woon begaven. Verscheide andere gedeeltens der „ Stad zijn niet min van ledige Huizen voorzien. Het verval van „ den Koophandel, de vermeerderinge der impositien en belastin„ gen, de moeilijkheid om een bestaan te hebben, zullen ons „ wel haast doen begrijpen, dat het aanbouwen van nieuwe „ Huizen een dwaasheid is. Londen zal nooit weer worden „ 't geen het voorheen was. Dit is onmooglijk. Wij „ hebben de helft van het Rijk verloren; onze macht en rijk„ dommen zijn in dezelvde evenreedigheid gedaald." Deeze depopulatie blijkt nog klaarder als men overweegd, dat 15 jaren geleeden Engeland in zijn eigen boesem meer dan 300,000 menschen vond; om tot de verschillende Krijgs operatien gebruikt te worden; dat de Koophandel en Manufacturen daarom niet stil stonden; en dat men nu nauwlijks het vijfde gedeelte daar van kan vinden, ja verplicht is geweest zijn toevlugt tot vreemde huurlingen te neemen.

De schulden zijn onnoemlijk geworden; beloopende thans over de 140 Millioenen Sterlings. Het geld tot den Oorlog opgenomen is buiten 's lands gegaan, en heeft de nabuuren ja zelfs d'Americanen verrijkt. Ter goedmakinge der daaglijksche kosten, der intressen, heeft men den onderdaan op nieuw moeten belasten. Men kan zig haast geen denkbeeld maaken hoe veel die moeten opbrengen, hen word de keel schier toegeknepen. Wat zal daar het gevolg van zijn? Dat d'ingezeetenen uitgeput wordende, den Koophandel stilstaande, het Land welhaast arm zal worden. (*)

Het

(*) *Men kan uitreekenen dat het Brood in Engeland agt; en het Bier zeeven en dertig verschillende belastingen betaald.*

Het verlies aan Scheepen door d'Americaanen genomen, is ook niet gering. Een jaar geleeden wierd dat begroot op 1,575,000 L. Sterlings, en mooglijk is die somme sedert verdubbeld.

Als den Oorlog geëindigd is, dan zelvs moeten 'er nog uitgaven gedaan worden, die des te lastiger zullen vallen, om dat men dan iets betald waar van men geen dienst meer heeft. Immers, luid het Tractaat met den Hertog van Brunswyk gemaakt niet, dat men hem nog twee jaaren na dat hij zijn gehuurde Soldaten te huis zal gekreegen hebben, eene dubbele Subsidie moet betalen? Is het zelfde niet voor een jaar besprooken, aan den Landgraav van Hessen, den Graav van Hanau, en den Markgraav van Anspach? Is zodanige uitgaav niet een weezentlijk verlies?

Zie daar, redenen genoeg, om overtuigend te doen zien, dat Engeland reeds teegenswoordig aan het daalen is, en dat die daalinge nog merklijk zal toeneemen, indien het N. America verliest. Maar nu is de vraag, is deeze dalinge van Engeland voordeelig of nadeelig voor de Republieq.

De totaale ondergang van Engeland was zeekerlijk in allen deelen schadelijk voor de Balans van Europa, vooral tusschen de Zee Mogenheeden. Wij zouden daar door een steun van 't uiterste belang verliezen, indien de Republieq van elders, bij voorbeeld door Vrankrijk wierd aangetast. Engeland dan noodwendig gedwongen den pen door zijne schulden te haalen, zoude een aanmerklijk getal onzer renteniers en brave ingezetenen geruineerd worden, ja sommigen aan den beedelsak geraaken; de zomme die wij aan Engeland opgeschooten hebben is te groot

om

om te verliezen. (*) Het gemis van d'enkele intressen was reeds een groote schaade. Den laagen prijs der Engelsche Fondsen brengt reeds aan veelen nadeel toe, die dezelve in vroegere tijden, teegens hooger prijs hebben ingekogt. Veele Kooplieden zouden moeten failleeren en hunne Comptoirsen sluiten, ja onze reeds vervallen Koophandel wierd daar door nog meer geknakt. Want schoon Engeland dien reeds merkelijk besnoeid heeft, belet zulk evenwel niet, dat wij nog eenen sterken handel met dat Rijk drijven. Wanneer men de Lijsten der Scheepen naleest, die jaarlijks in en uit onze Havenen zeilen, ziet men oogschijnlijk, hoe groot de vaart op, en van Engeland is. Bovendien, ging Engeland geheel te gronde is het te verwagten, dat eenige andere Mogenheid zig het gezag over de Zee zoude willen aanmaatigen, ja dat met frissche kragten zoude kunnen handhaven; en dat wij dus met dezelve nog meer de handen vol zullen hebben dan met Engeland, dat thans aan 't daalen ra-

(†) *Men verzeekerd dat* MILORD NORTH *onlangs uit de registers eene naauwkeurige lijst heeft doen opmaken, van 't aandeel waar voor elke Natie in d' Engelsche Fondsen belang had; en uit dezelve bleek;*

Dat de Republieq alleen daar in te boek stond voor 59 Milioenen Sterlings.

Switserland voor 8 Milioenen Sterlings.

Vrankrijk voor 1 Milioen Sterlings.

D'andere Natien alle te samen voor 2 Milioenen.

De schuld der Engelschen gereekend op 140 Milioenen, moet daar van aan ons alleen bijna drie Zeevende betaald worden, en de Kroon is dus maar aan zijn eigen onderdanen 72 Milioenen, dat is iets meer als de helft schuldig.

rakende palm in 't vuur zal moeten steeken; en wel des te meer, aangezien die ons teffens (als bij voorbeeld Vrankrijk) te lande zoude kunnen aantasten, waar toe Engeland wijnig geleegenheid heeft. Uit alle deeze reedenen is het dan geenzints voor de Republieq te wenschen, dat Engeland tot d'allerlaagste stand zal komen, en mooglijk vorderd de gezonde Staatkunde, dat men zulks op zijn pas belette.

Er is evenwel een groot onderscheid, tusschen geheel te gronde te gaan, of maar voor een gedeelte in macht en luister, te verminderen. Of het kwaad was voor de Republieq, dat Engeland tot zeekeren graad aan het daalen raakte, en genoodzaakt wierd af te zien van het *Imperium Maris*, ja door het verlies van eenige zijner takken van koophandel de onze bevoordeelde, is iets dat nog zo ondienstig niet voorkomt. Men herleeze de woorden van den Baron van der Capellen, dien Vaderlandsgezinde agtbare Regent, in zijn H. E. Advis nopens de Schotsche Brigade. Aldaar word gezegt, en 't is ook weezentlijk de waarheid, *dat de grootheid van Engeland, tot welker opbouw wij zonder eenig Nationaal voordeel, zonder eenige weedervergeldinge, onzen welvaart zo onverantwoordlijk verspild hebben, de zo genaamde Balans van Europa, die stroomen bloeds gekost heeft, zo geheel heeft verbrooken, dat men dit Rijk thans eene Monarchie ter Zee ziet oeffenen, die gedugter is dan er ooit eene was.* En wat laager. *Dat de Republieq weinig voordeelen uit haare nauwe verbintenisse met Engeland getrokken heeft. Dat de vergeldinge voor de trouwhartige hulpe aan het zelve zo vaak beweezen, gering is geweest. Dat bij het eindigen van den voor ons zo doodlijke Successie Oorlog, dat Rijk behalven de uitgestrekte wingewesten in America, niets minder gekreegen heeft, dan Gibralter en Minorca, de sleutels van de Middelandsche Zee; terwijl wij niets hebben*

be-

bekomen, dan eene uitgeputte schatkist, de waardige vrugt onzer heethoofdigheid. Dat de voordeelen der Commercie Tractaaten, die van onze kant zo heilig zijn agtervolgd, en waartoe het Natuur en Volkeren Regt, ons reeds zonder dezelve bevoegd maakte; het vrij Schip, het vrij Goed ons ontzegt word. Dat men onze Scheepen na welgevalle onderfoekt, confisqueerd, zelfs in de vrije en aan den Schepper eeniglijk toebehoorende Zee, der Staten territoir. Dat men voor Contrabande zulke Waaren verklaard heeft die het niet zijn, en men ons behandeld heeft als of wij geen Volk waren.

En inderdaad ook kan men niet ontkennen, dat wij op verre na die voordeelen niet genoten hebben, welke wij uit onze alliantie met Engeland hadden kunnen verwagten. Dat Rijk heeft zijn voordeel gedaan met ons verlies. Het heeft ons die de meedebewerkers van deszelfs grootheid geweest zijn, meermalen hard, ja ondankbaar behandeld. Zonder Hollands geld was Engeland nimmer t'geen het thans is. Onze Scheepsvaart is door het zelve belemmerd, onze Koophandel besnoeid. Te trotsch heeft het zig in veele gedragen, en een gezag *par fas & nefas* op Zee aangematigd, waar toe wij een gelijk recht hadden. Dit zijn alle zaaken die zo ligt niet kunnen vergeeten worden. Na Hoogmoed volgt doorgaans den val. Indien dan Engeland wat verneederd wierd, is het te denken: dat het in veele wat handelbaarder zal zijn, en dat onze Koophandel in alle zijne deelen wederom zal herleeven. Maar dan is de vraag, indien het niet kwaad is, dat Engeland wat daale, tot hoe laag diend het te daalen? Zo laag beweer ik, dat deszelfs macht en koophandel omtrent in balans is met die van de Republicq. Dan kan het ons niet benadeelen, en in tijd van nood evenwel genoeg bijstaan, en dan kunnen onze Vlooten met d'Engelschen vereenigd, altijd die der Franschen in een billijk bedwang houden. Dan

behoeft dat Rijk evenwel nog niet te bukken voor de overmagt van Vrankrijk. Dan omtrent even ſterk zijnde, zullen wij elkander ontzien, ja meerder benodigd hebben; en aan den anderen gewaagd, zal Engeland jegens ons een zagter toon zingen.

Wat aanbelangt of inmiddels door de teegenswoordige ſlegte toeſtand en daar uit d'ontſtane dalinge van Engeland, men niet te dugten heeft voor ſtilſtand in de betalinge der Intreſſen van de Capitaalen door ons aan hetzelve opgeſchooten ja mooglijk voor het verlies van de hoofdſomme zelfs; daaromtrent valt al heel wat bedenklijkheid. Engeland zal zeeker alles beſtaan, eerder dan zig te gronde te zien gaan. Minder inkomen hebbende, meerder uitgaven kreigende, geen crediet meer vindende, zijne ingezeetenen niet zwaarder kunnende belaſten, van waar zal dan alles goedgemaakt worden? Zeeker was het ophouden met de betalinge der intreſſen dan een vrij eenvouwdig middel, om jaarlijks meer geld tot zijne diſpoſitie te hebben. Denklijk zal dat ook gebeuren, indien de zaaken tot geen vergelijk koomen, en Engeland nog langer teegens de Colonien moet oorlogen. Maar is Engeland d'eenigſte Natie, die zig in tijd van verleegenheid van dat middel bediend heeft, en dient men niet meeſt om eigen behoud te denken, eer men op een ander bedagt is? Indien de Republieq eens in 't zelfde geval was, zouden die het zelfde ook niet moeten doen, en zouden de andere Natien dan niet eveneens over ons moeten klagen, gelijk wij dan over Engeland zullen doen? *Salus populi ſuprema lex eſto.* Inmiddels zo die betalinge van intreſſen eens ophield, zoude het niet te min een groot verlies zijn voor veelen. Maar waarom zijn wij zo dwaas geweeſt om ons geld aan een ander te geeven? Was dat binnenlands gebleeven, en aldaar beſteed tot oprigtinge van fabrieken, tot het bebouwen van nog

zo veele ledig leggende gronden, het had zo veel gevaar niet gelopen, het had ook intressen aangebragt, den Staat van nut geweest, ja was nog voor handen. . Maar neen, verbasterd van de oude Vaderlandsche zeeden, verkwistende geworden, zig aan overdadigen weelde overgeevende, ik durf zeggen te luy geworden, om door eigen vernuft voordeel met zijn geld te doen, heeft men liever gemaks halve Rentenier willen worden, en zijn geld aan anderen geleend, die zich daar door in staat gesteld hebben, om ons te benadeelen. Niet vergenoegd met matige dog zeekere Intressen, die men hier te Lande door zijn geld wel te besteeden kon trekken, heeft men liever hoogere maar onzeekere van vreemdelingen willen ontfangen. Geeft de Spaansche Negotiatie op het Canaal van Murcia niet op dit moment een doorslaande blijk, dat wij van dat euvel geenszints geneesen zijn, dat wij nog niet weeten te denken? Hebben niet veelen greetig daar deel aan genomen, en waarom? Om met ons geld een ander te bevoordeelen. Waarom opent men hier in ons eigen Land geene Negociatien, tot een diergelijk nuttig oogmerk? Het Haarlemmer Meer kan nog droog gemaakt worden. De Amersfoorder Heide, en veele anderen in Gelderland, Overyssel en elders, zijn nog voor handen om tot bouwland gemaakt, met Dorpen en boere wooningen voorzien te worden. De binnen Duinen langs de Zee kust, leeveren zelfs stoffe tot den Landbouw. De helfte van de Meijerij van s'Hertogenbosch, en de Baronnie van Breda, zijn voorwerpen genoeg, waaraan men zijn geld kan besteeden, en zulks met het zeeker vooruitzigt, dat men na verloop van eenige jaren, goede ja bestendige intressen zal trekken. Dan dit zij genoeg hier van.

Wat aanbelangd, dat Engeland de pen zal halen door alle zijne buitenlandsche schulden: de mooglijkheid is er, maar geenszints de waarschijnlijkheid. Het is te wijs om niet te begrijpen,

dat het dan naderhand in eene verleegenheid, nooit geld zal kunnen krijgen. Bovendien de geheele Natie heeft zig borg gesteld voor de schulden, en deszelfs eer en luister zullen nooit dulden daar mede bankroet te gaan. Wel is waar, de zaken staan thans zeer soober in Engeland, maar die zijn echter niet wanhoopig; en 't is nog tijd om middelen tot redres bij der hand te neemen. Laat Engeland het verschil met de Colonisten in de beste plooi spoedig uit den weg ruimen; laat het zig vervolgens bevlijtigen, eene langdurige Vreede te genieten; dat het zich door de trotsche eischen gedurig geen moeilijkheeden op den hals haale; laat het zelfs des noods van N. America afzien, dat reeds als verloren kan gereekend worden; het ontdoe zig van eenige Bezittingen die meer kosten dan voordeel aanbrengen; laat vrij eenige andere Mogenheid die in bezit neemen, die zal er dan den last van hebben: dat het een ieder in 't genot van het zijne laate; zig vergenoege maar zo veel Scheepen in Zee te houden, als volstrekt noodig zijn, om Koophandel en Bezittingen te beveiligen, of den Britschen Vlag te doen eerbiedigen; dat het zo deese als veele andere overtollige onkosten bespaare; en eindelijk; dat het op het voetspoor van de Republieq in de noodwendige uitgave wat meerder spaarzaamheid gebruike, zorge dragende, dat het geld wel besteed werde; dan zullen d'inkomsten van Engeland hoe zeer ook thans verminderd nog overvloedig toerijkende zijn, om promte intressen te kunnen betaalen, ja zelfs om langsaamerhand hoofdsommen te kunnen aflosschen. En wie weet of de nood d'Engelschen de oogen niet zal openen: of er geen Mannen aan 't roer zullen koomen, die uit liefde voor hun Vaderland, het huishoudelijke met alle iever en nauwgezetheid zullen gaade slaan? Dan zal eik alles gereedelijk bijzetten, om 't crediet zijner Natie te handhaven. Die anders denkt kend d'Engelschen waarlijk niet.

In

Inmiddels, men weet niet wat kan gebeuren. Ik raade dus mijne Landgenooten, en houde hen daar ook te voorzigtig toe, hun geld in Engeland niet te waagen. Zij die reeds in d'Engelsche fondsen belang hebben deeden zelfs wel, hunne Actien te verkopen. Schoon thans in laagen prijs was het daarvan komend geld evenwel in zeekerheid; en het is beeter een teegenswoordig klein verlies te veelen, dan in gevaar te koomen, van 't geheel kwijt te raaken. Bovendien, veele hebben ook tot eenen laagen prijs ingekogt, en dus is hun verlies zo groot niet.

Ik heb d'eer te zijn

UE. Gehoorzamen Dienaar.

Culenburg.
den 6 December, 1777.

AGTSTE BRIEF.

ZIJNDE EEN VERVOLG DER VOORGAANDE.

MIJN HEER!

4) *Is het niet voordeeligst voor de Republieq, zig in deeze Burgerkrijg niet te bemoeien, en in alle daar uit t'ontstane Oorlogen, geheel onzijdig te blijven?*

IS het in de bijzondere famenleeving een voorrecht, ja teffens een weetenfchap, uit de oneenigheden van anderen een reedlijk voordeel te trekken; van geen minder belang is het in ftuk van Staatkunde: zig op zijn pas onzijdig te houden in de gefchillen, tusfchen naburige Mogenheeden ontftaande, verfchaft veeltijds bekwaame geleegenheeden, om eigen Koophandel te bevoordeelen, terwijl die der litigeerende partijen belemmerd is, of geheel ftil ftaat. Die, fomwijle ondanks hunne gefchillen op elkander moetende handelen, hunne wederzijdfche producten niet kunnende misfchen, kan men tusfchen beiden op vragt of winft vaaren. Een tweede voordeel is, dat men dan altijd in ftaat is een waakzaam oog te houden, en indien een van beide

par-

partijen het te hard krijgt, overeenkomstig met onze eigen belangens, altijd op zijn pas een spaak in 't wiel kan gestooken worden; 't zij door den zwaksten bij te springen, of hen wederzijds te noodzaken Vreden te maken. Doorgaans word men dan de Middelaar, en men heeft geleegenheid die hoedanigheid met luister handhavende, van weerskanten eenige voordeelen te bedingen. Verders te willen uitweiden in 't beschrijven van de voordeelen der Neutraliteit, zoude overtollig zijn. De zaak is te bekend, en een ieder die maar voor eenige overweeginge vatbaar is, word daar van overtuigd. Men herinnere zig enkel de groote winsten die hier te Lande gedaan zijn, in den laatsten Oorlog tusschen Vrankrijk en Engeland; niet teegenstaande er toen merklijke vexatien plaats hadden, en Engeland door het visiteeren en confisqueeren onzer Scheepen, aan veele brave Koopliedeneen groot gedeelte hunner winsten onttrokken heeft: bewust, dat wij 't zij door toenmaalige zwakheid, 't zij door zeekere influentien, dit niet kragtdadig konden beletten. Wat zoude het voordeel evenwel grooter geweest zijn, indien door een goede Vloot in Zee te hebben, of aan onze Zee Officieren wat bepaalder orders te geeven, de Vlag van den Staat meer gerespecteerd was geweest; en wij met vrij Schip overal vrij hadden mogen vaaren? En des niet teegenstaande zijn onze Handel Steeden rijk geworden, ja men heeft in alle de gedeeltens van de Republieq de heilzame uitwerkinge daar van gewaar geworden. De onzijdigheid is ook altijd voordeeliger voor eene Zee Mogenheid, dan wel voor anderen; omdat immers die het meeste wind, die zig op handel over Zee kan toeleggen. En dit zij genoeg hier van, om met grond te kunnen zeggen; dat onzijdig te blijven in de geschillen tusschen Engeland en Noord America, geheel onze zaak is. Behoud Engeland de overhand, hebben wij hem niet t'onvriend gemaakt of beleedigd; en verliest het die Colonien; dat kan volgens 't

geen

geen ik reeds gezegd heb, mooglijk meer voordeel als nadeel voor de Republieq zijn; en wij hebben d'Americanen inmiddels ook niet voor het hoofd gestooten. Komt er door de samenloop van omstandigheeden, uit deeze twist een Oorlog in Europa t' ontstaan, denklijk zal die plaats hebben, tusschen Vrankrijk en Spanjen ter eener en Engeland ter andere sijde: en dan is het dubbel onze zaak, zo immers doenlijk is, ons tusschen die Mogenheeden neutraal te houden. Kreeg Engeland het te kwaad, dan konden wij het op zijn pas te hulpe komen en beletten, dat het niet beneeden dien pijl van laagheid gerake, welke dan wel verre van voordeel, een merklijk nadeel voor de Republieq zoude worden: terwijl raakte Vrankrijk te veel ten agteren, dat ook niet goed is voor de Republieq, alzo Engeland dan weederom te machtig stond te worden, wij die Mogenheid ook net ter sneede kunnen bijspringen. En eindelijk; bragten de belangens van de Republieq meede, dat die Oorlog een einde nam, kan die de Vreede verhaasten door haare bemiddeling, ja des noods de halsstarrigste Partij daar toe dwingen, door den geenen die het zwakst of inschiklijkst is bij te staan. Dan hoe dit ter uitvoer te brengen, is het onderwerp der volgenden Vraage.

5) *Welke middelen zijn het kragtdadigst, zo om die onzijdigheid aan de belanghebbende Mogenheeden smaaklijk te maken; als dien met luister te handhaven?*

Wij hebben Tractaten met Vrankrijk en Engeland, waar bij wij ons verbonden hebben, den geenen van beiden die door den anderen in Europa aangetast word, met zeeker getal Hulptroupen en Scheepen bij te staan; en de nauwgezetheid waar meede de Republieq op het heiligst, ja veeltijds tot haare merklijke schaade, deszelfs verbintenissen heeft nagekomen, zoude al veele verleegenheid kunnen baaren, om met eenige reedelijkheid

heid of ten minsten uiterlijken schijn van dien, neutraal te blijven; wanneer die Mogenheeden elkander eens het eerst in Europa aantasteden. Veele omstandigheeden evenwel kunnen geleegenheid geeven, om zig uit deeze moeilijkheid te redden. Men weet dat in den laatsten Oorlog, de eerste hostiliteiten buiten Europa begonnen zijnde, 's Lands wijze Opperhoofden zig van die omstandigheid bediend hebben, om beiderzijds onzijdig te bleiven; vermids onze beloofde bijstand in dit geval niet behoorde tot de termes der Tractaten. Het kan wel eens gebeuren dat dit weederom plaats had, en dan was de zaak onmidlijk gevonden. Meer als waarschijnlijk is het, dat indien Engeland en Vrankrijk oneens raken, het toneel van den Oorlog 't eerst buiten Europa zal geopend worden. Het is niet te denken, dat Engeland in deszelfs teegenswoordige periculeuze situatie, zo lange het d'Americanen op den hals heeft; het eerst den Oorlog aan Vrankrijk zal declareeren, of zig eenen tweeden Vijand zal willen op den hals haalen. Verliest het zijn N. America dan is het nog meer verzwakt, en zo het zijne belangens kend, zal het liever Vreeden zoeken: of is het op Vrankrijk gebeeten, ten minsten zo lang wagten, tot dat het zig wat hersteld heeft, en in staat is, zijnen Meededinger kragtdadig met zeekeren hoop van goeden uitslag aantetasten. Omgekeerd is het denklijk, dat Vrankrijk d'eerste aanvaller zal zijn. Dat Rijk heeft zig reeds langzamerhand in eenen staat van ontzag gesteld, en het geduurig zenden van versterkingen na deszelfs buitenlandsche Bezittingen, doet genoegzaam vermoeden; dat het aldaar eene Krijgsmacht verzameld, niet zo zeer uit vreeze voor Engeland, als wel om bij gelegenheid een *coup* te kunnen doen. Het is ook buiten Europa dat Vrankrijk het meeste voordeel kan doen, door eenige hem ter hand leggende Bezittingen aan Engeland t'ontweldigen. Door enkel hier in Europa den Oorlog te willen voeren, kan het zig

wei-

weinig voordeel belooven: immers een Landing in Engeland te willen onderneemen, of den Pretendent te doen herleeven, zijn onderneemingen die reeds meermalen geprobeerd zijn, dog nimmer eenen goeden uitslag gehad hebben. Diergelijke pogingen zijn het werk van iemant, die zijn Buurmans glaazen met Rijders aan stukken gooid. Na veele verspilde kosten, loopt alles doorgaans op niets uit. Hier in de Zeën van Europa des noods de Engelsche Vloot te verslaan, of wat Scheepen weg te neemen, kan wel eenige afbreuk veroorzaken; maar doet niets tot het wezentlijke der zaak, waarom Vrankrijk eenen Oorlog zal beginnen. Dat verschaft geen bestendig voordeel; want in plaatze der genoomen Scheepen, worden welhaast anderen gebouwd. Vrankrijks belang en oogmerk zal eerder zijn de Engelschen aan te tasten, daar zij thans op het zwakst zijn; en dat is buiten tegenspraak niet in Europa. Het zal eerder bedagt zijn, deszelfs in den laatsten Oorlog verlooren Oost Indische Bezittingen te herneemen; een zaak die zo vremd of ondoenlijk niet moet voorkomen, als men overweegd, hoe zeer de Engelschen aldaar bij den Inlander onbemind zijn: die op de eerste aanval hen ook greetig zullen aantasten, en Vrankrijk helpen, ten einde zig van een juk te ontslaan, dat sterk na dwingelandij zweemd. Twijfeld iemant dat de Inlander maar na gelegenheid wagt, om zig van de Engelschen te ontslaan, is men nieuwsgierig nauwkeurig berigt te hebben, hoe die daar behandeld word; wil men een verhaal hooren van de yzere roede, waar meede de Engelschen in de Oost regeeren; men leeze *L'Histoire Philosophique & Politique du Bengale*, waar in alles met de levendigste verwen word afgeschilderd, waar aan men bevoegd is geloov te geeven: omdat voor zo veel mij bewust is, dat werk tot heeden niet wederlegd is. (*) Vrankrijk zal dan denklijk buiten Europa zijn

(*) *Ik wenschte dat wij somtijds diergelijke geschriften in 't Nee-*

zijn slag waarneemen. *Pondicherij*, *Madras* en *Caliicuta* zijn ook vette lokazen. Bovendien, het is thans bijna de moode onder de Vorsten geworden, dat men elkander alvorens met de wapenen aantast, en eerst lange daar na welstaans halve *pro forma* den Oorlog aanzegd; en schoon niet het billijkst, is dit in zeekeren zin ook wel het beste: immers verklaard men eerst den Oorlog, heeft partij meer geleegenheid om zig in staat van tegenweer te stellen. Ik zeg het dan ten lesten, indien Vrankrijk en Engeland iets teegens den anderen in den zin hebben, is het denklijk dat Vrankrijk het eerst zal beginnen, en 't is meer als waarschijnlijk, dat dit buiten Europa en wel bepaaldelijk in de Oost zal zijn.

Maar gesteld, d'Oorlog begon 't eerst in Europa; is het dan nog eene uitgemaakte zaak, dat die het eerst tusschen Vrankrijk en Engeland zal beginnen? Het kan gebeuren dat Spanjen en Portugal elkander eerst aantasten, en dat Engeland laast gemelde, Vrankrijk eerstgemelde te hulpe komt. Het kan ook zijn dat Spanjen 't eerst met Engeland aan den gang raakt, en dat Vrankrijk enkel als geällieerde van Spanjen weegens het *Pactum familiæ* met Engeland in Oorlog gewikkeld wordt. Is men dan nog door de Tractaten verbonden Mogenheeden bij te staan, die elkanderen niet onmiddelijk den Oorlog hebben aangedaan, maar enkel als geällieerden van de Hoofdaanleggers daar in gemengd zijn? Zoude dit niet eene gegronde reeden kunnen zijn, om onzijdig te blijven! Althans was de gegrondheid daar van niet onbetwisbaar uitgemaakt, zij gaf ten minsten een specieus voorwendzel daar toe.

Ver-

Neederduitsch kreegen, ten dienste der zodanige mijner Landgenooten, die de Fransche Taal niet volleedig verstaan.

Veronderstellen we zelfs eens, den Oorlog begon onmiddlijk in Europa tusschen Vrankrijk en Engeland. Is het dan daadlijk eene uitgemaakte zaak wie den eersten aanvaller is geweest? Moet men juist hem den eersten aanvaller noemen, die d'eerste fijtlijkheeden begaat? Kan men somtijds niet met grond zeggen, dat hij den aanvaller is geweest, die de reedenen tot die fijtlijkheeden heeft gegeeven? Die fijtlijkheeden zelfs, dikwijls het eerst op Zee tusschen enkelde Scheepen beginnende, zijn d'omstandigheden veeltijds duister en critieq; ja maaken het zomtijds moeilijk om te beslisschen wie 't eerst begonnen heeft. Kan dat het *non liquet* niet een gepast middel zijn, om zig lange te beraden, 't onderzoeken, geen partij te kiezen, of inmiddels de Neutraliteit door onderhandelingen tot stand te brengen?

Men gelove ook vrij, beide Mogenheeden zullen zelfs liefst zien, dat de Republieq neutraal blijft, en indien wij maar eenig half aanneemlijk voorwendzel kunnen inbrengen, vooral zo wij dat door andere middelen zo aanstonts te melden kunnen ondersteunen, zullen zij beide daar in gereedelijk bewilligen. Heeft men in den laasten Oorlog niet gezien, dat Vrankrijk op de Neutraliteit van de Republieq heeft aangedrongen? Het zal dan maar voornamelijk aankomen op de behendigheid in 't stuk van onderhandelinge met de Cabinetten.

Indien evenwel alle deeze voorgemelde gelegenheden om neutraal te blijven ontbraken, en den oorlog in Europa eerst begonnen zijnde, het uitgemaakt was wie d'eerste aanvaller geweest is; indien de eerst aangevalle partij zig dan op het Tractaat beriep, de daar bij gestipuleerde onderstand vorderende; dan is het nog de vraag: of een mogenheid verplicht is zijne engagementen na te komen, zelfs dan wanneer die strijden teégens de belangens

van

van den Staat, of de ruwien van Land en Ingezeetenen daar meede gemengd is? Hoe zeer ik ook begrijp dat alle overeenkomften tusschen bijzondere personen, ja ook die nadeelig zijn, (en dan kan men daar somtijds van gereleveerd worden) op het nauwkeurigst moeten nagekomen worden, dunkt mij evenwel dat zulks niet buiten uitzonderinge is, in verbintenisse door d' Overigheid aangegaan met andere Mogenheeden. Gevolglijk, of de Republieq indien de belangens van den Lande zulks niet vorderden, gehouden zoude zijn, zig in dien oorlog in te laten, is iets dat ik niet wil beslisschen, maar geleegenheid tot overweeginge verschaft. Hier toe zoude eene doorwrogte Verhandeling op het Natuur en Volkeren Recht gebouwd benodigd zijn; 't geen buiten mijn bestek is. Ik zal enkel hier bijvoegen, dat d'andere Mogenheeden altijd zo nauwgezet niet geweest zijn. Dat men veele voorbeelden vindt, hoe zij zig onder voorwendsel dat het tegens hunne belangens streed, aan de Tractaten zo heilig niet hebben gehouden. Engeland zelfs is zo nauwkeurig ten onzen opzigte altijd niet geweest. Ik zoude dan gezind zijn te besluiten, dat de Republieq altijd, neutraal kon blijven, door zich op deezen regel te beroepen, *Salus publica suprema lex.*

Bij dit alles komt nog een zeer kragtdadig middel zo om de Neutraliteit te doen aanneemen als dien te handhaven; en dit bestaat in zig ontzaglijk te maken: invoege, dat niemant ons op eenen te forschen toon kan aanspreeken, zonder bedugt te zijn, dat wij hem ruim zo goed kunnen antwoorden. Men drage te dien einde zorge, vijftig of zestig goede Oorlogschepen in drie Esquaders verdeeld steeds duurend in zee te hebben. Men gelaste derzelver Bevelhebberen met de striktste beveelen, om den Vlag van den Staat te doen eerbiedigen; geen visitatien van hunne onderhebbende Convoyen of Koopvaardij Scheepen te dulden; geen geleegenheeden te geeven; des noods in den beginne met alle mooglijke bescheidenheid en beleefdheid te werk gaan,

 edog

edog op de minste onredelijke teegenkibbeling, zig met geweld tot het uiterste te defendeeren. Word hier of daar eenig Schip aangehouden, men verslijte den tijd niet met doorgaans vrugtelooze klagten, vertoogen of remonstrantien, maar men gebruike direct represaille. Op dien voet te werk gaande, zal men ons ter Zee gerust laaten, en partijen zullen weederzijds ons liever tot vriend dan tot vijand hebben. Mij is wel bewust, hoe moeilijk het reeds teegenswoordig valt, het gering getal Scheepen dat den Staat thans in zee heeft te bemannen, en men zal bijgevolg vraagen van waar de manschap voor een zo veel grooter getal te vinden? Hier op antwoorde ik in de eerste plaatze, dat het gebrek aan manschap voortkomende uit de slappe equipagien, de Matroozen niet verzeekerd geweest zijnde geduurig te kunnen dienst vinden, zig elders hebbende moeten begeeven, zo dra er hier geduurige geleegenheid voor hen is om te vaaren, wel haast een groot getal derzelve allengskens zal terugge komen. Ten tweeden; dat dit gebrek, ook veroorzaakt wordende door de groote hand en maandgelden welke andere Natien geeven, men op dat zelfde middel bij ons bedagt moet zijn. Het Land heeft thans geld en crediet genoeg. Zonder te willen beslisschen of de geduurige aflosfingen der Obligatien voordeelig of nadeelig zijn; die konden des noods voor eenigen tijd gestaakt en de in casse zijnde gelden, tot het onderhoud der Vloot gebruikt worden. Men doe zo als de Engelschen, en geeve aan alle bevaren Matroozen op 's Lands Scheepen dienst neemende, eene premie of een extraordinair handgeld. Men verhooge hunne gagien, die altijd op den ouden voet blijven, zonder dat 'er gelet word, hoe alles thans duurder is, en een iegelijk in 't zijne dus meerder geld noodig heeft om te bestaan. Men geeve ook aan de zee Capiteins in deeze duurdere tijden daaglijks iets meer, voor den kost van het Scheeps Volk, dan kunnen zij hetzelve ruimer en beeter in mondkost onderhouden;

dan

dan zal de Matroos of zee - Soldaat greetiger dienst neemen, als hij weet dat hij het beeter zal hebben, en het is meer als waarschijnlijk, dat indien men zig van deeze en andere middelen b diende, het tegenswoordig gebrek aan zeevarend Volk, wel haast zoude ophonden.

Te lande stelle men zig ook in staat van defensie zo de nood aan den man kwam. Ons leeger te vergrooten is iets dat ik niet wil beslisschen of dienstig is, en overeenkomt met de Staatkundige denkbeelden eener vrije Republicq; schoon den armen en braaven Soldaat inmiddels ook wel eenige hoogere bezoldinge mogt hebben. Maar men kon andere middelen gebruiken, en zig door eenig geheim Verbond met deeze of geene Land-Mogenheid van een genoegzaam aantal Troupes verzeekeren, die ons daadlijk te hulpe kwaamen, indien de Republicq als eens te lande mogt gedreigt worden.

Zie daar waar aan ik mij voor het teegenswoordige bepaale, ik was voorneemens mij omtrent het stuk der Neutraliteit breeder uittelaten, maar onder het schrijven deezer ontfang ik van mijnen Boekverkoper, de *Verhandeling van den Wel-Ed. Gestr. Heer en Mr.* LAMBERTUS JULIUS VITRINGA, welke ik geen tijd heb gehad met aandagt te doorleezen, edog waarin zo het mij toeschijnt, 't een en ander deeze materie betreffende gezegt word. Die Verhandelinge doorgeleezen hebbende zal ik zien of zijn Wel-Ed. Gestr. denkbeelden met de mijne overeen komen. Zo ja; valt mij niets meer te zeggen over eene stoffe, die door een kundig Man zeekerlijk beeter zal verhandeld zijn. Zo neen; zal ik bij geleegenheid dit onderwerp hervatten, zonder evenwel te willen beweeren dat ik het beeter raaden zal, of dien Heer te willen beleedigen, welken ik de eer niet hebbe te kennen, dog wiens cordate Vaderlandsgezinde schrijfstrant uit de Voorreden op te maken, mij eene bijzondere agtinge voor deszelf Persoon inboezemd. Ik ga dan over tot de volgende vraage.

6) *De Republieq evenwel aan zodanigen oorlog deel moetende neemen, diend die zig dan voor of teegens Engeland te verklaren?*

Dit vooraf te willen beslisschen is moeilijk, als van veele tijdelijke omstandigheden afhangende, en 't wijs bestier der agtbare Opperhoovden deezer Republieq, geevt ons de zeekerheid, dat in zodanig geval die maatreegelen zullen genomen worden, welke met de belangens van den Lande best overeenkomen. Het is echter geoorloovd daar in 't algemeen over te redeneeren, vooral daar 't geval nog niet exteerd, en mooglijk niet exteeren zal.

Indien men enkel de heilige nakominge der Tractaten in 't oog houd, dan is de zaak zeer eenvouwdig: dan moet men den geenen bijstaan aan wien men zulks beloovd heeft, indien die door een ander word aangetast, teegens wien die bijstand bepaald word, en de zaken in de termes van het Tractaat zijn. Maar indien het eens beweezen was, dat d'Overigheid zig niet behoevde te houden aan verbintenissen, die wel in vroegere tijden voordeelig waren, maar welker agtervolging thans aan veele inconvenienten onderheevig is: indien men zig kon verantwoorden met te zeggen, dat het ruwien van Land en Ingezeetenen daarmede gemengd is; indien eigen welzijn boven alles gaat en wetten breekt, en d'Overigheid zelvs niet bevoegd is iets na te komen, dat nadeelig is voor het Land en d'Ingezeeten, waar van hij enkel den represenrant is; dan is men niet gebonden door Tractaten voor zo verre die nadeelig zijn; en men kan zig aan dien kant voegen, daar eigen belang en welvaart zulks het meest noodzaaklijk maken. En als dan komt ook in aanmerkinge, of die Mogenheid teegens welke men partij kiest, niet teegenstaande men volgens Tractaat dien moest byspringen, of zeg ik, die Mogenheid zelvs wel zo nauwgezet is geweest in 't houden

zijner

zijner verbinteniſſen. Het *par pari referre* is iets, dat dan al vrij wat in aanmerkinge kan komen.

Maar wat partij dan te kieſen? Dit hangt van d'omſtandigheeden af. Heeft den oorlog reeds eenigen tijd geduurd, kan men uit deszelvs uitſlag welhaast gewaar worden, wie d'onderleggende partij is, en dan is het mooglijk niet ondienſtig ter onderhoudinge van den balans, dat men dien te hulpe kome. Maar moet men bij het begin van den Oorlog partij kiezen; beroepen zig beide Mogenheden op de Verbinteniſſen met hen aangegaan; zijn alle pogingen tot neutraliteit vrugteloos aangewend, en word om zo te ſpreeken het mes van weederzijde op de keel gezet; dan ſtaat enkel maar t'onderzoeken, aan wat kant wil het minſte nadeel of 't meeſte voordeel te wagten hebben.

Stel eens wij voegden ons bij Engeland, dan geraken wij met Vrankrijk onvriend. De vraag is nu. Kan Vrankrijk ons veel benadeelen, en kunnen wij met des noods Victorieuſe wapenen, eenig weezentlijk voordeel op hetzelve behalen? Kan ons Vrankrijk benadeelen? Ja. Het is in ſtaat daadlijk een Leeger te doen afzakken en de verwoeſtinge in onze yerafgeleegenſte Provincien te brengen. Maar daar en teegens kan het ons ter Zee zo veel kwaads niet doen. Kunnen wij veel op Vrankrijk winnen? Neen. Al konden wij geheele Provincien aan Vrankrijk ontneemen, is het de zaak niet voor de Republieq, dezelve te behouden. Alle conquesten zijn op den duur ſchaadlijk, en ſtrooken niet met de weezentlijke belangens van een handeldeldrijvend Gemeenebest; dat op niets anders moet bedagt zijn, dan 't geen het reeds heeft te behouden en den Koophandel uitebreiden. Voeg hier wijders bij, dat om zig teegens eene Mogenheid te verklaren, men eenig belang moet hebben om dien afbreuk te doen of te verneederen. Vrankrijk nu heeft geen Zeemagt die ons hinderlijk is. Deszelfs buitenlandſche Bezittingen benadeelen ons niet. Het heeft nooit ons den vrijen Zee met

vrij Schip belet; of onzen Koophandel door Navigatie Actens en aanhoudende vexatien benadeeld. Indien men alles een weederzijds optelde, heeft Vrankrijk ons over 't geheel genomen mooglijk meer diensten beweezen, dan eenige Mogenheid, en 't heeft ons minder benadeeld dan anderen. De verneederinge van dan Rijk is dus een zaak waar bij wij voor het teegenswoordige geen groot belang kunnen vinden, en was zelfs nadeelig; want wierd het te zwak, hadden wij geen steun teegens twee niet min gedagte naburen, het huis van Oostenrijk en Brandenburg. Dan wierd het evenwigt aan dien kant te Lande verbroken. Evenwel, hebben wij geen dringenge reedenen om ons teegens Vrankrijk te verklaren, het is ook niet dienstig dat deeze onze nabuur ook al te magtig wierd, vooral ter *Zee*. Veronderstellen wij nu eens het omgekeerde, namelijk; dat de Republicq voor Vrankrijk partij kiesd. Dan kreigen wij zeeker Engeland tot vijand; maar is die zo te dugten? Te Lande althans kan het ons niet benadeelen gelijk Vrankrijk, dat wij tot nabuur onzer grenzen hebben. Het zal dan ter Zee moeten zijn, of in onze buitenlandsche Bezittingen. Maar heeft den Staat geen Scheepen, en indien die alle eens bemaand zijnde, zig met de Fransche en Spaansche Vlooten conjungeerden, althans gezamentlijker hand te werk gingen, zouden die Vlooten dan alle te zamen zo onferieur zijn aan die der Engelschen? Neen, zeeker niet. Wij hebben zo wel kundige en wakkere Offecieren als d' Engelschen, die 't hen in heldenmoed niet zullen kamp geeven, als er maar geleegenheid voor handen is. De wakkere Deedel heeft zulks getoond. Kingsbergen heeft daar blijken van gegeeven teegens de Turken. Wij hebben meer diergelijke Mannen, die maar enkel de geleegenheid ontbrooken heeft om te toonen wat zij zijn; en men houde zig verzeekerd, dat van den Admiraal af tot den gemeenen Matroos toe, elk eer en plichtshalve zoude doen zien, dat de Neederlanders nog heeden de-

zelfde

zelfde zijn, voor wien wel eer alle Vijanden op Zee den vlag moeften ftreiken. Wat kunnen d'Engelfchen ook veel teegens onze buitenlandfche Bezittingen onderneemen? Zij zouden werks genoeg hebben om hunne eigen Bezittingen te bewaaren teegens Vrankrijk, dat reeds in die gewesten zijn Krijgsmagt bij der hand heeft. Onze buitenlandfche bezittingen vooral in d'Oost zijn te wel bezorgd om bang te zijn, en de Compagnie is op zig zelvs haast in ftaat die te verdeedigen. Wat zal het zijn, indien de Zeemagt van den Staat zig daar bijvoegde?

Maar nu is de vraag, of de Republieq eenig meerder belang kan hebben om zig teegens Engeland te verklaren? Dit ftaat mij voor het teegenswoordige niet te beflisfchen; evenwel zal ik er ter loops iets van zeggen. Indien het verneederen van 't fiere Engeland, het verminderen van deszelfs magt en Koophandel tot zeekeren graad, voordeelig voor den Staat was, had men dan geen reeden om zig bij Vrankrijk te voegen? Heeft men niet meer reedenen van misnoegen teegens Engeland als teegens Vrankrijk? Is het uitbreiden van eigen Koophandel ook niet iets? En eindelijk, komt de weedervergeldinge in aanmerkinge, dan heeft men vooral geen reeden om Engeland heel gunftig toe te denken, dat wel uiterlijk Vriend is, edog in alle omftandigheeden getoont heeft en nog toond, dat het bederf onzer Koophandel zijn grootfte doelwit is.

Maar zal men zeggen, indien de Republieq zig al eens uit redenen van eenig belang teegens Engeland declareerde, is 'er niets dat die alle te niet doet, is 'er niet een veel grooter teegenbelang dat ons zulks moet beletten? Immers, dan Engeland tot Vijand hebbende, loopt men gevaar dat groote Capitaal aan 's lands ingezeeten te doen verliezen, 't welk zij aan Engeland opgefchooten hebben. Deeze tegenwerpinge is zeker van gewigt. Daar en teegens evenwel kan men zeggen, dat dit geld nu mooglijk reeds in gevaar is, en 't verlies dus even groot zoude zijn,

Maar kon 'er dan ook niet iets in vergoedinge gewonnen worden? Is het verminderen van Engelands rijkdommen, macht en Koophandel, en 't vermeerderen der onze geen winst? Zoude daar door aan d'andere kant de rijkdommen van veelen niet vermeerderd worden? En is het voor de Overigheid ja voor 't Land niet onverschillig, of Pieter dan Paulus rijk is; mids dezelvde massa van rijkdommen maar voor handen is? Indien het eens waar was, dat Engeland bankroet moest gaan, was het dan ook niet waar, dat het bederv van deszelvs handel, 't eenigste middel was, om onze schaade 't zij ten heelen 't zij ten deelen in te haalen? was het buiten d'onmooglijkheid, dat wij eenige buitenlandsche Engelsche bezittingen magtig wierden, of die bij een Vreedens Tractaat voor ons aandeel bedongen? En eindelijk, hebben wij geld in d'Engelsche Fondsen, zij hebben ook eenig geld in d'onze.

Zie daar de zaak over en weeder in 't korte voorgesteld. Ik zal niet beslisschen, of wij in beantwoordinge der Vraage, ons voor Engeland of Vrankrijk moeten verklaaren. Elk beöordeele zulks na zijn welgevalle. Ik heb mij enkel vergenoegd met de belangens, de voordeelen en zwaarigheeden weederzijds op te teilen, en dit was het oogmerk der Vraage. De wijze Opperhoovden van dit Land hebben geen leermeester noodig, en wij kunnen ons gerust verzeekeren, dat hunne maatregelen overeenkomstig zullen zijn, met de weezentlijkste belangens van de Republieq en deszelvs ingezeeten. Schoon vreemden invloed in veele zaken somtijds zijnen rol kan speelen; schoon bijzondere belangens nu en dan in deeze of geene zaken van minder gevaar in aanmerkinge kunnen koomen, zal dat echter in dit geval moeten zwichten, voor de wijze raadsbesluiten der Vaderen des Vaderlands.

Ik heb d'eer te zijn UE Gehoorzame Dienaar.

Culenburg den 14 December 1777.

NEEGENDE BRIEV.

VERVOLG DER VOORGAANDE.

MIJN HEER,

7) Kan de Republieq dan in den oorlog gewikkeld zijnde, zig eenig weezentlijk voordeel daaruit voorspellen?

De meeste zelvs de victorieuste Oorlogen, zijn wanneer men die beschouwd, doorgaans nog schaadlijk; en de kosten daar aan verkwist overtreffen meest altijd 't geen men daar door gewonnen heeft. Het Lot der wapenen bovendien is wisselvallig en niet zeeker. Den Oorlog hoe wel ook beraamd steld bloot aan gevaren waar voor men niet te dugten had, was men buiten denzelven gebleeven. Evenwel de Republieq daar in geraakt zijnde is de vraag, of die daar iets weezentlijks meede kan winnen?

Conquesten ten minsten van belang te maken, heb ik reeds gezegd is nimmer het belang van de Republiek; die zouden meer tot last dan voordeel zijn, en die te verkrijgen moet dus geensints het oogmerk der Oorlog zijn. Wat kan dan de Republieq daar bij winnen? De uitbreidinge en handhavinge van den Koophandel. Zijn de wapenen gelukkig, heeft men zijn weederpartij verkleind, verzwakt. Men kan dien den Wet voorschrijven,

en bij de vreede bedingen 't geen het meest tot voordeel strekt; en dit bestaat in den vrijen Vaart, den onbelemmerden Koophandel. Het tweede voordeel van den Oorlog kan zijn, dat men door zijn Geallieerdens ondergang te verhinderen, somwijle zig zelvs bewaard en voor diergelijke ondergang behoed. Dit zijn d'eenigste weezentlijke voordeelen die de Republicq uit eenen Oorlog kan verwagten. Maar dan is de vraag weederom; is de Republicq in staat om zodanigen Oorlog met hoop van goeden uitslag te kunnen voeren? Mij dunkt ja. Degeduurige aflossingen toonen dat de Schatkisten niet leedig zijn, terwijl de lage interessen van 's Lands Obligatien, gepaard met derzelver hoogen prijs, genoegsaam te kennen geeven, dat 's Lands crediet groot is, en den Staat in gevalle van nood gelds in overvloed kan krijgen. Heeft men daar geen gebrek aan, is men in 't bezit van dien hoovdzenuw der Oorlog, wel haast kan men zig van alles voorzien.

Ter Zee kan men genoegzaam Vlooten doen verschijnen. Een goed aantal Scheepen is voorhanden, en voor geld kunnen er gauw eenige bij getimmerd worden. Onze Scheepen heb ik van deskundige hooren zeggen, dat voor die van geen andere Natien behoeven onder te doen, en wij hebben ook ervaren Zee-Officieren, en knappe Matroozen. Te lande hebben wij een Armee op de been, die hoewel klein in getale, echter in krijgsoeffening en schoonheid van manschap, voor die van geen Mogenheid behoeft te zwichten. De Officieren zijn Mannen van kunde; en dat de Nederlanders moed hebben, is door onze naburen dikwerf ondervonden. Met geld kunnen wij ons van hulp troupen verzeekeren, en de natuurlijke belangens van eenige onzer Naburen, zal hen niet alleen onze Geallieerdens doen worden, maar zelfs noodzaken ons met al hun macht bij te spriugen. Wat onze grenzen betreft, de Zee en de Rivieren beveiligen die op veele plaatsen, terwijl wel versterkte Vestingen

den

den doortogt voor den Vijand moeilijk ja onmooglijk kan maken. Ik besluit dan met te zeggen, dat wierd den Staat tot eenen Oorlog gedwongen, die op den goeden uitslag derzelve zoude mogen hoopen, en dat er eenige voordeelen uit konden verwagt worden.

Recapitulatie en Conclusie.

De onafhanklijkheid van America kan voordeelig zijn voor Neerlands Koophandel; die daar door kan opgebeurd en verleevendigd worden.

De dalinge van Engeland en deszelfs Koophandel kan het gevolg der teegenswoordige Oorlog zijn, en zal mits niet te verre gaande ons bevoordeelen.

Daar doen zig waarschijnlijkheden op, dat den Staat neutraal kan blijven in alle verdere Oorlog. Dit is veiligst, voordeeligst en raadzaam.

In den Oorlog gewikkeld wordende, kan de Republicq evenwel eenen rol speelen, en behoort dus zo ligt niet bedugt te zijn, voor eenen kwaaden uitslag. Zij behoeft geen beleedigingen te dulden.

Uit het een en ander besluite ik dan, dat 'er niets beeters voor de Republicq is, dan zig zo lang doenlijk neutraal te houden, en terwijl anderen zig afmatten gebruik te maken van de voordeelen, die ons aangeboden worden. Dat om dit ter uitvoer te brengen niets gerader is, dan zig in staat van defensie vooral ter zee te stellen. Dit zal aan anderen ontzag voor ons geeven, en elk zal om 't eerst de vriendschap van zo eenen gedugten nabuur zoeken. En eindelijk, dat is den oorlog volstrekt noodzaaklijk, kan die niet vermijd worden, men dan niet geheel buiten staat is om dien met luister te voleinden. Ik zal hier bij voegen, dat zijn wij dus niet voor de Americanen, zij ons ook

niet

niet kunnen ſtellen onder het getal der geenen, die hunne onafhanklijkheid zullen tragten te verhinderen.

Zie daar Mijn Heer wat ik omtrent de geſteldheid en belangens van het Vaderland te zeggen had. Ik heb alles bekort en ter loops aangeroerd. De ſtoffe verſchafte mij anderſints geleegenheid tot het ſchreiven van geheele Boekdeelen.

Bij d'eerſte geleegenheid zal ik u wat nader over Engeland en America onderhouden, en wel in d'eerſte plaatſe onderzoeken, *id hoeverre het te denken is of niet, dat d'Americanen aleens onafhanklijk geworden, vereenigd ſullen bleiven, en door 't aanneemen van eenige beſtendige Regeeringsform, eene altoos durende Mogenheid kunnen uitmaken.* Ik zal dan ook mijne belofte nakomen, en iets zeggen *omtrent den krijgslist der Americanen, in het voeren hunner teegenswoordige oorlog.*

Ik heb de eer UE hier neevens eene vrij nauwkeurige uitreekeninge meede te deelen, van 't enkel aantal paerden dat d'Engelſche Armee in America benodigd heeft, om in 't veld te komen, (*). Gelet nu dat die paerden derwaerds over Zee op eenen verren afſtand moeten gevoerd worden, dat veelen daar van op de rijze ſterven, dat om altijd het benodigde getal bij der hand te hebben, er dus ook een grooter aantal na toe moeten gezonden worden, zult gij uit dit enkel ſtaaltie kunnen opmaken, hoe kostbaar deeze Oorlog niet alleen voor de Kroon is, maar ook aan hoe veele moeilijkheeden en hachlijkheeden dezelve onderheevig is.

Ik heb d'eer te zijn

UE Gehoorzame Dienaar.

Culenburg.
den 23 December, 1777.

(*) *Deeze lijſte is door een Lid van 't Parlement op den 11 Maart laastleeden zo mij verzeekerd word aan die Vergade-*

deringe ingeleeverd, als een bewijs der onnoemlijke kosten van den Oorlog.

Men veronderſteld dat van 45. 000. Man die thans in dienst der Kroon in America zijn, 15. 000. gebruikt worden, om de Bezittingen van deeze en geene Steeden uittemaken, en dat er dus maar 30.000 eigentlijk gezegd kunnen worden te velde te trekken, en Wagenen, Artillerij & met zig voeren, waar toe zo wel als tot andere noodwendigheeden, volſtrekt Paerden geverderd worden.

	Paerden.
Ieder Regiment heeft een Paerd per Compagnie nodig om de Tenten te draagen. Daar zijn tien Compagnien in ieder Regiment, dus	10
De Offecieren hebben elk een paerd nodig voor hun bagaſie, en een om op te rijden, Dertig Offecieren per Regiment gereekend, dus	60
De Chirurgijn Majoor en zijn Onder Chirurgijn ieder een paerd, dus	2
De Marketenters waagen	4
Twee Veldſtukken van ieder Regiment getrokken door vier paerden, dus	8
Bij ieder der Veldſtukken een Wagen met ammunitie getrokken door vier paarden, dus	8
Een kar met Patroonen voor de ſoldaten	2
Drie waagens beſpannen met vier paerden, om de mondkost te voeren, dus	12
Een wagen als voren voor de Vrouwen, kinderen. zieken of gekwetſten, en voor't ontramponeerde geweer	4
	110

Dus zijn 'er voor ieder Regiment benodigd dan

Peerden	110
Wagenen	6
Karren	1

Eene

Eenn Leeger van 30.000 Man, ieder Regiment op Zeeven Honderd man gereekend, bedraagt omtrent 43. Regimenten. Hetzelve zal dan in 't geheel benodigd hebben volgens vorengaande Reekening.	4730
Bij een Leeger van dertig duizend Man behooren 60 ftukken zwaar gefchut, door den anderen gereekend twaalf ponders, ieder getrokken door 12 paerden, dus te famen	720
Twee Ammunitie wagens voor ieder ftuks gefchutft, befpannen met vier paerden, dus . .	480
Twee honderd pontons wagens, uit oorzake der menigvuldige Rivieren, over dewelke geen bruggen leggen; ieder met vier paerden, dus . . .	800
Vijftig wagens voor Smits, Timmerlieden, Schoppen, Spaaden, &c.	200
Het wandelend Hospitaal voor 30,000 Man, de Apotheeq, de Bedden, de Bediendens, de Bagafie der Chirurgijns, vorderen 60 wagens met vier paerden.	240
De Generaals Officieren van de Staf hebben benodigd aan Rij-Paerden.	100
	7270

Dus zullen er enkel aan benodigde Paerden een getal van 7270 gevorderd worden. Van Duifend Paerden die na America gezonden worden gaat een vijfde part op de rijs verlooren, die 'er onder gereekend, welke op zee in handen van den vijand geraken. Om dan het benodigd getal compleet in America te leeveren, moeten er 8724. na toe gezonden worden. Maar om het aldaar compleet te houden dient men 'er ten minften nog 600 bij te zenden. Er word dan enkel voor zo een klein Leger 9324 paerden vereifcht, zonder welke het fchier niets kan uitvoeren. Men reekene ieder paerd aan inkoop en transport op 15 ponden

fter

ſterlings, 't geen niet te veel is. wanneer men overweegd hoe zwaar de vragtlonen der Transportſcheepen zijn, en dat de paerden op de rijze fourragie en oppaſſinge benodigd hebben: dan bedraagt dit enkel artikel eene ſomme van 1,39,860 Ponden Sterlings. Wat zal het zijn indien men hier bijvoegd de Cavalerij paerden en die welke gedurig derwaards moeten gezonden worden om den plaats te vervullen der geenen, die door den Vijand genomen of dootgeſchooten worden, aan ziekte en fatigues ſterven, of wel verminkt raken?

AAN
DEN HOOG EEDELEN, HOOG GEBOREN HEERE
JONKHEERE
LODEWIJK THEODORUS
GRAVE VAN NASSAU LA LECK ENZ. ENZ.

Toen ik zijn Hoog Eed. Geboren een Digtstukje onder de zinspreuk *Imperare sibi Maximum imperium est*, hadde toegezonden, en daar op verzogt wierd mijnen naam te openbaren. (*)

Mijn zucht tot weetenschap, mijn letteroeffeningen,
Doen mij somtijds iets grootsch bestaan.
Dus dorst ik ook voor U geleerde NASSAU zingen,
En bood u gul mijn digtstukie aan
Doch nimmer dorst ik mij met zulk een lofspraak vleien,
Als ik door u LALECK geniet.
Maar zal ik nu die eer, mijn eigen lof verbreien,
Als elk mijn naam geschreeven ziet?
Mijn naam 't is waar, bekend bij Neerlands Handelaaren,
Is bij de Dichters schaars genoemd.
Hoe 't zij, ik oordeel best, die nog niet t'openbaren.
Gij echter word van mij geroemd.
Om uw door zulke kunde en oordeelrijke gaven,
Terwijl gij blijft geëerd bij alle letterbraven.

Imperare sibi maximum imperium est.

(*) *Men zie het Voorbericht van 't tweede Drietal Brieven, over de Noord Americaansche onlusten.*

NB. Dit veers mij gezonden zijnde terwijl reeds eenige bladen afgedrukt waren, en aan de begeerte des Zenders willende voldoen; heb ik mij in de noodzaaklijkheid gevonden, het zelve hier agter aan te plaatsen.

BRIEVEN

OVER DE NOORD-AMERICAANSCHE ONLUSTEN, DEN WAARSCHIJNLIJKEN UITSLAG DIER OORLOG, EN DEN INVLOED DIE DEEZE GEBEURTENISSE ZOUDE KUNNEN HEBBEN, ZO OP DE BELANGENS VAN EUROPA IN 'T ALGEMEEN, ALS VAN DEEZEN STAAT IN 'T BIJZONDER.

DOOR

JONKHEER LODEWIJK THEODORUS

GRAVE VAN NASSAU LA LECK.

VIERDE

DRIETAL.

O, nimium felix bona si sua norint!

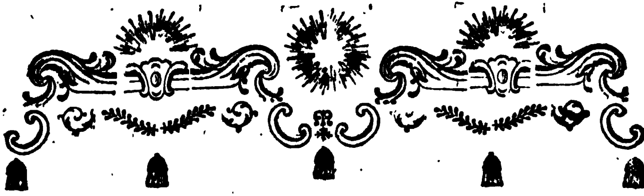

Te UTRECHT,

Bij G. T. VAN PADDENBURG, 1778.

Geene Exemplaaren worden erkend, dan door den Auteur ondeſteekent.

[illegible]

TIENDE BRIEV.

MIJN HEER!

Ons lieve Vaderland en de vereenigde Switzersche Cantons, leeveren twee doorslaande voorbeelden op, hoe mishandelde en getergde Onderdanen, door harde nood gedwongen, na te vergeefsch alle zagtere middelen beproevd te hebben, eindelijk de wapenen opvattende, zich tot een vrij en onafhanklijk Volk hebben doen erkennen: teffens, hoe zij die onafhanklijke Vrijheid steeds hebben weeten te handhaven, en hoe verschillende Provincien ieder Souvereinen in den haaren blijvende, ieder hunne bijzondere Constitutie behoudende, door een onderling Verbond dermate zijn vereenigd geworden, dat zij daar door een Lichaam uitmakende, ja in de algemeene bijeenkomst hunner Representanten weederom de Souvereiniteit vertoonende,

 be-

bestendig eene Mogenheid gebleeven zijn, die nog heeden den luisterrijksten rol speeld, onder de Machten der Aarde. Door deeze voorbeelden word men welligt opgeleyd tot het denkbeeld, dat het zelfde ook plaats zal hebben bij de Noord Americanen; zonder evenwel daar uit te willen besluiten, dat hunne onderneeminge op even gelijke gronden van billijkheid steund. UE. nogthans gewoon zijnde de zaken zo oppervlakkig niet te beschouwen, komt mij uwe Vrage geensints vremd voor, namentlijk: *Of het te denken is, dat de Noord Americaansche Colonien, zo die zich eens geheel aan 't gezach van Engeland weeten te onttrekken, en als een vrij onafhanklijk Volk door alle Mogenheeden erkend worden, volgens hunne aangenomen Regeeringsform en bestek van Vereeniginge, op den duur zelvs eene bestendige Mogenheid zullen kunnen en blijven uitmaken?* En zeeker de zaak heeft zijne bedenklijkheden.

Ik heb dezelve ten uwe verzoeke zo veel doenlijk met alle onzijdigheid voor en teegen overdagt, geevende mij heeden d'eer UE. gedienstig te antwoorden, zo als ik (behoudens des kundigers beeter weeten) vermeine, dat de zaak zal en noodwendig moet uitvallen. Vooraf evenwel dien ik in d'eerste plaatse te zeggen; dat de ondoorgrondbare bestieringe van het Opperweezen, wiens kragtdadige invloed zo veel toegebragt heeft, tot het in stand brengen en onderhouden onzer Republicq, teegens alle menschelijk vooruitzigt in deeze ook medewerkende kan zijn. Ten tweede; dat het toekomende te willen voorspellen, in zaaken van zo eene verre nasleep, in welke de geringste onvoorziene toevalligheid somtijds alles bepalt, niet wel anders kan geschieden, als bij weege van aanneemlijke gissingen, steunende op waarschijnlijkheden uit de ondervindinge en vergelijkinge met gelijkstandige zaaken opgemaakt. En eindelijk; dat, mogte ik het waare al getroffen hebben, ons beider leevtijd denk-

lijk

lijk te kort zal zijn, om mijne stellingen in alle hunne deelen tot den uiteinde toe, bewaarheid of gestaakt te zien.

UE. vraage geschied in die vooronderstellinge, dat de Noord-Americanen zich waarschijnlijk onafhanklijk zullen maken, en wel haast den plaats eener nieuwe Mogentheid op het weereld toneel staan te betreeden. Is die stellinge niet zeeker, ten minsten is die niet van alle waarschijnlijkheid ontbloot, gemerkt hunne steeds toenemende macht, en de weinige voordeelen wel ke d'Engelsche wapenen, geduurende drie Veldtochten op de Colonisten behaald hebben. Denklijk zelvs staan laatsgemelde nog beeter spel te krijgen, indien het reeds lange, maar nu zeederd den dood des Keur-Vorst van Beijeren, meer en meer smeulend oorlogs vuyr, eens kwam uitteberften, en gelijk niet onwaarschijnlijk is, Engeland daar deel aan kreeg. Dan zonder mij hier in voor het teegenwoordige te willen inlaten, zij het genoeg. dat wij voor eenige ogenblikken de onafhanklijkheid van Noord-America veronderstellen, dan vraagende; wat zal er het vervolg van zijn? Wat zal er wijders van worden?

De twee aangehaalde voorbeelden toonen ons ontegenzeglijk, wat buiten alle menschlijke verwagtinge moogelijk geweest is. Dus is het ook gebeurlijk, dat Noord-America bij voortgang in groei en bloei toeneemende, eene bestendige Mogentheid zal blijven uitmaken: maar wat de waarschijnlijkheid betreft, daar scheeld mijnes oordeels veel aan. Om veele reeden straks breeder te melden, ben ik niet vreemd van te denken; dat het nieuwe Noord-Americaansche Gemeenebest wel in den beginne, zelfs wel gedurende eenige jaaren, maar nimmer op den duur stand kan houden. Het zeggen van sommigen, dat het geen onze Republicq wedervaren is, ook aan Noord-America te beurt kan vallen is zeeker schoonschijnend, maar op den keeper

per beschouwd, verlieſt het veel van zijne kragt: want boven en behalven dat daarinne eene bijzondere Voorzienigheid ſchijnt plaats gehad te hebben, verſchillen de teegenswoordige tijdsomſtandigheeden merklijk van 't geen die waaren, toen de eerſte fundamenten van Neerlands Staatsgebouw en Vrijheid gelegd wierden. De ſtaatkunde, de macht, de belangens der Vorſten en Mogentheeden zijn thans anders als over een of twee eeuwen; en zo ik mij niet bedriege, hebben de oorzaken die onze Unie bewerkten, dien beſtand deeden blijven, den groei en bloei van 't Land te weeg gebragt hebben; die meedewerkende oorzaken, die aandrang bijzettende drijfveeren zeg ik, hebben geen plaats met betrekkinge tot Noord America: ja zelfs doen zig andere tijdelijke hinderpalen daar tegens op. Onderzoeken we te dien einde, wat er al niet gevorderd word, om eene nieuwe Mogentheid beſtand te doen zijn, en vergelijken we daar omtrent het nieuwe Noord Americaanſch Gemeenebest, met deeze Republicq. Het een en ander vertrouw ik zal UE. in mijn gevoelen doen treeden.

In d'eerſte plaatſe doet zich deeze algemeene aanmerkinge op. Niets rukt meer de binnenſte deelen van den Staat uit den anderen, niets brengt alles meer aan 't wankelen, dan wanneer een Land met verlatinge der voorige conſtitutie, eene nieuwe regeeringsform aanneemt; en dan na verſcheide jaaren oorlogens op zich zelvs moet beſtaan. Veeltijds, wel verre van daardoor te verbeeteren of beſtendigheid te verkreigen, vind men zich verergerd van toeſtand. De grootſte verwarringen, ja binnenlandſche oorlogen worden daar wel eens uit gebooren, die het nieuwe en nog zwakke ſtaatsgebouw om verre rukken, de zaaken ten naaſten bij op den ouden voet brengen, of wel Land en Ingezeetenen ten prooij van den eerstkomende doen worden. Niet zelden ook heeft men gezien, dat eene volkome regeerloosheid

of

of een volstrekt Despotismus, het gevolg van sodanig een bestaan was. Zij die de geschiedenissen vooral der Ouden niet oppervlakkig geleezen hebben, zullen zich wel eenige voorbeelden kunnen herinneren. Zijn de Americanen ook niet voor als nog aan diergelijke gevaren onderheevig, vooral zo men op het tweede en volgende let.

Ten tweeden. Niet genoeg is het, dat men eene Regeeringform aanneemt, maar die dient ook over een te komen met het Nationaal Caracter: ja mag men Montesquieu en andere groote staatkundigen geloven, dient daaromtrent zelvs gaade geslagen te worden op het climaat, dat zo veel invloed heeft op ons dierlijk gestel, en dit wederom langs zo veele voor ons onbegrijplijke weegen, op de werkingen der ziele. Is die regeeringsform dan niet geschikt na het nationaal caracter, is het zeeker dat die ook niet lange stand kan houden, althans niet als door geweldige middelen, die wel haast door verwarringen opgevolgd worden.

De Colonisten hebben eene Gemeenebest Regeeringe aangenomen, nagenoeg met die van onze Republicq overeenkomende; maar de vraage is, *kan die wel als de voor hen geschikte beschouwd worden?* Mij dunkt neen. Het merklijkste gedeelte van d'inwoonderen der oorspronklijke Engelsche Colonien bestaat uit Duitschers, en dat meest lieden van de geringste afkomst, in welke zo door d'opvoedinge als vooroordeelen hunner geboorte het nationaal caracter wel het meest doorstraald. Die van verheevener geboorte zijn, ontdoen zich door beschaavdere opvoedinge, door d'omgang met anderen, door de studien, en het doorrijzen van vremde Landen, veel eer van het gebrekkige dat in hun nationaal caracter plaats kan vinden, en neemen 't goede van anderen aan. Is nu het algemeen caracter der Duitsche Natie moedig, dapper, werkzaam te zijn, niet minder is het waar dat die kenbaar is, door een soort van heerschlust bij de verhevenen.

en de diepſte onderdanigheid bij de minderen. (*) Dit is ook een natuurlijk gevolg van het *Feudale* dat in het Keizerrijk meer dan elders ſtand gehouden heeft; en hoe zeer ook de Duitſche Vorſten hunne onderdanen thans zagter behandelen, ja meer en meer zoeken gelukkig te maken, oefend niet te min elk van den Kijzer af tot den kleinſten Rijks-Graaf toe, een vrij onbepaald gezag in zijn land: zijnde en bleivende d'onderdanen op de eene plaatſe meer, op d'andere plaatſe min, altijd beroovd van een groot gedeelte hunner vrijheid. Veelen zelvs zijn nog halve ſlaaven, gelijk zij waaren die weegens verdrukkingen na America geweeken zijn. Menſchen nu gelijk dit ſoort van Duitſchers 't geen America bevolkt heeft, reeds van laagen afkomst, bovendien opgevoed in de diepſte onderwerpinge en dienstbaarheid, zulke menſchen vraag ik; zijn die wel geſchikt om onder eene Republicqkijnſche Regeeringsform te leeven? Zijn die wel in ſtaat om met bedaardheid de genugtens te ſmaaken van die vrijheid, van die ſoort van gelijkheid tuſſchen alle Leeden der ſamenleeving en ſtaat, die den baſis eener Gemeenebest regeeringe uitmaaken? Indien men hen na hun eigen gedrag beoordeeld, kan men zeggen Neen. Koningen op aarde in America, onder 't gezag en de beſcherminge van Engeland, in vergelijkinge van 't geen zij te vooren waaren, zijn zij niet te vreden geweest met

een

(*) *Men verdenke mij niet van eenige vooringenoomenheid of ſchimpluſt. Het zij verre dat ik eenige Natie zoude verſmaden. Ik waardeer die allen. Iedere Natie heeft zijne deugden, iedere heeft zijne gebreeken. Allen hebben zij groote Mannen voortgebragt. Wij Nederlanders zelvs gaan aan veele euvels ziek.*

gen geluk, waartoe zij niet gebooren scheenen. Zij hebben hun gelukstaat niet gekend, en zijn bedagt geworden op hoogere eischen. Wat zal het zijn, wanneer zij zonder eenig hoog gezach of vrees voor een eminent Opperhoovd, zelvs zullen regeeren, en hunne eigenzinnigheid den vollen teugel moogen vieren? Niets goeds, niets bestendigs is daar in te voorzien. Schoon allen van gelijken afkomst zijnde, zullen zij die thans onder hen de verhevensten zijn, door het nationaal caracter wel haast aangezet worden, om van de minderen buitengewoonen eerbied en onderdanigheid te vorderen, ja om daar toe te geraaken dezelve noodwendig moeten onderdrukken. De minderen daar en teegens verlijd door het denkbeeld der Vrijheid, en bewust dat zij allen ten naasten bij van een caliber zijn, zullen zich daar teegens verzetten. Het een en ander kan verwarringen of onlusten te weeg brengen, die denklijk de bestendigheid hunner Gemeenebestregeeringe van korten duur zal doen zijn. Neen. De Duitsche Natie voor al den gemeenen man, zo het mij toeschijnt, is in allen deelen meer geschikt, om onder d'eenhoovdige Regeeringe te leeven.

Maar zal men zeggen, de Colonisten zijn teegenswoordig geen Duitschers meer: want zij die oorspronklijk in Duitschland gebooren na America overstaaken, zijn voor een groot gedeelte overleeden. Dit stem ik toe. Maar dan maken de tegenwoordige Colonisten niets als d'eerste generatie uit van gebooren Americanen, en zijn ten minsten kinderen van gebooren Duitschers. Deeze zijn opgevoed in de denkbeelden hunner ouderen, en hoewel de geslachten na mate die nederdalen meer en meer verbasteren, is het echter ook waar, dat die verbasteringe in 't eerste geslacht het minst kenlijk is. Zij verschillen dus weinig van hunne vaderen, Voeg hier bij, dat d'Engelsche Armee meest uit Duitschers bestaande, veelen 't zij vrijwillig, 't zij door dwang, of als krijgsgevangen, of als overlopers, zich daaglijk onder hen nee-

neederzetten; waar door het Nationaal caracter telkens verfeevendigd word.

Anderen zullen mij ook tegenwerpen; dat de Duitschers daadlijk bij hunne aankomst in America, onder eene Republicqkijnsche Regeeringsform gekomen zijn, en dus reeds daar aan gewoon, gemerkt de constitutie van d'Engelsche Regeeringe meer na 't Gemeenebestgezinde dan na 't Koninglijke overheld. Maar dit zelfs gesteld het was waar, staavd mijne gezegdens. Immers d'Americanen hebben getoond, dat zij onder die Regeeringsform niet konden leeven, noch het geluk derzelve konden waardeeren: waaruit men dan ook moet besluiten, dat die voor hen ongeschikt was. Maar schoon het zeeker is, dat de Engelsche Re-

(*) *Het groot aantal persoonen die zich uit Duitschland in deeze Republicq komen neederzetten, zal mooglijk een vittelaar mij doen teegenwerpen, dat zulks mijne stellingen weederlegd, en aantoond hoedie Natie zich zeer wel na eene Gemeenebest Regeeringe kan schikken. Bij mij beteekend dat niets anders, dan dat de vreemdelingen in deze Republicq een beeter onthaal dan bij andere Mogentheeden genietende, ja somtijds met voorkeuze boven den landzaat, na herwaards afzakken, om bevorderingen te vinden, die elders niet voor handen zijn. Het beteekend ook, dat zij het hier beeter vinden dan in hun eigen Land; anders bleeven zij daar. Hier bij zoude men kunnen voegen, dat de Hollandsche schijven veelen onder hen bekooren. Maar anders is het de geheele Natie uittemaken, en zelvs te regeeren, of als onderdaan te leeven in een Land, daar Gode zij gedankt, de klem der Regeeringe nog in de handen der landzaten is.*

Regeeringsform een *mixtum* zijnde, ſamengeſteld uit de Gemeenebeſt en Koninglijke regeeringe, oorſpronklijk meer na d'eerſtgenoemde overheld, is het teſſens waar; dat het koninglijke gezach zederd deze eeuw aldaar dermate is toegenomen, dat men deszelvs kragtige invloed duidelijk in alles kan beſpeuren. De Hofparthij heeft de meerderheid in de twee Kamers van het Parlement. De Koning uitdeeler der Ampten en gunſten, kan daar door zijn gezach meer en meer uitbreiden, en de zaaken op den keeper beſchouwd zijnde kan men haaſt zeggen, dat Engeland teegenswoordig weezentlijk door een Koning geregeerd word; doch teſſens door een Koning die vol van deugden is. (*) En geſteld, het Koninglijk gezach was al eens zodanig bepaald in Engeland, dat het Republicqkijnſche in veelen d'overhand hield, dan heeft dit althans en wel van alle tijden veel minder plaats in de Colonien. De Koning ſteld daar de Gouverneurs en andere hooge Bedienden aan. De Koning zend daar het krijgsvolk na toe, waar van de Bevelhebbers hem moeten gehoorzamen. De Gouverneurs repreſentanten van den Koning oeffenen daar een groot gezach, en geſteund door de hun onderhoorige troupen, hebben zij dat meer en meer uitgebreid. Sommigen der Colonien hebben wel iets van de Republicqkijnſche gedaante, maar anderen hebben van den beginnen af eene Koninglijke Regeeringe gehad: eenige zelvs wierden geheel op zijn Militairſch geregeerd. De Colonien dan hebben wezentlijk eene zagte Koninglijke Regeeringe gehad, onder d'uiterlijke ſchijn van Gemeenebeſten. Zijn zij hier niet meede te vreeden geweeſt en wierden zij weederſpannig; wat daar uit te beſluiten? Dat zij voor geene Gemeenebeſt Regeeringe of 't geen daar na zweemt,

(*) *Men beſchuldige mij hierom niet, de Koninglijke Regeeringe toegedaan te zijn, of die als de beſte te willen aan-*

zweemt, zelfs niet voor eene zagte Koninglijke Regeeringe geschikt zijn. Was de macht der Koningen van den beginne uitgestrekter over hen geweest, had de Schepter hun wat meer ontzach ingeprent, mooglijk waren zij nog heeden trouwe en bevreedigde onderdanen.

Maar nog iets. De Colonien die eertijds in Noord America aan Vrankrijk toebehoorden, en bij de laatste Vreede een eigendom van Engeland wierden, zijn insgelijks oorspronklijk door Europeanen, en wel meest geboren Franschen bevolkt, teegenswoordig onder de N. Americaansche Unie als zo veele Gemeenebesten behoorende. Zonder mij in 't breede met hen te bemoejen, zeg ik er dit alleen van: dat de bevolkers Franschen zijnde, van natuure de Koninglijke Regeeringe meer als eenige andere Natie moe-

aanprijzen. De Hemel behoede mij daar voor! Mijn naam alleen is voldoende om het tegendeel te bewijzen. Een Nederlander geboren ('t geen ik een onwaardeerbaar voorrecht schatte) heb ik aan de borst reeds de lievde voor de vrijheid ingezogen. Eenig en alleen, 't zij ik gelijk heb of niet, bedoel ik hier aan te toonen, dat gelijk ontegenzeglijk alle Regeeringsformen voor alle Natien niet geschikt zijn, de Koninglijke het gevoeglijkste is, voor de bevolkers van Noord-America. En dit kan waarheid zijn, zonder daaruit te besluiten, dat die de voortreflijkste is. Zo lang ik leeve zal ik beweeren, dat de Gemeenebest Regeeringe de geschikste is, tot welzijn van Land en Ingezetenen. Gelukkig Land, alwaar dezelve is aangenoomen, en vaderlandsliefde alle verbasteringe, alle inbreuk op de vrijheid, met een innerlijk afgrijzen verfocid.

moeten toegedaan zijn, en dus niet kunnen aangemerkt worden als geschikt om onder eene Gemeenebest Regeeringe gelukkig te zijn. Voeg dit nu bij het voorgaande, en heeft men dan niet eenige grond om te vermoeden, dat de thans in N. America aangenomen Regeeringsgedaante, niet overeen stemmende met de Nationale Caracters der Inwoonderen, van geen langen duur kan zijn?

Indien wij het standvastig Nationaal Caracter van Neerlands brave Inwoonders hier meede vergelijken, zal men wel haast gewaar worden, dat de Gemeenebest Regeeringe van alle tijden gevoeglijkst daar meede moest strooken, en dat het dus veel gegemaklijker was, dezelve in deeze gelukkige Provincien tot stand te brengen. Volgens het getuigen van *Tacitus* en anderen, zijn de eerste bevolkers dezer gewesten, reeds in de vroegste tijden voorstanders geweest van vrijheid en onafhanklijkheid: beiden den ziel en het kenmerk eener welgestelde Republieq. Steeds verdeedigden zij dien door de wapenen, en geen overmacht heeft hen op den duur, voor eenig willekeurig gezach doen bukken. In de middel en laatere Eeuwen wierd de Graaflijke Regeeringe wel ingevoerd: maar der Graaven gezach was merklijk bepaald. Zij moesten de handhavinge der Vrijheid en Privilegien plechtig bezweeren. Niets durvden zij bestaan, als met goedkeuringe det Staaten, en 't geen de ziel der Regeerlust is, geen geld konden zij bekoomen, dan na dat die in hunne gedaane beeden hadden bewilligd. Karel de V. schoon Keizer, Philips, schoon Koning, waren eigentlijk niet anders als Graaven over deeze Landen, bepaald in gezach, en gebonden door den eed, die zij bij het aanvaarden hunner Waardigheeden moesten afleggen. Zo dra ook ten lesten inbreuk op dezelve wierd gedaan, schudden wij het juk af, en naamen de Republicqkijnsche Regeeringsform aan. Vermits vrijheid daar de ziel van is, en de Inwoonders van ouders tot ouders die als hun troetelkind beminden,

den, waren 'er geen groote poogingen noodig, om dezelve tot ſtand te brengen. Die Regeeringsform ook geheel ſtrookende met het Nationaal caracter, kon dus ligt ſtand houden. Dan hier genoeg van.

Ten derden. De aangenomen Regeeringsform, dient op onwrikbaare gronden ingerigt te zijn, dat is; alle de raderwerken van het ſtaatkundig ſamenſtel, dienen ieder in zekere evenreedigheid meedewerkende te zijn; geen gapingen moeten 'er gevonden worden; het eene moet proportioneel meer, 't andere minder dragen, en wat dies meer is. Is het plan of beſtek der regeeringsform gebrekkig, telkens moeten zig zwarigheden opdoen, die veranderingen, verbeeteringen, modificatiën afſchaffingen of bijvoegingen vorderen. Dit verwekt veeltijds oneenigheden, vooral zo de gemoederen van natuure wat drivtig zijn. Hieruit ontſtaan partijſchappen, eigenbelang &c. Het een en ander kan den Staat verzwakken en tot zijnen val brengen. De vraage is dan, of het beſtek van regeeringe in iedere Colonie op zich zelvs, en de Unie van allen gezamentlijk, wel of kwalijk ingerigt is? Dit kan ik niet beantwoorden, en wie weet hoe weinigen onder ons daar toe in ſtaat zijn. De kenniſſe van het locale, de populatie, de handwerken, fabrieken, producten, belangens van Koophandel, rijkdom, zeeden, hartstochten, &c. en dat wel in iedere Provintie, word daartoe volſtrekt gevorderd. Wanneer ik evenwel d'Artikelen der regeeringsform van zommige Provincien, en die hunner gezamentlijke Unie overweeg, voor zo veel mij die bij publicke geſchrivten kenlijk geworden zijn; wanneer ik hier bijvoege 't geen wij omtrent het zo even opgetelde in de berichten der beſte en geloofwaardigſte Schreiveren vinden; dunkt mij 'er verſcheide zwarigheden voorhanden zijn, die wel eens zo veele poincten van geſchil kunnen worden, zo dra d'aandagt door d'algemeene vrees teegenswoordig op het gemeen belang geveſtigd, na eenigen tijd vreede ge-

noo-

flooten te hebben, zich na 't eigen belang zal wenden. Te meer is dit waarschijnlijk, om dat men zich in tijde van staatsomwentelingen gelijk thans bij d' Americanen, wel eens bediend van 't eerste reedelijk en aanneemlijk ontwerp, dat voorgesteld word, om de zaken provisioneel een soort van noodzaaklijke bestendigheid te geeven; zonder zo nauwkeurig te letten, of alles wel overlegd is in alle zijne deelen, en in alle gevalle op den duur bestaanbaar is. Naderhand doen zig wel eens zwarigheden op, waaraan men niet gedagt had. Althans, zeker is het, dat de welgeschiktheid der regeeringsform en unie, geen der minste vereischtens tot bestendigheid is.

Toen de Unie van Utrecht bij ons gesloten wierd, hadden de Provincien reeds eenige jaren te vooren ieder in den haaren eene regeeringsform aangenomen, die gelijk ik te vooren gezegt heb, ten vollen voor hen geschikt was. D' Unie was dus enkel een onderling verdrag tot algemeen welzijn, en om van veele kleindere lichaamen een te maken. Dit verbond van Unie was ook een stuk zeer wel opgesteld na de toenmalige omstandigheeden, maar ik ben in het vermoeden, dat men het zelve eigentlijk moet aanmerken als iets preparatoirs, dat d' Algemeene Staaten voorneemens waaren naderhand te beschaven. De voorzienigheid heeft het gewild, en men kan het als een agtste wonder aanmerken, dat dit eerste plan tot heeden stand gehouden heeft, zonder eenige merklijke veranderinge. Mag men zulks aan menschlijke oorzaaken toeschreiven, heeft de koelheid en bedaardheid die ons Neederlanders eigen is, daar veel toegedaan; waar bij men kan voegen d'invloed van het Stadhouderlijk gezach, dat in alles als middelaar tusschen komt. Of nu de N. Americanen meest Duitschers en Franschen niet leevendiger zijn, laat ik aan een ieders oordeel over: en voor als nog hebben zij geen Stadhouder van eminente geboorte, die binnen de paalen van reedelijkheid zijn ge-

zach

zach kan toonen, ja wiens eigenbelang en grootheid vorderd, dat hij alle de differenten in der minne vereffend. En zelvs met deeze voordeelen weet een ieder, hoe veele geschillen er omtrent het stuk der Unie bij ons geweest zijn. Men leze den geleerden PAULUS daar over, (*) en men zal wel haast gewaar worden, dat zich in dezelve veele stovfen tot geschillen op doen.

Een vierde vereischte van bestendigheid is; dat zij die teegenswoordig de hoofden der onderneemingen en om zo te spreeken de hervormers van alles zijn, zich naderhand wanneer de zaaken een beslag genomen hebben, geen al te groot gezach toeëigenen en te veel den baas willen speelen. Dat alleen kan geleegenheid tot factien, geweldenarijen en diergelijken geeven, en dit wederom tot ruwien van den staat; en de Americanen schijnen mij niet geheel voor zodanig gevaar bevrijd te zijn. Ik beken, het Patriotismus moet verondersteld worden ontdaan te zijn van alle eigenbelang, en het is mooglijk dat de voornaamste Hoovden der Americanen op eene eedelmoedige wijze niets anders bedoelen, dan zelvs ten kosten van hun eigen goed en bloed, het algemeen welzijn te bewerken: maar hoe weinige menschen van dat soort worden er gevonden? Zijn en bleiven de grootste Mannen niet altijd menschen? Zijn de meesten zelvs dikwijls zonder het zelvs te weeten, niet onderhevig aan nygingen, drivten, eigenbelang, eigenlievde en wat dies meer is? Verschillend word er gesprooken en geschreeven omtrent den afkomst der N. Americaansche hoofden, schoon over 't geheel genomen het toeschijnt, dat die ten minsten de meesten, niet van de verheevenste geboorte zijn. Dus tot een stand en een gezach boven

(*) *Verhandeling over d'Unie van Utrecht.*

ven hunne verwagtinge, enkel door verdienften verheeven; kan men natuurlijker wijze veronderftellen, dat zij zo voor zich als zelvs hunne familien een bijzonder belang moeten hebben, zich daar in te handhaven. Zo lang d'oorlogsch oneenigheden duuren, zullen zij zeekerlijk altijt in een groot aanzien zijn, en een uitgeftrekt gezach hebben, uit hoovden hunner heldenmoed, krijgs- en ftaatkunde; maar wanneer bij de vreede de legerbenden zullen afgefchaft worden, zullen zij een min verheven rol fpeelen; zo veel gezach zo veel invloed in alles niet hebben. Intusfchen daar aan gewoon, zullen zij alle middelen aanwenden, om hun gezach te behouden niet alleen voor hun zelfs, maar voor hunne geflachten. Te meer kan men hen daar van verdenken, om dat zij in deeze tijden van verwarringen denklijk gelijk de meefte Americanen, groote fchade zullen geleden hebben, aan hunne bezittingen en rijkdommen, om welke te vergoeden geen gepafter middel is, dan zich in een zeeker aanzien en gezach te handhaven. Schoon men in 't herte der menfchen niet lezen kan, en niets als edelmoedigheid d'Americaanfche Opperhoovden fchijnt te bezielen, zo kan men echter niet zeggen, dat de Coloniften geheel voor dat gevaar bevrijd zijn. Immers menfchen blijven menfchen: en kwam dit te gebeuren, de daar uit te verwagte oneenigheeden, partijfchappen, enz. zullen de beftendigheid van het N. Americaanfche Gemeenebeft weinig voordeel aanbrengen.

Bij d'oprigtinge onzer Republicq was men aan dat gevaar niet bloot gefteld. Vader Willem was ontdaan van alle eigen belang; hij was uit zijn eige goederen genoegzaam voorzien van rijkdommen, hij had reeds toen hij zich aan 't roer der zaken ftelde een groot gezach, het welk te willen vermeerderen voor hem eer fchaadlijk dan voordeelig zoude geweeft zijn. Zijne laatfte woorden, zeeker niet lang overdagt, dewijl hij onverhoeds vermoord wierd, woorden aan welke men dus volkomen geloov moet geeven, toonen wat in 's Vorften boezem fchuilde.

Hij smeekte de Godheid zijn lieve Volk te willen behoeden. En al had Willem den Eersten bedagt geweest op hooger gezach, men kon hem gemaklijk daar in te keer gaan en palen zetten; want de Regeeringsform had toen reeds een soort van bestendigheid gekreegen, en 't hoogste gezach was in handen der Staaten. Toen ook zijne opvolgers pogingen deeden om een hooger gezach te bekomen, zelvs zich wel eens van zeekere middelen bedienden om daar toe te geraken, (*) zijn hunne onderneemingen meest allen mislukt, ja d'affchaffinge der Stadhouderlijke Waardigheid, is daar in eenige Provincien voor een tijd het gevolg van geweest. Dog 't een en ander gebeurde in een tijd, dat onze Republicq reeds eene bestendige gedaante had, en het Americaansch Gemeenebest is pas in de geboorte jaaren.

Den tijd mij heden ontbreekende, zal ik d'eerste postdag niet verzuimen, UE. verder over dit onderwerp t'onderhouden.

Inmiddels heb ik d'eer te zijn

UE. gehoorzaamen Dienaar.

Culenburg, den 15 Maart, 1778.

(*) *De aanslag van Willem II. op Amsterdam.*

ELFDE

ELVDE BRIEF.

ZIJNDE EEN VERVOLG DER VOORGAANDE.

MIJN HEER!

Een vijvde vereischte tot bestendigheid is, genoegsame hoeveelheid aan geld en inkomsten, om in de noodwendige uitgaven zo tot binnen als buitenlands bestier te kunnen voorzien. Zonder voldoende inkomsten kan geen Mogentheid bestaan, en het schijnt mij toe, dat d'Americanen daar aan gebrek zullen hebben. Zo lang zij onder Engeland stonden, hebben zij geringe schattingen betaald, zijnde het verschil tusschen 't geen een Engelschman of een Americaan aan 't Land moest opbrengen, zeer aanmerklijk. De Vestingwerken, de Leegerbenden, en den aankleeven van dien, kwam niet ten hunnen lasten, maar wierd door de Kroon betaald. De Scheepen of Vlooten, die hunne kusten beveiligden, hunnen koophandel beschermden, wierden door Engeland uitgerust en besoldigd. Veele andere zaaken nam

de Kroon voor zijne reekeninge. Men zie de Lijsten der subsidien jaarlijks door het Parlement ingewilligd; op dezelve staan telkens aanmerklijke sommen, bestemd tot steun, onderhoud en bevijliginge der Colonien. Het Moederland voorzag dus in de grootste artikels. Op zich zelvs willende bestaan, komt dees geheelen last op hen. Zij zullen nu zelvs hunne Amptenaren moeten betalen, hunne Leegerbenden moeten besoldigen, hunne Vestingen, Magazijnen en wat dies meer is, moeten onderhouden, en geduurig Vlooten in zee moeten hebben, zo ter bevijlignge hunner kusten, als om den Koophandel te beschermen. Kort om, in alles zullen zij zelvs moeten voorzien, en daar toe behoord geld. Maar waar van daan zal dat komen? Niet wel anders dan door belastingen op d'ingezeetenen te leggen. Deeze zullen dan ook veel meer moeten betaalen, als zij te vooren deeden. Wat zal daar het gevolg van zijn? Dat zo zij al door den Koophandel iets meer winnen, zij ook aan d'andere kant meer verliesen. Hier bij komt nog, dat de hoovdsomme door een veel minder aantal personen zal gedraagen worden. Immers, de meeste die d'Engelschen geneegen waren, zijn allengskens uit America verhuist, en d'overigen zullen wel haast volgen. Den Oorlog heeft ook veelen doen sneuvelen, die behoevtige weduwen, berooide kinderen nalatende, huns gelijken niet meer kunnen voortbrengen. De ontvolking heeft dus voor het teegenswoordig plaats; weshalve het getal der geenen die betaalen verminderd zijnde, d'overigen zo veel te meer moeten opbrengen, en te eer daar toe buiten staat geraken. Wat zal het zijn, indien door het voeren van nog eenige jaren oorlogens, de depopulatie nog grooter word? Maar zal men zeggen, de bevolkinge kan welhaast wederom toeneemen, zo dra d'Americanen wat rust genieten; zij zullen dan de vremdelingen uitnodigen, om zich op voordeelige voorwaarden onder hen needer te zetten, en even gelijk de Colonien in den beginne bevolkt wierden, zullen die dan ook weederom volkrijker worden. Ik ont-

ontken dit geenzints, vooral, indien d'Americanen geduurende veele jaaren onderling in rust en met vreemde Mogentheden bevredigd blijven. Maar zullen die nieuwe inwoonders dan daadlijk in staat zijn, hun aandeel in 's lands lasten te dragen? Zeeker neen. Wie die van zich zelfs gegoed is, zal verkiezen zich uit zijn land na zo eenen verren afgeleegen oord te begeven? Het zullen enkel de zodanigen zyn, die niets of zeer weinig bezittende derwaards steevenen op hoop van fortuin. Deeze kunnen niet alleen in den beginne niets opbrengen, maar dienen noodwendig zullen zij daartoe vervolgens in staat geraken, alvoorens een goed aantal jaaren vrijdom te hebben, ja zelfs gratificatien, ten einde door hunne werkzaame of vernuftige arbeid tot eenen zeekeren staat van gegoedheid te geraken. Zij zullen dan ook geduurende eenige jaaren eer een bezwaarpoinct voor de Colonien zijn, en het is net in deeze eerste jaren die het criticqste zijn, dat het Americaansch Gemeenebest zo als ik vermijne, in de geboorte zal smooren.

Hierbij staat wijders aantemerken, dat de reële rijkdommen in America niet bestaan in geld, maar in land en producten van deszelfs bebouwinge. Gemunt geld is 'er schaars, 't welk blijkt uit het papieren geld, dat aldaar teegenswoordig is ingevoerd. Men kan dit geld wel in de wandeling gebruiken, daar mede wel aan den schatkist betalen, die 't zelve ook weederom binnen 's lands kan uitgeeven, maar het is bij den vremdeling niet gangbaar, en veele zaaken moeten intusschen van buiten gehaald en betaald worden. Onze Amsterdammer Kooplieden bij voorbeeld, zullen zich voor eene ladinge kruid alhier door een Americaan gekogt, met geen papier laten betalen; althans neemen zij het aan, zal d'Americaan daar merklijk op moeten verliezen, en zijne winsten verminderd zien. De Afgezanten of Gemagtigden aan de vremde Hoven, dienen geld en geen papier in handen te hebben, enz. America leeverd geen goud- of zilver-mynen op, waar van men

geld kan munten. Zo lang de Leegers van de Kroon aldaar zijn, is 'er een zeeker aantal geld in de wandeling, maar deeze eens na huis gaande houd die bron op, en van waar zal dat dan koomen? Ik beken, d'Americanen zouden zich van een staatkundig middel kunnen bedienen, dat wel eens meer bij der hand genomen is. Zij zouden eene Negociatie kunnen doen teegen goede intressen, waar door zij daadlijk voor papiere Obligatien geld in handen kreegen; maar zulks is hen niet raadzaam. Immers daadlijk bezwaaren zij zich met de jaarlijksche intressen, waar voor zij hunne ingezeetenen zo veel te meer moeten belasten, en jaarrlijks zal weederom een gedeelte van het ingekomene geld, aan d'Intressen buitenslands gaan. En wie zal bovendien voor als nog, in een zaak omtrent wiens bestendigheid zò veel te voorzien is, zijn geld aan eenen zo verre van de hand leggende Mogentheid schieten?

Weederom zal men zeggen, dat de Koophandel rijkdommen aanbrengende den Americaan van geld zal voorzien. Dit is waar, mids de balans van Koophandel aan den kant van America overhelle. Indien 'er voor evenveel waardij aan goederen bij voorbeeld uit Vrankrijk na America als uit America na Vrankrijk gevoerd word, is het saldo op t'einde van t'jaar nul, en schoon de beide Natien elkander weederzijdsch gevierd hebben, behoeven zij per slot van rekeninge den anderen geen geld toe te geeven. Is d'uitvoer uit America grooter dan d'invoer, dan kreigt America een saldo toe in geld, en langs dien weg kan er zeekerlijk allengskens eene hoeveelheid van het zelve onder d'Americanen koomen; maar omgekeerd ook, is d'invoer in America grooter dan den uitvoer, moeten d'Americanen jaarlijks een saldo toegeeven, waar door het geld nog schaarser zal worden. Aan wat kant nu de balans zal overslaan is een zaak, welke ik niet kundig genoeg ben, om met eenige zeekerheid te kunnen bepalen, maar zeeker is het intusschen, dat de voordeelen van den Koophandel

door

door veele tijdelijke omſtandigheden beperkt worden, en wel het grootſte zijn, indien men alleen in ſtaat is, deze of geene zaken te debiteeren. (*) Dan de meeſte Mogentheden zijn te doorſleepen, om zo dra zij bemerken dat de balans ten hunnen nadeele is, niet daadelijk middelen bij der hand te neemen, ten einde die in hun voordeel te kreigen, zo veel immers doenlijk is. De Tabak bij voorbeeld is eene gewichtige tak, van Koophandel, en gemerkt de meeſte Mogentheden, vooral Vrankrijk en deeze Republicq daar veel van nodig hebben, kunnen d'Americanen ſtaat maaken, daar veel van te zullen debiteeren. Maar indien Wij en Vrankrijk onze eige belangens eens leerden kennen, en ons kragtdadig op den tabaksbouw toelijden, was die tak van Negotie welhaaſt verloren voor d'Americanen.

Mij dunkt, de rijkdom van een Land beſtaat daar alleen niet in, dat in het zelve veel contant geld of rijke capitaliſten zijn, maar ook hier in; dat alle d'ingezeetenen van den hoogſten tot den laagſten, elk na evenreedigheid van ſtand een genoegzaam beſtaan hebbe, en van alle de noodwendigheden tot zijn leevensonderhoud, kleedinge, des noods weelde of pracht genoegzaam voorzien zij; invoegen niemant tot laſte van de Maatſchappij vervalle. Deeze ſoort van rijkdom dunkt mij wijders, kan den Koophandel te weeg brengen, en dat wel zonder daarom voor een ſtuiver meer contant geld in 't land te brengen, t'geen zo ik mij niet bedriege, het effect van den koophandel der Americanen zal zijn. D'Americaanſche Coloniſt bij voorbeeld bezit tien Akkeren lands. Van dezelve zijn beſtaan te kreigen door landbouw, is zijne rijkdom. Drie derzelver zijn toerijkende om

(*) *Gelijk bij voorbeeld de Specerijen, waar van onze Republicq alleen in 't bezit is.*

om in zijn noodwendig leevensonderhoud en voorraad te voorzien, en aan de hoofdbehoeftigheeden der Natuure te voldoen. De zeeven overigen bebouwt hij in de zeekerheid, dat hij de daar van komende producten kan verzenden. Was er geen Koophandel, deed hij zulks gewis niet: Immers, wat zoude hij doen met producten die overtollig waren, of die hij niet kon verdebiteeren? Tot het bebouwen deezer zeeven akkeren heeft hij arbeiders nodig, die 't zij met geld 't zij met producten betaald wordende, een bestaan voor hunne huisgezinnen gevonden hebben. Hij heeft daar door het land verrijkt. Na aftrek van alle kosten hebben hem die zeeven akkeren, stel eens voor duizend Guldens producten opgeleeverd. Dit is dan een winst en eene nieuwe verkreegen rijkdom. Maar die geeft hem evenwel geen geld. Hij verzend die producten buitenslands ruild of koopt daar voor andere zaken van eene min groote noodzaaklijkheid, maar die echter zijne weelde koesteren, bij voorbeeld fijndere lakenen, wijnen, snuisterijen, en duizend andere zaken welke hem kunnen behagen, en meer gemak of genugtens in dit Leven kunnen verschaffen. Deeze zijn evenwel geen contant geld, waardoor bij de terugkomste het land rijker word. Neen zeeker niet. Maar hebben zij, die deeze producten aan boord van een schip brengen, zij die dat schip getimmerd hebben, zij die 't zelve over zee brengen, daar door niet een middel van bestaan gehad? Hebben zij daar door niet kunnen leeven na hun staat, en zijn zij niet bevrijd geweest, van door armoede ten lasten van 't algemeen te komen? Zeeker ja, en het land is daar door weezentlijk verrijkt. Ik besluit dan uit deeze en veele andere redenen, te lange om er uwe attentie meede lastig te vallen, dat d'Americanen gebrek zullen kreigen aan contanten en derzelver omloop.

Wat

Wel zult gij zeggen Mijn Heer, daar is evenwel eene zeekere hoeveelheid geld in America. Ja maar niet voldoende, uitwijzens d'invoeringe van het papiere geld. Zo lang ook d'Engelfche Leegers en Vlooten, gelijk ik zo even gezegt heb, zich daar ophouden, komt er eenig geld in het Land, gemerkt de Soldaat de Matroos zijne bezoldinge in contanten ontfangende, die aldaar verteerd: Maar wanneer deeze eens na huis zullen gaan, ftaat die bron op te houden. Het gebrek aan gemunte fpecien zal dan oogfchijnlijker zijn, terwijl het mij vrij aanneemlijk voorkomt, dat het veel moeite zal koften, om in dit hoovdgebrek te voorzien.

Aan dit meedewerkend middel tot beftendigheid, had onze Republicq bij deszelvs aanvank, veelmin naderhand gebrek. Reeds lange te vooren was Neederland beroemd weegens zijne rijkdommen. Den handel verplaatfte zich van Antwerpen na herwaards. Veele gegoede Lieden kwamen niet enkel om der Godsdienft wille zich onder ons neederzetten. De geldfommen welke Vrankrijk en Engeland in d'eerfte jaren onzer geboorte aan de Republicq bijzetteden, vermeerderden den omloop, en de Neederlandfche alom bekende zo eerlijkheid als zuinigheid, een onbepaald crediet te weeg brengende, waren de vremdelingen telkens gereed, hun geld aan ons optefchieten. Bij dit kwamen nog onze bezittingen in de Ooft-Indien, de weezentlijke Goudmijnen van de Republicq. Deeze ftelde ons alleen in 't gewin der fpecerij-handel, welke d'andere Natien bij ons moeten koopen. Den helaas te kortftondige bloei onzer Weft-Indifche Compagnie bragt ook veel te weeg. Voeg hier bij de onnoemlijke fchatten op eenmaal door den wakkeren Piet Hein veroverd, die alleen in den omloop komen. Bovendien ons meeft toeleggende op vragt te vaaren voor andere Natien, en zelvs zo zeer niet voor eigen reeke-

ning te handelen, waren er geen risicoos, vragtlonen gaven winst in contanten. Voeg hier bij, dat alleng kens veelen uit ooirden min verre afgeleegen als America van Europa, dat immers de meesten afschrikt, zich met hunne rijkdommen bij ons ter neder sloegen, niet alleen gelijk ik gezegt heb weegens de vrijheid van Godsdienst, maar ook om de veiligheid van bezittingen, en de zagtheid der Regeeringe. Dan hier genoeg van. Gaan we tot iets anders over.

Ten zesden; een soort van prepondereerende macht of invloed van gezach, ter aandrang van zaaken en beslissinge aller *onderlinge* geschillen. De eigenschap van eene Gemeenebest Regeeringe is de lieve Vrijheid. Deeze vorderd dan ook, dat geen zaaken van wat aard die ook weezen mogen besloten of ondernomen worden, dan na dat alle d'Ingezeetenen 't zij zelvs, 't zij door hunne representanten, (aan wien zij dien macht afgestapt hebben) daar over geraadpleegt, daar in bewilligd hebben. Hier van daan de Regeeringen der bijzondere Steeden, die niet anders zijn als Vergaderingen van menschen door hunne meedeburgeren gekoren, aan wien deeze laatste den macht om over hunne belangens te raadpleegen en te concludeeren hebben opgedragen, en die gevolglijk de personen hunner burgeren en der ingezeetenen van d'onderhoorige Dorpen of Districten representeerende, in alles moeten gekend worden. Hier van daan de Quartiers Landdagen, de Provinciale Landdagen en Vergaderingen. Hier van daan eindelijk d'algemeene bijeenkomst der Afgezanten van alle Provintien. Het gevolg weederom van dit recht tot stemgeevinge is, dat de zaaken doorgaans wel overlegt, wel besloten worden, doch teffens dat alles zeer langsaam in zijn werk gaat; insgelijks ook, dat de veelheid van hoovden veel zinnen veroorzakende, men het dikwijls niet eens kan worden;

daar

daar uit kleine geschillen ontstaan, die kunnen zij niet gevonden worden, somwijlen het heilsaamste ontwerp niet alleen verijdelen, maar zelvs het poinct van deliberatie aan den spijker doen hangen. Dit is een euvel, edog over het algemeen een heilzaam euvel, waar aan alle Gemeenebesten laboreeren. Hoe wijduitgestrekter derzelver Grondgebied is, hoe erger zich deeze zwarigheid aan den dag doet. Om daar teegens een hulpmiddel te vinden is het goed, dat er een eminent persoon in geboorte en waardigheid zij, aan wien een zekere macht werde afgestaan, ter beslisinge van alle geschillen, en die teffens door zijne invloed of aandrang de zaaken wat steun en spoed kan bijzetten. Dit hebben 's Lands Vaderen zelvs begreepen, en te dien einde de Stadhouderlijke Waardigheid ingevoerd. Het gezach daar aan verknogt dient tot een teegenwicht, en mids blijvende *binnen reedelijke en enge paalen*, is het zelve vooral in een goed Vorst, een heilzame zaak voor den Lande, maar teffens allerverderflijkst en schadelijdst voor de Vrijheid, wierd het zelve door eenig Staatzugtig Stadhouder te verre uitgebreid. (*) Des niet

(*) *Ik schroom niet mij in deeser voegen uit te drukken. Te wel ben ik bewust van d'uitmuntende hoedanigheeden, welke Neerlands gelievden Stadhouder bezielen, dan dat ik of iemand dien Vorst zoude kunnen verdenken, dat hij in staat zoude zijn, om ooit op iets diergelijks ten nadeele van den Lande bedagt te worden. Te schrander is hij om zijne eigene belangens niet te kennen. Neen. Die braave Vorst is zelvs overtuigd van de waarheid mijner gezegdens; hij steld 's Lands welvaart boven eigen belang, grootheid of macht, en zal zijne jonge Oranje Spruiten van der jeugd af aan, de heilzaamste lessen ten nutte van Land en Ingezeetenen inprenten. Gelukkig Vaderland, dat*

niet teegenstaande deeze nuttige preponderreerende macht en invloed, doet zich nog dagelijks d'oude swarigheid op. Maken we hier van de toepassinge op N. America.

Dit nieuw Gemeenebest bestaat uit dertien Provincien, eigentlijk zo veele bijzondere Republicquen, waar van sommigen vier, vijv ja meermalen wijduitgestrekter zijn, als onze Zeeven Provincien te samen genomen, ja de klijnste derzelve beslaan meer lands, als vier of vijf onzer Provincien bij den anderen genomen. Met hoe veel traagheid, met hoe veel langwijligheid moeten de deliberatien daar niet verzeld gaan, eer die bij alle de Provincien, en in dezelve bij alle de Steeden of Districten in overweeginge genoomen, weederom ter tafel der algemeene Staaten koomen, en aldaar in een vast besluit veranderd worden? Verlopen er bij ons somtijds veele weeken ja maanden, bij hen moet het nog langer duuren, vooral zo men nagaat, hoe de communicatien van d'eene plaatse na d'anderen nog zo niet gebaand schijnen. Wat zal intusschen het gevolg hier van zijn? Dat deeze langdradigheid dikwijls de beste raadslagen kan verydelen. Voeg hier bij, dat er geen aandrang bijzettend Hoovd onder hen zijnde, de oneensgezindheeden over de voorgestelde zaak, het besluit nog langer zullen vertragen, en in veele gevallen verwarringen kunnen veroorzaken. Wie zal de beslisscher of de middelaar hunner onderlinge geschillen zijn? Men beschouwe de leggin-

dat zich op eenen weerdigen Stadhouder mag beroemen! Gelukkige Meedeburgeren, die zich (o lieve vruchten der Vrijheid!) over zodanig een onderwerp, bescheiden edog vrijmoedig mogen uitlaaten, zonder voor Bastillie, Galijen of Lettres de Cachet bevreest te zijn!

ginge der Colonien, meest alle in eene lange rye aan zee geplaatst. Stel eens de Provincie van Georgie, van Zuid- of Noord-Carolina vond raadsaam, zich niet aan alle d'artikelen der Unie te houden, en trof met deese of geene Mogentheid een exclusiv Tractaat van Koophandel of Alliantie, ofte wel verkoos eenig vremd Vorst tot Opperhoovd of Schuts-Heer te neemen; wie kan hen zulks beletten? Immers zij leggen op eene te verre afstand van d'andere Provincien. Omgekeerd, zo Canada, Acadia, Nieuw Schotland iets diergelijks bestond die aan 't ander uiteinde leggen, wie kan die dwingen d'Artikels der Unie gestand te doen? Alle aan Zee geleegen hebben zij eene gereede uitweg, om na willekeur te handelen, en des noods toevoer, ja hulptroupen van elders te bekomen. De midden in geleegen Provincien alleen, als Virginie, Pensilvanien, Nieuw Jersey, Connecticu Masfachuset, &c. zouden in teugel kunnen gehouden worden, vermids men dezelve te lande van weederzijde kan aantasten; maar dan nog hebben de meesten den vrijen Zee ter hunner dispositie. Zo lang den oorlog duurt teegens Engeland, hebben alle de Colonien een gemeen belang; onafhanklijk te worden en den vijand te verjagen. Zo lang ook dienen zij eenen streng te trekken, maar wanneer die zwarigheid te boven gekomen is, zal ieder waarschijnlijk op zijn eigen belang denken; de meeste voordeelen der Koophandel tot zich willen trekken; d'eene Provincie zal den anderen wangunstig zijn, en alle afbreuk trachten te doen; en uit dit alles staan veel haaken en oogen gebooren te worden: te meer, daar d'Americanen bestaande uit alderly soort van Natien, uit alderly soort van Gezindheeden, de denkbeelden, ja de belangens veel verschillender moeten zijn, dan indien zij allen eene Natie uitmaakten, of eene hoovd Godsdienst hadden.

Het komt mij dan voor dat het Americaansch Gemeenebest zal

het

het bestendig zijn, een Hoovd nodig heeft, aan wien 't zij men hem Stadhouder of anders noemt, een zeeker vooral uitvoerend en beslissend gezach moet toevertrouwd worden; in zo verre zulks bestaanbaar is, zonder den aard eener Republicqkynsche Regeeringe te schenden: en hoewel zodanig gezach aan iemant te betrouwen, hachlijk ja gevaarlijk is, kwam het in kwaade handen te vallen, beschouw ik zodanige verheeven Waardigheid niet te min, als een noodzaaklijk kwaad. (*).

Zie daar mijn Heer eenige noodzaaklijke hoovd vereischtens tot bestendigheid zo van een Land of Regeeringe in 't algemeen, als wel in 't bijzonder van 't Americaansch Gemeenebest. Bij deezen zoude men nog eenige anderen kunnen optellen, die schoon in den nauwsten zin genomen zo volstrekt noodzaaklijk niet, evenwel veel het hunne toebrengen, tot handhaving der Regeeringe, tot bestendig welzijn van Land en Ingezetenen. Als daar zijn; aanhoudentheid van goede zeeden, die indien zij hunne zuiverheid, hunne eenvoudigheid verliezen, en tot weelde, pracht, of broodronkenheid overslaan, 's Lands onmidlijk bederv te weeg brengen: waaromtrent zeer veel te voorzien is bij d'Americanen, die even gelijk een kind dat lang onder den band

(*) *Alle die zodanige Waardigheid bekleeden zijn geen Vorsten uit het Huis van Oranjen, ontdaan van eigen belang, en niets anders dan 's Lands welvaard behartigende. Hoe zeer ook bovendien het geslacht van een Vorst beroemd is, weegens deugden, Vaderlands lievde, versmadinge van eigenbelang, en wat dies meer is; t' eeniger tijd kan er een uit hetzelve geboren worden, die met minder deugden bezield is, of onkundig omtrent zijne belangens door staatzugtiger inzigten word voortgedreeven.*

band gehouden is, wel eens te zeer kunnen uitspatten. De uitdooving van alle factien den voorigen Regeeringsform toegedaan, waar van denklijk nog een zeeker getal heimelijke aanhangers onder d'Americanen is; die voor het teegenswoordige zich uit vreeze voor de bovenleggende partij schuil moeten houden of door den grooten hoop voortgedreeven worden, maar naderhand wel eens te voorschijn kunnen koomen. Wijders . . . . . Maar d'optellinge derzelve zoude uwe aandagt te lange beezig houden. Genoeg zij het, dat ik uit de reeds breedvoerig verhandelde, vermeine aangetoond te hebben, dat de bestendigheid dezer nieuwe N. Americaansche Republicq van een hachlijk voor uitzigt is, en deszelvs kortstondigheid zo niet volstrekt beweezen, ten minsten niet onwaarschijnlijk is.

Zoude men nu in d'onderstellinge deezer waarheid niet iets nader kunnen opmaken, met betrekkinge tot het gedrag van Engeland jegens de Colonisten? Mij dunkt ja. Engeland zoude mooglijk voor het teegenswoordige beeter doen, geheel van America af te zien, ja het zelve voor onafhanklijk kunnen verklaren. Het bespaarde daar door veel bloed, veel kosten, die denklijk tog nutteloos zullen verspild worden. Maar wanneer na verloop van eenige jaren mijne voorspellinge eens bewaardheid wierd, en d'Americanen om alle aangehaalde reedenen onderling verdeeld zullen zijn; wanneer het gebrekkige van hun staatsgebouw zich zal ontdekken, en 't zelve aan 't waggelen zal raaken, dan had het gelegenheid om met voordeel iets t'onderneemen, en 't zij door zagte 't zij door kragtdadiger middelen, weederom in het bezit te komen, zo niet van alle, ten minsten van de meeste zijner Colonien. Dan was het een geschikt tijdstip om iets met nut uit te voeren, en van het bekende spreekwoord dat het in troebel water goed visschen is, zijn gebruik te maken. Immers dan zullen d'Americanen of alle te saamen, of wel de Provincien wier toestand het hachlijkste is, hunne toevlucht tot anderen moeten neemen, en d'Engelschen schoon nu hun vijanden, konden door hen reedelijke voorwaarden aan te

bie-

bieden, hunne vrienden en bondgenoten worden. Dan mooglijk ook zullen er Provincien zijn, die van zelvs Engeland als Schuts en Befcherm Heer zullen aanneemen, of zich op nieuw bij een reedlijk verdrag aan 't zelve zullen onderwerpen. En eindelijk, dan is er des noods in zodanige tijd van wankelbaarheid of confufie geleegenheid, om deeze of geene Provincie op zijn hand te krijgen, derwaards Leegerbenden te zenden, en d'overigen onderling oneens, meeft alle verzwakt, t'onder te brengen door geweld van wapenen; ten minften door middel van dezelve een reedelijk verdrag met de Coloniften fteun bij te zetten. Doet Engeland dit niet, ik denk dat er een tijd zal koomen, waar in Vrankrijk 't geen teegenswoordig met eene doorfleepen en vooruitziende Staatkunde fchijnt geregeerd te worden, daar van gebruik zal maken; ja ik voorzie dat de Americanen hoe zeer ook teegenswoordig overwinnaars, in 't vervolg van tijd zich over hun beftaan zullen berouwen en 't flachtoffer hunner rukelopsheid ftaan te worden. De brok is te vet, dan dat men dien ongeftoord zoude laten, en mooglijk is het ook geenzints de belangens van Europa, dat d'Americanen te fterk worden. Intusfchen dit even gemelde tijdftip afwagtende, kon Engeland altijd een waakzaam oog houden, te dien einde zorge dragende altijt eenige heimelijke Agendariffen in de Colonien te hebben, die zorge droegen daar in ftilte een foort van factie of aanhang voor het Moederland leevendig te houden. De Engelfche Guinies met beleid uitgedeeld, zouden mooglijk een goed middel zijn, zo voor het teegenswoordige als toekomende, en hoe zeer ik deeze foort van ftaatkunde, als een kenmerk van zwakheid en ontbloot van alle edelmoedigheid geenzints toegedaan ben, fchijnt dien evenwel eenigermaate gewettigd te worden door het gebruik, dat bijna alle de Mogenheeden van tijd tot tijd daar van gemaakt hebben.

Ik heb d'eer te zijn

UE. Gehoorzamen Dienaar.

Culenburg, den 20 Maart,
1778.

TWAALF-

TWAALVDE BRIEF.

MIJN HEER!

UE. vriendelijke rescriptie van den 21. deezer, is mij ter zijner tijd wel geworden. Gij doet mij d'eer aan te vraagen, *wat ik denk omtrent het Tractaat van Koophandel onlangs tusschen Vrankrijk en de Vereenigde N. Americaansche Staaten getroffen*, 't welk ook zeederd wijnige dagen door de Fransche Afgezanten aan de meeste Hooven is bekend gemaakt; en al wijders, *of er nog nieteenig middel voor Engeland overig zoude zijn, om d'Americanen tot onderwerpinge te brengen?*

Wat het eerste betreft, het is een zaak welke ik van den beginne deezer onlusten verwagt heb, en ook de vrijmoedigheid nam, reeds over eenige maanden aan UE. te voorspellen. Intusschen beschouw ik dit Tractaat als een' stap, waarin weederzijdsch de doorsleepenste Staatkunde doorstraalt.

Aan den kant der Americanen. Reeds lange hebben

zij daar over met Vrankrijk in onderhandelinge geweest, maar niet te voorbarig willende zijn, schijnen zij de zaak sleepende gehouden te hebben, tot tijd en wijle het raadsaam was, die zijn vol beslag te doen neemen. Intusschen hadden zij geleegenheid af te wagten, of zij met Engeland nog een reedelijk vergelijk konden treffen, en wijders of ook eenige Mogentheeden het raadsaam oordeelden, zich hunner belangens aan te trekken, en eindelijk of het mooglijk was, met dezelve op nog voordeeliger voorwaarden als met Vrankrijk, eenig Commercie-Tractaat te sluiten. Overtuigd dat zij van den kant van Engeland, geen naar hunnen zin voordeelige voorwaarden van verzoeninge konden bedingen; dat het niet licht in hunne onafhanklijkheid zoude toestemmen; bij andere Mogentheeden geen opentlijke heul of troost genoeg vindende, was het nu de tijd om dat Tractaat te sluiten. (*) Te meer was het nu 't gevoeglijkste tijdstip, omdat hoe zeer zij ook overwinnaars waren, en rijklijk in staat Engeland af te weeren, vooral te lande, zij evenwel bewust zijn; dat het Moederland natuurlijker wijze in d'aanstaanden Veldtocht eene buitengewoone poginge stond te doen, alle zijlen zoude bijzetten, en t'al voor t'al zoude waagen. Hier door wierden zij bloot gesteld aan bloedvergietingen, en teffens aan het wisselvallig fortuin der wapenen. Door het treffen van het Tractaat met Vrankrijk, dat hen daar bij voor eene onafhank-

lijke

(*) *Wel is waar, Engeland zingt thans een zagter toon, bewilligt des noods in hunne onafhanklijkheid; maar dit besluit van het Parlement en de Kroon is van laater datum, en eerst genomen toen het rugtbaar wierd, dat er reeds een Tractaat tusschen Vrankrijk en d'Americanen geteekend was. Dit is nu geen stap meer van vrije keuze, maar van noodzaaklijkheid.*

lijke Mogentheid erkend, konden zij voorzien; dat er wel haast een Vreedensbreuk tusschen Engeland en Vrankrijk moest ontstaan, die mag men op de publicque tijdingen staat maken, kort voor handen is, ja mooglijk op dit moment reeds een aanvang heeft genomen. Zij verwekten dus aan Engeland eenen nieuwen vijand, en gaven 't zelve de handen vol, krijgende zij bij gevolgtrekkinge de hunnen ruimer: waar door zij t'eerder in staat geraken konden, om zelvs aan het Moeder-Land de wet voor te schrijven. Eindelijk, in de woorden zelvs van het Tractaat straalt hunne staatkunde door. Immers zich door Vrankrijk na Engeland de machtigste Zee-Mogentheid onafhanklijk doende erkennen, hebben zij eenen brug gelegd voor d'andere Mogentheeden, wier belangens kunnen vorderen het zelvde te doen. Denklijk zal Spanjen welhaast het voorbeeld van Vrankrijk volgen, en teffens een Vijand te meer voor Engeland worden. Door geen uitsluitend Tractaat te maken, en den vrijen handel met alle Natien te behouden, maaken zij ook geen derzelven tot vijand, hen allen de hoop overlatende om deel aan de voordeelen van den Koophandel te kreigen: terwijl, was dat uitsluitend, de andere Natien geen vooruitzicht van winst meer hebbende, natuurlijker wijze Vrankrijk en d'Americanen wangunstig zouden worden, ja zich wel eens bij Engeland konden voegen, of om d'Americanen t'ondertebrengen, of tot een reedelijk verdrag te noodzaaken.

Aan den kant van Vrankrijk. Die begreep reeds in den beginne deezer onlusten, dat het uit dezelve eenig voordeel kon trekken, en het eene bekwame gelegentheid was om zijnen antagonist afbreuk te doen; maar het gevoelde zich toen nog te zwak om opentlijk iets teegen Engeland te bestaan. Deszelfs Finantien waren in te slegten toestand. Deeze heeft het allengskens wat hersteld, en niet alleen zijne buitenlandsche bezittingen langzamerhand in staat van defensie gebragt; maar zich ook met de

borst toegelegt op het in stand brengen zijner vervalle Marine, die teegenswoordig gantsch niet verachtelijk is. Het trad intusschen met d'Americanen in een soort van onderhandeling, hen in zijne Havenen toelatende; bij oogluikinge duldende dat zijne onderdanen d'Americanen hulpe toebragten. Het paaide d'Engelschen gedurig met soete woorden, en kleine uiterlijke voldoeningen, terwijl het innerlijk met d'Americanen eenen lijn trok. Het hield evenwel d'onderhandelingen sleepende zonder die door te zetten, en wilde eerst den uitslag der zaaken afwagten. Waren d'Engelschen overwinnaars? Had het zich niet te verre ingewikkeld. In teegendeel, hadden d'Americanen d'overhand, dan kon Vrankrijk te vijliger het masker afligten, terwijl het d'Americanen met de onderhandelingen aan het sleeptouw hebbende, die belet wierden zich bij andere Mogentheeden te vervoegen. (*) Nu overtuigd van de zwakheid der Engelschen was het tijd voor Vrankrijk om den koop toe te slaan, en het Tractaat te sluiten; eensdeels om dat het de gevoeligheid der Engelsche wapenen, kwam daar uit een oorlog t'ontstaan, zo zeer niet te dugten heeft; als om dat, gelijk ik gezegd heb, d'Engelschen eene laaste en geweldige poginge zullende doen, d'Americanen het te kwaad konden kreigen; waar door het van alle te wagten voordeelen in eens beroovd wierd. Nu was het de beste tijd zeg ik voor Vrankrijk, om dat het zich sterk gemaakt heeft, terwijl Engeland is verzwakt geworden. Door d'Americanen voor onafhanklijk t'erkennen maakt het zig geen andere Mogentheeden tot vijand, Engeland alleen uitgezonderd, teegens wien het gewapend is, ja dat tot heeden nog geen geallieerden

(*) *Dan liepen zij gevaar zich Vrankrijk t'onvriend te maaken.*

fleerden heeft. Had Vrankrijk evenwel eenen uitsluitenden Koophandel met d'Americanen bedongen, dan liep het gevaar zich den wangunst der andere Mogentheeden op den hals te haalen. Deeze misnoegd, dat zij van d'aanstaande voordeelen verstoken waren, en begrijpende dat Vrankrijk daar door mooglijk te veel zoude floreeren of te machtig stond te worden, hadden wel eens deszelvs en der Americanen vijanden kunnen worden, en met Engeland eenen lijn trekken. Dit is althans voor het teegenswoordige daar door vermijd, en intusschen neemt Vrankrijk d'eerste winsten na zich, die wel doorgaans de grootste zijn.

Zie daar Mijn Heer met weinige woorden, wat ik omtrent dit nieuw Commercie - Tractaat denk. Wat voorders daar de uitslag van zal zijn, wat het tot zijne gevolgen zal kunnen hebben is iets, waaromtrent zich weederom veele bedenkingen opdoen en nog niets te bepalen is, dat op eenige zeekerheid berust. Dit heeden ook buiten mijn bestek zijnde, zal ik evenwel bij de naaste geleegentheid de vrijheid neemen, UE. desweegens mijne gissingen meede te deelen; gaande ik intusschen over tot het beantwoorden uwer tweede Vraage.

Wat dezelve betrevt; ik vrees dat de zaaken tusschen America en Engeland reeds te veel verlopen zijn, om iets of bij een minlijk verdrag of door geweld van wapenen, met vrucht te kunnen uitvoeren. Alle pogingen van dien aart zullen denklijk vrugteloos aflopen, en ik geloov dat het Rijk voor het teegenswoordige de Colonien als verlooren moet aanmerken. (*)
Mij

(*) *Ik zeg voor het teegenswoordige; want ik ben in 't denkbeeld dat dit verlies niet voor altoos zijn zal, en dat de Engelschen na verloop van eenige jaaren wel wederom geleegentheid zullen hebben, om redenen in mijne twee voori-*

Mij dunkt eevenwel dat er nog een middel overig is, waar door, wierd het wel overlegd, wel bij der hand genoomen, wel uitgevoerd, Engeland mooglijk in 't bezit zijner Colonien kon blijven, en die tot onderwerpinge noodzaken. Zie hier waar in het zoude-bestaan,

D'Engelschen die d'Americanen thans wat beeter hebben leeren kennen, gewaar geworden zijnde, dat die daaglijks meer en meer Soldaten worden; door d'ondervindinge van zo veele mislukte veldtochten ziende, dat er niets door middel van Leegerbenden, met eenige hoop, van goeden uitslag, aan den vasten wal van N. America uit te voeren is; dienden in d'eerste plaatse van zodanigen Land-Oorlog af te zien, en alle Troupen met den aankleeven van dien op t'ontbieden. De nationaalen konden als van ouds gebruikt worden ter verdeedinge van het Rijk of der verdere buitenlandsche bezittingen, en de vremde Huurlingen die te veel geld kosten, voor hunne trouwe dog welbetaalde diensten bedankt na huis gezonden worden. Dit zoude daadlijk eene groote ja onnoemlijke somme gelds bespaaren, zo aan bezoldinge als alles, wat tot het onderhoud van zodanig een Leeger op vijandelijken boodem, en op zo eenen verren afstand benoodigd is. Minder geld raakte daar door uit het Land, terwijl de bespaarde sommen tot andere eindens nuttiger besteed konden worden,

Dit besluit paalvast genomen en ter uitvoer gebragt zijnde, diende Engeland zich wijders te vergenoegen, met d'Americanen zo veel doenlijk ter Zee afbreuk te doen. Eenige zware

wel

rigen vermeld, weederom in het bezit van N. America te koomen; t'zij ten heele, t'zij ten deele,

wel bemande Oorlog-Scheepen dienden aan de monden der Havenen en Rivieren geduurig te kruisſen, om zo veel doenlijk het in en uitlopen van alle Scheepen te beletten. Een zeeker aantal kleindere en extra bezijlde Scheepen, moeſt gedurig langs de kuſten heen en weeder kruisſen, ten einde de in- of uitlopende Scheepen, die de groote Oorlogſcheepen ontſnapt waren, te kunnen agterhaalen. Om den doortocht nog moeilijker te maken, kan men eene premie belooven aan alle Capers, die zich geduurende zeekeren tijd in de naburige Zeën van Noord-America, vooral niet verre van de kuſten ophielden; en nog eene dito premie voor iederen prijs, welken zij aldaar maakten. Hier door zoude te weeg gebragt worden, dat de Scheepsvaart der Americanen geſtremd wierd, en wederom zoude dit tot een gevolg hebben; dat hunne Koophandel niet alleen veel nadeel leed, maar zelvs bijna ſtil moeſt ſtaan. Hen daar van te beroven, is hen het wezentlijkſte beneemen, waarom zij onafhanklijk wilden zijn; en wierd dit plan wel uitgevoerd, dunkt mij dat de Colonisten zo goed als geblokkeerd zouden zijn in hun eigen Land. Ten langen lesten geen weg met hunne producten weetende, of wierden die al verzonden, dezelve door den vijand meerendeels buit gemaakt ziende; berooyd van alle toevoer; Landbouw, Visſcherij, neeringen en handteeringen daar door verſlappende; is het denklijk dat zij het welhaaſt moede zouden worden, en dat daar uit onder hen misnoegen of oneenigheid zal ontſtaan, ja dat zij ten lesten het oor zullen moeten leenen aan een reedlijk verdrag.

Eene zwarigheid doet zich evenwel op. De Engelſche Scheepen door ſtorm belopen of ontramponeerd, dienen hier of daar een ſchuil en legplaats bij der hand te hebben. Wel aan, Engeland heeft nog voet aan Land, Het behoude een of twee beſt geleegen N. Americaanſche Havenen, Het verſterke die aan den Landkant, invoege dezelve teegens allen aanval beſtand zijn. Gemaklijk kan men een Plaats verdeedigen, waar in men den vrijen

toevoer van de zeekant ter zijner dispositie heeft. En wat de vijligheid aan de zeekant betreft, goede bezettingen en de daar voor gedurig kruissende Scheepen zullen die te weeg brengen. Een middelmatig maar goed guarnisoen in dezelve is alles wat er wijders benodigd is, om de Fortificatien aan den Landkant te bezetten, en schoon dit kostbaar is op zich zelvs, zal het evenwel geen comparatie hebben, bij het onderhoud te velde van een talrijk Leeger. Dan zullen de Scheepen een leg en schuilplaats hebben, wanneer die daar gebruik van moeten maaken, en komt nu en dan terwijl zij in zee zijn, t' een of ander vijandelijk schip t'ontsnappen, dan zal het immers in de Europeaansche zeën meestal in handen der aldaar zich bevindende Engelsche oorlogscheepen of Kaapers vallen.

Maar wat zal er dan van den Oorlog met Vrankrijk en mooglijk met Spanjen worden? Engeland bepale zich weederom teegens die Mogentheeden enkel ter zee te kampen, het oorlogen te lande ter zijde latende. De Engelsche Vloot is ontzachlijk, en zonder de Franschen of Spanjaarden te willen laaken, zult gij evenwel met mij willen bekennen, dat d'Engelschen beeter zeelieden zijn. Al word dus een gedeelte der Engelsche Marine gebruikt om teegens d'Americanen t'ageeren, maakt het overschot nog eene machtige Vloot uit, in staat om dien der beiden andere Natien het hoovd te bieden. Gesteld zelvs d'Engelsche Vloot was daar te zwak toe; wel aan, laat men het geld, dat bestemd was voor het Leeger in America, gebruiken, om dien te versterken. Hadden d'Engelschen dan 't geluk om de Franschen en Spanjaarden uit zee te verslaan, te meer Scheepen konden zij teegens d'Americanen gebruiken. Was de kans egaal aan weederzijde, waren d'Americanen intusschen geblokkeerd, tot tijd en wijle de vreede met Vrankrijk en Spanjen gemaakt wierd. Was de kans ten nadeelen van Engeland, dan hadden d'Ame-

ricanen

ricaanen zeeker goed ſpel, maar hebben die dat teegenswoordig ook niet? Dan was Engeland zeeker halv zo niet heel geruïneerd, maar is dat Rijk nu ook niet op het punt van vallen, zo het America verlieſt? Moet het nu tog niet met Vrankrijk en Spanjen in oorlog komen?

Een geval is er evenwel, waar door Engeland in een ſoort van Landoorlog kon geraaken, namentlijk in deszelvs buitenlandſche bezittingen, wierden die aangetaſt. Maar laat het die in behoorlijken ſtaat van defenſie ſtellen, en zich weederom bepalen aldaar enkel verweerender wijze t'oorlogen, dan kan het met duizend man zo veel uitvoeren, als d'aanvallers met twee of drie duizend. Vooral laat Engeland zich onthouden de buitenlandſche bezittingen hunner vijanden aantetaſten, om zich niet in het gevaar te ſtellen, daar zich deeze anders aan moeten bloot geeven. Laat Engeland niet bedagt worden om nieuwe conqueſten te maaken, maar vergenoegd zijn de geenen te behouden, welke het thans heeft. En ook over 't geheel genomen, kan men dat zoort van Oorlog zo zeer geen Oorlog te lande noemen, want die den baas op zee is, is dan ook aldaar voor 't grootſte gedeelte meeſter, moetende Troupen, Ammunitie, kortom alles, met ſcheepen derwaards gevoerd worden.

Ik verbeelde mij UE. te hooren zeggen; uw ontwerp heeft mogelijk iets aanneemlijks, en is vrij ſchoonſchijnend op 't papier: maar hoe zal het in d'uitvoeringe zijn? Hoe zal het gaan met de koſten, die niet gering moeten zijn? Op het eerſte antwoorde ik; dat geen krijgsman zijnde, ik het zalve ter beoordeelinge van des kundigen overlaate. Op het tweede; moeten d'Engelſchen indien zij al op eene andere wijze te werk gaan,

 dan

dan ook geen geld besteeden? Zullen zij dan voor niet oorloogen, en kunnen de kosten dan nog niet veel hooger loopen, met minder zeekerheid van goeden uitslag? Zonder mij zelvs te willen waardeeren, komt UE. mijn plan niet aanneemlijk voor, beschouw het dan als een ijdele hersenschim. Stel het dan naast het plan dat d'Engelschen tot heeden gevolgd hebben, om de Colonien tot gehoorzaamheid te brengen; een Plan dat in alle zijne deelen van den beginne aan onbestaanbaar en ten uiterste kostbaar was; waar van nogthans de te voorziene mislukte uitslag geensints toe te schreiven is aan hen, die met den uitvoer van 's zelve belast waren, maar aan de geenen die het eerste ontwerp gemaakt hebben. (*) Ik heb het reeds gezegd, had men de zaaken van den beginne anders bij der hand genomen, denkelijk waren die tegenswoordig zo niet verlopen.

Alvoorens deeze te besluiten, dien ik hier nog iets bij te voegen. Ik ben gelijk ik gezegd heb van gevoelen, dat Engeland zorgvuldig eenen Oorlog te lande moet vermijden. Wel zal men dan hier op vraagen, indien Vrankrijk eens eenen inval in Hanoveren deed, zal Engeland dan niet genoodzaakt zijn derwaard troupen te zenden? Het kan zulks immers met geen onverschillige oogen aanzien? Mijn antwoord is, waarom niet? Wat gemeenschap heeft het Koningrijk van Engeland met het Keurvorstendom van Hanoveren. Of is er tusschen die twee Landen een Of- en- Defensiev Tractaat geslooten? Wat legt Engeland aan Hanoveren geleegen, dat ten zijne opzichte eene vremde Mogentheid is, met welke hij niets uitstaande heeft, en die niet anders moet beschouwt worden, dan als een particulier

(*) *Hoe meenig moedig en kundig Veldheer heeft mislukte poogingen gedaan, bij gebrek aan 't benodigde.*

culier Domijn van den Koning. Wel is waar, de Koning vereenigt in zijne perſoon de waardigheeden van Koning en Keurvorſt, maar ſchoon in een perſoon reſideerende, moeten die echter aangemerkt worden als twee gantſch verſchillende perſonen uitmakende. De Koning als 't Hoovd van Engeland, met Vrankrijk in oorlog zijnde, kan als Keurvorſt van Hanoveren des noods neutraal bleiven. Maar ſtellen wij eens Hanoveren wierd aangetaſt, dan word de Keurvorſt en niet de Koning beoorloogd, en zo lang er geen bijzonder verbindend Tractaat is, tuſſchen het Koningrijk van Engeland en het Keurvorſtendom Hanoveren, zijn geen van beiden gehouden, elkanderen t'aſſiſteeren. Indien door de gevolgen van eenen Oorlog in Duitſchland, de Prinsdommen van Naſſau aan onzen geliefden Stadhouder toebehorende eens wierden aangetaſt, zoude dat tot een gevolg hebben, dat de Republieq derwaards zijne Troupen moeſt zenden, ter beſcherminge derzelve? Ik geloov 's Lands Vaderen, hoe zeer geneegen in alles dien braven Vorſt te believen, zouden wel hartlijk neen zeggen. De Engelſchen zijn dan zo ik mij niet bedriege geenſints gehouden zich in de zaaken van Hanoveren te ſteeken, kunnende zij dat Land en deszelvs Keurvorſt voor zich zelvs laten zorgen: en zo zij voorzichtig willen doen, dienen zij zich ook in deezer voege te gedraagen. De laatſte oorlog heeft aan Engeland geleerd, wat het is zich dat Keurvorſtendom aan te trekken, en ſchoon overwinnaars, hebben zij om de wille van 't zelve een gedeelte hunner drukkende ſchulden gemaakt. Wat men heeden aan een goed Vriend gedaan heeft en kan doen, is geen vaſt gevolg dat men morgen ook moet doen, vooral zo men zich daar toe bijna buiten ſtaat bevind, en eigen bederv daar meede gemengd is: ja al had er, een Tractaat of Guarantie plaats, deeze houden op, wanneer men in d'onmooglijkheid geſteld is, om die na te koomen. *Ultra vires nemo obligatur*, en eigen behoud gaat boven alles.

Het

Het is waar, men zoude kunnen zeggen; Hanoveren heeft evenwel in de tegenswoordige N. Americaansche onlusten aan Engeland dienst gedaan, het zelve zijne Troupen leenende, om hier en daar in bezettinge gelegd te worden, terwijl de nationale Troupen daar door konden afgelost en na America of elders gezonden worden. Deeze dienst vordert erkenteniffe en weedervergeldinge. Ik beken d'erkenteniffe, de dankbaarheid, de weedervergeldinge zijn deugden, die ik (schoon zelden oprecht te vinden) ten hoogsten lievkoose; maar heeft Engeland dit leenen van zijne Troupen niet reeds in zeekeren zin aan den Keurvorst vergolden, door dezelve in nationale foldij te neemen, hem van hunne befoldinge en onderhoud ontlastende, waar door hij de daar toe benodigde penningen in zijne schatkiste heeft kunnen bewaren, of zijne overige Hanoversche onderdanen, vond hij het raadzaam, van eenige lasten voor een' tijd kon ontheffen? Zijn die Troupen voor niet in Engelsche dienst getreeden? Zijn die eigentlijk niet maar huurlingen, welke de Kroon voor hunne dienst betaalde? Wel zeeker ja; en wanneer men iemant zijnen bedongen loon betaalt, kan hij niets meer vorderen. Ik zeg zij zijn Huurlingen, maar teffens moet ik er bijvoegen; dat deeze soort van verhuuringe geenfints iets laags in zich heeft, vermids de Hanoversche Troupes enkel tot het dekken der Vestingen, en geenfints directelijk teegens d'Americanen, die hen niet rakten, gebruikt zijn, Daar in was niets aanstootlijks of verneederends voor hen, en zodanige verhuuringe is van eene veel edeler aard als den handel, welken de kleine Duitsche Vorsten met hunne onderdanen gedreeven hebben, eenen handel, welke d'Engelschen zelvs, die zich intusschen van de geleegenheid bedienden, met geene eertijtels bestempeld hebben. Van de Hanoversche Benden kan Lord Chatham niet zeggen, 't

geen

geen hij van de Hessische, Hanauwsche en Anspachsche huurlingen zijde.

§.

Stellen we nogthans, Engeland wilde zijne erkentenisse den vollen teugel vieren, en oordeelde zich uit hoovde van dien verplicht, den Keurvorst van Hanoveren te moeten bijspringen, ingevalle hij in zijn Land wierd aangetast: zijn er dan geen andere middelen voor handen? Kan dat niet langs eenen omweg of hijmlijk geschieden? Is het noodig dat dit opentlijk gedaan worde door het overzenden van een Leeger aan den vasten wal? Engeland immers kon den Keurvorst bij weege van geschenk eene goede somme gelds in handen stellen, waar door hij zich in staat zag of een talrijker leeger t'onderhouden, of wel door alliantien vremde Troupen in dienst kreigende, zijn Keurvorstendom te bewaaren. Dan trok Engeland niet opentlijk het harnas aan; stak zich in geen Oorlog, waar van 't gevolg en t'einde onzeeker is, waarvan de kosten onbepaald zijn; dan wist het in eens waar het meede af kon, en voldeed teffens aan de plichten van weedervergeldinge.

Dan stappen wij hier af.

De veranderingen, welke er voorgevallen zijn in de N. Americaansche Engelsche en Fransche zaaken, de verdere aanstaande gebeurtenissen in Europa, welke ongetwijffeld weederom eenigen invloed zullen hebben op die van Noord America, zijn zo veele onderwerpen onzer aandagt waardig. Ik herinner mij ook UE. volgens belovte te moeten onderhouden, over den krijgslist der Americanen, over de finantien van Engeland,

en

en veele andere uwer vraagpoincten. Ik zal niet afzijn mij ten ſpoedigſten bij UE. omtrent het een en ander van deezen plicht te kwijten, inmiddels d'eer hebbende mij met alle agtinge te noemen

UE. gehoorzamen Dienaar.

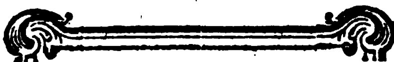
Culenburg.
den 25 Maart 1778.

NABERICHT.

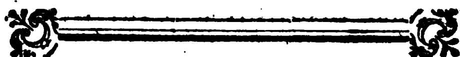
De vriendelijke echter mij nog onbekende zender der twee Dichtſtukjes, onder de Zinſpreuk, Imperare ſibi maximum imperium eſt: *zich te recht bezwaard vindende over eenige aanſtootelijke fijlen, in het tweede Dichtſtukje agter het derde Drietal te vinden, waar door men eenig vermoeden zoude kunnen opvatten, omtrent de kundigheid van den Dichter; vinde ik mij verplicht te melden: dat deeze fijlen geenzints in het onder mij beruſtende oorſpronklijke te leezen zijn; maar eenig en alleen moeten toegeduid worden aan d'onagtzaamheid des Drukkers, en van hem die met de correctie der proeve beläst was, tot welke verrichtinge mij den tijd ontbrak, door de afgelegentheid der Drukpers. Zie hier de verbeeteringen, welke ook in de tweede onlangs verveerdigde druk veranderd zijn.*

Reg. 6. *ſtaat* LALECK *leez* LA LECK.
---- 12. ---- *geroemd.* ---- *geroemt,*
---- 13. ---- *Om uw door zulke enz.* -- *Om uw doorzulte enz.*

Tot

Tot naricht ook en ter gerustſtellinge der zodanigen, die gelijk mij van goeder hand bericht is, t' zij uit wangunst t' zij om andere reedenen vermoeden, ja vrij rukeloos verſpreiden, (ſchoon ik betuige hen en hunne laſtertaal te verſmaaden) dat ik enkel mijnen naam zoude leenen aan deeze Brieven, terwijl die uit een anders penne voortkomen, is dienende: dat alles 't geen (hoe onvolmaakt ook) met mijnen naam in 't licht gekomen is of nog ſtaat te komen, eigen arbeid is. Die het beeter kan maaken doe het. Hoe zeer ook bewust van de zwakheid mijner penne, achte ik het nogthans verre beneeden mijne weerdigheid mijnen naam aan een anders arbeid te leenen; verkiezende ik ook geenzints mij met vremde veederen op te ſchikken, die zelden cierlijk ſtaan.

BRIEVEN

OVER DE NOORD-AMERICAANSCHE ONLUSTEN, DEN WAARSCHIJNLIJKEN UITSLAG VAN DIEN OORLOG, EN DEN INVLOED DIE DEEZE GEBEURTENISSE ZOUDE KUNNEN HEBBEN, ZO OP DE BELANGEN VAN EUROPA IN 'T ALGEMEEN, ALS VAN DEEZEN STAAT IN 'T BIJZONDER.

DOOR

JONKHEER LODEWIJK THEODORUS

GRAVE VAN NASSAU LA LECK.

VIJFDE DRIETAL.

O navis! referent in Mare te novi fluctus! O! quid agis, fortiter occupa Portum.

Te UTRECHT,

Bij G. T. VAN PADDENBURG, 1778.

Geen exemplaren worden erkend, dan door den Auteur eigenhandig ondertekend.

DERTIENDE BRIEV.

MIJN HEER,

Wanneer men let op de macht en rijkdom van Engeland, zedert twee eeuwen steeds toenemende, en bij het sluiten der laatste vrede met Vrankrijk en Spanjen ten hoogsten trap gestegen, wanneer men daar mede vergelijkt de tegenwoordige daling van dat Rijk, zo oogschijnlijk doorstralende, niet alleen in het onvermogen om wederspannige onderdanen tot gehoorzaamheid te brengen, maar ook in het zo lang geduldig verdragen van den hoon door Vrankrijk aangedaan, de Noord Americanen voor een onafhanglijk Volk erkennende; wijders nog zichtbaarder in de slappe ja schoorvoetende toebereidzelen tot eenen schier opgedrongen oorlog, welke men wel wenschte te kunnen vermijden: wanneer men dit tegen den anderen vergelijkt, wordt men welhaast belust de waare oorzaken naar te speuren, die het zo merklijk onderscheid te weeg gebragt hebben, 't geen men daar tus-

ſchen gewaar wordt, en zulks binnen het zo enge perk van eenige weinige jaren. Dit onderzoek een ruim veld van nuttige overwegingen aanbiedende, mogelijk aan de Vorſten en hunne Staatsdienaren, tot een regel en ſpiegel voor hun toekomend gedrag kunnende dienen, is geenſints uwe oplettendheid onwaardig, en hetzelve heden tot mijn onderwerp uitgekozen hebbende, verzoek ik UE. mij voor enige ogenblikken met uwen aandagt te willen vereren.

Verre de meesten der genen die zich bemoeijen, de dagelijkſche Staatsgebeurtenisſen in ons en andere Waerelddelen gade te ſlaan, zijn gewoon die met een oppervlakkig oog te beſchouwen, dezelve enkel aanmerkende als een ſoort van nieuws, dat aan de niewsgierigheid voldoende, hun ſtoffe voor hunne dagelijkſche geſprekken verſchaft, zonder dat zij eenigſints dieper in de zaken indringen, of terug keren tot het voorledene, veel min op waarſchijnlijke gronden in het toekomende indringen. Daar van daan zo menigvuldige verkeerde, verminkte ja ſomtijds belachlijke redeneringen. Daar van daan een aantal ſtellingen, die op de keper beſchouwd, van allen grond ontbloot zijn. Onder dezen dunkt mij te moeten plaatzen het denkbeeld, waar in ik een groot aantal perſonen aangetroffen heb, dat de tegenwoordige daling en machteloosheid van Engeland zoude toe te ſchrijven zijn, aan den opſtand en afval der Noord Americanen; aan de mislukte pogingen om dien opſtand te keer te gaan; aan de daartoe verſpilde ontelbaare ſchatten; aan de verdere gevolgen dier onlusten en wat dies meer is: een gevoelen, waarmede ik, hoe zeer het ook in den eerſten opſlag d' uiterlijken ſchijn van gegrondheid moge hebben, mij bij nadere overweginge niet wel kan verenigen.

Ik ontken niet, en het tegendeel te willen beweren zoude ſpoorloos zijn, dat de Noord Americaanſche onlusten in derzelver oorſpronk, voortgang, uitſlag en gevolgen veel toebrengen

tot

tot de verzwakking van Engeland en deszelvs daling verhaasten; maar ik beschouw die geensints als d'eenige onmidlijke oorzaak. Veel eer dunkt mij deze gebeurtenisse te kunnen aanmerken enkel als de gelegenheid, bij welke de reeds lange voorbereidde daling en zwakheid van dat Rijk zich komen t' openbaren, terwijl de wezentlijke oorzaken van vroeger datum herkomstig meerendeels te zoeken zijn in diezelfde middelen, welke Engelands grootheid bewerkt hebben. Ik verbeelde mij die als de crisis eener verborge ziekte, welke zich nu in vollen kracht openbarende, den spoedigen dood of de voortdurende uitteringe van het Staatslichaam ten gevolgen kan hebben. Bewust nogthans hoe weinig stellingen zonder bewijzen bij UE. ingang vinden, zal het nodig zijn tot stavinge van dit mijn gevoelen, eenigen dier hoofdoorzaken nader te verhandelen, aan welken ik vermeine de tegenwoordige gesteldheid van Groot Brittannien te kunnen en moeten toeschrijven. Ik zeg eenigen, want allen te willen optellen, zoude mij tot eene voor u vervelende wijdlopigheid noodzaken.

Ik zal mij dan enkel tot de voornaamste bepalen, die ook teffens als onmiddelijke oorzaken moeten aangemerkt worden, terwijl d'anderen eerder als tweede oorzaken hunne werkingen gehad hebben.

Een wijsgerig Staatsman (*) zoude mogelijk zijne genoegzame vol-

(*) *Verre de minsten zijn van dit soort. Velen zelfs hebben maar eene oppervlakkige kennisse van de wetenschappen welke tot hun beroep betrekkinge hebben, terwijl er anderen gevonden worden, die wegens hunne geboorte of om oorzaken in het Staatsbestier gesteld, daar toe geheel ongeschikt zijn. Groote Staatsministers, doorkneede Staatkundige zijn zeldzaam, en om in zodanig beroep eenen luis-*

voldoeninge vinden in deze eerste oorzaak, namentlijk; *d'onbestendigheid van al het ondermaansche.* De natuur door eene wijze en onzichtbare hand bestierd, in eene gedurige beweginge en werkinge zijnde, schijnt zich bijzonder te kenmerken door het te weeg brengen van aaneengeschakelde veranderingen, die schoon nu en dan van uiterlijke nadelige gevolgen voor sommigen der delen, niet te min langs voor ons veeltijds verborgen wegen, ten nutte van het geheel strekken. Deze aanhoudende beweginge, de daar uit ontstaande veranderingen en omwentelingen, strekken zich uit van het kleine tot het groote, in alle de Rijken der Natuur; van den mensch af beschouwd als een bijzonder dierlijk weezen, tot over die groote verenigingen en samenlevingen, aan welken men gewoon is den naam van Volkeren of Natien, en aan derzelver wettige Opperhoofden dien van Vorsten of Mogentheden te geven. Van zo verre als de geschiedenissen der Volkeren ter onzer kennisse gekomen zijn, ziet men, dat die aan steedsdurende veranderingen en groote omwentelingen zijn onderhevig geweest. d'Eene Mogentheid heeft korter, d'andere langer stand gehouden, maar allen hebben zij eenen bepaalden tijd gehad. Geen Volk of Heerschappij kan zich beroemen, van d'onheuglijkste tijden tot heden bestendig en onvervalscht in stand gebleven te zijn. De Natie zelfs, die onder het Oude Verbond het geluk eener Godsregeringe genoot, voor wiens behoud en welvaart het Opperwezen zelfs bijzondere zorge droeg, is onbestendig geweest, ten laatsten verstroid rakende, na veelvuldige veranderingen ondergaan te

luisterrijken rol te spelen, dient men zich lange jaren agter den anderen op de voorbereidende wetenschappen te hebben toegelegd. Men behoeve zich dus niet te verwonderen, dat een Land somtijds slegt geregeerd wordt.

te hebben. Dit de wille des Albestierders geweest zijnde, omtrent zijn uitverkoren Volk, hoe weinig behoeven wij ons dan te verwonderen, dat anderen niet bestand gebleven zijn, die zich op zulke groote voorrechten niet mogten beroemen, en wegens de bedorvenheid hunner zeden, zich dezelve onwaerdig gemaakt hebben. Dit voorbeeld schijnt ons zelfs niet onduidelijk te kennen te geeven, dat hij die Natuur wetten stelt, in zijne raadsbesluiten bepaald heeft, dat alle Machten der aarde ten laatsten moeten vernietigd worden. Waar zijn de eertijds zo machtige Rijken der Meden, Persen en Asfyriers? Wat zijn de overblijfselen van het geleerde Griekenland en 't overwinnend Romen? Het wijd uitgestrekt gebied, waar over een Karel de Groote, een Karel de V. regeerden, is van een gescheurd, onder veelen verdeeld, en van de meesten der machtigste heerschappijen schiet er nauwlijks iets anders over, dan het geheugen van hun vorig aenwezen, bij de geschiedschrijveren te vinden. Uit deze en ontelbare andere voorbeelden wordt men ten duidelijkste gewaar, dat de Natien even gelijk de Dwaalsterren hun *Apogeum* en *Perigeum* hebben. De daeling van Engeland dus onder dit oogpunt beschouwd, zoude niet anders zijn dan de gewonen loop der Natuur, en ons alle stoffe van verwondering benemen. Dit echter meer behorende tot een Philosophisch onderzoek, zij het genoeg 't zelve hier ter loops aangeroerd te hebben, gaande ik over tot d'andere oorzaken, uit de gezonde Staatkunde ontleend.

De tweede oorzaak dan van Engelands dalinge is te zoeken, in de *te wijd uitgebreidheid en afgelegenheid van het grondgebied, waar over het den Schepter zwaait.*

Onder de oorzaken welken het Roomsch Gemenebest tot zijnen val bragten, wordt door de beste staatkundige Schrijveren geensints als een der geringste opgeteld, deszelvs te wijduitgestrekt grondgebied; en in der daad ook, veele Mogentheden zijn,

 den

om de dezelfde reden grotendeels te gronde gegaan. Wil men een doorslaand voorbeeld van latere tijden hebben, men herinnere zich de macht van het Huis van Oostenrijk, onder Karel den V. Dees Vorst, behalven de verenigde Koningrijken van Castilie, Arragon en Navarre, bezat nog in Europa de Koningrijken van Napels en Sicilie; het Hertogdom Milaan, Franche Comté en de Nederlanden. In Africa bezat hij Tunis, Oran, de Eilanden van Kaap-Verde, en die van Kanarien. In Asia, de Philippijnsche en Sunda Eilanden, benevens een gedeelte der Molukken, en in America de beide Rijken van Peru en Mexico, Nieuw Spanie en Chili, behalven nog Hispaniola, Cuba en vele anderen van de Americaansche Eilanden. Hier bij voegde hij de Keizerlijke waardigheid, en toen hij in den jaare 1555. van zijne erflijke Landen afstand deed aan zijnen Zoon Philips II. trad deze niet alleen in 't volle bezit van alle dezelve, maar plaatste zich boven dien in den jare 1580 op den troon van Portugal, die door den dood van Hendrik ledig was. Philips was toen de machtigste Monarch van Europa, en gedugt bij alle de naburen. Zijne inkomsten waren nauwelijks te berekenen, en de Mijnen van Mexico, Chili en Potosi bragten hem alleen Jaarlijks 25, millioenen Piasters op, volgens het getuigen van van Meteren. (*) Des niet tegenstaande daalde deeze luister en macht onder zijne opvolgeren, gaande het eene Landschap voor het andere na, in vremde handen over, en dat grootsch gevaarte de prooi van anderen geworden zijnde, is ten laatsten geheel te niet gegaan.

Inderdaad ook, het bezitten van een te groot grondgebied is met een reeks van zwaarigheden verzeld, die zo veele vertee-

rende

(*) *Te dier tijd eene veel grootere somme als tegenwoordig, gemerkt de verandering in de waardij van het geld.*

rende kankers zijn, terwijl de fundamenten van het Staatsgebouw te zwak om den verzwaarden last te torschen, zich begeven, en het gevaerte ten laatsten onder zijn eigen gewigt bezwijkt. Alles werkt daar toe samen.

De bestieringe van verafgelegen Landschappen valt doorgaans moeilijk, en is altijd verzeld van eene traagheid in de verschillende werkingen. Om hier in zo veel doenlijk te voorzien, is men verpligt aan d'Onderkooningen, Gouverneurs &c. een onbepaalder gezach te geven, en deeze gekozen uit de lievelingen die den Vorst omringen, zelden inboorlingen van het Landschap waar over hun het bewind is aanvertrouwd, zoeken zich bij den Meester aangenaam te maken, door hun gezach te misbruiken. Hier van daan aanhoudende knibbelarijen en geweldenarijen, die wegens den verren afstand niet spoedig kunnen gestraft worden. Eer de redelijke klachten over hun gedrag tot den Throon kunnen komen; eer de wederzijdsche bezwaren onderzogt en partijen gehoord zijn, hebben zij reeds gelegenheid gehad zich op hunne aanklageren te wreken, terwijl een gedeelte der rijkdommen die zij ten kosten der ingezetenen vergaard hebben, een kragtdadig middel zijn om voorspraken ter hunner verschooninge te vinden. Sommigen dier Landen ook wel eer aan een ander Opperhoofd gehoorzaamd hebbende, nu door geweld van wapenen of een vredeverdrag onder eenen nieuwen Heer gekomen, worden niet bestierd overeenkomstig derzelver oude voorrechten, constumen en het caracter van den inwoonder. Dit verwekt den geest van misnoegen die welhaast in dien van opstand verandert, en d'ingezetenen verzuimen niet de naaste gelegenheid waar te nemen, om hunne natuurlijke vrijheid weder te krijgen; zich een eigen Vorst verkiezende of wel tot hunnen voorigen Heer wederkerende. Wel eens gebeurt het, dat de Gezachhebber zich uit eigen belang bij den inwoonder aangenaam gemaakt hebbende, daar door hun vertrouwen verworven, en door zijne rijk-

dommen groten invloed op hen verkregen hebbende, met hen te famen fpant; zelv het eerste voorftel van afval doet, en gezamentlijk met den onderdaan de wapenen tegen zijnen wettigen Vorst opvattende, zich tot hun Vorst verheft., fchoon deeze nieuwe onderdaanen doorgaans onder zijne opvolgeren, ja zelfs nog gedurende zijn leven, welhaast gewaar worden, dat zij bij deeze omwenteling weinig voordeel behaald hebben, en enkel van d'eene flavernij in d'andere zijn overgegaan.

Hoe menigvuldiger hoe verfpreider de Bezittingen zijn, hoe meer men onderfcheide Naburen heeft, hoe meer grenfen men tegens derzelver ondernemingen moet beveiligen. Deeze d' eerfte bekwame gelegenheid zoekende om zich in bezit van het een of ander gedeelte te ftellen, is men genoodzaakt Vestingen te hebben en Krijgsbende te onderhouden, waar voor de onkosten hoog lopen, ja zomtijds d'inkomften evenaaren zo niet overtreffen. Zal men evenwel jaarlijks iets overhouden, men moet d'ingezetenen met nieuwe lasten drukken. Deeze raken allengskens uitgeput, worden daar door mismoedig en ten laatften op den afval bedagt. Ten flot heeft men teffens en eenen binnenlandfchen en eenen uitheemfchen vijand te vreezen, moetende de Troupen die ter beveiliging tegen den uitlander gefchikt waren, nu ook tegen den onderdaan zelfs gebruikt worden, terwijl dit onheil wederom tot zijn gevolg heeft, dat de gewone burgelijke Regeringsform in een Millitair Despotismus verandert, waardoor d' onderdaanen of arme ongelukkige flaven worden, of door de nood en verdrukkinge gedwongen, t'eerder tot eene wanhopige rebellie overflaan, die van d' akeligfte nafleep kan zijn.

Doorgaans heeft het verkrijgen dier bezittingen veel geld gekost, en is de vrucht geweest van kostbare en bloedige oorlogen. In het bezit gekomen zijnde is men wederom verplicht kosten te doen, zo tot verbetering als om zich in de posfesfie te handhaven. Dit is reeds een last waar mede de nieuwe bezit-

ting

ting van den beginne bezwaard is. Van tijd tot tijd wordt men naderhand om dier bezittingen wille in oorlogen betrokken. Gelukkig als men dan d'overwinnaar blijft, en intusſchen wederom nieuwe uitgaven. Kortom. Alle die hoofdſommen te ſamen gerekend, daarbij gevoegd de lopende intresſen van genotieerde Capitalen, bedragen eindelijk veel meer, als de geheele Landſtreek waardig zou zijn, wierd die ſtukswijze aan de meestbiedende verkogt. Het word en blijft dan een altoos knagende bloedzuiger voor den Staat.

Zie daar geen geringe zwarigheden die het bezitten van een te wijd uitgeſtrekt grondgebied verzellen en ongevoelig den val van den Staat bewerken. Schroomde ik niet te langdradig te zijn, zoude ik er veele andere kunnen bijvoegen, die even gelijk deze door de ondervindinge van alle eeuwen, in de geſchiedenisſen der meeste Volkeren bewaarheid zijn. Een te groot grondgebied dan volgens de gezonde Staatkunde nadeliger dan voordeliger zijnde, maken wij de toepasſinge dezer ſtaatsregel op Engeland. (*)

Die

(*) *Men beſluite hierom niet, dat alle aanwinningen alle uitbreidinge van grondgebied altoos nadelig voor een Land is.* Eſt modus in rebus. *De legging, de natuurlijke verdediging, de producten en volksaard dienen in aanmerkinge te komen. Ik ſpreek van het* nimium. *Nabij gelegen, matige of aan het oorſpronkelijke grondgebied aangrenzende landen zijn zo ſchadelijk niet, ja zelfs ſomtijds nuttig en voordelig. In dier voegen zoude d'aanwinning van het Hertogdom Kleef mooglijk voordelig voor onzen Staat zijn terwijl dat van Gulik en Bergsland niet als nadeel kan aanbrengen. Er zijn zelvs twee gevallen, waar in verre van de hand gelegen of overzeeſche aan-*

win-

Die Mogentheid behalven de drie Koningrijken van Engeland, Schotland en Jerland, Gibraltar en eenige Eilanden in Europa, is in het bezit van de wijduitgestrekste Landstreken in de andere Werelddelen, vooral in Asia en America, welke UE. genoegsaam bekend zijn. Indien deze eens allen aan den anderen gevoegd wierden, zouden die eene oppervlakte beslaan, dien van geheel Europa evenarende. Zijn nu deze buitenlandsche bezittingen wel evenredig aan de grootheid van het oorspronkelijk Land waar aan die thans moeten gehoorzamen; 't welk uit Eilanden bestaande rondsom door de zee bespoeld, door de Natuur binnen zeer enge grenzen beperkt is? Wanneer men dit en de verafgelegene verstrooidheid dier bezittingen overweegt, heeft men dan niet enige grond om te zeggen, dat deze nieuwe bijvoegselen bij het oorspronklijke oude staatsgebouw uit vele afgebroken delen bestaande, den last voor desselvs fundamenten te swaar maakten, en zich welhaast verzakkingen of scheuringen moesten ontdekken? Inderdaad ook, Engeland heeft reeds de

mees-

wingen, een wezentlijk voordeel aanbrengen, vooral zoo die eer op den koophandel als wel geweld van wapenen gegrondvest zijn. 1.) Wanneer men daar door in het bezit raakt van wezentlijke rijkdommen, die een ander niet heeft. Van dien aard zijn de Westindien voor Spanjen en Portugal, welken Goud en Diamenten opleverende die Natien de rijkste van allen zoude doen zijn, wisten zij door eene goede Regeringe en Staatkunde een gepast gebruik te maken van de voordelen, die hun de milde Natuur aanbiedt. 2.) Als men daar door in het bezit van eene exclusive Koophandelstak gesteld wordt. Dusdanig zijn de Molukkische Eilanden die aan de Republieq in de specerijhandel en deszelfs aankleeven, eene uitsluitende Negotie verschaffen.

meesten der vorengemelde inconvenienten ondervonden, die het bezit van een te wijduitgeſtrekt grondgebied doorgaans in noodwendig verzellen. Bloedige, langdurige en herhaalde oorlogen heeft het moeten voeren, zo om zich in de posesſie dier landſtreken te ſtellen als te handhaven. Schatten heeft het daaraan moeten verſpillen, die de gewone inkomſten verre overtreffen, en gelegenheid tot drukkende ſchulden geven. Met zware kosten heeft het aldaar gedurig Legerbenden op de been moeten houden, deels ter bevijliging tegen den nabuur deels ter in dwang houding van den inlander, waar door de zaken aldaar alensgkens de gedaante eener Militaire regeringe gekregen hebben; dat is in de denkbeelden van een vrije publicqkain, de naaſte aan een tijrannie of despotismus. Genoodzaakt aan de Gouverneurs of Landvoogden een onbepaalder gezach te geven; 't geen de verre afſtand noodzaaklijk doet zijn, heeft het ondervonden, hoe dezen daar misbruik van gemaakt hebben, zich ten koſten der ingezetenen verrijkende, terwijl zij hunne Meeſters een uitgeput land, en misnoegde onderdanen verwekten. Bengalen en de verdere bezittingen der Engelſchen in d'Ooſtindien getuigen dit. Deze landen gedurig door binnenlandſche tweeſpald gekweld, die onder een ander bewind onuitputbare goudmijnen zouden zijn, vinden zich thans verarmd; den ingezeten uitgeſchud; en de bronnen die de rijkdommen deden toevloeijen, ſchier opgedroogd, terwijl de geeſt van misnoegen en wederſpannigheid derzelver plaats ingenomen heeft. Elk wagt daar maar na gelegenheid om zijn misnoegen te tonen, en door de verdrukkinge genoodzaakt zich onafhanklijk te maken, of een anderen Heer te kiezen, terwijl de nabuur den geeſt van misnoegen heimelijk ophitſende, daar mede zijn gewin tracht te doen, om zich eenmaal in het bezit dier landen te ſtellen. Het heeft wel eens in Ierland en het noorde van Schotland ondervonden, wat het wezentlijk of ten minsten voorgewend misnoegen van onderdaanen

kan

kan te weeg brengen, en nu wordt het nog kragtdadiger in zijne Noord-Americaansche Colonien gewaar, hoe bezwaarlijk het valt, op zo enen verren afstand wederspannigen t'onder te brengen. Kortom, heeft Engeland eenige tijdelijke voordeelen uit wijduitgestrekte bezittingen genoten, niet min heeft het de nadelen daar van ondervonden, nadeelen die het innerlijken van den Staat allengskens bouwvallig gemaakt hebben, terwijl het uiterlijke eene opgesmukte gedaante behield.

Maar Engelands grondgebied bepaalt zich bovendien niet enkel tot Eilanden of Oirden aan den vasten wal gelegen. Het *Imperium maris* zo onrechtmatig toegeëigend, verschaft aan het zelve een wijduitgestrekt domijn in dit vloeibaar Element. Om het zelve in bezit te houden, en andere Natien te beletten, een groot aandeel te krijgen, in dit door den Schepper aan allen gemeenschaplijk geschonken goed, wort het kostbaar onderhoud van vloten gevorderd, die telkens talrijker in schepen moeten zijn, naar mate de macht der mededingende Zeemogenheden toeneemt. Dit is wederom eene gedurige uitgave, welke niet wijnig toegebragt heeft tot het vermeerderen der nationaale schulden; en d'ijdele eer om zijne vlag te doen eerbiedigen boven het redelijke, heeft Engeland dikwijls in oorlogen gewikkeld, die met minder hoogmoed ongetwijfeld hadden kunnen vermijd worden.

Niet ongevoeglijk ook kan men zederd den komst van het thans regerend Huis tot den Throon, het Keurvorstendom Hanover in zekeren zin aanmerken, als een soort van halv domijn van Engeland, vermids het wel is waar aan zijnen Keurvorst gehoorzaamd, dog dees teffens Koning van groot Brittannien zijnde, de natie uit lievde voor zijne Koning, dikwijls in de bres gesprongen is, ter verdedeging zijner erflanden. In een woord; Engelands zo ingebeeld als geusurpeerd grondgebied te groot zijnde in evenredigheid van den oorspronkelijken eersten Staat; kan daar aan een gedeelte van deszelvs dalinge toegeschre-

ven worden, ene dalinge die van veele Jaren herwaard is voorbereid.

Sommige staatkundigen beweren, dat eene zekere hoeveelheid schulden, wel verre van nadeel een wezentlijk voordeel voor een land zijn, terwijl anderen nog verder gaande zeggen, dat al had d'Overheid volstrekt geen geld nodig, het echter niet ondienstig zoude zijn, door het negotieren van Capitalen den staat enige schulden te doen contracteeren. Vele bewijzen brengen zij daaromtrent bij, die hun voor en tegen hebben. Het zij zo het zij, en zonder hier deze soort van Staatkunde te willen wraken of goedkeuren, is het ten minsten buiten tegenspraak en in de gezonde reden opgesloten; dat gesteld enige *schulden* mogen al hun nut hebben, dezelve evenwel schaadlijk en drukkend zijn voor Land en Ingezetenen, *wanneer die den redelijken maat te buiten gaan;* veel meer, wanneer die gelijk bij eenige Mogentheeden dermaten zijn aangegroeid, dat alle hoop van aflossinge verdwenen zijnde, er nauwlijks middelen voor handen overschieten, om de jaarlijksche Intressen goed te maken: en dit beschouw ik als een derde reeds zederd veele jaren herwaards voorberijdende oorzaak, van Engelands tegenwoordige zwakheit.

De Republieken van Zwitzerland en Venetien moogelijk d'enigste van alle Mogentheden zijnde, die den waren toestand hunner finantien als een Staatsgeheim tot heden hebben kunnen verborgen houden, weten wij dat de schulden van Engeland grooter zijn dan die van enige Natie. Waren nu deze schulden van heden of gisteren en enig ter gelegenheid van de tegenwoordige Noord Americaansche onlusten gemaakt, dan kon men geredlijk toestemmen, dat die nu onlangs Engeland verzwakt hebben: maar

neen,

neen, een merklijk gedeelte ja bijna de helft is van vroeger datum en gemaakt in tijden, dat of de koophandel der Natie zo uitgebreid niet was, of deszelvs bezittingen niet zo uitgestrekken véelvuldig waren, of wel dat Engeland tot deszelvs namaligen trap van uiterlijken luister, macht en grootheid niet gestegen was.

Reeds in het begin dezer eeuw stak het zig in schulden, ter gelegenheid der succesfie oorlog over de Spaansche Kroon. Allengskens namen die toe, en voor den oorlog van het jaar 1740, beliep de nationale schuld 47. Milioenen ponden sterlings. In 1749. was die 78. Milioenen, en ondanks enige aflossingen gedurende de daarop gevolgde vreden, was Engeland voor het begin des laatsten oorlogs tegen Vrankrijk en Spanjen nog 75. Milioenen schuldig; voorwaar geen geringe somme, die land en ingezetenen moesten drukken en langsamerhand verzwakken. Het is dan weezentlijk ook aan deze eerste schulden, dat ik mij bevoegd oordeel een gedeelte van Engelands tegenswoordig onvermogen toe te schrijven. Immers, had het die schulden niet gemaakt, kon het te gemaklijker die tonschen, welken in den laatsten oorlog ter beloop van 72. Milioenen gemaakt zijn. Het zoude deze dan alleen schuldig zijn, terwijl van de vorigen bevrijd, de lasten der Intresfen minder, het crediet gestabilieerder zijnde, het zich zo veel te meer tegenwoordig in staat gesteld zag gelden te negocieren en te bekomen, waar door wederom de Natie zich te beeter in een staat van ontzach kon stellen, en de kragtdadigste middelen bijderhand nemen, om zich in het bezit van Noord America te handhaven. Nu in tegendeel door d'overmaat van opgestapelde schulden alle Crediet verloren zijnde, en Engeland geld ontberende, zich het zelve niet kunnende in genoegzame hoeveelheid bezorgen, althans niet als op d'onvoordeligste voorwaarden, en door den ingezetenen uitteputten, ontbeert het alles; en is verplicht de vertoninge van deszelvs zwakheid aan

den

den dag te leggen. De gelden intusschen waar uit de massa der schulden ontstaan is, hebben gedient om Engeland tot eene zekere macht, aanzien en luister te verheffen. Hier toe waren zij de werktuigen, doch teffens tot een voorbereidend aanstaande bederf van den staat.

Indien men nu bij deze zoo enorme schuld nog dien van bijna 20. Milioenen voegt, ter gelegenheid des Noord Americaanschen oorlogs genegocieerd, is het zeker dat deze nieuwe vermeerdering van schuld des te lastiger moest zijn, en de dalinge van Engeland verhaast heeft; t'geen nogthans niet gebeurd zoude zijn, had het geen of weinige andere schulden. Twintig Milioenen schuld zijn, wel eene groote somme, maar op zich zelfs niet van een zo wezentlijk nadeel voor eene groote handeldrijvende Natie. Zij kunnen niet deeren, als in zo verre een oud kwaad daar door verergerd wordt.

Een vierde oorzaak is. . . . . Maar de post op zijn vertrek staande, dien ik deze aftebreken tot de naaste gelegenheid. Ook heb ik UE. aandagt heden reeds genoeg gevergd.

Ik heb dan d' eer te zijn.

UE. gehoorzamen Dienaar.

Culenburg.
den 5 Augustus, 1778.

VEERTIENDE BRIEV.

ZIJNDE EEN VERVOLG VAN DEN VOORGAANDE.

Een vierde oorzaak van Engelands dalinge is volgens mijne denkbeelden te zoeken, *in de op het uiterlijke niet zichtbaare, hijmelijke, maar niet te min wezentlijke alteratien, in de oorspronkelijke Constitutie van deszelfs Regeringsform.*

Alle Regeringsformen hoe wel ook ingericht, hebben hunne zwakke zijde en euvels hier van daan voortkomende, dat de eerste insteller derzelve in zijn bestek alles niet kunnende voorzien; alles niet kunnende bevatten; veeltijds regelen voorschrijvende, meer overeenkomstig met het geen de menschen aan wie hij het gezag in handen geeft, moeten zijn, dan wel met het geen zij wezentlijk zijn, daar door of aan den Vorst, of aan den Raad, of aan het Volk, of aan eenig Lichaam of wel aan dezen of genen hogen Amptenaar de gelegenheid open gelaten heeft, om inbreuk te doen op de wezentlijke regeringsorder en

de

de gronden, waarop hij die gevestigd had: en zulks onder het voorwendsel der voorrechten of macht die aan dezelve door de wet gegund zijn.

Dit euvel heeft wel het meeste plaats, wanneer de Regeringsorde vermengd zijnde, de Souvereiniteit niet is in handen van een perzoon of lichaam, maar verdeeld onder verscheiden, die ieder daar wel deel aan hebbende, evenwel afzonderlijk niets vermogen, maar te samen moeten concurreren, om die Souvereiniteit te oeffenen. Welhaast ontstaat er dan een soort van jaloezij tusschen die onderscheide Ordens, elkander gedurig mistrouwende; altijd inbreuken willende doen op elkanders rechten, en steeds bedagt d'inkruipingen afteweren, die men op hun eigen gezach tracht te doen. Daar van daan kuiperijen, draaij-en omwegen, en ten laatsten ontelbare wanorders. Dit een soort van regeerloosheid te weeg brengende, 's Lands welvaart intusschen om eigen belangen vergeten wordende; geraakt eindelijk de gantsche macht en klem der Regeringe in handen van dat Lichaam of van die Persoonen, die wegens hunne geboorte, rang, rijkdommen of kundigheden, het machtigst geworden of best in staat zijn, d'overigen ter hunner devotie te brengen. Het uiterlijke der Regeringsorde blijft, doch het innerlijke verandert, en wijkt gedurig meer en meer af, van d'oorspronkelijke Constitutie. Dit heeft nog veel eer plaats, wanneer een dier orders of leden, die deel aan de Souvereiniteit hebben, een eminent persoon is, bij eene verheve geboorte den tijtel van Koning of diergelijke voegende, doch door de wet bepaald, niet in het bezit is van alle de prærogativen en præëminentien, welke de Vorsten zich altijd verbeelden, dat hun van rechtswegen toekomen.

Men zegge vrij wat men wil, de Vorsten hoe goed zij ook zijn, blijven menschen, strekkende de verhevenheid hunner geboorte hun tot geen beveiliging tegen de hartstochten, die alle men-

schen in eene meerdere of mindere graad overheerschen. In tegendeel, door gebrek aan genoeg bedwonge opvoeding, en de schroom die hunne Zedemeesters gehad hebben, wegens ontzach voor hunnen hoogen stand hen daar in te keer te gaan, zijn zij veeltijds meer aan driften onderhevig dan andere bijzondere perzonen, wier verkeerde nijgingen met meerder aandrang hebben kunnen gestuit worden.

De beste Vorst heeft hier of daar een zwak, waar voor hij vatbaar is, en 't geen die hem omringen laag genoeg zijn tot een deugd te verheffen: ja al had hij vermogens genoeg op zich zelfs, om zich te bedwingen; al had hij hoe genaamd geen driften of neigingen; zijne slaafsche Hovelingen weten hem die welhaast te verwekken. Hun eigen belang vordert dit: deels om aan hunne kuiperijen en inzichten te kunnen voldoen, en den Prins tot het werktuig hunner verkeerde raadslagen te kunnen gebruiken, deels om hunne eigen gebreken en passien onder dien van hun Hoofd te kunnen verbergen. (*)

De

(*) *De Abt van St. Pieter in zijne Annales Politiques zegt. „ dat de les, welke de Hovelingen den Vorst altijd „ inprenten, deze is. Dat een ervaren reiziger vroeg„ tijdig moet bedagt zijn, om regts en links alle bomen op „ zijnen weg te doen omverre hakken, ten einde die hem „ niet hinderen of op zijn lijf vallen." en wat verder geeft hij ons eene vrij naieve beschrijving van de Hovelingen. Dit is (zegt hij met betrekkinge tot het voor„ gaande) de stelregel van alle de welgeoeffende deuge„ nieten der Hoven, die gelijk men ziet een groot voordeel „ boven den deugdzamen hebben, om hun fortuin aan het „ Hof te bevorderen: ook is het zeldsaam dat een man „ van oprechtheid en kunde daar getrokken is en kan blij„ ven.*

De Staatzucht nu, de Heerschlust en de begeerte om alles voor zich te zien bukken, zijn de hartstochten die de Vorsten wel het meest eigen zijn. Zodanig een bepaald Vorst of Koning dan waar van ik zo even gesproken heb, niet te vreden een redelijk gezach te hebben onder de bepalingen die hem door de wet zijn opgelegd, zoekt zich wel haast aan dien band t' ontrekken. Om hier in te slagen, behoeft hij enkel zich de meerderheid der stemmen te verzekeren in die Vergaderingen, die met hem deel hebben aan de Souvereiniteit; en wat kan daartoe kragtdadiger zijn, dan vrees in te boezemen, of gunsten te bewijzen? Vrees; door den genen die hem in den weg of te stijfhoofdig is, met d'uiterste gestrengheid in zijn gedrag of bewind gade te slaan, en gelijk daar honderde gelegenheden toe zijn, op de geringste zelfs d'onnozelste misstap te doen straffen, te bedanken, in boeten te verwijzen, den toegang tot zijn per-
zoon

„ *ven. De kwaden doen de goeden welhaast verdagt zijn*
„ *aan het Hof, en zij verbannen van daar de deugd en*
„ *de waarheid.*" *Dit tafereel schoon mogelijk met wat te levendige kouleuren geschetst, vertoont niet te min de zuivere waarheid. Veele Vorsten zijn niet bemind, niet om hun eigen persoon, maar van wegen de Hovelingen en kwaade raadslieden die hen omringen. Zij dienen dan vooral zorge te dragen, dat niemant vooral geen vreemdeling of uitlander, zich zodanig van hunne perzonen en geest meester make, dat zij niets dan met derzelve goedkeuringe durven of kunnen doen. In tegendeel; moet iemant hen beheerschen, 't zij dan liever een inlander, die ten minsten nu en dan d'aandoeningen van vaderlandsliefde kan gevoelen.*

zoon te verbieden, en diergelijke. Gunsten; door het beschenken met lucrative en eer aanbrengende Ampten; het geven van gratificatien of jaarlijksche pensioenen; het vereren met riddertekenen; het gelegenheid geven om zich ten kosten van den onderdaan te verrijken en wat dies meer zij. Deze laatste middelen zijn wel de kragtdadigste; en den prijs derzelve kan de voorafgedane of stilzwijgende belofte zijn, om zich in alles naar des Vorsten wille te zullen schikken, en in alle gevallen blinde jabroeders te zijn.

Hoe weinige zijn er verhard tegen de bekoorlijkheden van het geld! Hoe veelen die niet vergenoegd met een reedlijk vermogen, naar grooter rijkdommen haken? Hoe menig een die overladen met schatten door de glorie gekitteld of eenig deel aan de regering, of eenen tijtel van adeldom of eenig eerteken zoekt te verkrijgen! Er zijn zeker overal oprechte vaderlanders, maar het getal der genen die door deze lokazen niet verslingerd worden, is helaas maar al te schaars.

Is er nu een Land waarin een eminent Hoofd schoon de Souvereiniteit met anderen delende, wegens de macht die hem door de wet gelaten is, evenwel gelegenheid heeft; om onder behouding van den uiterlijken schijn alles naar zijn zin te schikken; alle zijne ondernemingen hoe onverzichtig ook bij hem of zijne raadslieden besloten, uit te voeren, ja om wezentlijk alleen als Souverein te handelen, zo is het ongetwijffelt in Engeland. (*)

De

(*) *Schier had ik ook mijn Vaderland genoemd, alwaar een Stadhouder wilde hij een kwaad gebruik van zijne macht maken, de begevinge van veele ampten en het aanstellen der regeringen in vele Steden hebbende, altijd zodanige personen daar mede kan voorzien, van welkers stemmen hij verzekerd is.*

De oorspronklijke regeeringsform van Engeland, samen gesteld uit de Koninglijke en Gemeenebest regeeringe, is aldaar buiten tegenspraak op den besten voet geregeld, tot welzijn van Land en Onderdaanen. De Koning en de twee Huizen van het Parlement zijn aan den anderen gebonden, afzonderlijk kunnen zij niets, gezaamentlijk alles: maar de Koning de macht hebbende om de zodanige die het hem behaagt en in zo groote getale als het hem goeddunkt tot Lords en Pairs van het Rijk te verheffen, waar door die nieuwe titularissen zetting en stem in het Hoogehuis krijgen, hangt het altijd van hem af, de meerderheid van stemmen in die vergadering te hebben, door er altijd een genoegzaam getal der zodanigen tot die waardigheid te verheffen, van welker bereidwilligheid hij zich verzekeren kan. Bovendien, de begevinge der Bisdommen en andere Ampten hebbende, welke mede onmidlijk sessie geven in het Hogerhuis, kan hij te eerder die bedieningen confereren aan de genen, die hij verzekerd is, dat of vrijwillig of uit omstandigheden die hun zulks noodzaaklijk maken, blindelings zullen bewilligen in alles, wat door hem voorgesteld wordt. Hij kan zich dan van die kamer verzekerd houden, en de protestatien, declamatien en pogingen van het minder getal in dezelve, onverschillig aanzien.

In het Lagerhuis valt het eenigsints moeilijker, wordende de leden van het zelve niet aangesteld door de Koning, maar verkoren door de genen die in de Graafschappen en Steeden het recht hebben, hunnen stem aan een Candidaat te geven. Even wel zijn er middelen, of om die keuze te doen vallen op hem toegedane perzonen, of om de genen die hem tegen zijn, in zijn belangen over te halen. Elk weet hoe de verkiezingen der Representanten in het Lagerhuis geschieden, en dat de Candidaat die het meeste geld kan besteeden, om de stemmen te kopen, of die door gastmalen, tracteren als anderzints te winnen, doorgaans gekosen wordt. Ligtelijk kan men dan den genen

 die

de Jaar, door onze Capitalisten gedaan, welken zo mij verzekerd is, circa een Milioen ponden Sterlings zouden belopen. Anderen wederom beschouwen Engeland als geheel te gronde gaande; als geheel vernietigd zullende worden, en volstrekt in de noodzaaklijkheid gesteld, om in eens de pen door alle zijne schulden te halen. Beiden zijn uitersten die mij even onwaarschijnlijk voorkomen.

Wie, den tegenswoordigen toestand van Engeland met alle onzijdigheid inziende, kan met grond beweren, dat eene Natie die zijne eigen onderdaanen niet kan doen gehoorzamen; die uit nood doch vruchteloos vremde huurlingen tegens hen heeft moeten gebruiken; die wel verre van te gebieden, van dezen de wet ontvangt, en teffens het vonnis moet aanhoren, dat voor lange, mooglijk voor altoos de hoop beneemt om wederom in het bezit van America te komen; die geen oorlog kan voeren zonder nieuwe schulden te maken, en reeds zwaarbelaste onderdaanen nog meer te drukken; wie zeg ik kan staande houden, dat zodanige natie de wet aan zijne wederpartijders zoude voorschrijven? Het is waar, de wisselvalligheid der wapenen kan de overwinning aan den kant van Engeland doen komen, dit is mooglijk, maar dan zelfs zijn d'overwinningen een verlies, nimmer de kosten om dezelve te behalen, en de nieuwgemaakte schulden kunnende vergoeden; ja al kon men wederom deeze of gene bezitting aan Vrankrijk ontrukken, nooit kan die in evenredigheid komen met het verlies van Noord-America.

Men verschoone mij, maar ondanks al 't geen de voorstanders van Engeland omtrent de zekerheid van deszelvs fondsen mogen zeggen, dunkt het mij voorzigtig te zijn, zich lievst te bepalen tot het geen men reeds geschoten heeft, zonder wederom een nieuw geloof te geven aan eene Mogentheid, wier toestand hachlijk en van eene nog onzekere uitslag is; en die den oorlog moetende voeren, ondanks alle eerlijkheid zich genoodzaakt kan

vin-

vinden, door het voor eenige jaaren ophouden met het betalen der intresſen, den geldſchieteren de grootſte ſchaden toe te brengen: en die . . . . . maar hier van ſtraks breeder.

Het zij even wel verre, dat de toeſtand van Engeland geheel hooploos of zonder herſtel zoude zijn, en dat die Mogentheid gevaar loopt geheel vernietigd te worden. Dit te veronderſtellen durf ik zeggen is belachlijk, tegen de reden, gezonde Staatkunde en de wezentlijke belangen van geheel Europa ſtrijdende.

Tegen de reden. Is het te denken dat het geheele lichaam der Natie, dat een geheel Volk 't geen hoe verzwakt ook echter noch groote rijkdomme bezit, en een groot aantal bijzondere perzonen onder zich heeft, die met ſchatten overladen zijn, d'ondergang van het vaderland met een onverſchillig oog zouden aanzien? Neen, zeeker niet. In alle landen zijn Vaderlanders en hoe zeer men ook min of meer misnoegd moge zijn over de verkeerde beſtieringe van den Vorst of het Ministerie, wanneer het evenwel op een nijpen aankomt, vereenigen zich welhaast alle bijzondere belangen ten voordeele der gemeene zaak.

Heeft men in den laatſten oorlog niet gezien hoe de verſcheide Provintien, de Steden, de Corporatien en Genootſchappen geld gaven in Vrankrijk, tot het herſtellen der Vlooten?

In Engeland kan hetzelfde plaats hebben, en er is onder de Steden en hogen Adel een genoegzaam aantal der zodanigen, die voor hun eigen rekening ſcheepen kunnen uitrusten en onderhouden, of legerbenden te velde kunnen brengen ten dienſte van het Vaderland. Elk burger wordt dan Soldaat, en een ieder bezield door een eenparig denkbeeld, zal bereid zijn een gedeelte van het zijne op te offeren om het overige te behouden, liever dan alles te verliezen. Het kenmerk der Engelſche Natie is dit van alle tijden; dat ſchoon gedurig verdeeld in *Wighs* en *Toris*; in een *Hof* of *Tegenpartij*, beiden zich vereenigd hebben, zo dra het gemene welzijn daar mede gemengd was; en in der daad ook,

ook, het denkbeeld van het algemene belang dooft doorgaans dat van eigenbaat of bijzonder belang uit.

Tegen de gezonde Staatkunde. Kan het belang van eenige Mogentheden, mooglijk van onze Republicq, vorderen, dat de trotschheid, de buitensporige eischen en vooral de heerschzugt van Engeland over de Zee en Koophandel vernederd werde, hun belang is ook dat die vernedering zijne palen hebbe. Engeland beneden dezelve dalende, zoude de balans van Europa geheel verbroken zijn onder de Zee Mogentheden, en het Huis van Bourbon te machtig worden. Dan had men het zelfde van Vrankrijk en Spanjen te vrezen, dat men omtrent Engeland ondervonden heeft; deze zouden welhaast even trotsch worden, en de buitensporigste eischen doen. De gehele ondergang van Engeland zoude ook het verlies te weeg brengen van zo veele millioenen, welke onze ingezetenen in deszelvs fondsen hebben, en dus het ruwien van het grootste getal onzer medeburgeren ten gevolge hebben. Wij zouden Engelands totaalen ondergang niet kunnen dulden, en dezelfde belangen tegen d'overmagt van Vrankrijk en Spanjen, die ons zoude noodzaken het zelve bij te springen, zal d'andere Natien daar ook toe bewegen.

Gezamentlijker hand zouden zij de verdediging op zich nemen van eene nabuurige Moogentheid, die wel niet te sterk moet zijn om nadeel te kunnen aanbrengen, maar altijd magtig genoeg moet blijven, om de onbepaalde staatzucht der Bourbons vooral op Zee in teugel of evenwigt te houden. Zij zullen dan ook wel dulden dat Engeland een weinig dale, ten einde eigen voordeel te doen, en te minder voor deszelvs overmacht te dugten te hebben, doch zij zullen altijd wederom uit eigen voordeel en belang verhinderen, dat het geheel te niete gaat.

Engeland ook heeft nog hulpmiddelen over, om den oorlog met Vrankrijk en zelfs Spanjen er bij gevoegd uit te houden, en dien

dien zodanig te voeren, dat zo het zich al niet met luister uit het gevaar kan redden, en de wet voorfchrijven, het zeg ik ten minsten de hardigheid kan voorkomen, om op de vernederentfte wijze met verlies van alles de wet te ontvangen.

Het trekke zijn hart van Noord-America af, dat toch verloren is. Het eenige maanden vroeger of later erkennen eener onafhanklijkheid welke men niet kan verhinderen, is immers eene geringe offerhande. Worden d'Americanen daar door geen boezem vrienden, ten minften zij zullen ophouden volflagen vijanden te zijn. Dan kan Engeland zijne gantfche zeemacht tegen Vrankrijk en deszelfs geallieerden wenden; en zich tot den oorlog ter Zee bepalende, al verloor het dan een groot getal zijner oorlogfcheepen; al wierden zijne vloten verflagen; kan het altijd den vijand het hoofd bieden. Zijn er onder de Oost-Indifche en Koopvaardij Schepen geen Vaartuigen genoeg, om met weinig moeite ten oorlog uitgerust te kunnen worden? Die zullen zeker kleinder zijn, minder gefchut op hebben, en eigentlijk maar Fregatten genoemd worden, maar wat men in Caliber verliest, kan in de menigte gewonnen worden: twee Fregatten van 30 ftuk doen evenveel en mooglijk meer dienst, als een fchip van 50 of 60 ftukken.

Te lande heeft het niets te vrezen, dan hier of daar in zijne Oost-Indifche of andere bezittingen; doch hier toe heeft het Land troepen genoeg in dienst.

Maar zal men zeggen, er behoort evenwel geld te zijn om die troupen en fcheepen t'onderhouden, en in de verdere oorlogskosten te voorzien. Hoe dat in genoegzame hoeveelheid en fpoedig genoeg te krijgen? Het wankelbaar credit voorfpelt weinig goeds van nieuwe negotiatien, en bovendien wat fonds voor d'intresfen te asfigneren? Dan zal men nieuwe belastingen moeten leggen op onderdaanen, die reeds zo fterk gedrukt

drukt zijn. Dit is haast ondoenlijk. Ik ſtem het toe; maar zijn er dan niet twee wegen open, welke ſpoedig d'aanzienlijkſte geldſommen zullen aanbrengen? Mij dunkt ja. Het eerſte is eene liberale gift, gelijk die welke onze brave landgenoten opbragten en blijmoedig betaalden; toen s' Lands ſchatkisten uitgeput waren, door den oorlog tegen Vrankrijk. Men weet ten naasten bij hoe eene aanmerklijke ſomme dit aan onze Overheden bezorgde; wat zal het zijn in de drie Rijken van Engeland en in deszelvs buitenlandſche bezittingen. Maar is dit wederom niet eene zware belasting? Ja; echter meer op den vermogenden dan op den gemenen man komende, die onder de Claſſis ſorteert, welke doorgaans van ſoortgelijke belastingen ontheft is. Bovendien, wie zal niet liever in eens iets meer geven, tot het dadelijk gebruik van 't Land, als wel door eenige nieuwe belastingen zich in het gevaar zien, om die jaren agter den anderen, ja mooglijk voor altoos te moeten betalen? Het tweede is, het betalen van d'intreſſen der genocieerde Capitalen op te ſchorten, voor een of twee jaren, of zo veel langer, als de oorlog mag duren, onder de beloften en zekerheid nogthans van daadlijk na het ſluiten der vrede Jaarlijks een quart, half of heel jaar intresſen te zullen inpalmen, tot zo lange toe, dat de geldſchieter zijne agterſtallen geheel ontvangen heeft. Dit zal ten minsten vijf millioenen ponden Sterlings ieder jaar in Casſa doen blijven, om tot iets anders dan waar toe die nu geſchikt zijn gebruikt te kunnen worden. Ik beken, den geldopnemer verplicht zijnde zijn gegeven woord geſtand te doen, overtreed het door deze opſchortinge. Ik beken ook wijders, dat het den zodanigen die hunne verteringen naar hunne intresſen ſchikken, en zich in het op den bepaalden rijd ontvangen derzelve bedrogen zien, merklijke ſchade kan toebrengen, en dat velen voornamentlijk onze medeburgeren daar door nadeel zouden lijden: maar ik vraag, zoude men zich even wel zo hard over kwade trouw

konnen beklagen? Wanneer men in de verlegentheid is, redt men zich zo als men best kan: en waarom zoude men aan het geheele lichaam eener Natie uitstel van betaling weigeren, die men bijna nooit aan een bijzonder perzoon weigert. Allen en wel de meesten ook behoeven niet te leven van hunne intresfen in d'Engelfche fondfen; en wat de genen betreft die al hun geld daarin geplaast hebben, zij kunnen deze tijdelijke vergelegenheid duiden aan de onvoorzigtigheid, van hunnen gehelen rijkdom aan eenen enkelen perfoon of Natie te hebben toevertrouwd. Gezamentlijk de zaak wel overdenkende, zullen zij liever eenig tijdelijk nadeel willen ondergaan, dan wel in het gevaar te zijn van voor altoos intresfen en Capitaal kwijt te zijn, in gevalle Engeland door gebrek aan geld buiten ftaat is, den oorlog met gelijken kans afteweren, en zo niet eene voordelige ten minften zodanige vrede te maken, bij welke het niet veel verliest. En eindelijk, d'intresfen naderhand bij paiementen inkomende, word hunne gelede fchade vergoed door eene meerdere fomme welke zij dan ontvangen, kunnende intusfchen mooglijk de pretenfien dier agterftallige intresfen, met een gering verlies gedisconteerd of aan anderen overgedaan worden.

Indien de vrede niet fpoedig getroffen wordt. is het inmiddels te duchten, dat Engeland tot dit laatfte middel zal moeten overgaan; Weshalven ik UE. in overweginge geeve, of het belang van onze Republicq niet mede brengt, dat zij deeze onenigheden zoeke te bemiddelen, en door zich ter zee wat meerder te wapenen, hare aangebode meditatie fteun bijzette. Beide partijen zouden moogelijk zich aan eenen zodanigen onzijdigen Middelaar onderwerpen, en in reedelijke voorwaarden van bevrediging bewillingen: Eerder zullen zij naar onze voorftellen luisteren dan naar die van Spanien, dat fchoon thans als mediateur willende handelen, verdagt kan gehouden worden eenzijdig te zijn, en de belangen van Vrankrijk meer dan die

van

van Engeland aanklevende, mooglijk de zaak met geen ernftige meninge doorzet.

De onafhanklijkheid van Noord America tot een grondflag genomen zijnde, dunkt mij hebben beide Natien even grootbelang in de vrede. Vrankrijk, om dat het zich de tijdsomftandigheden ten nutte gemaakt hebbende, in het bezit zijnde gekomen van eenen nieuwen voordeligen koophandels tak, alles heeft verkreegen, wat het met redelijkheid kan verlangen, en bedagt moet zijn om in dat bezit te blijven; terwijl het veel meer begerende gevaarloopt in zijne oogmerken verhinderd te worden, door de Mogentheden, die uit eigenbelang deszelvs te groote overmagt boven Engeland met geen onverfchilligheid kunnen aanzien. Engeland om dat het iets toeftaande 't geen het tog niet kan beletten, en deeze of geene kleinigheid aan Vrankrijk afftappende, bevrijd wordt van de verdere gevaren eenes drukkenden oorlogs; en teffens gelegenheid heeft om zich door de rust te herftellen, terwijl het wederom eenig deel kan krijgen aan den verloren koophandelstak met d' Americanen; die wel zo niet ten hele, ten minsten ten dele als een vrij volk, maar geensints als onderdaanen, met het oude moederland zullen willen negotieren. Beiden zullen zij zich dan aan de billijke voorflagen van eenen bemiddelaar onderwerpen, vooral zo deze zijne waardigheid, gelijk ik gezegd heb, met eene goede vloot onderfchraagt. Was het dan ook onmooglijk voor den Middelaar, tot eene beloninge voor zijne wederzijdsfche betvezen diensten eenige voordelen te bedingen? Kan de Republiek dan aan de kant van Engeland, niet eenige moderatien verkrijgen, in het zo fchandelijk als fchaadlijk Tractaat wel eer door dwang met Cromwel gemaakt?

Ik heb de Eer te zijn.

UE. gehoorzamen Dienaar.

Culenburg
den

VIJF-

VIJFTIENDE BRIEF.

IN mijnen vorigen poogde ik het waarſchijnlijk te maken, dat de toeſtand van Engeland hoe hachlijk ook, niet buiten hoop van redding is; en dat er nog gelegentheid zoude kunnen zijn, om den oorlog met gelijke kans eenen geruimen tijd uittehouden, en zulks door het gebruik maken van middelen welke ik optelde; waar van er eenigen zeker met hardigheden gepaard gaan voor de genen, die daar het ſlachtoffer van moeten worden, doch waar van men zich in den nood bedient, en ook alle Natien zich bediend hebben; gaande eigen behoud boven alle andere belangen.

Ik begreep nogthans dat er zich zwarigheden bij UE. zouden opdoen, welker oplosſingen ik ook daadlijk ſchetſe, en ik zie dat ik mij in deze niet bedrogen heb: want in UE. geëerde reſcriptie zegt gij. „ *Wel aan; geſteld al eens, Engeland zich* „ *van uwe opgetelde middelen bedienende, kon daar door den* „ *oorlog uithouden; des noods geene verdere ſchaden onder-* „ *gaan, dan het verlies van Noord America; ja zelfs langs*

„ *dien weg eene reedelijke vreede maken: wat vooruitzicht is*
„ *er, wat voor waarschijnlijke zekerheid doet zich op, dat*
„ *het naderhand die agterstallige intressen zal kunnen af be-*
„ *talen? Is het niet veel eer te vermoeden, dat het wel verre*
„ *van dien, nauwelijks de lopende intressen zal kunnen beta-*
„ *len? Is het niet te dugten dat en intressen en capitaal ge-*
„ *vaar zullen lopen; of kunt gij middelen aan de hand geven*
„ *die mij overreden, dat de finantien van Engeland kunnen*
„ *hersteld, de intressen betaald, en de hoofdsommen gesecu-*
„ *reerd worden*"? Dit staat mij te beantwoorden, en zal ik ten dien einde eerstelijk onderzoeken, *welke de toestand van het Engelsch finantieweezen zal zijn, bij het sluiten der vreede*, en dan ten tweede, *door wat middelen het zelve kan hersteld worden*. Indien ik nu konde aantonen, dat de nationale inkomsten verre de uitgaven kunnen overtreffen; dat er zelfs jaarlijks eenige hoofdsommen konnen afgelost worden; dan twijffel ik geensints of gij zult uwe tegenwerpingen opgelost oordelen, en dit dunkt mij is niet ondoenlijk.

Wanneer ik d'onderscheide opgaven van den staat der Engelsche inkomsten en schulden, zodanig die van tijd tot tijd in 't licht gekomen zijn, met den anderen vergelijk; vinde ik wel hier of daar eenig verschil, naar mate de belangen der opstelderen hen aandreven, deze of gene post te vergrooten of te verkleinen; maar zij stemmen allen daarin overeen, dat de gemene inkomsten na genoeg met de gewone uitgaven *a pari* waren, voor het begin van dezen oorlog. Uit sommigen dier berekeningen zoude men zelfs moeten besluiten, dat er jaarlijks iets overgeschoten is, waar mede eenige kleine capitalen ook in dezelve vermeld, zijn afgelost. Stellen we nogthans enkel, dat inkomen tegen uitgaaf egaal heeft gestaan. Zederd zijn tot de behoeftigheden van den oorlog, in de twintig Milioenen Sterlings genegotieert, welker intressen dus een *deficit* moesten te

weeg

weeg brengen: maar zijn er ook niet aan de andere kant, nieuwe belastingen op eenige voorwerpen van overdaad gelegd, uit welkers jaarlijks product die intreffen ſtaan betaald te worden? Want wat de hoofdſom belangt, zo lang men d'intreffen prompt voldoet, behoefd men zich niet eer te bemoejen met die aftelosſen, als met de andere ſchulden, namelijk; wanneer dat of gelegen komt, of door overwinsten doenlijk is. De gewone uitgaven dus vermeerderd zijnde, zijn ook de gewone inkomſten toegenomen; want het is niet te preſumeren, dat de geldbeſtierders in het uitdenken der nieuwe belastingen, onvoorzigtig genoeg zouden geweeſt zijn, derzelver berekening zodanig te maken, dat het jaarlijks product minder zoude bedragen, dan de intreffen waar toe het gebruikt moet worden. Veel eer is het te denken, dat men de berekening ruim in zijn voordeel zal genomen hebben, en dat er van die nieuwe belastingen jaarlijks eerder iets over zal ſchieten dan te kort komen, om in het *zinkend fonds* te kunnen geſtort worden. De balans van inkomen en uitgaav blijft dan tot dus verre wederom egaal. Indien nu Engeland van de voorgemelde finantie middelen, vooral van d'opſchortinge der intreffen gebruik maakte, en zich enkel tot den zee oorlog bepaalde, dan zal het denklijk jaarlijks geld genoeg hebben tot het buitengewone van den oorlog: Dus zal het geen nieuwe capitalen behoeven optenemen, en de Natie nu in oorlog en tegenſpoed in ſtaat zijnde, om de opgelegde impoſten en laſten te dragen, zal daar toe nog geſchikter zijn in vredenstijd; wanneer een ieder zich met meer vlijt en voordeel op zijne eerlijke neeringe of handteeringe kan toeleggen. Dus wederom zal het Miniſterie van een bijna altijd evengroot en beſtendig inkomen verzekerd zijnde, ook aan alle de vaſte uitgaven kunnen voldoen; waar uit ik beſluite; dat er dan ook voor de lopende intreffen geen gevaar zal zijn. Het komt er dan maar op aan, waar van daan d'agterſtalligen te betalen? Dit zal zo ſtraks blij-

 ken;

keu; maar ik moet alvorens twee zwarigheden oplosschen.

Voor eerst zal men vragen; *het kan evenwel gebeuren dat Engeland genoodzaakt is, nog nieuwe geldleningen te doen, en waaryan daan zullen dan d'intressen gevonden worden? Immers volgens uwe eigen denkbeelden is de Natie al zo zwaar beladen met lasten en imposten, als enigsints mooglijk is, ja buiten staat om meerder op te brengen.* In antwoord dient; dat de gemeenen man, de Landbouwer, de Ambagts en Werkman niet meer kan dragen, maar dat er onder de middelbare en hogere standen een ontelbaar getal vermogende ja schatrijke menschen zijn. Dit weet een ieder die Engeland van nabij gezien heeft. Deeze kunnen dus meerder imposten en belastingen opbrengen. Zijn er nu nog niet voorwerpen van weelde of nutloze pracht genoeg, die men kan belasten; en waar uit men de jaarlijksche nieuwe intresten kan vinden, zonder dat de gemene man die geen deel aan weelde of pracht heeft, daar in helpt betalen? Ja zeker die zijn er, en dat zal men mij vermoedelijk niet ontkennen, zonder dat het nodig zij die hier optetellen. Zodanige nieuwe belastingen dan met overleg berekend, zullen ook voldoende zijn voor de nieuwe intresten, en blijven dus d'inkomsten en uitgaven nog *a Pari.*

Ten tweede zal men zeggen; *Uwe stelling is niet goed. Gij beroept u op de uitgegeven lijsten der nationale inkomsten en uitgaven; maar onder die inkomsten staat als eene aanmerklijke somme opgeteld d'in- en uitgaande rechten op de voorwerpen, die den Americaanschen handel uitmaakten. Dit inkomen is nu met de Colonien verloren; die handel neemt een einde. Er zal dus jaarlijks te kort komen, en wel zo veel als die in en uitgaande rechten bedroegen.* Dit stem ik ten deele toe; ten deele ontken ik het. Ik beken, die handel en dus deszelvs inkomsten zijn verloren, maar niet geheel. Indien Engeland de Noord-Americanen niet meer van hunne koopgoederen en Producten

ten doet betalen, dan d'andere Natien van hen zullen vorderen, dan zullen de Colonisten allengskens ook wederom een gedeelte van hunnen koophandel op Engeland vestigen. D'overeenstemming van godsdienstige gevoelens, de vrijheid, d'oude verknochtheid en betrekking tot een land, waar in men vrienden en nabestaanden heeft, doet mij dit waarschijnlijk zijn. Dus zal er maar een gedeelte van dat inkomen gemist worden. Maar komt er niets in compensatie? Mij dunkt ja. Men moest voorheen gedurig een aantal oorlogschepen onderhouden, om dien handel met America te beschermen, en teffens aldaar eenige troupen besoldigen. Dit zal voortaan niet nodig zijn, en komt het geld dat daar toe gebruikt wierd in vergoedinge, als eene mindere uitgave. Voeg hier bij de sommen welke jaarlijks voor præmien en aanmoedigingen aan de colonien geschonken wierden, als meede de jaarwedden der hooge Amptenaren, Krijgsbevelhebbers &c. in America. Deezen vervallen ook, en alles te samen genomen zal jaarlijks een vrij groot capitaal uitmaken, dat in vergoedinge kan komen van 't gemis der voorige rechten, op den N. Americaanschen handel, Het *Deficit* zal dan merklijk verminderd zijn. Nogthans welaan, er is en blijft te kort: dan zal de balans der nationale inkomsten en uitgaven bij of kort na de vreede hier op uit komen. *Daar zal jaarlijks een inkomen minder zijn, als tot de benodigde uitgaven gevorderd wordt; en bovendien zullen d'agterstallige intresfen moeten afgelost worden.* Dit stem ik toe, en obsteert nogthans niet aan mijn gevoelen namelijk, dat gelijk ik zal en vermeine te kunnen aantonen, er middelen van zuinigheid voor handen zijn, om niet alleen en in het *deficit* en d'agterstallige intressen te voorzien, maar zelfs om met er tijd hoofdsommen aftelosschen. Dit zal eigentlijk het volledig antwoord op UE. tegenwerpingen zijn.

Ik zal mij wederom kortheidshalve enkel tot de voornaamste poincten van menage bepalen; onder welke ik in d'eerste plaat-

fe optel *het reduceeren der Intresfen.* Dezen van alle d'Engelfchen fondfen door den anderen gerekend, komen uit op drie en drie quart percent. Wanneer men dezelve nu eens een percent reduceerde, zoude zulks jaarlijks meer dan anderhalv milioen befparen. Dit kan gefchieden, zonder iemant hardigheid aantedoen, want men kan den geldfchieter de keufe geven om zijn geld terug te nemen, of wel tegen de verminderde intresfe te laten ftaan, waar door hem alle reden van klagten benomen wordt. Men zegge hier niet dat het een hardigheid is, iemant zijn geld weerom te geven op een tijd dat hij het niet verwagt. Dit gefchiedt niet, want hij kan het laten houden, en gefteld men gaf hem zelfs die keúze niet; men loste hem af: heeft de Debiteur niet altijd de macht om zich te libereren, wanneer het hem goeddunkt. Maar zal men evenwel zeggen, indien de geldgever verkoos zijn geld terug te nemen, waar uit zal men hem dat geven? Deze zwarigheid is mijnes bedunkens gering. 1) Het getal der zodanige zal niet groot zijn, want gij weet hoe bezwaarlijk het thans valt zijn geld met eenige zekerheid te beleggen. De Capitalist zal dan zijn geld voor eene mindere doch zekere intreste aan Engeland laten, liever dan de moeite te moeten nemen, om het elders onzeker te plaatfen; en hij zal vergenoegd zijn met zodanige intresten te trekken als hier in de Republicq door de Souverein betaald worden. 2) Men behoeft alle Capitalen niet in eens terug aan te bieden, maar zulks gelenig met eenige milioenen te gelijk doen. De uitflag hier van zal welhaast aantonen wat men omtrent het volgende te wagten heeft. 3) Men kan om van geld voorzien te zijn voor de terug begeerd wordende Capitalen, eene nieuwe negotiatie openen tegen lager intresfen; waar door men met d'eene hand gevende 't geen men met d'andere neemt, teffens zijn voordeel doet op de verminderde intresfen. Die reductie dan, kan langs deze of andere wegen gefchieden. Andere Mogentheden hebben dit middel wel

bij

bij der hand genomen: waarom zoude zich Engeland daar ook niet van bedienen? Wanneer men zal zien, dat en Capitaal en intressen hier door beveiligder zijn, zal het crediet der Natie in tijde van verlegentheid ook gesteund worden. Hoe zuiniger eene Mogentheid is, hoe grooter vertrouwen men in haar stelt, wanneer zij geld benodigd heeft.

Een twede poinct van menage kon gevonden worden, *in minder talrijke vloten t'onderhouden.* Wat is het nodig dat men honderd en meer schepen in zee hebbe, zelfs in vredenstijd? Waarom gelijk onze Republicq en andere Mogentheden, zich niet bepaalt tot het getal dat maar even nodig is, om den koopvaerdijvaart te beschermen? Het is niet nodig dat men in vrede, altijd een verquistend vertoon van zijne kragten maakt, maar het is genoeg dat men die op zijn tijd gebruikt. Engeland kon dus bij vredenstijd de helft of derdepart schepen minder in dienst houden, 't geen al heel wat geld zoude besparen. Het is meer uit noodzaaklijkheid dan uit weelde of vrije verkiezing, dat d'andere Mogentheden zich sterker wapenen. Zo dra zij Engeland op den duur minder gewapend zullen zién, zullen zij hunne gelden ook wel tot iets anders besteden, en minder oorlogschepen onderhouden. Hunne finantien zijn ook te verward, om buiten de grootste noodzaaklijkheid geld daar aan te besteden.

Het Leger te lande kon mooglijk ook enige reforme velen. De Staatkunde der Natie is altijd geweest, in vrede zeer weinige troepen te besoldigen, maar schoon zij zich van dezen regel heeft moeten verwijderen, naar mate de buitenlandsche bezittingen toenamen, heeft het echter zijne bedenklijkheid, of men het met minder troupen niet afkan. Dit nogthans is géen voorwerp dat grote menage aanbiedt, weshalve ik overga tot een derde poinct, ik meen, *de besuiniging van veele overtollige uitgaven aan de Politique Amptenaren, Staatsministers, Afgezanten, &c.*

Ik vermeine met zekerheid onderricht te zijn, dat er geen Na-

tie zo ruim hare Politique Amptenaren betaalt dan d'Engelsche. Ampten die 3, 4 of 5000. ponden sterling opbrengen zijn daar in getale, en die welke tot 10 ja meer duizend oplopen niet zeldsaam. De Afgezanten aan de vremde Hoven krijgen ook enorme jaarwedden. Waar toe is dit nodig? Is *Frederik* niet zo goed en moogli:k beeter gediend dan eenig Vorst van Europa? Hij betaalt evenwel zijne politique Amptenaren maar vrij sober. Konden de Engelschen zonder tot zodanig een uiterste te komen, de hunnen dan niet wat besnoeien? Ik beken het is billijk, dat hij die zijn tijd ten dienste van den Laude besteedt beloond werde; maar moet die beloning bovenmatig zijn? Stel eens de jaarwedden der genen die boven de 1000 of 1500 ponden trekken, wierden .een derde of vierde verminderd, zouden zij dan al evenwel niet een redelijk bestaan hebben? Mij dunkt ja. Bovendien, veeltijds worden die waardigheden bekleed door persoonen, die van hun zelfs gegoed zijn; en d'eer van zodanig ampt te bekleden, d'ambitie om een rol te kunnen spelen, moet ook aangemerkt worden, als een gedeelte van het jaarlijks *honorarium* uitmakende. Dit middel kan dan bij der hand genomen worden, telkens dat er door het overlijden der tegenwoordige bezitters eene vacature komt. Geloof vrij, er zullen zich canditaten genoeg opdoen, schoon op minder hooge jaarwedden. Over de gehele masfa van alle d'Amptenaaren, zoude dit intusschen jaarlijks aanmerklijke sommen besparen.

Ten vierde, tel ik onder de middelen van bezuiniging, *vrijdommen te geven aan den Koophandel, en ontheffinge van belastingen op dezelve gelegt.* Hoe hoor ik hier zeggen, dan zullen immers d'in en uitgaande rechten verminderen. In tegendeel, die zullen toenemen, omdat nu de koophandel merklijk gestremd is door te zware belastingen, en zich dan meer zal uitbreiden. Daar men nu een schelling trekt, zal men dan bij voorbeeld tweemaal vier stuivers ontfangen, en daar de voordelen

van

van den handel de rijkdommen toenemende, zal zulks de verteringen vermeerderen, waar door d'accijnsen en andere imposten veel meer ſtaan optebrengen.

Eindelijk, diende men in alle Departementen meerder zuinigheid te behartigen. De verquisting is daaromtrent groot, en veele gelden gaan aan overtollige bedienden, verkeerde of nuttelose uitgaven verloren. Een enkel ſtaal zal ik ten bewijze bijbrengen, zodanig ik het zelve gelezen heb in een Werk, betreklijk tot Engeland, door den bekenden *Doctor Franklin*, gelijk men niet zonder grond beweert, te Parijs geſchreven.

Gedurende zeven jaren dat *Lord Sandwich* het Departement der Marine in handen gehad heeft, zijn door het Parlement de navolgende ſommen ingewilligd, enkel tot reparatie van Oorlogſchepen.

In 1770.	*Ponden Sterlings.*	233, 687. *voor*	43 *Schepen.*
1771.	. . . .	261, 991. . .	40.
1772.	. . . .	302, 672. . .	55.
1773.	. . . .	340, 275. . .	55.
1774.	. . . .	351, 645. . .	50.
1775.	. . . .	297, 379. . .	44.
1776.	. . . .	339, 151. . .	44.
	Totaal	2, 126, 800.	

Gedurende die zeven jaren is verder toegeſtaan voor d'ammunitie dier gerepareerde Schepen, 576, 932. Ponden Sterlings.

Zie hier nu hoe veel op de Koopvaardij werven betaald wordt voor het bouwen van een Nieuwnagel. Waar omtrend dient geobſerveerd te worden, dat men op 's Konings werven in Engeland goedkoper werkt, dan op die der particulieren.

 Een

Een Schip van 74 *Stuk*,	*kost* 28, 462.	*Ponden Sterlings*.	
64	. . . 23, 520.		
Een Fregat van 36	. . . 7, 875.		
16	. . . 2, 850.		

Zo even heeft men nu gezien, dat het montant der sommen voor reparatie van Schepen geoctrojeerd, gedurende het bewind van *Lord Sandwich* was, 2, 126, 800. Ponden Sterlings. Voor dat zelfde geld had men dus kunnen bouwen nagel nieuw,

50	*Schepen van* 74	*Stuk, kostende samen*	1, 423, 100. *P. St.*
20	. . . 64	. . . .	470, 400.
20	. . . 36	. . . .	157, 500.
20	. . . 16	. . . .	5, 700.
		Totaal	2, 108, 900. P. Sterl.

Welke somme. afgetrokken van 2, 126, 800 die geoctroieerd zijn, er had kunnen bespaard worden, 18, 800 P. Sterlings.

„ Indien zegt de Schrijver de geheele Vloot verbrand was, „ toen Lord Sandwich aan het bewind der Marine kwam, had „ hij zonder veel kundigheid te bezitten, met eene mindere som„ me dan die welke hem toegestaan is tot reparatiën, kunnen „ bouwen 70 nieuwe schepen van Linie, en 40 Fregatten; ter„ wijl hij met de 576,932 ponden sterlings tot d'ammunitie der „ gerepareerde gegeven, deze nieuwen rijkelijk had kunnen „ voorzien".

Indien dit verslag echt is, zo blijkt het dat er in het bewind der Marine geen geringe prodigaliteit plaats heeft, en mag men hier uit omtrent d'andere Departementen besluiten, is het te denken, dat in allen d'aanmerklijkste sommen verkeerd uitgegeven worden.

Zie daar mijn Heer ter loops eenige voorname poincten van me-

menage opgeteld, waar bij met weinig moeite anderen zouden kunnen gevoegd worden. Indien men nu dezelve wilde behartigen dunkt mij, dat die gesamentlijke bespaaringen jaarlijks eene somme zouden kunnen opleveren, rijkelijk voldoende om en het *deficit*, en om d'agterstallige intressen te vinden. Wanneer wijders eenmaal d'agterstallige intressen zullen ingepalmt zijn, dan zouden die een suiver overschot leveren, waar uit capitalen kunnen afgelost worden. Dan zelfs kon de Regering door een Makelaar ter Beurse jaarlijks laten inkopen tegen prijs courant, eenige Obligatien ten haren lasten lopende, en een Capitaal van 100 Pond voor tien, twintig ja meer per centen minder vernietigen.

Hier uit besluit ik dan wijders, dat indien het Engeland ernst is zijne zaken te herstellen, er mooglijkheid toe is; en gevolglijk, dat er geen zwarigheid zoude zijn voor het verlies der aan de Natie opgeschoten Capitalen, noch derzelver intressen.

Twee zaken worden alleen gevordert. 1) het willen, en 2) vrede. Wat nu het eerste betreft, de oogen in Engeland geopend zijnde, heeft men grond om te verwagten, dat het Ministerie de noodzaaklijkheid der bezuinigingen ziende, zich op dezelve met de borst zal toeleggen: en wat de Vrede belangt, het genot daar van hangt doorgaans van een Vorst of Natie af. Onze Republicq strekt ten bewijze. Zelden wordt men gedwongen tegen wil en dank in eenen oorlog te komen. Wanneer men niet te driftig, niet te hoogmoedig, niet te kitlig is, wanneer men een weinig toegevendheid of soldaat en manschap gebruikt, kan men al ver komen; en door den weg der vreedsame onderhandelingen bereikt men veeltijds ruim zo goed zijn oogmerk, als door trotsche woorden of daadlijkheden, vooral zo die negotiatien gepaard zijn met de bewustheid, dat men dezelve door de wapenen kan steunen.

Hier meede zoude ik deze kunnen besluiten, dog verleen mij nog voor eenige ogenblikken uwen aandagt. Zoude er geen gelegentheid

heid zijn om behalve die besparingen, jaarlijks een meerder inkomen aan Engeland te bezorgen? Mij dunkt twee middelen van Finantie konden zulks teweeg brengen.

Het eerste zoude zijn, het invoeren van het *Collateraal*, eene soort van belasting in Engeland nog onbekend. Dit nu wordt doorgaans met mindere tegenzin als eenige andere impositie betaald, omdat het geschiedt ter gelegentheid dat men door eene verkregen erfenisse, zijne rijkdommen ziet vermeerderen. Ook valt deze last meer op de rijken en vermogenden, want de gemeene man laat zelden erfenissen aan zijnes gelijken na, en des noods om die buiten alle gevaar te stellen, van op eene geringe erfportie te moeten verliezen, kon men al wat beneden eene zekere somme was, daar van vrij verklaren. Een Heer uit Engeland die de gesteldheid van zijn Land grondig kent, heeft mij meermalen gezegt, dat het collatoraal in Engeland alleen, jaarlijks bijna een millioen sterlings zoude opbrengen, en dat indien men Schotland, Ierland en de uitheemsche bezittingen daar bij voegde, het jaarlijks meer dan 2 millioenen zoude bedragen.

Het tweede zoude zijn, de Aardsbisschoppen en Bisschoppen even gelijk in Vrankrijk, bij wege van *don gratuit* iets van hunne vette beneficien te doen betalen. Dit kon zich zelfs uitstrekken over alle de Geestelijken, die hoge jaarwedden trekken. In hoe verre dit doenlijk is wil ik niet beslisschen, want gij weet dat het niet gemaklijk is de Geestelijkheid iets van dien aart uit de handen te nemen, en dat hen aan te tasten, veeltijds met gevaar verzeld is. Nogthans deze twee nieuwe inkomsten gevoegd bij de vorengemelde besparingen, zouden jaarlijks al eene fraje somme opleveren, om Capitalen aftelosschen, en deeze aflossingen zouden telkens toenemen, naar mate men wegens de reeds afgeloste capitalen, minder intresen moest betalen.

Nu zult gij mooglijk vragen, hier zegt gij dat er geen vrees is voor de Intresen en Capitalen, en elders hebt gij afgeraden

aan

aan Engeland meer geld te schieten. Dit strookt immers niet met elkander. Ja zeer wel strookt het. Ik heb gezegt en dit zeg ik nog dat de opschortinge der intresſen te dugten is: ik geef dat zelfs als een middel aan de hand, en om die zelfde reden rade ik af meer geld te geven, daar men wel naderhand doch niet tegenwoordig d'intresſen van zoude trekken. Bovendien ik beweer dat er geen gevaar voor het Capitaal is, in de veronderſtellinge, dat men in Engeland de zuinigheid zal bij der hand nemen na de vreede; dat men zich dan lange buiten oorlogen zal houden, en dat de tegenwoordige zonder merklijk verder nadeel een einde zal nemen. Maar het kan evenwel anders zijn. De onzekerheid der wapenen kan ten nadele van Engeland zijn. Het kan verblind blijven en zijne financien nog meer verwarren. Het kan zich in verdere oorlogen inwikkelen. Als dan zouden de zaken van natuur veranderen, en de capitaalen zelfs verloren gaan. Veiliger is het dan den uitſlag alvorens aftewagten, en te zien hoe de zaken uitvallen: wijders of na de vreede de bekoorlijke middelen tot herſtel bij der hand genomen worden. Zo lang zoude ik wagten met een nieuw Crediet aan die Natie te geven, en wanneer ik zag dat de zaken op eene geregelder voet kwamen, dan zoude ik niet difficulteren, mijn geld in Engeland te plaatzen.

Zie daar mijn Heer wat ik omtrent den toeſtand van Engeland denk, die schoon hachlijk mij niet buiten alle herſtel toeschijnt. Nogthans ik beweer geenſints onfiljlbaar te zijn: kunt gij mij van het tegendeel overtuigen, ik zal mij geredelijk onderwerpen. Intusschen alvorens dezen te besluiten, dien ik ter loops eenige der vragen te beantwoorden, welke gij mij in uw laatſten geëerden voorgeſteld hebt.

Gij vraagt mij, onder anderen *wat het gedrag van Spanjen zal zijn, indien de oorlog tusschen Vrankrijk en Engeland*

blijvt

blijft aanhouden; en wat het tog in den zin kan hebben, met zich en ter zee en te lande in postuur te stellen? Zie hier wat Ik er van denk.

Ik heb UE. reeds bij voorige gelegentheid aangetoond, dat Spanjen als Zee Mogentheid, als handeldrijvende Natie, geen gering belang heeft bij d'onafhanklijkheid van Noord-America, dat hem in het bezit kan stellen van een merklijk gedeelte des koophandels van en op de Colonien: t'effens dat de vernedering van Engeland om staatkundige redenen deszelvs aanhoudend doel-uit moet zijn. Voeg hier nu bij dat Spanjen niet alleen door de banden van het bloed, maar ook door Tractaten en het familie-verbond tusschen de Huizen van Bourbon aan Vrankrijk ten nauwsten verknocht is. Dit alles samenlopende, komt het mij meer dan waarschijnlijk voor, dat het zich welhaast en denklijk bij het openen van den aanstaanden veldtogt voor Vrankrijk, voor d'Americanen, tegen Engeland zal verklaren. Maar, *waarom dat dan niet alreede gedaan?* Om reedenen van staatkunde en voorzigtigheid. Vooreerst had Spanjen het grootste gedeelte zijner Land en Zeemacht van huis; welke eerst in veiligheid terug moest komen van de expeditie tegen de Portugeesche West-Indien. Ten tweeden moesten de rijkgeladen Gallioenen en Registerschepen in behoude haven gearriveerd zijn. Beiden liepen het grootste gevaar, indien men met Engeland in onlusten kwam. De Staatkunde gebood dan zo lang te veinzen. Bovendien, Spanjen heeft eerst de kans willen afzien en den privisionelen uitslag der Fransche krijgsverrigtingen afwagten. Was Vrankrijk alleen in staat om de Engelschen werk te verschaffen, of was dat overwinnend; dan was het onnodig zich in het spel te mengen. Engeland vernederd, Vrankrijk verhoogd, de Colonien onafhanklijk zijnde, kan het zich stilzittende de voordelen beloven welke het beöogde. Tot dus verre nog niets beslissend voorgevallen zijnde, was het dan ook onnodig partij te kiezen: schoon men

zien

zich intusschen bij voorraad gewapend heeft. Maar wat zal het zijn, indien gelijk het genijgd schijnt, Engeland in het aanstaande voorjaar den kamp met iever zal hervatten, en een aanzienlijk corps vremde troupen, onder anderen eenige duizende Russen, zo men zegt, na Noord America zal zenden? Dan immers zullen de Colonien rijklijk bezigheid hebben; en de Fransche zeemacht te kort schieten tegen die der Engelschen en Russen te samen verenigd: want laatsgemelden zijn thans in staat een rol op Zee te spelen. Dan zal het de tijd zijn voor Spanjen, om zich met Vrankrijk te verenigen ten einde de balans aan den kant der Bourbons te doen overhellen. Indien ik mij niet misgisse, zullen wij dit ook welhaast zien, en ik kan niet ontveinsen voor als nog in het vaste denkbeeld te zijn; dat alle die armades te Zee, alle die krijgsvoorboden te lande, enz. daar toe geschikt zijn: de laatste nogthans voornamentlijk, om Portugal in toom te houden.

Wel zult gij zeggen. Spanjen *schijnt meer tot vreede geneigd; het stelt zich voor als Middelaar.* Ja. Als middelaar die zijne voorstellingen met de wapenen steun kan bijzetten. Het doet voorslagen tot een vergelijk; dit beken ik. Maar hoe? Zodanige die voor Engeland tot nog toe onaanneemlijk zijn. En waarom? Om d'Engelschen in slaap te wiegen. Om Vrankrijk tijd te geven dat het zich nog beter vooral ter Zee kan wapenen. Om eindelijk zich zelfs ook in beter staat van aanval te kunnen stellen; zijne Colonien te versterken; die van zijn voornemen te verwittigen; ten einde zij op humne hoede zijn tegen de pogingen van Engeland. Zie daar waar aan ik alle die dwalende onderhandelingen als Middelaar toeschrijv. Evenwel, nog onlangs heeft Spanjen aan Engeland verklaard dat die krijgstoerustingen dat Rijk noch deszelvs buitenlandsche bezittingen niet bedoelden. Het is de waarheid mijn Heer; maar gij weet immers dat de Staatkunde vervalscht wordt, en dat men zich helaas in dezelve

maar

maar al te veel bediend van Italiaansche streken. De Richelieurs de Mazarins hebben die van daar overgenomen, en aan veele Hoven in zwang gebragt. Men zegt wel eens geheel iets anders dan 't geen men voornemens is: men spreekt als vriend op het ogenblik dat men vijand staat te worden. Hier van zijn voorbeelden genoeg. Heeft Vrankrijk zelfs toen het over twee jaren zijne Marine begon te versterken, niet meermalen aan het hof van Londen verzekerd, dat die toerustingen, enkel ter bevijliging zijner eigene buitenlandsche bezittingen geschikt waren, en geensints Noord America of Engeland ten doel hadden; en heeft het evenwel niet kort daar na het momaangezigt afligtende, dwars het tegendeel gedaan? Heeft Engeland zelfs niet in dier voege den vorigen oorlog tegen Vrankryk begonnen, kort te voren betuigende op vrede bedagt te zyn, en intusschen op het onverwagtst, zonder eenige voorafgaande oorlogsdeclaratie alle de Fransche schepen in beslag nemende, en de fijtlijkheden buiten Europa beginnende? Zoude het dan zo te verwonderen zijn, dat Spanjen zich van deze staatkundige hoewel laakbare en voor het menschdom schadelijke konstgreep bediende. Deze soort van bedriegerijen schijnen thans door het gebruik gewettigd te zijn, en zo die tegen eenige natie plaats mogen hebben, is het ongetwijffeld tegen de Engelschen, die duidelijk tonen hoe weinig eerbied zij voor het geheiligd recht der Volkeren hebben: met inbreuk op het zelve de neutrale schepen onzer Republiq wegnemende. Wanneer men zelfs ontrouw handelt, moet men zich ook verwagten en getroosten' trouwloos behandeld te worden. Ik beken, zodanig een veinzend gedrag diende verbannen te worden, en kan geensints stroken met de spaansche deftigheid, die een blijk van edelmoedigheid diende te zijn; maar evenwel het komt mij waarschijnlijk voor. Ik zeg waarschijnlijk, want te willen met verwaandheid affirmeren, het zal zo gebeuren, zoude mij geensints voegen: en dit verzoek ik UE eens vooral onder

der het oog te houden, zo omtrend het geen ik reeds bij vorigen gezegt heb, als nog ſta te zeggen. Ik disch UE. geen onfeilbare zekerheden op, maar enkel waarſchijnlijkheden. Meer is mijn oogmerk niet.

Gij vraagt mij wijders; *Of het te geloven is gelijk men zegt, dat Engeland uit hoofde van een geheim Tractaat eenige duizende Rusſchen in dienst zal nemen? Of Ruschland daar belang bij heeft, en of het wederzijdsch ſtaatkundig gehandeld is?*

Wanneer men in nood is, bedient men zich van het gereedſte middel dat voor handen komt. Engeland aan lager wal zijnde, geen troupes genoeg hebbende om d'Americanen met voordeel aan te tasten, en dit nog eens willende doen, van waar zal het die bekomen? Duitschland thans zijne eigene bemoeijingen hebbende, geen volk kunnende misſchen, ſtaat de negotie in menſchenvleesch aldaar geheel ſtil. De Hanoverſché troupen worden vereischt om het Keurvorſtendom zelfs te beveiligen. Natuurlijk is het dan, dat Engeland zich tot Ruschland wendt, en in zo verre zoude mij de zaak niet onaanneemlijk voorkomen. Wanneer ik evenwel overweeg, dat Ruschland nog in de onzekerheid is, of het met de Porte in eenen oorlog zal komen, zo heeft het zijne bedenklijkheid. Hoe zeer men ook overvloed van volk moge hebben, is het altijd onvoorzigtig zich van troupen ten behoeven van een ander t'ondoen, wanneer men die zelfs t'huis benodigd kan hebben; en aan dien kant komt mij de zaak onwaarſchijnlijk voor.

Of Ruschland daar belang bij kan hebben, is een tweede zaak. Mij dunkt ja. Vooreerst geniet Ruschland veele voordelen uit

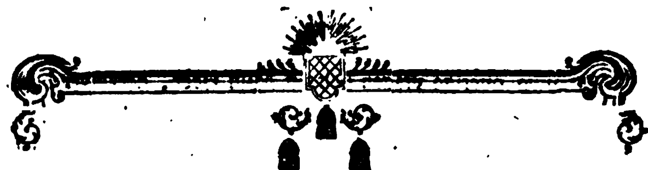
den handel die d'Engelſchen op dat Rijk drijven, welke verloren zouden zijn, indien Engeland te gronde ging. Ruschland kan dus belang hebben om dien val te verhoeden, althans te vertragen. Ten tweede, Rusland zich thans ruim zo zeer onder de Zee als land Mogentheden willende plaatſen; zijne ſcheepvaart aan alle kanten zoekende uittebreiden, kon het zich voor de beloning der bewezen dienſten in geval van overwinning, deeze of geene aan de Zee gelege provintien van Noord America door Engeland doen afſtappen. Dan had het dadelijk een *Z*eetel voor eene nieuwe tak van negotie op America. Wie weet ook, of het niet heimelijk kan bedagt zijn, om eenmaal voet aan land hebbende in America, zich naderhand met de Colonien te verdragen, en die onder redelijke voorwaarden niet als onderdanen maar als bondgenooten aan de kroon te hechten; ja dan gezamentlijk d'Engelſchen van daar te drijven. Indien de Colonisten eens niet op hun zelven konden beſtaan, zoude de tolerantie die tegenwoordig de hoofdregel der Rusſiſche Staatkunde is, hen veel eer zich aan dezen doen onderwerpen, 't zij als Geallieerden, 't zij anderſints aan Rusland als Schutsheer, dan wel aan Vrankrijk of enige andere Roomſchgezinde Mogentheid: want nooit is het te denken, dat zij voor het tegenwoordige vrijwillig voor Engeland zouden bukken. De verbittering is te groot; en zo dat al eens gebeurt, zal het niet dan uit nood zijn, en dan eerſt na verloop van jaaren, wanneer gelijk ik elders gezegt heb, binnenlandſche tweeſpalt of onvermogen om beſtand te blijven, het tot het zoeken van een Heer kan aanzetten.

Wat nu aanbelangt of het ſtaatkundig, of het voorzichtig is aan den kant van Engeland, daar omtrent kan men niet veel zeggen; want aan d'ene kant breekt nood wetten, en aan d'andere

kant hangt het veel af van de conditien waar op het tractaat gemaakt is, indien het waar is, dat er zodanig een in wezen zij. Nogthans wanneer men overweegt, dat een Mogentheid zelden een dienst van dien aart bewijst, dan op vooruitzicht van voordeelen; wanneer Engeland eens overdagt wat Rusland of in den zin kan hebben, of in t'vervolg kan krijgen; dan diende het dunkt mij zich de geschiedenis van het *trojaansche paerd* te herrinneren, en te begrijpen, dat het wel gemaklijk valt vremde troepen in zijn land te lokken, maar dat men die somtijds naderhand zo gemaklijk niet kwijt raakt.

Uwe derde vraag is, *wat het gedrag van Portugal zal zijn, indien de oorlog tusschen Vrankrijk en mooglijk Spanien tot ener, en Engeland ter andere zijde voortgezet wordt?*

Gij zult u zeker de fabel van den Ezel wel herinneren, die tusschen twee voederen hooy instaande, niet wetende van welk der twee het eerst te eten, intusschen van honger stierf. Verschoon mij deze vergelijkenisse, maar ik beschouw Portugal als in het zelfde geval zijnde, waar in zich den ezel bevond. Niet zeker wetende hoe de zaken zullen aflopen, durvt het zich niet voor de Colonien tegen Engeland verklaren, dat van lange tijde herwaards zijn vriend, zijn bondgenoot is; en overwinnend zijnde, ook dezen vijandelijken stan zoude kunnen straffen. Het wenschte mooglijk wel zich van Engeland t'ontslaan, dat door een ongelijk tractaat aan Portugal een lastig juk heeft opgelegt, en 't zelve schier als een wingewest behandeld; maar dan verloor het ook een steun tegen d'overmacht van het naburig Spanjen, dat wel eens belust kan worden, zich wederom even gelijk onder Philips II, in het bezit van dat Rijk te stellen, en het

NABERICHT.

Veelen mijner Leezeren gelijk mij bericht is, hebben mij d'eer aangedaan eenig verlangen te tonen, naar het vervolg dezer Brieven, zelfs hunne verwondering te kennen geveſtde, wegens het lang agterblijven van dit Drietal. Hen op het vriendelijkſte bedankende, voor hunne toegevendheid jegens mijne geſchriften dient, dat de oorzaak van vertraginge is voortgekomen, eensdeels uit onvoorziene inmiddels ontſtane en onvermijdelijke bezigheden; anderdeels uit langdurige onpaslijkheden, welke mij alle ſchrijfluſt en werkſaamheid van geeſt benamen.

Ik heb in mijne vorige beloofd, nog eenige zaken tot d'Americaanſche en Engelſche onlusten betreklijk,

te

te zullen verhandelen. Onder deeze was, het aanwijzen der hulpmiddelen welke Engeland voor handen had, om zich te redden en niet geheel verſmadelijk te zijn. *Dit heb ik in dit Drietal trachten te doen, en zal omtrent het overige mijne verbintenisſe ook nakomen. Dit en nog eenige andere zaken zal mij nog bezigheden verſchaffen, voor twee of drie navolgende Drietallen, waar meede ik dan zal beſluiten; ten ware nieuwe gebeurtenisſen, nieuwe veranderingen of omwentelingen, mij wederom ſchrijfſtoffen verſchaffen. Het wezentlijkſte met zwakke pogingen dan verhandeld zullende hebben, zoude ik een misbruik van het geduld mijner Lezeren maken, indien ik hen langer met zaken van geene aangelegentheid bezig hield.*

Men houde zich intusſchen verzekerd, dat de nog beloofde Drietallen ſpoediger ja denklijk nog van dit jaar in het licht zullen komen.

BRIEVEN

OVER DE NOORD-AMERICAANSCHE ONLUSTEN, DEN WAARSCHIJNLIJKEN UITSLAG VAN DIEN OORLOG, EN DEN INVLOED DIE DEEZE GEBEURTENISSE ZOUDE KUNNEN HEBBEN, ZO OP DE BELANGEN VAN EUROPA IN 'T ALGEMEEN, ALS VAN DEEZEN STAAT IN 'T BIJZONDER.

DOOR

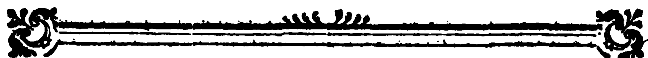
JONKHEER LODEWIJK THEODORUS

GRAVE VAN NASSAU LA LECK.

ZESDE DRIETAL.

Dardanias ut opes & lamentabile regnum,
Eruerint Danai.———

VIRGILIUS.

Te UTRECHT,

Bij G. T. VAN PADDENBURG, 1779.

De Auteur erkent geen Exemplaren voor echt, dan door hem zelvs ondertekend.

ZESTIENDE BRIEV.

MIJN HEER!

Toen ik eenigen tijd geleden (*) het genoegen had, UE. te onderhouden over het Tractaat van Koophandel &c. tusschen Vrankrijk en de Verenigde Staten van Noord America getroffen, teffens te dier gelegenheid poogde aan te tonen, dat het zelve niet ter bekwamer tijd opgericht, en een meesterstuk van Staatkunde was; verheugde ik mij u in mijne denkbeelden te zien treeden. Hoe zeer moet het mij dan smerten, tegenwoordig twijf-

(*) *Zie Drietal* 4. *Briev* 12.

twijffelingen bij u te vinden; even als of ik mij, 't geen echter mooglijk is, in mijne redeneringen zoude bedrogen hebben. Nogmaals *ſalvo meliori* bij mijne denkbeelden blijvende, vind ik mij verplicht zo doenlijk, die bij u opgekomen onzekerheden opteloſſen. Gij vordert dit van mij, en ik ben u te zeer verplicht, om er mij aan te onttrekken.

In uwe laatſte geëerde reſcriptie vraagt gij:

1) *Of gemerkt den loop der zaken zederd dat Tractaat, en de werkelooshcid van den laatſten Veldtocht in America, men niet zoude moeten beſluiten, dat dit Tractaat nutteloos is geweeſt?*

2) *Of het zelve wel aan het oogmerk beantwoord heeft, waar toe het ingericht was?*

3) *Of Vrankrijk er wel iets bij geprofiteert heeft; ja of het er zelfs niet veel nadeel door geleden heeft?*

4) *Of de Americanen zich niet hebben bedrogen gevonden, in het geen zij van Vrankrijk verwagtende waren of konden verwagten?*

5) *Of Vrankrijk zich insgelijk niet bedrogen heeft, in 't geen het van de Americanen verwagte?*

6) *Of Vrankrijk omzigtig gedaan heeft, Scheepen en Troupen naar America te zenden?*

7) *Of het niet beter gedaan had, een ander beſtek te volgen, en in het nu aangenomen willende volharden, hoe zich te gedragen?*

8) *En eyndelijk, of dezelvde harmonie wel meer plaats heeft tuſſchen de Americanen en Vrankrijk.*

Voorwaar geen gering aantal vragen, welker beantwoordinge mij tot groote uitweidingen zal noodzaken. Mij evenwel met een toegevend geduld tot den einde toe nalezende, derv ik mij wederom vleien, UE. te zullen overtuigen, dat ſchoon hier of daar iets anders had kunnen gedaan worden; ſchoon er hier of daar iets gebrekkigs mogte zijn, in het gedrag der belangheb-

ben-

bende; men echter over het geheel genomen vrijelijk kan zeggen, *dat alles wel gedaan is tot dus verre:* dus, dat het Tractaat vooralsnog aan de oogmerken beantwoord heeft, en dat Partijen uit het zelve alle de redelijke voordeelen genoten hebben, die zij er van konden verwagten.

Doch zal ik u daar van overtuigen, dien ik uwe voorgestelde Vragen een voor een te beantwoorden. Ik begin dan met de eerste.

> 1) *Of gemerkt den loop der zaken, zederd het Tractaat, en de werkeloosheid der laatste Veldtocht in America, men niet zoude moeten besluiten: dat dit Tractaat nutteloos is geweest?*

Het is niet te ontkennen; de laatste Veldtocht in America heeft weinig of niets van aanbelang opgeleverd, en is beiderzijds meerendeels in werkeloosheid doorgebragt. Men heeft elkanderen in het oog gehouden; men heeft hier en daar wat geschermutseld; en dat is het al.

Maar wat konden de Engelschen tog van aanbelang tegen eene grote overmacht ondernemen? Vuile, ontramponeerde scheepen; onwillige immers meest geprefte Matrozen, die om hen verder tot den zeedienst te verplichten geen afrekening kunnen krijgen; afgemat door gedurig in het vaarwaater te zijn; een klein en verfl igen Leeger, dikwijls tegen honger, koude en ongemakken moetende worstelen; samengesteld uit Bevelhebbers en Soldaten, die wel moedig zijn, edog meer plichtshalven dan uit keuze of harde verbittering, de wapenen tegen hunne landgenoten, tegen hunne medeburgeren en broederen voeren: zie daar den staat der Britsche macht in Noord-America. De grootste bemoeijing der Engelschen moest dan natuurlijker wijze enkel zijn, de posten die zij nog in hadden, te bewaren en te behouden, zo veel zij konden; ten einde het lot niet te ondergaan,

 dat

dat Bourgoigne te beurt viel; terwijl hunne zwakte geenſints gedoogde aanvallenderwijze te ageren, gelijk zij in de vorige Campagnes deeden. Zij moeſten zich dus van den nood eene deugd maken, zich te vreden houdende enkel verwerender wijze te oorlogen; ten einde te zien, of zij het de Americanen langs dien weg zat konden maken; maar zeg ik liever, zij moesten zich ſtil houden, en den kans afzien. Dit nu het beſte zijnde, dat hun aan den vaſten wal van Noord-America te doen ſtond, houdt alle reden van verwondering op, over de werkelooshcid van die veldtocht aan hun kant; als zijnde eene zaak van noodzaaklijkheid en geenſints van vrije keuze geweeſt.

Aan den anderen kant, wat dwong de Americanen veel te ondernemen? Wat zouden zij tog doen? Zij hadden geen vijand voor in het open Veld, maar enkel eenen, die zich agter verſchanſingen of in eenige weinige verſterkte plaatſen langs de zeekant, ſchuil hield: het overig America was hij reeds uitgejaagd. Dien daarin te willen aantasten, of daaruit te willen verdrijven, was mooglijk wel voor hun doenlijk geweest, ten minſten zij konden het onderſtaan; maar waartoe zoude het gediend hebben, dat gelijk doorgaans het gevolg van zodanige *attacques* is, zij hun leven en bloed buiten de dringendſte noodzaaklijkheid, zo ruukloos gingen verſpillen? De Vijand die van binnenslands gelijk ik gezegt heb reeds verdreven was, kon hen in of uit zijne ſchuilplaats weinig kwaad doen, en zij wisten zeer wel, dat die weinig toevoer van aanbelang uit Engeland kon bekomen; gelijk de ondervinding ook getoond heeft, dat de Kroon wel verre van er verſche Troupen naartoe te kunnen zenden, in tegendeel verplicht is geweest, er eenige van daan te ontbieden, ten eijnde die elders te gebruiken; blijkens de vijf Duizend man onder den Generaal *Grand* gedetacheert, ter beveiliging der Eilanden.

Niets beters konden de Americanen dan doen, dan de Engelſchen aan hun eigen noodlot overtelaten, hen enkel in het viſier

hou-

houdende, ten eijnde zij niets van belang ongestraft ondernamen. Mooglijk ook hebben zij gedagt, dat gesteld, zij wilden of konden het vijandlijk Leger al eens met geweld aantasten, en die Troupen tot overgaaf noodzaken; die hun als Krijgsgevangenen veel lastiger zouden zijn, dan als vrije vijanden. Dan immers moesten zij hun den kost geven en van het noodzaaklijkste voorzien, daar zij er nu van bevrijd waren, en niet alleen profiteerden van het geld, dat in het Engelsch Leger verteerd wordende, door America verspreid raakt; maar ook geen gering voordeel deden met het vervoeren van de Schepen, die Ammunitie, Klederen, mondbehoevten, en diergelijke naar hetzelve, uit Groot-Brittannien overbragten. Het was dus geheel hun zaak zich stil te houden, enkel een wakend oog op de bewegingen van den vijand hebbende; en de zaak aldus beredenerende, is het insgelijks geensints te verwonderen, dat de Veldtocht aan hun kant ook werkeloos is geweest.

De weinige zaken van aanbelang in den voorleden Veldtocht, zijn dan niet te imputeren aan het Tractaat, dat daar door nutteloos schijnt; maar aan de natuurlijke gesteldheid der zaken, die ter eener zijde het vechten onmooglijk en aan de andere zijde onnoodzaaklijk maakte; en die werkeloosheid levert geen bewijs op, dat het Tractaat nutteloos is geweest.

Maar zult gij zeggen, het bewijst ook niet dat het nuttig is geweest; het was dan onnoodzaaklijk, en men had het kunnen agterlaten. Gij bedriegt u. Ik zal u in het beantwoorden der andere vragen tonen, dat het Tractaat wezentlijk veel uitgewerkt heeft, en mij dus hier enkel tot eene zaak bepalen. Is onder de hoofdoogmerken van een Tractaat dit niet een der voornaamsten; dat de beiderzijdsche Natien door wederkerige betrekkingen, het zij om hun beider welzijn of om andere redenen, ten nauwste aan elkanderen gebonden worden, en alle schadelijke toevalligheden die uit de niet verknogtheid der Contractanten konden

ontstaan, daardoor worden voorgekomen? Was dit Tractaat nu niet opgerigt, zouden de Franschen en Americanen minder nauwe betrekking tot den anderen gehad hebben, en deze was nogthans noodzaaklijk, vermids zij reeds aan elkandere vrijwillig voordeelen gedaan hadden. Zonder dat Tractaat liepen beide Natien gevaar, van elkanderen te zullen verliezen; want het hong dan maar van eenige andere Natie af, een verbond met de Americanen te maken, en hen aan de Franschen te ontfutselen; terwijl omgekeerd, Vrankrijk zijn melk kon optrekken en hen kon laten varen. Het een en ander moest noodwendig kwaade gevolgen hebben; want verloren de Franschen d'Americanen, dan was hun doelwit om Engelandt te vernederen te niet; en verloren de Americanen Vrankrijk, dan konden zij wel eens te zwak geworden zijn: want waar van daan kunnen zij gelegener en overvloediger alles bekomen, wat hun noodzaaklijkis, om te oorlogen? Het Tractaat heeft dit voorgekomen en de beide partijen in zoverre vereenigd, dat daar door aan anderen den weg benomen schijnt, om zich veel met deze zaak te bemoeien: en dit is waarlijk al geen geringe zaak in staatkunde. Ik ga nu tot uwe tweede vraag over.

2) *Of het Tractaat wel aan het oogmerk beantwoord heeft, waar toe het geschikt was?*

Ik vermein zo even getoond te hebben, dat het Tractaat niet nutteloos is geweest, al was het maar hierom alleen, omdat het te weeg gebragt heeft, dat de band der wederzijdsche noodzaaklijke vriendschap, daar door te nauwer is aangehaald. Maar had het geene andere oogmerken? ja zeker. Het wierd ook getroffen, ten einde aan Engeland bestendiger afbreuk te kunnen doen, door hetzelve nog meer in het harnasch te jagen. Zo lang de vriendschap tusschen Vrankrijk en de Americanen maar in 't geheim plaats had, konden de Engelschen nog hopen, dat het geschil met de Colonien zoude bijgelegd worden, of dat zij die

door

door geweld van wapenen, tot gehoorzaamheid zouden kunnen noodzaken.

Zodra nu die vriendschap openbaar bekend, ja door een plechtig Tractaat bekragtigd wierd, moest Engeland noodzaaklijk Vrankrijk als eenen vijand beschouwen, en zich tegen het zelve verzetten: het moest eershalven dien beöorlogen. Het wierd daar door in de noodzaaklijkheid gesteld, zijne macht te verdeelen, 't geen wederom ten gevolge kon hebben, dat het des te gemaklijker kan overwonnen worden. Het wierd ook tot groter onkosten verplicht, en de Natie geraakte dus te uitgeputter; 't geen alles te samen genomen hem des te spoediger moest afmatten, zo niet geheel te gronde helpen; terwijl het teffens daar door voor altoos de hoop verloor, van America ooit te kunnen wederkrijgen, ten minsten nu en door geweld.

Het Tractaat kon dan eenen geweldigen slag voor de Engelschen zijn, en dat is het ook geweest. Nauwlijks had het Hof van Versailles er kennis van gegeven aan dat van St. James, of dit laatste zulks met geen onverschillige ogen kunnende aanzien, was gedwongen de Franschen aan te tasten. Het is wel waar, er zijn geene oorlogsverklaringen gedaan, maar dit zijn enkel uiterlijkheden, men bevecht elkanderen desniettemin, met even grote verwoedheid. De Engelsche macht is door die verdeling wezenlijk verzwakt, en de Americanen hebben dus meer kans gekregen, om hunne onafhanglijkheid te handhaven en te bevestigen, terwijl de Franschen te beter gelegenheid hebben, om hunne mededingers een vlieg aftevangen; daar die dubbel hunne handen vol hebben. Zij hebben hun ook reeds iets ontnomen. Wat is de verovering van Dominica? De vrucht van het Tractaat.

Een andere zaak die het ook bedoelde was; tusschen de contracterende Natien eene veiliger en teffens nieuwe tak van Koophandel te vestigen. Het is waar, zij konden evenwel met den an-

zijn veranderd, en dat Rijk is onder den tegenwoordigen Koning reeds merkelijk hersteld: het kan nu iets uitvoeren, en zo het oit iets tegen Engeland wilde ondernemen, was het nu de tijd, daar laatstgenoemde reeds zat van vechten is. Maar Vrankrijk wilde het omzigtig handelen, moest zich eerst van America verzekeren, en daartoe heeft het Tractaat gedient; 't geen dus wegens de daaruit ontstanen oorlog, geen schade heeft toegebragt, maar enkel de gelegenheid aan de hand gegeven heeft, om dien met hoop van goeden uitslag te voeren.

Ik wil niet ontveinzen, dat indien Vrankrijk verkeerde ondernemingen deed; dat indien het te onbezonne handelde of te veel wilde wagen; dat indien het de voetsporen van den voorgaanden oorlog volgde, ik ontken niet zeg ik, dat het dán niet dan grote schaden te wagten heeft. Maar vooreerst; het Fransche Ministerie schijnt wijzer en omzigtiger geworden te zijn, en ten tweede; dan zelvs zoude het die tegenspoeden, die schaden, niet aan het Tractaat maar aan zijn daaropvolgend verkeerd gedrag moeten duiden. Ik voeg hier nog bij, het lot der wapenen is onzeker; het kan dus ongunstig zijn; maar dat heeft plaats in alle oorlogen, en in zoverre moet men den uitslag aan het geval overlaten. Was men wiskunstig altijd zeker van d'overwinning, de Mogentheid die dit geheim bezat, zoude nooit ophouden van oorlogen; terwijl omgekeerd, was het vast dat men overwonnen zoude worden, denklijk en dit was wel het best, niemant zoude oorlogen; maar teffens zou men als lafhartigen alle beledigingen geduldig moeten verdragen.

Mooglijk zult gij zeggen: de Franschen hebben grote schade geleden in het verlies hunner Koopvaardijers, die door de Engelschen genomen zijn. Dit is waar ook; maar waarvandaan komt dit? Omdat men een in den beginne goed ontworpen plan, door de hebzucht der Kooplieden om verre heeft laten gooijen. Ik diende dit hier breder te verhandelen, en u een verslag van dat plan te doen; maar hetzelve is reeds bekend gemaakt door de Schrij-

ve-

veren van zeeker *Staatkundig Tijdschrift*, tot het welke ik u verwijze. Heb de goedheid hetzelve intezien, en hou u verzekerd, gij zult daar uwe voldoeninge vinden. (*)

Maar bovendien; dit verlies hoe groot ook, is enkel momenteel. De Franschen 't geen zij te lang uitgesteld hebben, nu ook ter kaap varende, zullen welhaast hunne schaê voor een groot gedeelte kunnen verhalen, vooral zo zij hunne eigen Schepen met goede Convoijen dekken. Het is ook geen vaste stelregel, dat het geen heden verlies is, altijd verlies blijvt. Lijdt de Koophandel schade, aan den eenen kant, die wint ook rijklijk door de Americanen aan den anderen kant, dus dit in compensatie moet berekent worden. Den oorlog ook eens een einde nemende, en de nieuwe negotietak florerende; zal Vrankrijk dan niet in weinige jaren honderdmaal meer winnen, dan het nu verloren heeft? Is het dan niet verkieslijker, een tijdelijk en kortstondig verlies van eenige weinigen, aan de toekomende groote en bestendige winsten van velen opteofferen. Zelden ook heeft dat Rijk eenen oorlog min kostbaar dan deze kunnen voeren; omdat dezelve zich enkel tot de zee bepaalt, en het een Bontgenoot, een medehelper aan Noord America heeft. Niet onduidelijk word het nu bedekt, en mogelijk eerstdaags opentlijk door Spanje bijgesprongen; en inmiddels eenen verzwakten vijand tegen hebbende, behoevt het geen buitengewone pogingen te doen. Ik besluit dan hier uit; dat Vrankrijk reeds eenige voordelen genoten heeft, en dat wat de tot dusverre geleden schaden betreft, hoe zeer die niet te ontkennen zijn; dezelve echter door die voordeelen merklijk worden verminderd; ja dat die met goed beleid, door aanmerkelijker te wagten voordelen, ook veelvoudig kunnen vergoed worden. Heeft dus het Tractaat al eenig nadeel in deze ge-

(*) *Den Staatsman, No. 8. Artikel Zee Oorlog.*

gedaan; mij dunkt het is tot dus verre ruim zo veel in naam als in daad; en het kan in 't vervolg ook aan Vrankrijk geen nadeelen toebrengen, mits het omzigtig te werk ga. Dog ſtap ik over tot deze vraag.

4) *Of de Americanen zich niet hebben bedrogen gevonden in 't geen zij van Vrankrijk verwagtende waren.*

Wanneer men de Americanen in hun gedrag gade ſlaat, zal men niet kunnen ontkennen; dat zij bleiken van een diep doorzicht en Staatkunde gegeven hebben, en nog geven. Al wat zij van den beginne des opſtands af gedaan hebben, kan men duidelijk zien te zijn voortgekomen uit een wel beredeneerd beſtek, bezijden het welke zij mij toeſchijnen tot heden nog geen ſtap gedaan te hebben. In een woord, men zoude de Americanen onrecht doen, indien men niet wilde bekennen, dat zij, ten minsten hunne Opperhoofden en de Leden van het Congres, lieden van goed beraad, ſchrander beleid, en een gezond doorzicht zijn. *Ubi teſtimonia adſunt non opus eſt verbis.* Nu vraag ik u mijn Heer: is het wel te veronderſtellen, ja is het ſchier wel mogelijk; dat eene Regering uit zulk zoort van menſchen ſamengeſteld, een verdrag met eene naburige Mogentheid zullende maken, zich zo ligt zoude laten om den tuin leiden? Neen, zij zullen wel deeglijk zorg gedragen hebben, alvorens grondig onderrigt te zijn, van de ware denkingsaart des Franſche Miniſterie; van deszelfs vermogen, en van den bijſtand waarop zij vaſt ſtaat konden maken. Immers, in het eerſte Tractaat dat zij maken zich latende bedriegen, zoude hen zulks bij de geheele waereld belaglijk maken; en op het beloofde niet kunnende vertrouwen, is het te denken, dat zij omzigtig genoeg zouden geweeſt zijn, van tot het zelve niet over te gaan. Indien zij getrouw aan hun kant in het houden van hun woord, door Vrankrijk bedrogen wierden, waren zij er immers veel erger aan, dan

dan dat zij in het geheel geen Tractaat gemaakt hadden; want behalven dat zij er dan geen nut van hadden, kan het nergens anders toe dienen, dan om ongenoegen te weeg te brengen tusschen hen en de Mogentheid, die nu reeds hun vriend was. Hiervan zeer wel bewust, dunkt mij dat men hun onrecht aandoet, indien men vermoed, dat zij zich dien aangaande niet alle zekerheden zouden bezogt hebben. Onderzoeken wij ook eens bedaardelijk, wat Vrankrijk voor hun gedaan heeft, en of zij redelijker wijze veel meer konden begeren.

Vrankrijk heeft hun den vrijen Koophandel toegestaan; dus hun gelegenheid gegeven, om daarmede hun voordeel te doen, en zich van alles wat zij nodig hebben te kunnen voorzien. Dit was reeds op zich zelvs veel, vooral toen het gepaard ging met de erkentenis hunner onafhanklijkheid. Hier door kreeg hun Staat, hunne Regering, een nieuw soort van aanwezen; eene vastere bestendigheid; en de sanctie, de goedkeuring van den eersten Koning in rang onder de Europeesche Vorsten, gaf hun de zekere hoop, dat anderen dit voorbeeld welhaast belangshalven zouden volgen; althans deden zij het niet ten eersten, dat ten minsten zulks bij den vrede plaats zoude hebben. Gij begrijpt immers wel, dat schoon Engeland hen al eens voor vrij verklaarde, het daarom nog geen uitgemaakte zaak was, dat alle de Mogentheden hen daar voor zouden erkennen, alzo er eenigen voor hunne dan aanstaande groote macht konden bedugt zijn; maar dat de zaak nu meer aangedrongen wordt, door het voorbeeld van den oudsten tak der Bourbons.

Vrankrijk heeft vervolgens eene Vloot en eenige Troupen naar America gezonden. Ik beken, die bijstand had op zich zelvs beschouwd, weinig om het lijv, maar zij voldeed genoegzaam aan het oogmerk, namentlijk; de Engelschen nog meer in het harnasch te jagen en aftematten; terwijl deze alle hunnen aandagt naar dien kant wendende, verzuimden aan eenen anderen kant op-

let-

zettend te zijn; en aan geenen de gelegenheid gaven, om hem in hunne andere bezittingen met voordeel te verrasſchen; gelijk ook gebeurt is. Dit was wederom geen geringe dienst, die Vrankrijk aan de Americanen bewees, terwijl het zelvs er zijne oogmerken mede bevorderde.

Het uitrusten van eene Vloot te *Brest*, om die der Engelſchen onder den dapperen en eerlijken Keppel in bedwang te houden, was mede eene wezenlijke dienstbewijzing. Engeland wierd verplicht de ſchepen thuis te houden, die het anderſints naar America kon zenden, en daardoor wierd ook de bijſtand onder d'Estaing afgezonden, merklijk geſterkt: alzo die minder noot hebbende van door de Engelſchen aangetast te worden, des te veiliger iets ten voordeele der Americanen kon ondernemen.

Eindelijk. Vrankrijk heeft zich door dit alles in eenen oorlog gewikkeld, die van hoe gunstig vooruitzigt ook, altijd ten kwade kan uitvallen. Die oorlog veroorzaakte dadelijk eene kragtdadige diverſie, ten voordele van America, dat dus niet dan met minder macht, door de Engelſchen kon aangetast worden. De Franſchen ſtelden zich daardoor onder de daadelijke verplichting, van het ſpit afte bijten voor de Americanen, die, inmiddels zelfs werkeloos konden blijven, en door uitterusten zich konden herſtellen; althans zich tot eene kragtdadige tegenweer konden gereed maken, indien het Engeland andermaal in den zin mogt komen, wederom eene poging te doen; om hen door geweld tot gehoorzaamheid te dwingen.

Zijn dit alle niet waarlijk groote diensten? Ja zeker. Ik beken, Vrankrijk deed het niet enkel om der Americanen wille, maar ook uit eigen belang, ten einde Engeland te verzwakken; maar intusſchen heeft er America van geprofiteert. En wat willen d'Americanen tog meer hebben? Wat konden wij meer verwagten of begeren? Konden wij vergen dat Vrankrijk alle zijne Oorlogſchepen naar hen toezond, en zijne eigen kunſten niet al-

leen ontblootte; maar teffens zijne Koopvaarders in gevaar liet, van allen geene uitgezonderd, in de Europeësche Zeën, door de Engelschen weggenomen te worden? Het was daar veel te wijs toe, en die eisch aan den kant der Americanen zoude onbillijkheid geweest zijn.

Maar zult gij mooglijk zeggen; zij hadden kunnen verwagten, dat Vrankrijk hun ten minsten een groter aantal reguliere Troupen toezond. Dit laat zich horen; maar de vraag is, of zij daar wel naar verlangt hebben, of moesten verlangen? Mij dunkt, het was geensints de zaak der Americanen, zo veele gewapende vreemdelingen, in hun Land toetelaten, die zich (want wie weet wat er al kon gebeuren) eens bij de Cannadisten voegende, die immers meest Roomsch en Franschgezind zijn, zo gemaklijk niet na huis te zenden waren; maar in tegendeel zich van die Provintie verzekerende, hen in het verkrijgen ener onbepaalde onafhanklijkheid, hinderlijk konden zijn. Hun zaak was dan, met enen kleinen bijstand van dien aart genoegen te nemen, alzo die toerijkende was om aan het oogmerk te voldoen; en zij zouden gezondigd hebben tegen het doorzicht in Staatkunde, indien zij meer gevorderd hadden: ja ik geloov zelvs, dat al had Vrankrijk hen meer aangeboden, zij het vooralsnog, omzigtigheidshalve zouden gewijgerd hebben. Het is tijds genoeg daar gebruik van te maken, als de nood aan den man komt, en dat was nu het geval nog niet.

Ik zeg, als de nood aan den man komt; want voor het tegenwoordige hadden zij volstrekt geen groter bijstand nodig. Zij waren op hun zelvs nog rijklijk instaat, om zich te verdedigen. Immers in een tijd dat zij min geoefend; dat zij min van alles voorzien; dat zij min eensgezind waren; hebben zij de Engelsche macht in zijne grootste fleur weerstaan. Hoe ligt moest het hen dan vallen het hoofd te bieden, aan enen verzwakten en

vermoeiden vijand, die bovendien nog andere bemoejingen had gekregen?

Ik besluit dan; dat de Americanen, ten minsten zij die wijs onder hen zijn, en het Congres, niet meer konden en moesten verlangen van Vrankrijk: des, dat zij zich in hunne verwagting niet hebben kunnen bedrogen vinden. Wat het grote gros van het stomp. Gemeen betreft, dat is gewoon doorgaans de zaken door een vergrootglas te beschouwen; ja somtijds om het moed intescheppen, laat men het in dien waan; maar teffens is het ook zelden, dat men aan hen het bestier der zaken, veelmin het geheim derzelve toebetrouwt.

Thans diende ik overtegaan, tot het beantwoorden uwer verdere vragen; dan de tijd mij ontschietende, stel ik zulks uit tot nadere gelegentheid, mij met alle bereidwilligheid noemende.

MIJN HEER.

U E. gehoorzamen Dienaar.

Culenburg.
den 1 Maart, 1778.

ZEVEN-

ZEVENTIENDE BRIEV.

MIJN HEER!

IN mijne voorgaande enige uwer Vraagpoincten afgehandeld hebbende, ga ik over tot het beantwoorden der volgende. Gij vraagt dan wijders.

5) *Of Vrankrijk zich aan zijn kant ook niet bedrogen heeft, in 't geen het van de Americanen verwagte?*

Die verwagting kon tweederlij zijn; als met betrekking tot het Krijgswezen, en met betrekking tot den Koophandel.

Wat het eerste betreft. Vrankrijk, daar het Doktor Franklin en anderen bij zich had, kon niet wel onkundig zijn, van de ware gesteldheid der zaken in America, en wist dus nauwkeurig, waarop het staat kon maken. Het wist dan ook zeer wel, dat de Americanen wel in staat waren, om zich zelve te verdedigen, maar teffens niet machtig genoeg, om aanvallender wij-

ze te oorlogen; des bijna in de onmooglijkheid, om de Engelschen elders buiten de vaste wal van America aan te tasten. Het kan gevolglijk nooit staat maken, veel min begeeren; dat zij hen in hunne ondernemingen tegen de Engelschen, aan andere oorden zouden behulpsaam zijn. Waren de Americanen daar toe in staat, Vrankrijk moest immers raaskallen, hen nog bovendien Schepen en Troupen toetezenden. Al wat Vrankrijk dan met reedelijkheid kon vorderen was; dat zo dra zijne Vloot en Troupen in America zouden gekomen zijn, de Americanen met dezelve gezamenderhand zouden te werk gaan; dat zij aan dezelve alle gemak en voorraad zouden bezorgen, en zo veel doenlijk behulpsaam zijn in hunne ondernemingen. Dit was ook het enigste dat de Americanen konden beloven. Deden zij meer, waren zij dwaas; en zo dra het dus bewezen is, dat zij aan die artikels niet voldaan hebben, dan eerst kan men zeggen, dat Vrankrijk zich in zijne verwagting heeft kunnen bedrogen vinden. Maar dit blijkt niet.

Het is waar; de Heer d'Estaing heeft in zijne oogmerken niet geslaagt; zijne expeditie is mislukt. Maar is dat juist den schuld der Americanen? Kunnen de omstandigheden niet van dien aart geweest zijn, dat het onmooglijk was, iets van aanbelang te verrichten. Ik ben niet kundig genoeg in het Krijgswezen, om er over te kunnen beslisschen, en laat zulks aan hen, die des ervaren zijn, maar evenwel mij dunkt dit te kunnen zeggen; dat uit alle de relazen niets kan opgemaakt worden, 't geen na bedrog gelijkt; maar wel, dat gelijk twintigmaal in den oorlog gebeurd, de omstandigheden een plan verijdeld hebben.

Is het ook nog wel zo ene beweze zaak; dat het plan der Operatie medebragt, iets aan de vaste wal van Noord-America tegen de Engelschen te ondernemen? Men heeft immers gezien, dat d'Estaing zo dra hij maar heeft kunnen uitzijlen, daadlijk van daar na elders, en zulks zonder dat men wist waar na-

toe

toe vertrokken is: het is pas nu onlangs, dat men zekere tijdingen van hem heeft gehoort. Kon het dus niet wel zijn, dat hij volgens ene heimelijk gemaakte schikking, daar enkel in het voorbijgaan moest stil houden, om te zien, of er bijgeval gelegentheid voor hem was, met de Americanen iets tegen de Engelschen aldaar uit te voeren, en zo neen, dat hij dan last had om zijne rijse te vervolgen? Is het mooglijk ook niet, om dit zijn verder voornemen te bewimpelen; ten eijnde de Engelschen om den tuin te lijden, en naderhand zo veel te vijliger en beeter elders iets te kunnen ondernemen, dat hij zich enigen tijd bij de Americanen met hun voorweten moest ophouden; aldaar enige kleine krijgsverrichtingen ondernemende, even als of hij er stond te vertoeven en post te houden. Ik zeg niet, het is zo; maar ik vraag, kan het zo niet zijn?

Gij zult mij mooglijk tegenwerpen, dat er enig misnoegen schijnt plaats gehad te hebben, tusschen den Heer d'Estaing en het Congres. Zij hebben immers over den anderen geklaagt, en elkander het mislukken der onderneming verweten, en wat dies meer is. Hieromtrent zult gij mijne denkbeelden gewaarworden, wanneer ik tot het beantwoorden uwer laatste vrage overga. Ik zeg dan hier maar in het voorbijgaan, dat ik veele dier zaken als vertelsels door de Hofpartij uitgestrooit aanmerk; terwijl 't geen er waar van is, wel eens uit eene staatkundige kunstgreep zijnen oorspronk kon nemen.

Wat er ook van zijn moge; het is niet bewezen, dat de Americanen groter bijstand hebben beloovd aan Vrankrijk: gevolglijk ook niet, dat het door hen mislijd is. Zo lang een zaak tusschen twee haaken staat, moet men altijd niet het ergste denken, en men moet zich aan het waarschijnlijkste houden. Nu is het meer dan waarschijnlijk, dat de Americanen om verscheide redenen, al wat zij aan Vrankrijk in deeze beloovden, nauwkeurig zijn nagekomen, zo veel in hun vermogen was. Want voor

 eerst;

eerst; hun toestand gedoogde nog niet veel te beloven, en het is niet wel te geloven, dat Doctor Franklin, niet alleen als geleerde, als staatkundige, maar ook als een man van eer bekend, zich zoude hebben laten gebruiken als het werktuig, om Vrankrijk om deszelfs tuin te lijden. Dit zoude hem rasch zijn crediet benomen en buiten staat gesteld hebben, om voortaan door zijne onderhandelingen aan het Hof van Versailles, zijn Vaderland van nutte te kunnen zijn.

Ten tweede. Wanneer eene nieuwe opkomende Natie met eenige andere Mogentheid een verdrag aangaat, t'zij opentlijk of heimelijk; moet zij zorgvuldig alles nakomen, ja zich zelvs liever laten in t'een of andere bedotten, eerder dan zelvs een ander te mislijden. Hare goede trouw in het nakomen harer verbintenissen, geeft haar voor het toekomende geloov, en brengt te weeg, dat zij het algemeen vertrouwen wegdraagt; daar omgekeert haar crediet in eens uit is. Die zaak was van te veel aanbelang in een eerste Verbond, dan dat de Americanen hier van onbewust zouden geweest zijn.

Ten derde. Eenmaal hun woord niet houdende, aan hunnen eesrten Geallieerden; verloren zij niet alleen de hoop om anderen te kunnen vinden, maar konden zij zich ook verzekerd houden, en den tegenwoordigen te zullen verliezen, en dien zelfs eenigermate tot vijand te maken. Dit was nu geensints hun belang. Weshalve ik zo uit deze als andere considerantien vermeine, te kunnen opmaken; dat zij, wat de krijsverrigtingen belangt, geensints Vrankrijk te leur gesteld hebben.

Belangende den bijstand door middel van den Koophandel; dit stuk is buiten enige kijv. Gij zult geloov ik, met mij wel willen toestemmen; dat Vrankrijk zich daar in niet meer, mooglijk zelvs zo veel niet van de Americanen heeft kunnen beloven, als het tot heden genoten heeft. Een klein gedeelte hunner Handel met de onderdanen onzer Republicq uitgezonderd, is

die

die geheel op Vrankrijk gevestigd. Zij brengen daar alles na toe; zij halen daar alles van daan; zij doen dus meer dan zij verplicht waren, vermids het verbond met Vrankrijk gesloten, geen uitsluitenden handel bepaalde, maar hen in tegendeel de volle vrijheid liet, om met alle andere Mogentheden te negotieren. Die Kroon kan dus niet zeggen, zich hier in zijne verwagting bedrogen te hebben. Dan hier genoeg van. Uwe volgende Vragen zijn:

6) *Of Vrankrijk omzigtig gedaan heeft, Schepen en Troupen na America te zenden?*

7) *Of het niet beter gedaan had een ander bestek te volgen; en het nu aangenomen willende volgen, hoe zich best te gedragen?*

Deze twee vragen in eene nauwe verknochtheid tot den anderen staande, zal ik die ook in eens afhandelen, in de eerste plaats aantonende; dat zo Vrankrijk de vrijheid gehad hadt, om zich noch langer buiten den oorlog te houden, zulks raadsamer was geweest, en meer voordeel kon voorspellen. Vervolgens; dat het genoodzaakt is geweest, ten lesten den oorlog te beginnen. Eindelijk; dat dien moetende voeren, het niet anders kon doen, dan eenigen bijstand aan d'Americanen te zenden; een verbond met hen te maken, &c. waarbij ik dan mijne bedenkingen zal voegen, omtrent deszelvs verder te houden gedrag.

Wat het eerste belangt, ik behoev het niet te herhalen; vrede is het best en voordeligst. Vrankrijk heeft dit ook zo lang doenlijk in agt genomen. Door aan de Americanen bedektelijk alle toevoer te bezorgen; door hen met oogluiking in zijne Havenen toetelaten; door te gedogen, dat zijne Officieren hen in de wapenhandel oeffenden, deed het hen reeds grote dienst, en teffens zijn eigen voordeel, dewijl het Engeland daar door merklijk benadeelde. Had Vrankrijk op dien voet voortgegaan, het ware

 zee-

zeeker beeter geweest. Het had gedurende den oorlog de voordelen der koophandel kunnen genieten, en na de vrede zo d'Americanen onafhanklijk wierden, op hunne erkentenisse en nauwere vriendschap kunnen staat maken. De Engelschen zouden zig mooglijk nog enigen tijd vergenoegd hebben, met representatien aan het Hof van Versailles te doen, dat op zijn beurt straffe en nauwe bevelen in voldoeninge had kunnen geven, doch heimelijk alles onder oogluiking aan de Americanen kon vergunnen. Het kon ten minsten den oorlog nog voor eenigen tijd uitgesteld hebben, en had veele kosten bespaard. Dit is buiten kijf.

Maar is men altijd meester om te doen zo als men wenschte? Neen zeeker niet; en daarom geloov ik in de tweede plaats te kunnen aantonen, dat welverre van het voorgemelde bestek langer te kunnen volgen, Vrankrijk in de volstrekte noodzaaklijkheid geweest is, van den oorlog te moeten ondernemen. Zie hier waarom.

Engeland was zeer wel bewust, dat de vorigen oorlog en nadelige vrede, aan Vrankrijk nog rijklijk in den krop stak; ja dat het nooit de gelegenheid zoude laten voorbijgaan, om zich over dezen hoon te wreken; maar het zag die gebeurtenisse als nog verre afzijnde aan, en vertrouwde op de zwakte van de Fransche regering en de verwarring der Finantie, die geene ondernemingen van dien aard gedoogden. Dezen waan heeft de Engelschen zelfs nog in de twee eerste jaren van de Noord-Americaansche onlusten mislijd. Maar toen begonden zij eindelijk ontwaar te worden, dat de komst van Lodewijk XVI. tot den throon, ene andere en geschikter gedaante aan veele zaken had gegeven; dat het Ministerie uit kundiger Lieden bestond; dat men evenrediger dagt; dat het geldbestier op enen geregelder voet gebragt wierd; kortom, dat Vrankrijk zich merklijk begon te herstellen. Toen begrepen zij ook, dat het hen om den tuin

ge-

gelijd had, met uiterlijke betuigingen van vriendſchap, terwijl het intusſchen heimelijk deel nam in de opſtand der Colonisten; door die langs honderde omwegen behulpſaam te zijn. Toen begrepen zij insgelijks, dat deze heimelijke afbreuken hen meer nadeel toebragten, dan ene openbare oorlog, en d'Americanen in hunne hardnekkigheid ſtijvde. Zij begonden met ſterke en herhaalde vertogen te doen, aan het hof van Verſailles; dat in ſchijn voldoening gaf, dog inderdaad zijnen ouden gang ging. Om dit tegen te gaan, begon het Engelsch Ministerie eijndelijk te beſluiten, dat het beter was, opentlijke dan heimelijke vijanden te hebben, alzo men eerstgenoemde beeter te keer kon gaan. Het beſloot dan, wilde Vrankrijk langer op dien voet voortgaan om er alles aan te wagen, en den oorlog te verklaren, gelijk het ook na alle waarſchijnlijkheid zoude gedaan hebben, zo dra er zich maar eenig ſpecieus voorwendſel toe opdeed. Zie daar de gemoedsgeſteltenisſe der Engelſchen te dier tijd.

De Franſchen aan hun kant, konden hiervan niet onbewust zijn, en zagen wel rasch dat de leus ontdekt was. Mooglijk zouden zij de zaken nog eenigen tijd op de oude voet hebben kunnen ſlepende houden; maar dan liepen zij gevaar van door Engeland voorgekomen te worden. Indien ook het Moederland beſloot wat reklijker tegen zijne kinderen te zijn, en zich met hetzelve verdroeg, dan lag de hoop in duigen, om zich ooit op Engeland te kunnen wreken; in tegendeel, dan liepen zij gevaar de Engelſche macht geheel op het lijf te zullen kreigen; dan ſtonden zij de ballen daar men mede geſpeeld had te betalen. Er was dus geen andere keuſe over, dan zich van de Americanen te verzekeren; het momaangezigt afteleggen; en de Engelſchen voortekomen, eer dat zij zelfs voorgekomen wierden. Hier toe diende dat bewuste Tractaat; de erkentenis der onafhanklijkheid; het uitrusten ener *obſervations* vloot; het zenden eener andere na America; het aantasten der Engelſchen

in hunne Eilanden, &c. Alle zaken die aan den anderen verknocht, geenfints uit vrije keufe, maar uit volftrekte noodzaaklijkheid hun oorfpronk namen. In hoeverre dit nu zijn nut gehad heeft, in hoe verre het aan de oogmerken beantwoord heeft, laat ik aan U E. oordeel over; gij hebt uit al het voorgaande genoegfaam kunnen befluiten, wat ik daaromtrent denk.

Dit noodfaaklijk beftek nu aangenomen zijnde, vraagt gij, hoe Vrankrijk zich het best voorders kan gedragen. Ik ben niet bevoegd en niet kundig genoeg, om daar over te beflisfchen, te meer; dewijl de tijdsomftandigheden daaglijks veranderingen te weeg brengende, ook merklijken invloed hebben op de plans der krijgs-operatien. Ik zal het echter wagen, iets er van te zeggen.

Mij dunkt; Vrankrijk moet zich bij aanhoudendheid, enkel tot den zee oorlog bepalen, met ter zijde ftelling van alle ondernemingen te lande in Europa; vooral nimmer ene landing in Engeland, Schotland of Ierland ondernemende. Het moet geene groote Vlooten hebben, maar zijne zeemacht liever in kleine Esquaders verdelen; ten einde d'Engelfchen aan alle kanten bezig te houden. Het moet zich voornamentlijk van d'Americanen verzekerd houden; zorgvuldig beletteade, dat die in geen verdrag met het Moederland komen, als na de erkentenisfe hunner onbepaalde onafhanklijkheid; en dan nog moet het zich in dat verdrag als Geallieerde laten benoemen, teffens voor zich zelvs ook vrede makende: ja het dient de Americanen zelfs te bewegen, om dien nooit anders als met hem gefamentlijk te treffen. Eijndelijk; het moet niet in eens door geweldige pogingen zijne kragten verfpillen, maar in tegendeel bedaard, langfaam en met overleg oorlogen; ja de zaken dragende en rekkende houden. Dit is het gepaste middel om Engeland aftematten, dat moet het nog twee of drie jaren den oorlog uithouden, onder zijne bovenmatige fchulden moet befwijken. Vrankrijk moet dus

dus maar alle pogingen aanwenden, om zo lange het spel gaande te houden; dan zal Engeland mooglijk in het omgekeerd geval komen, waar in het bij het treffen der laatste vrede was; dat is, het zal de wet niet geven, maar die ontfangen. Had Vrankrijk in de voorgaande krijg in staat geweest, nog ene veldtocht te wagen, denklijk zoude Engeland toen reeds beswe-ken hebben; want in de twee laatste jaren beliepen de kosten van den oorlog hoger, dan die van alle de vorige jaren te samen genomen. Wat zoude het geweest zijn, indien het nog een volgend jaar zulke *enorme* uitgaven had moeten doen.

Zie daar mijn Heer mijnes oordeels het beste plan, aan Vrankrijk voorgeschreven. Als Staatsman schrijvende, bedrieg ik mij mooglijk als krijgskundige. Dan wat er ook van zijn moge, ik geloof ten minsten deze uwe vraag volledig genoeg beantwoord te hebben; des ik tot de volgende overga.

8) *Of dezelvde harmonie wel meer plaats heeft, tusschen de Americanen en Vrankrijk?*

Indien men geloof konden geven, aan al 't geen de Nieuwspapieren schrijven, vooral aan het geen aan den kant van Engeland gedebiteerd wordt, zoude men zekerlijk neen zeggen. Maar gij begrijpt ligt, dat het de zaak der Engelschen is, dit hart te doen klinken, ten eijnde de Natie, misnoegd over het gedrag van het Ministerie, t'onvreden over eene verderflijke broederkrijg, gedrukt door sware imposten, enigermate te vertroosten en optebeuren, door de hoop, dat d'Americanen welhaast door Vrankrijk verlaten, handies om zullen moeten leggen. Het dient ook teffens, om de nieuwe geldligtingen smaaklijk te maken, en het crediet optebeuren. Kortom; het schijnt mij toe een kunstgreep van het Ministerie en de Actie-handelaren te zijn.

Audi et alteram partem. Wanneer men deze verhalen met

a'-

alle onpartijdigheid vergelijkt, tegen die welke wij uit Vrankrijk en America krijgen, schijnt de goede harmonie tusschen de beide Geallieerden meer dan ooit bevestigd te zijn; ja het schijnt dan zelvs onzeker te zijn, of er wel eenig wezentlijk of gefingeert ongenoegen plaats gehad heeft, tusschen de Heer d'Estaing en het Congres, gelijk men in der tijd daar zò veel van opgaf. Eveneens schijnt het gelegen te zijn met de tweespalt, tusschen de Colonien zelvs; d'onenigheid onder de leden van het Congres; het misnoegen tegen den Generaal Wasfingthon, en diergelijken. Uit de geloovwaardige berigten zoude men eerder moeten opmaken, dat zo er al voor een ogenblik, enige *zweem* van misnoegen plaats gehad heeft, hetzelve rasch is opgehouden; ja vervangen is door volkomen ten minsten redelijke eensgezindheid.

Kan het ook niet wel zijn, dat het voorgewende misnoegen tusschen Vrankrijk en het Congres, eene staatkundige kunstgreep; eene uiterlijkheid maar geentsints reëliteit; kort om, een opgestemt werk is geweest, of nog is? Wel waar toe zult gij vragen? Om d'Engelschen om den tuin te lijden, en te veel doen berusten op het *divide et impera.* Stel eens, zij lieten zich in den waan brengen, dat de twee Geallieerden onderling geschil begonnen te krijgen; dan konden zij er natuurlijk uit verwagten, dat die welhaast van vrienden zo niet vijanden, ten minsten koel jegens den anderen wordende; de Americanen wederom niet alleen op hunne eigen wieken zouden moeten drijven, maar ook minder getoloreerde bijstand uit Vrankrijk *als* wel voorheen te wagten hadden: des dat zij swakker geworden, te eerder en met minder moeite tot gehoorzaamheid zouden kunnen gebragt worden. Dit denkbeeld moest natuurlijk ten gevolge hebben, dat Engeland min sware toerustingen tot het voortzetten van den oorlog; dat het min geweldige pogingen deed; denkende, nu beter spel te zullen hebben tegen ieder afzonder-

lijk

lijk, dan wel tegen beiden verenigd. Grootbrittannien nu eens dwaas genoeg zijnde om in dien waan, min kragtdadig te werk te gaan; hadden de Franſchen en Americanen naderhand, onder ſchijn dat hunnelligte geſchillen vereffend waren, dan niet te beeter kans, om met verenigde pogingen, hunnen gemeenen vijand dubbele afbreuk te doen? Dit geef ik u nogthans meer als eene ſpeculative zaak, dan wel als eene waarheid op.

Zie daar mijn Heer, alle uwe vragen nopens het Tractaat tusſchen Vrankrijk en America beantwoord; teffens zo ik vertrouw, alle uwe bedenkingen en zwarigheden opgelost. Mooglijk zijt gij nog niet ten volle overtuigd; maar in dat geval, doe mij de vriendſchap wederom uwe tegenwerpingen te maken, ik zal dezelve op mijn beurt trachten te beantwoorden.

Per naaſte post zal ik de eer hebben, U E eenige ſtukken betreklijk Noord America mede te delen, die mijnes wetens niet algemeen bekend, en dus denklijk ter uwer kennisſe nog niet gekomen zijn. Ik zal de vrijheid nemen er hier en daar mijne aanmerkingen bij te voegen. Inmiddels heb ik het genoegen te zijn.

MIJN HEER.

U E. gehoorzamen Dienaar.

Culenburg.

den 9 Maart, 1779.

ACH.

ACHTIENDE BRIEV.

MIJN HEER!

IN voldoening mijner belofte, zal ik u heden over enige verdere bijzonderheden, tot America en Engeland betreklijk, onderhouden; met bijvoeginge van eenige bewijzen en ſtukken, op welker echtheid ik vermeine volledig ſtaat te kunnen maken. Heb de goedheid dezelve als een ſoort van beijlage tot alle mijne vorige Brieven aan te merken. Ik begin in de eerſte plaats, met d'aangelegenheid van het verlies dat Engeland aan zijne N. Americaanſche Colonien zal doen, indien deze zich niet wederom met het Moederland verzoenen, 't geen niet waarſchijnlijk is.

Gij zult ongetwijffeld enige der voornaamſte Engelſche geſchriften gelezen hebben, die voor en tegen den Burgerkrijg geſchreven zijn. Gij zult dan ook in dezelve meermalen deze wonderlijke ja onbegrijplijke ſtelling gevonden hebben; *dat de Koophandel met N. America nooit enig voordeel aan Engeland heeft toegebragt; ja dat het Rijk die Colonien zeer wel kan misſchen.* De onwaarheid hier van, lust mij heden aan te tonen.

Zij

Zij die geen doorzicht hebben, of die der ware gesteldheid van zaken onbewust zijn, kunnen mooglijk deze rukelooze gezegdens voor *facta* aangenomen hebben; maar ik zal u doen zien, dat het onwaarheden zijn, welke men denklijk om het Ministerie te believen uitgestrooid heeft; ten eijnde de Natie over haar verlies zo doenlijk te troosten. Elk kundig Koopman te Londen erkent, dat de Handel op de Eilanden grote voordelen aan het Rijk, vooral aan die Hoofdstad toebrengt. Vergelijken wij nu eens den uitvoer na die Eilanden, met dien na de Colonien, zederd den tijd van dertig jaren, en oordeel dan zelfs, welke dier beide Negotie-takken, het meest winst aanbrengende was.

Totaal der uitvoer uit Engeland, zederd 1744. tot 1748. in cluis.

Na N. America.	*P. Sterl.*	*Na de Eilanden P. Sterl.*
1744	640, 114	796, 112.
1745	534, 316	503, 669.
1746	754, 945	472, 994.
1747	726, 648	856, 463.
1748	830, 243	734, 096.
Totaal	3, 486, 266	3, 363, 333.

Het verschil ten voordele van America is dus 122, 933. Ponden Sterlings, en de gehele exportatie in die vijf jaren. 3, 486, 266.

Zien wij nu, wat de uitvoer bedragen heeft, zederd 1754 tot 1758 incluis.

Na

Na N. America.	*P. Sterl.*	*Na de Eilanden.* *P. Sterl.*
1754	1, 246, 615	685, 675.
1755	1, 177, 848	694, 667.
1756	1, 428, 720	733, 458.
1757	1, 727, 924	776, 488.
1758	1, 832, 948	877, 571.
Totaal	7, 414, 055	3, 767, 859.

Het onderscheid ten faveure van N. America bedraagt dan in deze 3, 646, 196 Ponden Sterlings, en de geheele exportatie, 7, 414, 055.

Het blijkt dus duidelijk uit deze lijsten, dat de uitvoer uit Engeland na de Eilanden, over 35 jaren geleden, namelijk in 1744 beliep 796, 112 P. Sterl. en over 21 jaren geleden, te weten in 1758; 877, 571 P. Sterl. Wijders, dat in 1744 het Totaal der uitvoer na het vaste Land van N. America berekend wierd op 640, 114 maar in 1758 op 1, 832, 948 P. Sterl.

Wat hier uit te besluiten? Dat in 14 jaren tijds, namentlijk van 1744 tot 1758 de Engelsche Koophandel op hare Eilanden, niets van eenig aanbelang is toe of afgenomen; maar dat die op N. America gedurende dien tijd, verdriedubbeld is. De Engelschen waren evenwel in 1758 nog niet in het bezit van geheel N. America, alzo de Vrede die aan Vrankrijk alles ontnam, 't geen ten Westen der *Missisippi* legt, pas in 1763 gesloten is.

Gesteld en niet zonder grond, dat de Engelsche Koophandel op N. America (die nooit zoude opgehouden hebben, hadden zij die Colonien niet geplaagt in onbillijk taxeren) in die zelvde evenredigheid eens toegenomen had, is het zichtbaar dat die ene

tak

tak alleen, ene onuitputbare bron voor hunne Negotie zoude geweest zijn. In der daad, indien die Koophandel in het laatste dier gemelde jaren, het drievoud was toegenomen, van 't geen zij 14 jaren te voren was, had Engeland dan geen gegronde hoop, dat dezelve na verloop van andere 14 jaren, te weten in 1772 wederom driemaal groter zoude geworden zijn. Ja zeker, en na die berekening kon die tegenwoordig jaarlijks verre over de 16 Milioenen bedragen hebben, had Engeland zich gematigder jegens zijne kinderen gedragen; te meer, wijl het aldaar in 1763 zo veel Land en Zielen aanwon. Deeze enkelde exportatie was dan reeds ene aanzienlijke tak van Koophandel. Hoeveele werklieden van alderlei soort tot den scheepsbouw benodigd; hoe veele Matroozen kwamen daar door niet aan de kost? Wat een aantal Kooplieden, Fabrikeurs, Winkeliers, Ambachtslieden, &c. vonden hun bestaan daar niet in? Wat voor sommen gelds geraakten daardoor niet in den omloop, telkens bij iedere verruilinge van eigenaar, denzelve enige winsten aanbrengende? Wat moesten de uitgaande rechten niet goed doen aan 's Lands schatkisten, en wierd er niet daaglijks geld in dezelve gestort uit de impositien, die door zo veele lieden betaald wierden, die meerder winsten hebbende, ook meerder konden verteren?

Maar hier spreek ik nog enkel van d'exportatie. Voeg hier nu eens bij, 't geen uit America in Engeland ingevoert, en vervolgens van daar wederom na alle oorden verzonden wierd. Dat beliep ook jaarlijks eenige milioenen; daar door kwamen alle voorgemelde neringen en hantteringen in bloei; daar door wonnen wederom de schatkisten.

Deze twee artikels van in en uitvoer bij den anderen gevoegt, leverden die niet eene allergewichtigste tak van Koophandel voor Engeland op? Zij die dan willen beweren, *dat die nooit enig voordeel aan Engeland heeft toegebragt*, zijn waarlijk het spoor

 beis-

beister: en was dit ook zo, dan doet Engeland dwaas, zich nog heden zo veel aan N. America te laten gelegen leggen, en zich daarom niet alleen in eenen oorlog met Vrankrijk in te laten, maar zich nog bovendien in diepe ja verderflijke schulden te steken. Oordeel zelvs Mijn Heer of ik ongelijk heb.

Ik beken, wanneer men alle de sommen berekent, die de Kroon besteed heeft tot het oprichten dier Colonien; aan gratificatien; aan oorlogen om America te beveiligen; dan zoude mooglijk blijken, dat die ruim zo veel bedragen, als 't geen zij tot heden van haare Volkplantingen, en deszelvs Koophandel op dezelve getrokken heeft: maar was intusschen de omloop dier enorme somme niet een wezentlijk voordeel? Engeland omzichtig handelende; zich wat toegevender wat reklijker gedragende; kon eerlang de vruchten zijner arbeid geplukt, en drievoudige intresten genoten hebben. Het verliest dan de grootste paerel van zijne Kroon aan America, ja al verzoende het zich hoe onwaarschijnlijk ook met de Colonien; al onderwierpen zich die wederom geheel aan Engeland; dan nog heeft het reeds een krak gekregen, die in geen halve eeuw kan hersteld worden. Maar niet denklijk is het, dat de Colonien immer vreden met het Moederland zullen maken, als onder d'erkentenisse hunner volslagen onafhanklijkheid; des als ene vrije op zich zelvs bestaande Mogentheid, en dan kan Engelandt er wijnig voordeel van wagten: immers de uitsluitenden handel geen plaats hebbende, zijn de meeste winsten gevlogen.

Om UE. een recht denkbeeld van de gemoedsgesteltheid der Americanen te geven, zo neem ik de vrijheid hier te plaatsen zeker kort geschrivt, zijnde ene aanspraak aan d'Americanen, gedaan kort voor d'aankomst der bewuste Vredes-Commisfarissen. De schrijver daar van wordt gezegd te zijn, *Docter Cooper* een *Bastoniaan*, dezelvde die aldaar het eerst opentlijk in de Kerk gebeden heeft, voor *Lodewijk XVI*, als *Geallieerde*

van

van het *Congres.* Dit geschrivt is bijna niet bekend, en dus twee aandacht niet onwaardig. Zie hier hetzelve.

Aan de Volkeren van America.

„ Indien men zich de moeite geevt, de aanspraken van Lord *North* in het Parlement, en de Bils ter herstelling van de rust in America, te vergelijken met het gedrag van Groot-Brittannie oostwaards, wordt men schier genoodzaakt te geloven, dat die Mogentheid ene opentlijke belediging heeft willen aandoen, aan het gezond verstand van 't mensdom in het algemeen. Het oogmerk dier aanspraken, dier Bils is, den vreden met ons te maken op die zelvde voorwaarden, welke wij in den beginne aangeboden hadden, om de vijandelijkheden voortekomen. In gevolge van dien, zijn er Commissarissen benoemt, met macht van eenen stilstant van wapenen aftekondigen, en alle hostiliten te doen eindigen. Zij zijn ook gemachtigd om *d'acte van restrictie* ten heele of ten deele buiten effect te stellen, en dat *voor zekeren tijd*, beneffens alle de andere Actens gemaakt, zederd den 10 Februarij 1763. Deeze Actens waren het, die de bezwaaren inhielden, welke wij voor de verklaring van den oorlog reeds hadden. In dezelve wordt onder anderen gehandeld, om aan Groot-Brittannien den macht te *refereren*, van zodanige Amptenaren aantestellen, als het voorheen gewoon was te doen."

„ Zien wij nu eens hoe zeer de omstandigheden tegenwoordig veranderd zijn, sedert het tijdstip, dat wij die voorslagen deden. Toen hadden wij noch Regeringsform, noch Troupen, noch publicque Fondsen, noch ammunitie van oorlog. Desniettegenstaande deeze ongelijkheid, hebben wij den eersten Veldtocht gelukkig gevoert. Dezelve afgelopen zijnde, vergeleek het volk van America, de gemoedsgesteldheden en macht der weder-

 zijd-

zijdsche partijen, en gelaste aan zijne gedeputeerden bij het Congres, ronduit te verklaren; dat het zich niet meer aan die voorwaarde wilde houden. In gevolge van dien wierd de Declaratie onzer Onafhanklijkheid afgekondigt, bij welke wij ons op het plechtigst verbonden hebben, ene volstrekte afzondering teweeg te brengen, tusschen de verenigde staten en Groot Brittannie. Om deze onze Declaratie steun bij te zetten, hebben wij den oorlog gedurende twee volgende Veldtochten gevoerd; en ondanks het bloet en het geld dat er aan besteed is, hebben wij thans groter overvloed van Manschap en geld, dan toen de oorlog begon. De regering van America is thans in hare beste fleur; het recht wordt er onpartijdig en na billijkheid uitgesproken. De geschikste order heeft er in ons finantieweezen plaats. Het vijandlijk leger, ten hoogste zestigduizend koppen sterk geweest, is niet bestand kunnen blijven tegen onze moed; en een gedeelte van het zelve heeft de wapenen moeten nederleggen, jaa zich aan ons krijgsgevangen moeten geven. De wijsheid van onze Raad, en de heldenmoed onzer troupen, hebben ons de verwondering van geheel Europa verdient. Vrankrijk heeft onze onafhanklijkheid erkend, en met dien ons bestaan als Mogentheid; onze wederzijdsche Pleuipotentiarissen hebben reeds een Tractaat van alliantie getekend."

„ Het is in zo een tijdstip, dat Groot Brittannie de vermetelheid heeft van te zeggen, *dat zo wij op onze voedstappen willen terug keren, het beloovt geen gebruik te zullen maken van het recht dat het heeft, om ons te belasten, als omtrent t' geen betreklijk is, tot de reglementen op den koophandel.* Maar hebben dan de Staten van America, in de voordelige toestand hunner zaken, geen middelen genoeg voorhanden, om hunnen Koophandel te beschermen? Of denkt men dat zij geene kundigheden genoeg hebben, om daaromtrent goede schikkinkingen te beramen? O! mijne waarde vrienden gedoogt niet,

das

dat zelvs de minst verheven zielen, zodanig laag denkbeeld van u vormen, na alle grote zaken die gij uitgevoert hebt."

„ Lord North ſtelt in zijne redenvoeringen voor, dat de Americanen *vrijwillige contributien* zouden opbrengen, in ſtede van *getaxeert* te worden, en dat zo wij zulks wijgeren, de Koning ons dan zijne *beſcherming zal onttrekken.* Maar beide partijen zijn het daaromtrent reeds eens. Heeft het Parlement onze eigendom niet verwezen, tot ene algemene plundering, zonder onderſcheit van perſonen? Was er ooit iets, dat ons kragtdadiger buiten de beſcherming van den Koning kon ſtellen? Het is ook na de acte dat wij opentlijk verklaard hebben, zijne beſcherming niet meer te willen genieten."

„ Hij zegt ook, dat de Commisſarisſen veel zullen *toebrengen*, tot bevordering der krijgsverrichtingen. Hoe kan dat anders zijn als door de onze te vertragen, onder voorwendſel van een verdrag, en zulks zo lang; tot dat de Britſche magt in ſtaat is, om kragtdadig te ageren? Deze omſtandigheid alleen is genoeg om ons te overtuigen, dat de voorſtellingen van Engeland enkel een kunstgreep zijn, waarmede het ons om den tuin zoekt te leiden."

„ Is het aan ons voorwaarden te ontfangen van enen vijand dien wij verſlagen hebben? Zullen wij onze wezentlijke verkregen voorrechten laten varen, om ene onzekere beſcherming te genieten, welke wij niet nodig hebben; en dat na zulks voor de gantſche waereld verklaard te hebben? Neen, nooit zullen de voorſtanders der vrijheid, en de beſchermers der deugd, hunne woorden in den hals halen, omtrent een zaak, die hunne eer zo nauw betreft. Wij hebben reeds de grootſte onheilen van den oorlog uitgeſtaan; wij hebben onze Steeden zien verbranden, onze erfdeelen zien verwoeſten. Zullen wij na alle die rampen te boven gekomen te zijn, laag genoeg zijn, om voorwaarden aan te nemen, die voorgeſchreven worden door een Volk, dat op het punct ſtaat, om eerſtdaags onze beſcherming te moeten afſmeken?

„ De Voorzienigheid heeft ons bijzondere blijken van gunst gegeven. Wij zijn tegenwoordig beter instaat om den oorlog voorttezetten, als over drie jaren. De waardij der prijzen die wij gemaakt hebben overtreft verre dien van onze publicque schulden. Met nog een weinig moed en standvastigheid; hangt het van ons af, voor altoos d'onafhanklijkheid van America te bevestigen. Wij hebben niets anders te doen als onze Legers te versterken, en wel onzen plicht waar te nemen. Elk weet dat de Genenaal *Wassington* de Engelsche Generaals in *Krijgskunde* overtreft. Laten wij aan zijne iever beantwoorden, door onze pogingen, en wij zullen welhaast ons Land gezuiverd hebben van de Huurlingen, die hetzelve onvijlig maken. Dan is het en niet eerder, dat wij met den vijand in onderhandeling zullen treden." Wij hebben besloten vrij te leven, of niet langer te leven. „ Dat zijn de eigen woorden van het Congres. Wij zijn het dan die de vredesartikelen moeten voorschrijven, overeenkomstig die oude republicqkijnsche stelregel; *van nooit over vreden te handelen, als na d'overwinning.*"

„ Laat het toch niet gezegt zijn, dat de Staten van America, na eene bloedige en kostbaare oorlog uitgehouden te hebben; na hunne vijanden verslagen te hebben; na zich in den rang geplaatst te hebben die hen toekwam onder de Machten der aarde; na alle daden der Souvereiniteit te hebben uitgeoeffend; laag genoeg geweest zijn, om aftezien van d'onafhanklijkheid, en de banden eener slaafsche onderdanigheit aan te nemen."

„ Hadt gij nog andere drangreedenen benodigd, zoude ik u lieden verzoeken t'overwegen, dat zo wij onze onafhanklijkheid staande houden, wij enen vrijen koophandel zullen hebben met alle Natien, en dat America het middelpunt der rijkdommen van de geheele aarde zal worden; gelijk Groot Brittannie tot dus verre geweest is. De wijduitgestrektheid onzer kusten, moet onze Scheepsvaart aanzienlijker doen zijn, dan die van enige

Mo-

Mogentheid. De verschillenheid van ons Climaat, en dus van onze producten, gevoegt bij die der Zeemacht, verzekerd ons van ene grote Koophandel. De grootheid eindelijk van ons grondgebied, zal ons de grootste Mogentheid der aarde maken. Dan zal onze Koophandel aan gene andere rechten onderworpen zijn, dan aan die welke tot voordeel van America kunnen strekken; en onze eigen macht, zal ons tegen alle invasien bevrijden. De weerstand stelt ons aan gene gevaren bloot, maar wij hebben alles te vrezen van de onderwerping."

„ De natuur heeft ons op zo ene verre afstand van andere Mogentheden geplaatst, dat wij door de betrekking met dezelve, in geen oorlog kunnen gewikkeld worden; en zo zulks bij ongeluk al eens mogt gebeuren, is het allerwaarschijnlijkst, dat zij bij wien wij ons voegden, d'overhand zouden hebben. Onderwerpen wij ons, dan zal ons noodlot *gesubordonneert* zijn, aan dat van Groot Brittannie. Wij zullen moeten oorlogen, of wij er lust toe hebben of niet; ja behaagde zulks aan Engeland, het kan ons aan andere Meesters afstappen."

„ Zie daar de rampen, welke het aan ulieden staat afteweren. Wij moeten nu het tijd is alle zijlen bijzetten, om eene bestendige vrede en de voordelen van den Koophandel te verkrijgen. Wij moeten over de vredes voorstellen niet raadplegen, maar over de middelen om uit ons Land te verjagen het Leger van ene Natie die ons hart beledigt heeft."

„ Dat een ieder van u de verklaring onzer onafhanklijkheid herleze; dat hij die vergelijke met het gedrag van Groot Brittannie: dan zult gij zien, of alle d'artikelen van dezelve niet rijklijk gerechtvaerdigt zijn."

„ Wij hebben dan heden dezelfde redenen, die wij toen hadden, ja wij hebben er nog nadere, om de tegenwoordige voorstellen van de hand te wijzen. Groot Brittannie ijlt met verhaaste schreden na zijnen val. Het is reeds ten einde van zijne

loopbaan. De verenigde Staten kunnen zonder zich zelvs te onteeren, dan geen vrede met Engeland maken, ten ware zij er zelvs de voorwaarden van voorschrijven."

„ Wij hebben dit voordeel, dat de pogingen van Groot Brittannie wezentlijk niet anders zijn, dan de stuiptrekkingen ener stervende Natie, terwijl die van America kunnen beschouwd worden, als 't eerste proefstuk ener mannelijke kracht. Bidden wij den God der Heirlegers, dat hij ons zijne bescherming verlene; dat hij onze pogingen ter verdediging van het Vaderland zegene. Tot heden heeft de voorspoed onze verwagting overtroffen. Mij dunkt ik hoor de stemme des Heeren tot ons zeggende, *Ga uit deze Stad o mijn Volk, opdat gij geen deel krijget aan de straffen welke voor dezelve weggelegt zijn, want hare zonden zijn tot den hemel gestegen, en God is altijd der onrechtvaardigheid indagtig.*

MARCUS BRUTUS.

Ziedaar mijn Heer een Geschrift, dat hoe zeer ook den steller door een te groot *Patriottismus* vervoerd (zo het waar is, dat het *Patriottismus* te verre kan gaan) zich in het zelve wat al te gunstig uitdrukt, echter wel lezenswaardig is, en ten duidelijkste aantoont; dat er onder de Americanen lieden van een schrander vernuft, van een kundig doorzicht zijn.

Wanneer men verders considereert, dat in alle de pulicque geschriften der Americanen, in alle d'Actes van het Congres, dezelvden geest doorstraalt; dat hun aanhoudend gedrag na dien denkingsaard geregeld is; kan men dan niet met eenige grond van waarschijnlijkheid besluiten, dat zij niet ligt tot eenig ánder vergelijk zullen komen, dan waarin hunne onafhanklijkheid en hun bestaan als Mogentheid zal erkend worden: althans, dat zij nooit tot onderwerping zullen overgaan.

Maar

Maar zult gij mij mooglijk tegenwerpen; Engeland zal van dit jaar eene meer als buitengewone poging doen. Het zal derwaards grote Vloten en eene talrijke krijgsmacht zenden. Dit zal d'Americanen in het nauw brengen. Hier op antwoord ik. Engeland is ongetwijffeld zulks van voornemen, maar het willen of het doen is een merklijk onderfcheid. Eerst moet er geld genoeg wezen, en dat fchijnt fchaars voorhanden te zijn, want het is u bewust, dat toen men befloten had eene Negotiatie te doen tegen $5\frac{1}{2}$ per Cento, men wel rasch zag, dat weinigen er deel aan zouden nemen; des men verplicht is geweest, favorabelder voorwaarden aan te bieden, en alles wel berekend, den interest tot circa $6\frac{3}{4}$ te verhogen. Wat een merklijk onderfcheid tusfchen 't geen waarvoor men te voren geld kon bekomen! een klaar bewijs, dat het crediet van Engelandt zieltoogt. Wie zullen ook hun geld geven? zullen het de Engelfchen zelvs zijn? Die worden tegenwoordig in het algemeen zo fraai gedrukt door belastingen, die van dit jaar wederom ftaan verhoogd te worden; die ondervinden zodanig een verval ja eene ftilftand in hunne Koophandel, fabrieken, neringen en handteringen, dat er wijnigen bij hen thans geld overhebben, om aan het Land opteſchieten. Zullen wij Nederlanders het zijn? Neen ook niet, want het is niet wel te denken, dat daar het nog tusfchen twee haakjes ftaat, of wij gemerkt de critique omftandigheden en de gistinge der gemoederen, wel buiten het fpel zullen kunnen blijven en geen partij zullen moeten kiezen; dat daar het dan nog te bezien zal ftaan, of wij ons tegen of voor Engeland zullen verklaren; dat daar het gefteld wij volhardeden bij de nauwkeurigfte onzijdigheid, het nog niet te bepalen is, aan wat gevolgen die kan onderhevig zijn; want zeg ik, het is om alle die redenen niet wel te denken, dat de Hollanders onvoorzigtig genoeg zullen zijn, om hun geld na buitenslands te zenden, daar zij het t'huis benodigt kunnen hebben; althans het in zekerheid op

onderscheidende manieren kunnen emploieren. Te minder is dit denklijk, omdat zij reeds ondervonden hebbende hoe wrak hunne tot dus verre opgeschote gelden in Engeland staan, geheel van verstand moesten ontbloot zijn, om daar nog meer te willen wagen. Zullen het de andere Natien zijn? Die hebben immers zo eene overvloed van geld niet, en gij weet zeer wel dat die zelfs negotieeren en altijd op de Hollandsche schijven hopen, zonder welke hunne negotiatien nimmer, ten minsten zeer zelden vol raken. Waar zal Engeland dan het benodigd geld van daan halen? Dat weet ik niet, maar het komt mij zeer waarschijnlijk voor, dat het er gebrek aan zal hebben; en zonder Guignies raken alle andere projecten in duigen.

Doch stellen wij al eens, het zal gekken genoeg vinden die hun geld half willen weggojen: daar behoort evenwel tijd, eer hetzelve inkomt. Daar behoort ook tijd, om het Leger, om de Vloten gereed te maken, om die van alles te voorzien, en dan behoort er wederom tijd eer dat die in America aangekomen zijn. Het is nu in het laatst van Maart, en het geld is er nog niet eens; maar gesteld de Banquiers schieten het op winst in voorraad, hoeveel tijd word er nog niet vereischt eer de Troupen allen rijsvaardig zijn. Terwijl ik deze schrijf passeeren de Hessische Recruten pas voorbij deze Stad. Ligtelijk gaat er nog een week of zes mede henen, eer alles gereed is, om na Amerika te stevenen. Dan word er nog een Maand ja somwijlen langer tijd gevorderd, eer die er aanlanden, en daar gekomen, dienen de troupen ten minsten een veertien dagen uitterusten. Dit alles aan den anderen geknoopt, zal het in het midden of laast van Junij zijn, eer het Engelsche Leger kan te velde trekken, om iets van belang te kunnen ondernemen; dat is, het zal gereed zijn, tegen dat het beste gedeelte van het saisoen verlopen is, en den veldtocht zal nauwlijks met ernst geopend zijn in N. America, of men zal moeten bedagt worden, om dien te eindigen;

gen; de Americanen maar op hun hoede zijnde, maar defensiev agerende, niets wagende, en de zaken op den langen baan schuivende, zijn er ligt een paar maanden verlopen; en dan begint bij hen de winter reeds, ten minsten het jaargetij word te guur om veel te kunnen uitvoeren. Ik denk dan, Engeland zal met alle zijne macht te laat komen, en dus niet veel uitvoeren: en intusschen is er wederom een onnoemlijk geld verspild. Ik kan zo ik het wel heb dan niet zien, dat het Congres van dit jaar wederom zo kwaad spel heeft.

Met meerder waarschijnlijkheid zoudt gij kunnen beweren mijn Heer, dat de laatste ingekomen berichten, der verovering van *Pondicherij*, en de in die Capitulatie begrepen overgaaf van *Karical*, *Masilipatnam*; dat de waarschijnlijke verovering van het Fransche Comptoir, *Mihie* op de *Malebaarsche* kust; dat de vermeestering van veelen hunner andere Eilanden en bezittingen, waardoor hen bijna niets anders zal overschieten, dan de Eilanden *Bourbon* en *l'Isle de France*, als mede een Etablissement op *St. Maurice* of *Madagascar*; dat de neerlaag eindelijk van hunnen Admiraal d'Estaing, eene merkelijke invloed ja nadelige invloed, op de zaken der Americanen zoude kunnen hebben. Dit wil ik u wel bekennen laat zich enigsints horen, maar komt mij teffens zo schadelijk niet voor aan d'Americanen, als gij u in den eersten opslag mooglijk zoudt kunnen verbeelden.

De Franschen zijn daar door ongetwijffeld merklijk geknakt, en hunne macht voor het tegenwoordige dus grotendeels gebroken zijnde, zij hunne handen volder, d'Engelschen de hunnen ruimer krijgende, kon zulks in zo verre invloed op America hebben, dat Engeland alle zijne macht derwaards kon wenden. Maar aan d'andere kant d'oorlog tusschen Vrankrijk en Engeland, of dien tusschen Engeland en America, hoe zeer ook aan elkander verknocht, zijn twee verschillende zaken. Omdat

de

de Franſchen overwonnen zijn, zijn d'Americanen nog niet t'ondergebragt. Hoe was het met de Colonien dan geſteld eer dat Vrankrijk zich voor hen verklaarde? Toen kregen zij geen bijſtand van hetzelve, als dien van eene hoimelijke vrije negotie; toen moesten zij op hunne benen ſtaan; toen evenwel boden zij weerſtand aan den gantſchen macht van Engeland, en nu zijn zij immers veel ſterker geworden. De Franſchen hebben zeker ten hunne voordeele ene diverſie te weeg gebragt; maar zou er nog niet wel eens eene andere diverſie en ten voordeele van America en ten voordeele van Vrankrijk gezamentlijk, gemaakt kunnen worden?

Stel eens en het is waarſchijnlijk uit alle d'omſtandigheden, Spanjen koos partij tegen Groot-Brittannien; zoude dat geen merkelijke keer aan de zaken geven? Stel eens de Spaanſche Vloot, zo ontſachlijk als die Kroon er ooit een gehad heeft, zederd d'onverwinnelijke Vloot, blokkeerde Gibraltar, en bezette den doortocht van dat nauw; hadt Engeland dan wel Schepen genoeg t'huis, om eene Vloot uittemaken, ſterk genoeg om dien der Spanjaarden te ſlaan en geheel te verdrijven. Deeze eens in dat Nauw post houdende; den af en toegang aan alle Engelſche Schepen belettende; hoe zullen zij dan hunne Zee- en Landmacht in America van de benodigde toevoer kunnen voorzien? Zullen zij zelvs niet genoodzaakt zijn, hunne macht terug te moeten roepen, zullen zij die niet van honger en ongemak zien vergaan, en hebben zij die dan zelvs niet t'huis nodig? Zullen dan d'Americanen en de Franſchen de handen niet ruimer krijgen, en kunnen de laaste met behulp der Americanen op hun beurt, d'Engelſchen dan ook niet geweldige ſlagen toebrengen? Ja zeker.

Wat verliezen de Verenigde Staten ook veel aan den bijſtand van Vrankrijk voor het tegenwoordige onmooglijk geworden, door deszelfs nederlaag? Niet veel, want gelijk ik u reeds ge-

toond

toont heb, den bijstand die zij tot dusverre in America genoten hebben is niet noemenswaardig geweest, en zij konden dien des noods gemist hebben. Het is genoeg voor hen, dat het Tractaat van Koophandel stand houde; waar door zij zich van alles in Vrankrijk kunnen voorzien; en dit zal Vrankrijk zo ligt niet opgeven, en moest het zulks al uiterlijk doen, kan het hen heimelijk evenwel alle dezelvde voordelen vergunnen.

Zie dàar mijn Heer wat ik er van denke. Ik zeg nogthans gelijk ik altijd gezegd heb; het lot der wapenen is wispelturig, en alles hangt af, van de eensgezindheid der Americanen. Raken zij in tweespalt met den ander, dan zijn zij verloren; maar tot nog toe laat het zich niet aanzien, dat zij aan dit euvel laboreren. Ik beschouw die kwaal, en dat heb ik u elders in het breede ontvouwd, als onvermijdelijk voor hen, maar nogthans zich niet eerder zullende openbaren, dan nadat zij enige jaren op hun zelvs zullen bestaan hebben. Ik ben evenwel geen Propheet, en kan mij dus lomp bedriegen. De uitslag zal het leren.

Het is met bijzondere agting, dat ik d'eer heb mij te noemen,

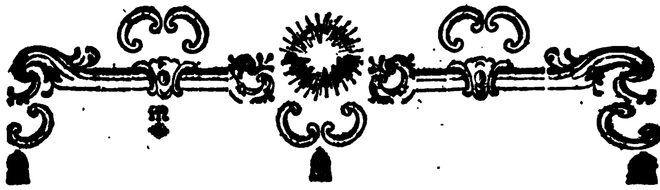
MIJN HEER.

U E. gehoorzamen Dienaar.

Culenburg.
den 21 Maart, 1779.

AAN-

AANHANGSEL.

Memorie over den Koophandel ter hand gesteld aan Lord Germaine.

Wanneer een groot en prachtig gebouw dreigt in te storten, omdat deszelvs fundamenten zich begeven, vordert d'omzichtigheid, dat men alle middelen aanwende, ten einde hetzelve te onderschragen. In een land waarvan de Koophandel den grondslag is, kan men gene pogingen genoeg doen, om deszelfs crediet staande te houden, en alles uit den weg te ruimen, dat den vrijen loop daarvan kan hinderlijk zijn. De macht en invloed van de Regering en zelfs van het Parlement, kunnen nooit tot voordeliger eindens voor de Natie gebruikt worden; en zij moeten hunne pogingen verenigen, ten voordelen van een voor den Staat zo wezentlijk belang, telkens wanneer bijzondere rampen, deszelfs hoofd Negotie-takken in gevaar stellen.

In dit oogenblik Milord is de macht van Engeland aan het wankelen, en niemant bemoeit zich om die te bevestigen. Den Burger van alderlei rang, leeft niet meer als van de hand in den tand: hij denkt niet verder als op zijne momentele belangen; ten hoogsten zoekt hij maar een schielijk fortuin. Elk beschouwt den staat als een *accesfoir*, enig geschikt om de beurzen te vullen

len van hen die in bedieningen zijn, en als een brok, daar ieder zo veel en zo lang af haalt als hij kan.

De nabij totale val van het crediet der Engelsche Eilanden in America, drijgt Groot Brittannien met de nadeligste gevolgen, indien de Regering niet spoedig te hulpe komt. Het is eene onbetwistbare waarheid, dat geen zak van Koophandel, geen gedeelte van s' Lands inkomsten, meer uwe aandagt waardig is. Dit alles in het brede te willen ontvouwen, zoude mij te verre doen uitwijden. Ik zal mij dus enkel tot enige hoofdpuncten bepalen.

Groot Brittannien zendt na Africa, Engelsche Manufacturen en producten uit de Indiën, waar van zij de waardij terug krijgt in waren uit America, jaarlijks ter waarde van anderhalf Miljoen sterlings.

De producten der Americaansche Eilanden die in Groot Brittannien, in Ierland en Noord America vertiert wierden, beliepen over de zeven Milioenen, en strekten om aan Groot Brittannien te betalen zijne Manufacturen; de interesse van het uitgeschoten geld, de commissie, vragt en assurantie gelden; winsten van de Kooplieden, Factoors, Scheepsvolk, als mede de kosten der Planters en hunne huisgezinnen in Engeland.

De rechten op de *Douane* en den Accijns onmiddelijk geheven wordende van de voortbrengselen der Americaansche Eilanden, storten jaarlijks meer dan een Miljoen sterlings in d'Echiquier: buiten en behalven de rechten die geheven worden van de Indische Waren, welke vandaar na Africa en de Americaansche Eilanden vervoerd worden.

Die Eilanden zijn aan Groot Brittannien vijftien Milioenen sterlings schuldig, waarvan de geldschieters jaarlijks een Miljoen aan intressen trekken.

Die Eilanden zijn half geruineerd; en zo wij dulden dat zij nog verder geruineerd raken, zie hier wat er de gevolgen van

zul-

zullen zijn. Wij zullen niets meer na Africa kunnen uitvoeren, om dat die Eilanders niets meer van de Zwarten zullen kunnen kopen. De vreemdelingen zullen ons dan uit hunne Eilanden voorzien van fuiker, rum, coffij, cacao, catoen, indigo, gijmber, peper, &c. en de balans onzer algemeene Koophandel, zal tot ons nadeel zijn. Het zal in den Koophandel een verschil uitmaken, van bij de agt Milioenen Sterlings in disfaveur onzer Kooplieden, Factoors en Scheepslieden, in Groot Brittannien en Ierland. De jaarlijksche verkopingen van goederen bij de Oost Indische Compagnie zullen ook in evenredigheid flapper worden. Kortom, alle die nadelen, alle die schaden en verliezen, zullen op de Natie komen.

Het is nog geen drie jaren geleden, dat d'Americanen nauwlijks enige kleine stukken geschut op hunne Schepen voerden. Groot Brittannien had toen meer dan driehonderd Oorlogschepen, van honderd en tien tot veertien stukken. Groot Brittannien heeft de Americaansche schepen weggenomen en voor goede prijs verklaard, lang voor dat die eenige vijandelijkheid in zee pleegden. De waardij onzer gemaakte prijzen, is verre beneden dien, van t' geen zij ons afgenomen hebben. Het staat u voor Milord, dat er zich eene vloot van 108 Koopvaardijschepen, voor meer dan twee Milioenen aan lading inhebbende, te Jamaica bijeen verzameld hadt, om Convoij af te wagten. Dit was in Meij. Eene ordre van de Regering hield die daar op, tot in Augustus. Dit talmen, die vertraging, is oorzaak geweest, dat die Vloot ene geweldige storm heeft moeten uitstaan, en dezelve verstrooit ja van het Convoij afgeraakt is, net op die hoogte, daar de bescherming der Oorlogschepen het noodzaaklijkste wierd. Het was November eer die schepen binnen liepen. Zie daar het uitwerkzel van de wijnige zorg welke men voor d'Eilanden gedragen heeft; en zederd drie jaren zien wij er geen redres in.

Elk

Elk weet dat de Planters der Americaansche Eilanden, zullen zij bestaan, daadlijk na het afzenden der goederen, Wissels voor derzelver waardij moeten trekken. De Kooplieden te Londen zodra zij de facturen en d'order om te assureren gekregen hebben, maken zij geen swarigheid de wissels op een of twee maanden zicht, te accepteren. Men weet hoe nauw die zaken luisteren, en dat de gerinste vertraging daar in, de nadeligste gevolgen heeft. Dikwijls is het gebeurt, dat behalven den tijd gedurende welke de schepen te Jamaica opgehouden wierden, den reis derzelver langer geduurt heeft, dan den vervaltijd der wissels. Men kan die evenwel niet betalen, voor dat de Schepen aangekomen, voor dat de goederen ontfangen zijn. Daar word enigen tijd gevorderd om d'Avarijen op te maken; om de protesten te doen aantekenen, &c. Men behoeft zich dus geensints te verwonderen, dat een deficit van over de twee Millioenen Sterlings, in de circulatie van enige commercerende Huizen, vertragingen in de betalingen teweeg brengt, hoe groot hun crediet ook moge zijn; ja dat daar uit faillissementen en bankroeten voortkomen. Dit nogthans is nu jaar op jaar in ene meerdere of mindere graad gebeurt.

Een iegelijk weet, dat de Kooplieden bij sommige gelegentheden, veeltijds al wat zij bezitten in den Koophandel plaatsen, ja dat zij te dien einde dikwijls hunne papieren opentlijk ter beurse verkopen. Ik vraag u dan Milord, of het niet van belang is, die grote handeldrijvende Huizen te ondersteunen? Of het niet meer als waarschijnlijk is, dat hunne val die van anderen zal na zich slepen? Of eindelijk door de weerstuit van alle die faillissementen, het crediet onzer Londensche Beurs, ook niet een krak zal krijgen, en het vertrouwen zal verliezen, dat geheel Europa op dezelve altijd gesteld heeft?

Zou men in deze gesteldheid van zaken, wel een beter gebruik kunnen maken, van d'invloed der Regering en het crediet der

O Bank,

Bank, als om de Negotie-Huizen die goede securiteiten kunnen geven, te onderfteunen? Heeft het Parlement er zelvs niet groot belang bij, de Kooplieden te helpen; wier arbeid, wier moeiten en vernuft, zo veele rijkdommen hebben doen famenvloeijen in de Hoofdstad, die daar door zo machtig is geworden?

Maar het is niet genoeg Milord, dat ik u er de noodzaaklijkheid van aantoon; ik moet u ook de middelen aan de hand geven. Die beftaan in de rechten op de Rum zodanig te verminderen, dat den gemenen man die beter koop kan drinken dan de Brandewijnen, die ter fluik ingebragt worden. De invoer zou daardoor in eene grote evenredigheid toenemen. De Planter kon op een zeker debiet ftaat maken; de Engelfche fcheepsvaart zou bloeijen: onze Kooplieden onze Factoirs zouden rijk worden, door de menigvuldige commisfien, en 's Lands inkomsten zouden van dag tot dag toenemen.

Berekening van het verlies dat Engeland jaarlijks aan den Toebaks-handel doet, zeder de N. Americaanfche Onlusten.

Zie hier in d'eerfte plaats ene lijst van de hoeveelheid toebak, die Groot-Brittannien in en uitgevoerd heeft, gedurende de vier laatfte jaren voor den laatften oorlog: een tijdftip in welk de Bil omtrent de Toebak, bij het Parlement gemaakt wierd.

ENGELAND.

Jaren		*Invoer*		*Uitvoer*
1752	- - -	55,997	*Boucats, wegende 500 p.*	48,922. *Boucats.*
1753	- - -	70,925		57,353.
1754	- - -	59,722		50,476.
1755	- - -	70,881		54,384.
		257,525	- - - - - -	211,135.

SCHOT-

SCHOTLAND (*Glasgou*)

1752 - - - -	22,322 - - - -	21,642.
1753 - - - -	26,210 - - - -	24,728.
1754 - - - -	22,334 - - - -	21,764.
1755 - - - -	20,698 - - - -	19,711.
	91,564 - - - -	87,845.
TOTAAL	349,089 - - - -	298,980.

	Invoer.	*Uitvoer.*
Middelbaar Jaar, Voor beiden die Rijken.	87,528. *Boucats.*	74,745.
Ingevoerd - - - - - - -		87,528.
Uitgevoerd - - - - - -		74,745.
Middelbare Consumptie van beide die Rijken - - - - - -		12,783.

De navolgende lijst is van veertien jaren later, en schoon dezelve enkel den toebaks-handel van Schotland alleen aanwijst, zal men zich echter ligt een denkbeeld kunnen vormen, van het geen die handel teffens in Engeland heeft moeten toenemen, zederd 1755 tot 1769. Men behoevt zich maar te herinneren, dat voor den laatsten oorlog, Schotland omtrent een derde had in al de toebak, die uit Engelsch America wierd aangebragt.

Invoer in Schotland.

	1769.		1770.	
Uit Virginie	25,547.	*Bouc.*	29,815.	*Bouc.*
— Marijland	9,641.	. . . .	8,243.	
— Carolina - -	460.	. . . .	913.	
Totaal	35,558.	- - - -	38,970.	

Hier uit ziet men, dat d'invoer in 1770 is toegenomen aldus; uit Virginien 4,358 *Boucats*, uit Carolina 453 *Boucats*, en uit Marijland 1399 *Boucats.*

Deeze zo groote voorraad is in den jare 1770 in dezer voege verkogt:

Aan	Iërland	3,310.
	Vrankrijk . . .	15,706.
	Holland	10,637.
	Duinkerken . . .	2,907.
	Hamburg	2,416.
	Bremen	1,303.
	Spanjen	885.
	Noorwegen . . .	557.
	Denemarken . . .	200.
	De Americaansche Eilanden	16.
Totaal van den Uitvoer . . .		37,937.

Deeze

Deeze Koophandel is in den jare 1771 nog toegenomen, zijnde toen ingebragt.

Uit Virginien	- - - -	35,493.
Marijland	- - - -	12,530.
Carolina	- - - -	993.
Totaal		49,016.

De uitvoer is insgelijks toegenomen, echter niet in evenredigheid van het voorgaande jaar.

Na Iërland	- - - -	3,506.
Vrankrijk	- - -	16,098.
Holland	- - -	14,546.
Duinkerken	- - -	5,309.
Hamburg	- - -	2,788.
Bremen	- - - -	1,176.
Noorwegen	- - -	665.
Denemarken	- -	390.
Spanjen	- - -	297.
De Barbades	- -	21.
Totaal		44,799.
Verkogt in Schotland	- -	1,142.
		45,941.
Des er 1771 in de pakhuizen is gebleven.	. . .	3,075.
		49,016.

Met betrekking tot Vrankrijk (*er word hier enkel maar gesproken van de Toebak, die de Pachters ter ener en de Stad Duinkerken ter andere zijde, uit Glasgou krijgen*) het debiet naar hetzelve is van 1770 tot 1771 ook toegenomen.

	1770		1771	
Voor de Pachters	15,706	. .	16,098.	*Boucats.*
Voor Duinkerken	2,907	. .	5,307.	
	18,613.	. .	21,407.	

Des het grooter debiet. . . . . 2,794.

Het word voor eene aangenomene waarheid gehouden, dat Engelsch America jaarlijks voor Vrankrijk teelde 30,000 *Boucats* toebak, welke Groot-Brittannien aan hetzelve verkocht 250,000 Ponden Sterlings. Ieder *Boucat* kost dan aan Vrankrijk p. vl. 8. 6 p. 8. D., dat is omtrent 7 en 7 8ste stuiver Tournois het pond, de *Boucat* op 500 pond gerekend.

Van deeze geheele quantiteit, leverd Schotland alleen een derde gedeelte.

Eene nadere rekening toont, dat in 1775 de gehelen invoer van Groot Brittannien was, 1000000 *Boucats*, des Schotland een derde in dien Handel hebbende, men die op 50000, dus beiden te famen op 150000 *Boucats* kan stellen. Maar houden wij ons enkel om niet te groot te rekenen, aan 100000 *Boucats*. Zie dan hier de oprekening van 't geen Engeland verliest.

Ponden Sterl.

1. Het profijt van den Koopman voor zijne Commissie van uitvoer en invoer, tegen

2 pond

2 pond Sterlings het *Boucat* . . 200,000

2. De Vragt, tegen agt pond Sterl. het Vat van twee duizend pond. . . . 200,000

NB. Er gaan vier Boucats in een Vat.

3. Die der goederen welke in retour gezonden worden, tegen 2 en een half per cento de ton 20,000

4. De inkomende rechten van 100,000 *Boucats.* 400,000

NB. Men rekent dat het Land nog jaarlijks 150,000 pond te kort komt, aan 't geen gesmokkeld wordt.

5. Het profijt van den eersten Verkoper aan den Koper, en voor d'uitvoer . 100,000

6. Het profijt van deze, die verkoopt aan de Slijters 100,000

7. Dat van den genen, die de Toebak spinnen en bewerken tegen 1 pond St. de *Boucat* 100,000

8. Den Accijns op omtrent 20,000 *Boucats*, die binnen 's Lands verbruikt worden . . 300,000

9. De belastingen op de goederen die in die plaats gezonden wierden. . . . 250,000

10. Eindelijk zes Ponden Sterl. van ieder *Boucat*, 't geen de nette winst van den Planter uitmaakte, die hij aan Engelsche Manufactuuren besteede . . 600,000

TOTAAL 2,270,000.

Zie

